శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

నిఖిలజగదుజ్జీవనావతీర్ణ

శ్రీభగవద్రామానుజ విరచితం

గద్యత్రయమ్

ఇతఱ్కు

శ్రీ శ్రుతప్రకాశికా భట్టరరుళిచ్చెయ్త

సంస్కృత వ్యాఖ్యానముమ్,

పరమకారుణికరాన పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై అరుళిచ్చెయ్త

మణిప్రవాళ వ్యాఖ్యానముమ్,

శ్రీవేదాన్తాచార్యరరుళిచ్చెయ్త

సంస్కృత వ్యాఖ్యానముమ్,

శ్రీవైష్ణవ గ్రన్థ ముద్రాపకసభా పణ్డితరాన

ప. తిరువేఙ్కటాచార్యరాల్

నన్ఱాక ప్పరిశోధిక్కప్పట్టు,

క. ఆళ్వారయ్యాచార్రియారాల్,

శ్రీవైష్ణవగ్రన్థ ముద్రాపక సభైయార్ మూలమాక

నళనామ సంవత్సరత్తిల్

కాఞ్చీపురం

శ్రీనివాస ముద్రాక్షరశాలైయిల్

అచ్చిడప్పట్టతు.

విజయతేతరామ్.

Title page only Printed at the Sreenikathanum Press, Madras.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

శ్రీవైష్ణవ గ్రన్థముద్రాపక సభ (లిమిటెడ్.)

ఈసభలో తెనుఁగులిపిలో నచ్చువేసిన గ్రన్థములు,

	రూ.అ.పై.
౧. రామచరమశ్లోకము	౦-౧-౬
౨. భారతాది తనిశ్లోకము	౦-౨-౬
౩. శాణ్డిల్యవిశిష్ట పరమధర్మశాస్త్రము (తాత్పర్యసహితము)	౦-౯-౦
౪. దుష్కరశ్లోకటిప్పణి	౦-౨-౬
౫. ముదల్ (తిరువన్దాది) వ్యాఖ్యానారుమ్బద ప్రతిపదసహితము	౦-౧౦-౦
౬. రెణ్డో తిరువన్దాది	౧-౬-౦
౭. మూడో డిటో	౦-౬-౦
౮. నాల్గవ డిటో	౦-౭-౦
౯. తిరువిరుత్తమ్ (వ్యాఖ్యానద్వయ ఉరై ప్రతిపదతాత్పర్యసహితము)	౨-౪-౦
౧౦. తిరువాశిరియమ్ (వ్యాఖ్యానాదిసహితము)	౦-౩-౦
౧౧. పెరియతిరువందాది	౦-౭-౦
౧౨. తిరువెళుకూత్తిరుక్కై	౦-౨-౦
౧౩. శిఱియతిరుమడల్	౦-౫-౦
౧౪. పెరియతిరుమడల్	౦-౭-౬
౧౫. శ్రీవచనభూషణమ్	౧-౧౨-౬
౧౬. శరణశబ్దార్థవిచారమ్	౦-౨-౦
౧౭. ప్రపత్త్యనుపాయత్వవిచారమ్	౦-౧-౦
౧౮. నాయమాత్మాభాష్యమ్	౦-౨-౬
౧౯. ఇరామానుశనూత్తన్దాది	౧-౧౨-౦
౨౦. యమకరత్నాకరమ్	౨-౧౧-౦
౨౧. తిరుప్పల్లాణ్డు	౦-౭-౬

	రూ.అ.పై.
౨౨. తిరుప్పావై మూవాయిరప్పడి అరుమ్బదసహితమ్	౧-౫-౬
౨౩. దీపప్రకాశ సహిత తత్త్వదీపమ్	౨-౦-౦
౨౪. తత్త్వసఙ్గ్రహమ్	౦-౨-౦
౨౫. గురుపరమ్పరాప్రభావమ్	౨-౧-౦
౨౬. యతీన్ద్రప్రవణప్రభావమ్	౦-౧౨-౬
౨౭. తిరుప్పావై ఈరాయిరప్పడి నాలాయిరప్పడికళ్	౦-౧౩-౦
౨౮. ముముక్షుప్పడి వ్యాఖ్యానారుమ్బద ప్రమాణత్తిరట్టు సహితమ్.	౧-౬-౬
౨౯. రహస్యత్రయమీమాంసాభాష్యమ్ 1st	౧-౮-౦
౩౦. రహస్యత్రయమీమాంసాభాష్యమ్ 2nd	౦-౯-౦
౩౧. పరన్దరహస్యమ్	౦-౮-౦
౩౨. సమ్ప్రదాయ అకరాతి	౧-౧౩-౦
౩౩. చతుశ్శ్లోకీసవ్యాఖ్యానమ్	౦-౬-౬
౩౪. నాచ్చియార్ తిరుమొఴి	౧-౧౦-౬
౩౫. చరమశ్లోకటిప్పణి	౧-౮-౬
౩౬. స్తోత్రరత్నవ్యాఖ్యానమ్	౦-౭-౬
౩౭. పెరుమాళ్ తిరుమొఴి	౦-౧౨-౬
౩౮. తిరుప్పావై ఆఱాయిరప్పడి	౧-౮-౦
౩౯. కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తామ్బు వ్యాఖ్యానమ్	౦-౧౫-౬
గద్యత్రయవ్యాఖ్యానం	

పైకనుపరిచిన గ్రన్థములకన్నిటికిని పోస్టుచార్జి ప్రత్యేకము.

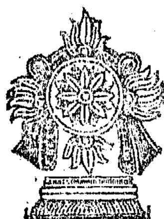
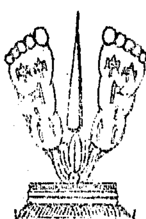
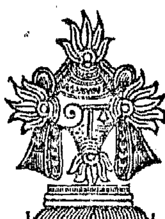
ఇట్లు,

మ. తిరువేఙ్గడముడయానయ్య,

కార్యదర్శి ధనాధికారి,

నెం. ౩౧. వెంకటాచలమొదలివీధి, చెన్నపట్టణము.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీవిశిష్టాద్వైత సిద్ధాన్తనిర్ధారణధురన్ధర
శ్రీభగవద్రామానుజ విరచితం గద్యత్రయమ్.

తనియన్గళ్.

శ్రీశైలేశదయాపాత్రం ధీభక్త్యాదిగుణార్ణవమ్ ।
యతీన్ద్రప్రవణం వన్దే రమ్యజామాతరం మునిమ్ ॥
లక్ష్మీనాథసమారమ్భాం నాథయామునమధ్యమామ్ ।
అస్మదాచార్యపర్యన్తాం వందే గురుపరంపరామ్ ॥
యోనిత్యమచ్యుతపదాంబుజయుగ్మరుక్మ
వ్యామోహతస్తదితరాణి తృణాయ మేనే ।
అస్మద్గురోర్భగవతోఽస్య దయైకసిన్ధోః
రామానుజస్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥
మాతా పితా యువతయస్తనయా విభూతి
స్సర్వం యదేవ నియమేన మదన్వయానామ్ ।
ఆద్యస్య నః కులపతేర్వకుళాభిరామం
శ్రీమత్తదంఘ్రియుగళం ప్రణమామి మూర్ధ్నా ॥
భూతం సరశ్చ మహదాహ్వయ భట్టనాథ
శ్రీభక్తిసారకులశేఖర యోగివాహాన్ ।
భక్తాంఘ్రిరేణుపరకాల యతీన్ద్రమిశ్రాన్
శ్రీమత్పరాంకుశమునిం ప్రణతోఽస్మి నిత్యమ్ ॥

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

శ్రీసుదర్శనభట్టార్యప్రణీతం శ్రీమచ్ఛ్రుతప్రకాశికాభిధానమ్,

శరణాగతి గద్యవ్యాఖ్యానమ్.

యతీన్ద్రకృతభాష్యార్థా యద్వ్యాఖ్యానేన దర్శితాః ।
వరం సుదర్శనార్యం తం వన్దే కూరకులాధిపమ్ ॥
వరదం ద్విరదాద్రీశం శ్రీనిధిం కరుణానిధిమ్ ।
శరణ్యం శరణంయామి ప్రణతార్తిహరం హరిమ్ ॥

ఉపాయోపేయపరం ద్వయం విశదీక్రియతే. తత్ర ప్రతాపోష్మళివిత్పత్వదురాసద భగవత్సంశ్రయణసిద్ధయే, పురుషకారభూత వాత్సల్య నిర్భరలక్ష్మీసమాశ్రయణం శ్రీమచ్ఛబ్దవివరణముఖేనాఽభిధీయతే.

పరమకారుణికరాన పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై అరుళిచ్చెయ్త

శరణాగతిగద్య వ్యాఖ్యానమ్.

శ్రీమత్కృష్ణసమాహ్వాయ నమోయామునసూనవే ।
యత్కటాక్షైకలక్ష్యాణాం సులభశ్శ్రీధరస్సదా ॥

అవ:—శ్రీభాష్యత్తిల్ "తత్త్వమసి" ఇత్యాదివాక్య జన్య

శ్రీమన్నిగమాన్తమహాదేశికప్రణీతపృథుగద్యాధికారనామకమ్

శరణాగతిగద్య వ్యాఖ్యానమ్.

శ్రీమాన్వేఙ్కటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ।
వేదాన్తాచార్యవర్యోమే సన్నిధత్తాంసదాహృది ॥

ప్రఖ్యాతశ్రుతివిభవాన్ గురూనశేషాన్
ప్రత్యక్త్యప్రణయతి వేఙ్కటేశసూరిః।
లక్ష్మీశప్రపదనవైభవప్రతిష్ఠాం
రాగాన్ధ్యప్రశమకరీం రహస్యరక్షామ్ ॥

అత్రభగవాన్ భాష్యకారః సదాచార్యసమ్ప్రదాయాగతద్వయప్రపఞ్చనేన

ఙ్ఞానమే మోక్షసాధనమెన్ఱుమ్, కర్మజ్ఞానసముచ్చయమే మోక్షసాధనమె న్ఱుమ్ శొల్లుకిఱ కుదృష్టికళై నిరసిక్కైక్కాక, కర్మాఙ్గమాయ్ వేదన ధ్యానోపాసనాది శబ్దవాచ్యమాయ్ భక్తిరూపాపన్నమాన ఉపాస నాత్మకఙ్ఞానమే వేదాన్తప్రతిపాద్యమాన మోక్షసాధనమెన్ఱు ఇవర్ నిశ్చ యిత్తిరుళిచ్చెయ్కైయాలే, ఇవర్ మోక్షసాధనమాక వఱుతియిట్టవర్థమ్ ఇతువేయెన్ఱుకొణ్డు తమ్ముడైయ రుచిపరిగృహీతమానవర్థత్తైయే విశ్వసి త్తిరుక్కుమ్ సాత్వికర్ ఇత్తైయేవిశ్వసిత్తిరుక్కక్కడవరెన్ఱు పార్త్త రుళి ఆచార్యరుచి పరిగృహీతముమాయ్ తమక్కుత్తఙ్ఞముమాకత్తామ ఉఱుతియిట్టిరుక్కుమర్థమ్ ప్రపత్తియెన్నుమిత్తై ఇగ్గద్యరూపేణ వెళియి ట్టరుళుకిఱార్.

ఆనాల్, ఇప్ప్రపత్తిశాస్త్రమేకొణ్డు కుదృష్టినిరసనమ్ పణ్ణా తొఴివానెన్నెన్నిల్; బ్రాహ్మణన్ చణ్డాళనుక్కు వేదత్తై ఉపదేశిత్తా ప్పోలే దూరస్థరానవర్కళుక్కు ప్పరమరహస్యమాన ఇవ్వర్థత్తై వెళియిడ వొణ్ణాతెన్ఱుపార్త్తు, †అవర్కళిన్ఱన్ద శాస్త్రముఖత్తాలేయే అవర్కళై ని రసిత్తు శాస్త్రతాత్పర్యమాన స్వసిద్ధాన్తత్తై ఇమ్ముఖత్తాలే వెళియి డుకిఱార్.

వేదాన్తఙ్గళిలే మహోపథమాకచ్చొల్లుకిఱ భక్తియోగత్తిల్ ఇప్ప్రపత్తిక్కు ఏఱ్ఱమెన్నెన్నిల్; అతు అధికృతాధికారముమాయ్, దుష్కరముమాయ్, విళమ్బ్యఫలప్రదముమాయ్, ప్రమాదసంభావ నైయుళ్ళతుమాయ్, సాధ్యముమాయ్, స్వరూపాననురూపమాయ్, ప్రాప్యత్తుక్కు విసదృశమాయిరుక్కుమ్. ఇతువోవెన్ఱాల్, అతుక్కు

స్వయమనుష్ఠితం న్యాసాఖ్యవిద్యావిశేషం స్వానుబన్ధిసంజీవయిషయా యథావ త్ప్రకాశయన్ (౧) "సీతామువాచాతియశా రాఘవఞ్చ మహావ్రతమ్" (౨) "సీతాస మక్షం కాకుత్స్థమిదం వచనమబ్రవీత్" ఇత్యాది ప్రకారేణ శ్రీప్రపత్తి తదనుగ్రహ పూర్వకం స్వస్వభగవతాసఙ్జాతం స్వయం ప్రయోజనసంవాదవిశేషం నిబధ్నాతి.

† (పా) అవర్కళుక్కు ముకమతిన్ద (౧) రా-అయో-౩౧-౨ (౨) రా-ఆ-౧౫-౬.

ఎతిర్ త్తట్టాప్పడిసర్వాధికారముమాయ్, సుకరముమాయ్, అవిళమ్బఫలప్రదముమాయ్ ప్రమాదసంభావనైయుమిన్ఱిక్కే, సిద్ధముమాయ్, స్వరూపానురూపముమాయ్, ప్రాప్యత్తుక్కుసదృశముమాయిరుక్కుం.

ఆనాల్ ఇవ్వుపాయమ్ - వేదాన్తసిద్ధమో, అన్ఱో వెన్నిల్;- యాజ్ఞికీయమాన ఉపనిషత్తిలే, "సత్యంతపోదమశ్శమోదానంధర్మః ప్రజననమగ్నయోఽగ్నిహోత్రం యజ్ఞోమానసమ్" ఎన్ఱు ఒన్ఱుక్కొన్ఱు ఉత్కృష్టమాకచ్చొల్లిప్పోన్దువెల్లావఱ్ఱుక్కుమ్ మేలాక, (౧) "తానీమాన్యవరాణి తపాంసి న్యాస ఏవాత్యరేచయత్" — "తపస్సుకళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు అతిరిక్తమానతపస్సుప్రపత్తి" ఎన్ఱు ఇతినుడైయ ఉత్కర్షమ్ శొల్లిఱ్ఱు. అతుక్కుమేలే "ధర్మజ్ఞసమయః ప్రమాణం వేదాశ్చ" ఎన్ఱు ప్రబలప్రమాణమాన ఆచార్యరుచి పరిగృహీతత్వమాకిఱ ఏఱ్ఱముమ్ ఇతుక్కుణ్డు. "వేదాశ్చ" ఎన్ఱు వేదముమ్ అప్రధానప్రమాణమాప్పడియుడైత్తాయ్ వైదికపరిగృహీతత్వత్తిన్ ప్రామాణ్యాతిశయముమిరుప్పతు. అళవుడైయరాయిరుప్పార్కు ఇతువేఱుమాయిఱ్ఱు ప్రామాణ్యత్తుక్కు. ఇతుతాన్ అళవిల్లాతార్కు వేదాన్తసిద్ధముమాయిరుక్కుమ్.

ప్రతి వచనాంశస్తు శరణాగతివశీకృతశరణ్యాభిప్రాయవిశేషస్సన్నయనేన నిబధ్యత ఇత్యేకే. ఇహ "సంపత్స్యతే" ఇత్యన్తం శ్రీమచ్ఛబ్దాభిప్రేతప్రదర్శనమ్. * అఖిలేత్యాదికమ్ "అశరణ్యశరణ్య" ఇత్యన్తం నారాయణశబ్దార్థవివరణమ్. తస్మాద్వా "శ్రీమన్నారాయణ" ఇతిద్విఃపఠనమ్ - ఉపాయోపేయవాక్యయోస్సిద్ధరూపప్రధానాంశవ్యంజనమ్. "అనన్యశరణోఽహమ్" ఇత్యన్తమపు పురుషాభిప్రేతాధికారివిశేషోక్తిః, "త్వత్పాదారవిన్దయుగళమ్" ఇత్యాదికమ్ముక్తస్వరూపతచ్ఛమాత్ర వర్తికపదత్రయజ్ఞాపకమ్. ఏవంప్రధానతమేన స్థితేపాయేన సిద్ధప్రాప్యేస చ సహ మహావాక్య పర్యవసానభూమితయా శాబ్దసాధ్యవాక్ సాధ్యసాయాంశో దర్శితః; సాధ్యప్రాప్యమపి * పారమార్థికేత్యాదినా సంక్షిప్తమితి జ్ఞాపయతుం మధ్యే ద్వయమితి వ్యాఖ్యేయసమాఖ్యానిర్దేశః.

(౧) తై-నా-

ఆక ఇప్పడి వేదాన్తసిద్ధముమాయ్ స్వరూపప్రాప్తముమాయ్, ఆచార్యరుచి పరిగృహీతముమాయ్, శరణ్యహృదయానుసారియుమా యిరుక్కైయాలే అతిలుమ్ ఇతువే అనుష్ఠేయమెన్ఱు మిడత్తై త్తమ్మై విశ్వసిత్తిరుక్కుమ్ సాత్త్వికర్ ఇఴక్కవొణ్ణాతెన్ఱు పార్త్తు, తాముమ్ పెరియ పెరుమాళుమ్ అఱిన్దతాక వనుసన్ధిత్తువిడ అమైన్దిరుక్క, తమ్ముడైయ పరమకృపైయాలే గద్యరూపేణ వెళియిడుకిఱార్.

ఇతుతాన్ అవతరిత్తపడి ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; ఒరుతిరువుత్తిరత్తిరునాళిలే పెరుమాళుమ్ నాచ్చిమారుమ్ పుఱప్పట్టరుళి యిరుళానిఱ్కమళవిలే ఎమ్బెరుమానార్ ఎఴున్దరుళి తిరువడితొఴుతానిన్ఱార్. అస్యామవస్థాయామ్, తిరువుళ్ళత్తిలే సంసారభీతి నడైయాడ, తిరువడికళిలే విఴున్దు శరణమ్బుక్కు శరణమ్బుక్క ప్రకారత్తుక్కుప్పాశురమిట్టపడి.

ముతలిలే సంసారభయభీతరాయ్ క్కొణ్డు పెరియనమ్బి శ్రీపాదత్తై ఆశ్రయిత్తపోతే పెరియపెరుమాళ్ తిరువడికళిలే శరణమ్ పుక్క

---

* పితరమిత్యాదిభిః జితన్తావిశేష భగవద్గీతాదిపఠితై రుక్తసంవాదకై రుపబృంహణగ్రన్థైః ప్రస్తుతోపాయ విశేషపరిగ్రహం శరణ్యస్వభావానుసన్ధానపూర్వకం ప్రాప్యవిరోధినివృత్తి ప్రార్థనాంశశ్చ ప్రపఞ్చయిష్యమాణ ద్వయార్థతయా సఙ్క్షేపేణ సఙ్కలయ్యాహ "మనోవాక్కాయైః" ఇత్యాదిభిః; అర్థక్రమేణ నమశ్శబ్దార్థవివరణ పూర్వకం చతుర్థ్యభిప్రేత పరమపురుషార్థ ప్రార్థనా ప్రకాశ్యతే. ప్రతివచనవాక్యైస్తు ప్రకృతాధికారి నిశ్చయాత్ స్వీకృతభరస్య శరణ్యస్య స్వాభావికదయార్ద్రముక్త రక్షణదోక్తపరమఫలాఙ్కురకల్ప మభిప్రాయం వ్యవృణుత. అతః కృత్స్నమిదం గద్యం ద్వయవివరణమితి సాధీయాన్ సమ్ప్రదాయః.

ఇహ చ భగవత్ప్రపదనే సముద్యతస్య సమ్యగ్జ్ఞానసమ్పాదన పురుషకారపురస్కారాదికం పూర్వకృత్యమ్. సాఙ్గస్వరక్షాభరసమర్పణం తత్కాలకృత్యమ్, స్వనిష్ఠానుసంధాన పూర్వకం స్వాధికారోచితకైఙ్కర్యముత్తరకృత్యమ్. శరణ్యస్యతు పూర్వకృ

లరో?; "సకృదేవ" ఎన్నత్తో శరణ్యాహృదయమిఱ్ఱప్పటు; అనవస్బా (౧) "తత్తస్యసదృశంభవేత్" ఎన్నుమ్, (౨) "ఉన్నాలల్లాల్ యావరాలు మొన్నుమ్ కుఱైవేణ్డేన్" ఎన్నుమ్, (3) "కళైవాయ్ తున్బమ్ కళైయాతొழிవాయ్ కళైకణ్ మత్త్రిలేన్" ఎన్నుమ్, శొల్లుకిఱపడియే, "ఉడైమైయవన్ ఉడైమైయై శెయ్‌తపడి శెయ్‌కిఱాన్" ఎన్ను ఆఱియిరుక్క ప్రాప్తమాయిరుక్క, తిరియట్టుమ్ ఇప్పోతు శరణమ్‌పుకవేణ్డువానెన్నెన్నిల్; ఇన్వళవుఅఱియిరుక్కుమాత్త్రాత తమ్‌ప్రాప్యత్వరైయాలే శరణమ్ పుకుకిఱార్. ఇతితే ఆழ்వార్‌కళుక్కుమ్‌రీతి. అవర్‌కళై అడియొழுకిఱ ఆచార్యర్‌కళుక్కుమ్ ఇతువే రీతియామిత్తనైయన్నో?; సంసారభీతియుమ్ ప్రాప్యరుచియుమ్ కనక్కక్కనక్క ఒరుకాల్ శరణమ్బుక్కాప్పోలే ఒన్బతిన్‌కాల్ శరణమ్ పుకుమిత్తనైయితే ఇవర్‌కళ్. ఆకిసంసారనివృత్తిపూర్వకమాక కైఙ్కర్యసిద్ధిక్కు ప్పెరియపెరుమాళ్ తిరువడికళిలే శరణమ్ పుకుకిఱార్.

ఇతుతాన్ ద్వయత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమాయిరుక్కిఱతు. ఇతిల్ ముతల్‌చూర్ణైయాలే శరణమ్‌పుకువార్‌క్కు శరణమ్‌పుకయోగ్యతైయుళ్ళతు-కణ్ణழிవఱ్ఱ ఉపేయరుచియుమ్, ఉపాయాధ్యవసాయముముణ్డానాలాకైయాలే తత్సిద్ధ్యర్థమాక ప్పిరాట్టి తిరువడికళిలే శరణమ్‌పుకుకిఱార్.

త్వమ్ - పురుషకారప్రరోచనాదికమ్; తత్కాలకృత్యం-సమర్పితసర్వభరస్వీకరణమ్; ఉత్తరకృత్యన్తుస్వయమ్ప్రయోజనభక్త్యాది ప్రదానాన్తిమదశాప్రబోధనప్రభృతిపరిపూర్ణకైఙ్కర్య ప్రదానపర్యన్తమ్; ఏతదఖిలమిహ శబ్దతోఽర్థతశ్చయథాస్థానమనుసన్ధేయమ్. కిఞ్చ, సంబోధనైఃపరంతత్వం న్యాసోక్త్యాపరమంహితమ్। ప్రార్థనాభిశ్చపరమః పుమర్థఇహదర్శితః ॥

---

(౧) రా-సు-3౯-30 (౨) తి-వాయ్-౫-౧-3. (3) తి-వాయ్-౫-౧-౧.

అతువెన్?, (౧) "సకలఫలప్రదోహివిష్ణుః" ఎన్ఱు సర్వాపేక్షైకళుక్కుమ్ ఫలప్రదన్ అవనన్ఱో?; ఆనవిన్బు, అన్దయోగ్యతాసిద్ధిక్కుమాక అవన్ తిరువడికళితే శరణమ్బుక త్తట్టన్నెన్నిల్; (౨) "సుహృదంసర్వభూతానామ్" ఎన్గిఱపడియే సర్వభూతసుహృత్తాయిరుక్కుమ్ ఈశ్వరనైయుమ్ నీరిలే నెరుప్పుక్కిళరుమాపోలే "క్షిపామి" "నక్షమామి" ఎన్ఱ్ నపరాధఙ్గళై పణ్ణిప్పోన్దనామ్ నేర్ కొడునేరేనిన్ఱు శరణమ్బుక్కాల్ పూర్వవృత్తత్తుక్కు స్మారకమావుతోమెన్ఱు తన్నై అఞ్జి, తమ్మిటత్తిల్ ఈశ్వరనుక్కుణ్డాన శీట్రత్తై ఆట్రుమవళుమాయ్, స్త్రీత్వప్రయుక్తమాన మార్దవత్తై యుడైయవళుమాయ్, మాతృత్వప్రయుక్తమాన కుడల్ తుడక్కైయుడైయళుమాయ్, ఇవర్కళ్ శొల్లుమ్ వార్త్తై శెవితాళ్ర్త్తు కేట్కుమవళుమాయ్, అవనై త్తన్ భోగ్యతైయాలే తువక్కి క్కేట్పిక్కుమవళుమాయ్, అతుక్కుమేలే స్తనన్ధయప్రజైక్కుత్తాయ్ కోర్ ఒతుఙ్గుకై ప్రాప్తమానవోపాతి స్వరూపప్రాప్తైయుమాయి

న న్వేవంసకలఫలప్రదోభగవానేవతత్ప్రపత్తిసిద్ధ్యర్థమపాశ్రీయతామ్, కిమిహాలక్ష్మీప్రపదనేన. మైవమ్; యదిభగవత్ప్రపదనమిదానీంశక్యమితి నిశ్చినుయాత్, తదా మోక్షార్థమేవతదుపాదదీత; నపునస్తదర్థం తత్ప్రయుఞ్జీత. అనిశ్చితేతుశక్యత్వే నితరామ్; ననుచవిదితశ్చేత్ప్రపత్తిశాస్త్రార్థస్సచసుకరః, తదాస్వయమేవమోక్షార్థమనుష్ఠీయతామ్; మైవమ్; దుష్కరకర్మాద్యఙ్గవిరహాత్సుకర్యేపిమహావిశ్వాసాద్యఙ్గకప్రపత్తిస్వరూపే, "శ్రూయతేకిలగోవిన్దే" "సత్యంశతేనవిఘ్నానామ్" ఇత్యాది న్యాయేనసమ్యక్ప్రపత్తి బన్ధేమాత్రయాదౌష్కర్యాత్; ఉక్తఞ్చ "ఉపాయస్సుకరస్సోయందుష్కరశ్చమతోమమ" ఇతి; అతః "స్థితేమనసి" ఇత్యాదిప్రక్రియయా విషయతస్స్వరూపతశ్చ విశిష్టాకారప్రపత్త్యనుష్ఠానే ప్రాప్త్యభిలాషప్రాపకాధ్యవసాయప్రాపకాన్తరాఽసహ్యయానువృత్త్యనుగుణమనస్సమాధానార్థమిహ తత్ప్రార్థనం యుక్తమ్.

(౧) విష్ణుధర్మే-౮౩-౮౯. (౨)గీ-౫-౨౯.

శ్లో:- యద్వా శ్రియం ప్రపద్య తత్సన్నిధౌ మూలమన్త్రేణ స్వరూపాను-
సురూపపురుషార్థప్రార్థనం తదుపాయప్రార్థనాపర్యన్తం కృత్వా, తద
నుజ్ఞయా ద్వయమనుసన్ధీయత ఇతి పూర్వాచార్యానుసన్ధాన మనుస్మరన్

రుక్కైయాలే పిరాట్టితిరువడికళిలే శరణమ్ పుకుకిఱార్. నెడుఙ్గాలమ్ విషయప్రవణనాయ్ పోన్దప్రజై నివృత్తనానవత్తు పిళ్ళావిన్నక్కల్ సేర్ ముకమ్ పార్త్తుచ్చెల్లుకై అరితాయ్, మాతావిన్నక్కల్ శెల్లుకై - ఎళితాయిరుక్కుమిఱే. ప్రథమత్తిల్ ఆశ్రయిక్కైక్కుక్కూడ ఇతాయ్ త్తవివర్ ఇవళై, ఆశ్రయిత్తనన్తరమ్ పణ్ణిన అపరాధఙ్గళైయుమ్ "క్షమస్వ" ఎన్నారిఱే, అన్తఃపురపరికరమాకైయాలే.

అవతారికై ముఱ్ఱిఱ్ఱు.

ఏవమపి సుకృతవిశేషైకవలక్ష్మీప్రపత్తివత్, భగవత్ప్రపత్తిరప్యస్తు; మైవమ్. తదర్థమేవ హ్యయం సుకృతవిశేషః. నచాత్రాపి పూర్వవదశక్యత్వచోదనా; స్వతన్త్రబుద్ధ్యైవపూర్వం తావన్మాత్రస్య శక్తిప్రదానాత్, తదభిప్రాయేణ హ్యుక్తం భగవతా శౌనకేన;- "వాచః పరం ప్రార్థయితా ప్రపద్యేన్ని యతశ్శ్రియమ్" ఇతి. శ్రీసాత్వతేచ;- "యామాలంబ్యసుఖేనేమం దుస్తరం హి గుణోదధిమ్। నిస్తరన్త్యచిరేణైవ వ్యక్తధ్యానపరాయణాః" ఇతి. సాత్త్వైవంస్వయమాహ;-- "ప్రాయశ్చిత్తప్రసఙ్గేతు సర్వపాపసముద్భవే। మామేకాం దేవదేవస్య మహిషీం శరణం శ్రయేత్" ఇతి. నచైవమ్, తదర్థమపి ప్రపత్త్యన్తరాపేక్షాయా మనవస్థాదిప్రసఙ్గః. స్వతన్త్రసఙ్కల్పేన వ్యవస్థితత్వాత్. సామగ్రీవిశేషాణాం సామగ్రీప్రవాహానవస్థాతు సర్వస్మిన్నపి కార్యేసత్యైవ సిద్ధాన్తిభిస్స్వీకర్తవ్యా; స్వీకృతాచేతి నాస్మాదోషః.

అతో ఽపవర్గార్థ భగవత్ప్రపత్తిసిద్ధయే, (౧) "యజ్ఞవిద్యా మహావిద్యా గుహ్యవిద్యా చ శోభనే। ఆత్మవిద్యా చ దేవిత్వం విముక్తిఫలదాయినీ" "విద్యాసహాయవన్తం మామాదిత్యస్థం సనాతనమ్" ఇత్యాదిభిస్సర్వవిద్యాప్రవర్తకతయా తత్తద్విద్యాత్వేన నిర్దిష్టాం సమ్యగ్జ్ఞానవ్యవసాయోపాయాదిప్రదానే విశేషాధికారవతీం మనుగ్రహైక

---

(౧) వి-పు-౧-౯-

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీభగవద్రామానుజ విరచిత గద్యత్రయమ్.

శరణాగతిగద్యమ్.

యో నిత్యమచ్యుతపదాంబుజయుగ్మరుక్మ
వ్యామోహతస్తదితరాణి తృణాయ మేనే ।
అస్మద్గురోర్భగవతోఽస్య దయైకసింధోః
రామానుజస్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥
వన్దే వేదాన్త కర్పూర చామీకర కరణ్డకమ్ ।
రామానుజార్యమార్యాణాం చూడామణిమహర్నిశమ్ ॥

మూ:- భగవన్నారాయణా

ప్రథమం శ్రియం ప్రపద్యతే (భగవదితి). భగవన్నారాయణశబ్దౌ గుణ
విభూతివిశిష్టవాచకౌ, ద్వయమన్త్రార్థయోరన్వితత్వాభిజ్ఞానపరౌ చ,

వ్యా:—(భగవన్నారాయణ) భగవచ్ఛబ్దార్థాతే “వినా హేయై
ర్గుణాదిభిః” ఎన్నబడినవియు హేయమునకు ప్రతిభటమైన ప్రాగ్గుణములై
వెలయుచున్నవి. (౧) “జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్యవీర్యతేజాంస్యశేషతః । భగ
వచ్ఛబ్దవాచ్యాని వినా హేయైర్గుణాదిభిః” ఎన్నదిగా చెప్పబడెను. ఇట్లాట్
పయుచున్న సిద్ధిని పొందే సర్వాత్మకత్వము ఉజ్జీవనహేతువైన
గుణపూర్ణత్వము, వీనియొక్క యథోపమ తత్త్వాతపదియైన హేయరాహి
త్యమైయు మున్నే యున్నవి. (నారాయణ) భగవచ్ఛబ్దార్థతే సర్వ
ముకుతిరయూ? ఇని నారాయణశబ్దార్థమున్నది; “అన్యత్ర హేయ

స్వభావాం శ్రీయమనాంజ ప్రపద్యతే (భగవదితి). అత్ర “అశరణ్యశరణ్యామ్”
ఇతి వక్ష్యమాణస్య ఉపయుక్తా విశేషాః సర్వేషాం ధ్యాయన్తే.

---

(౧) వి. పు.

చారః" ఎన్గిఱపడియే భగవచ్ఛబ్దత్తుక్కుమ్ బ్రహ్మశబ్దత్తైప్పోలే వ్య
క్త్యన్తరఙ్గళిలే ఔపచారికమాక వాకిలుమ్ ప్రయోగముణ్డు. అతుపో
లన్ఱియే అనన్యపరమాన నారాయణానువాకసిద్ధమాయ్, యోగరూఢి
యాలే నారాయణశబ్దమ్ సర్వేశ్వరనుక్కే వాచకమ్. అత్తాలే విశే
షిక్కిఱతు.

అక "భగవన్నారాయణ" ఎన్ఱు సమస్తకల్యాణగుణాత్మక
నాయ్ ఉభయవిభూతినాయకనాన సర్వేశ్వరనై చ్చొల్లిఱ్ఱాయిత్తు.

పిరాట్టియిరువడికళిల్ శరణమ్పుకుకిఱారాకిల్ ఇవ్విడత్తిల్ ఇవై
శొల్లవేణ్డుకిఱతెన్నెన్నిల్ ; ఆశ్రయిక్కు సౌలభ్యమ్బోలేయుమ్, విశ్వా
సమ్ పిఱక్కైక్కు పరికర్త్తుప్పోలేయుమ్, ఇవళుక్కైయ కల్యాణగుణఙ్గళుక్కు ఉడై
యానకల్యాణగుణయోగత్తైయుమ్, ఇవళుడైయ విభూతిక్కు ఉడైయాన ఉభ
యవిభూతియోగత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. అవనై చ్చొన్న పోతు శ్రీమానెన్న

నను, "విష్ణుపత్నీ" "విష్ణువల్లభా" ఇత్యాదిషు భాస్కరేణ ప్రభేవత్యాఽస్యా
నిరూప్యత్వాత్. యథోక్తం తాభ్యామేవ:-"అనన్యా హి మయా సీతా" "అనన్యా రాఘ
వేణాహం" ఇతి. ఇహాతు తయోః సన్నిరూపణేవ్యాఖ్యేయస్తే కిమితి భగవతాఽస్యా నిరూ
ప్యతే ; ప్రస్తుతోపయోగార్థమితిబ్రూమః. భగవదభిమతాను రూపత్వేపి తస్యాస్త
స్వచ్ఛావిభూతాభావాత్తద్విరుద్ధేచ్ఛా విరహాచ్చ తతోస్యదిష్టం సిధ్యేత్. ప్రభయా
ప్రభావత ఇవ వ్యాఖ్యేయగతం తయోరస్య నిరూపణమపి శ్రీవల్లభాదిష్వపదేశేన దర్శ
యిష్యతి. ఇదఞ్చ పరస్పరనిరూప్యత్వమన్యత్రాప్యుక్తమ్, "తదేతదూర్వత్య మిథునం
పరస్పరవినిర్మితమ్ । అపాయనోర్వన్యమిశ్రత్వాదనోన్యప్రతిపాదకమ్" ఇతి. [అపాయ
నోర్వన్యమిశ్రత్వాత్] , శాస్త్రానస్తేత్యాది ప్రకారేణ నిత్యమన్యోన్యస్య సమ్బద్ధత్వాది
త్యర్థః. న చ పరస్పరనిరూప్యత్వే అన్యోన్యాశ్రయదోషః, ప్రభాప్రభావతోరివ ప్రమా
ణతః ప్రకారాన్తరేణాపి తయోర్నిరూపణాత్.

అత్రద్విపద్యాఽష్టాక్షరగతాభ్యాం భగవన్నారాయణశబ్దాభ్యామ్ "షడ్గుణమ
హావిభూత్యాఖ్యే" "నరసమ్బన్ధినో నారాః" ఇత్యాదిభిర్నిరుక్తాభ్యాముభయలిఙ్గత్వ
ముభయవిభూతిత్వఞ్చాఖ్యాయతే. భగవచ్ఛబ్దస్య "ఉత్పత్తిం ప్రలయం చైవ" ఇత్యాది

మూ:- ఽభిమతాఽనురూప

అనురూపే ఽనభిమతేఽననురూపే చాఽభిమతే చ దృష్టత్వాత్ ఇతి విశేషణద్వయం అభిమతాఽనురూపశబ్దౌ.

[illegible], "[illegible]" ఎన్న [illegible] నిరూపక [illegible] నిరూప్య [illegible] స్థితి [illegible] నిరూప్య [illegible] నిరూపక [illegible] స్థితియుక్తరము.

(అభిమత) ఏవంవిధనాయకుఁడనుచు [illegible] అభిమతములైయు [illegible] (అనురూప) [illegible] అభిమతములైయు అననురూపములైయుండునవి [illegible] (౧) "[illegible]" ఎన్ను [illegible] అనురూపములైయుండు [illegible] ఇన్నిటి

[illegible] "[illegible]" ఇత్యాది [illegible] నారాయణ [illegible] (౨) "ఏకో హ వై నారాయణ ఆసీత్ న బ్రహ్మా నేశానః" ఇత్యాది [illegible]! [illegible] ఉపదేశ [illegible] అతఁడే [illegible], [illegible], [illegible] నిర్వాహము.

[illegible] (౩) "[illegible]" ఇతి. [illegible] (౪) "[illegible]" ఇతి. (౫) "అనన్యా రాఘవేణాహం [illegible] ప్రభా యథా"

(౧) తై-నారా-౧౨-౧౦-౬. (౨) మహోపనిషత్. (౩) శ్రీసూక్తమ్
(౪) శ్రీ- (౫) రా-సు-౧౫-౨-౫

మూ:- స్వరూప రూప

అభిమతమాయ్, అనురూప మాయిరుక్కుమవై ఎవై యెన్నిల్ ; *స్వరూపరూపరూపగుణవిభవైశ్వర్య శీలాదికళ్.

స్వరూపమ్-అవనుక్కు అభిమతమాయిరుక్కైయావతు-ఇవళ్ స్వరూపమ్-తన్ స్వరూపత్తుక్కు ధారకమాయిరుక్కై. రావణన్ మాయాశిరస్సై క్కాట్టిన పోతుమ్, ఇన్ద్రజిత్తు మాయాసీతైయై క్కాట్టిన పోతుమ్, ఇరువరుమ్ మెయ్యెన్ఱు భ్రమిక్కచ్చెయ్తే అన్యోన్యమ్ ధరిత్తుక్కిడన్దదు ఇవర్ఱ స్వరూపసత్తైయాలిఱే. అవన్ స్వరూపమ్ ఇవళుక్కు ధారకమాకైయావతు-స్వరూపః. ఇవళ్ స్వరూపమ్ అవనుక్కు ధారకమాకైయావతు-అభిమతత్వత్తాలే. అనురూపమాకైయావతు-(౧) "యథా సర్వగతో విష్ణుస్తథైవేయమ్" ఎన్నుమ్, (౨) "త్వయా చ విష్ణునా యుక్తో రామస్స్వభవతీ" (౩) "తవైవోచితయా" ఎన్నుమ్ శ్లోకఙ్గళిల్ పడియే ఇవళుడైయ స్వరూపమ్ అవనోడొక్క చ్చొల్లలామ్పడియిరుక్కై.

(రూప) స్వరూపత్తైచ్చొన్న వనన్తరమ్ స్వరూపగుణఙ్గళై చ్చొల్లి ప్రాప్తమాయిరుక్క విగ్రహత్తై చ్చొల్లిత్తు స్వరూపత్తుక్కున్ స్వరూ

ప్రతిష్ఠితమ్ । తేనేయం సచరాచరా మహామాయా ధరణీజీవత" ఇతిచ. అభిమతత్వస్యానురూపత్వ మనురూపత్వస్యాభిమతత్వఞ్చ లోకేదృష్టమితి తద్వ్యవచ్ఛేదాయ పృథగుక్తిః. యథా "చకర్థ యస్యా భవనం భుజాన్తరమ్" ఇత్యాది శ్లోకద్వయోక్తరీత్యా ... కారేణాఽభిమతాఽనురూపత్వమాకారాన్తరేణ తద్భావస్య ... తస్య స్వరూపాయస్య రూపరూపాదిసంగ్రహోక్తిః.

అత్రతు స్వరూపస్య స్వగుణత్వాఽయోగాత్, స్వరూపం రూపం గుణవిభవైశ్వర్యశీలాద్యనవధికాతిశయాఽసంఖ్యేయకల్యాణగుణగణశ్చేత్యర్థః; అనురూపత్వమిహానన్యథాసిద్ధం ప్రకృష్టం సాదృశ్యమ్; యథా "పరస్పరస్య సదృశౌ ప్రమాణేప్సిత

(౧) వి-పు-౧-౮-౧౭ (౨) రా. (౩) స్తో-౧౧

పాశ్రయమానగుణజ్ఞకమ్ప్రకాశకమాక్కైయాలే. స్వరూపమభి
మతమాకానిన్నాల్, రూపమ్ అభిమతమెన్ను మిడమ్ శొల్లవేణ్డావిఱే.
అతు తాన్ స్వరూపాశ్రయమెన్ఱుత్తే అభిమతమాయిత్తు. రూపమభి
మతమాక్కైయావతు-(౧)"అకలకిల్లేని ఱైయుమ్" ఎన్ఱు అవళ్. తుణుక్కు-
త్తుణుక్కెన్ను ఎమ్బడి యానవస్థాన్ మేల్ విఴున్దు పోయాయుడైక్కై.
(౨) "మెల్లియలాల్ తోళ్ తోయ్న్దాయ్" (౩) "మాయవలర్ మడచ్చాయినాన్
కన్ఱుమయ్క్కాన్" ఎన్ను అవనుక్కు ఈడుమ్ శొల్లవకునీర్ ఇవళ్ వడివే
యాయిరుక్కైయిరుప్పతు. అనురూపమాక్కైయావతు - శీలత్తాలుమ్ వయ
స్సాలుమ్ వృత్తత్తాలుమ్ తుల్యమాయిరుక్కై.

దృష్టితః" ఇతి. రత్నకాంచని ముక్తాప్రవాళాదేరివ స్వసమ్బన్ధేన శోభాతిశయహేతు
త్వరూపమౌచిత్యం వా; యథా (౪) "అతివేలం మహ్యం శుభే౽తికామయా విధుష్యంతియా
ప్రత్యురీనా౽మరేశ్వరః" ఇతి; యథా చ (౫) "తుల్యశీలవయోవృత్తాం తుల్యాభిజనలక్ష
ణామ్। రాఘవో౽ర్హతి వైదేహీం తం చేయమసితేక్షణా" ఇతి. అత్ర రూపానురూపతా
మాత్ర శబ్దార్చిత్యపరః, దంపత్యోర్వ్యాఘ్నాతాధికవయస్కత్వాత్. స్త్రీపుంసలక్ష
ణానాం చ భిన్నప్రకారత్వాత్, తత్సహోక్త్యా శీలాది సామ్యౌచిత్యమేవ, తుల్యశబ్దో
క్తార్థస్యా౽ర్హతీతి సముదాయనిర్దేశాచ్చ.

యద్వా౽ర్హత్వస్య సాధారణతయా తుల్యశబ్దేన సద్బ్రశత్వముచ్యతే. సదృశ
శత్వం (౬) "ఘనకనకద్యుతిదీయమానపటీపాశతే మృగదశామ్" ఇత్యుక్తమానసస్య తద్యోగ్యతా.
అతిశయసద్బ్రశత్వం - సకలలక్షణవత్స్త్రీత్వ-ద్విత్వాదిత్వమ్; తేనసహ్యపురుషాదిత్వం,
నా చ (౭) "సర్వలక్షణసమ్పన్నా నారీణాముత్తమా స్త్రియా" ఇత్యుచ్యతే. "సదాత్వేవ
విశేషయోః" (౮) "అహం హ్యాత్వా చ్యోన రూపరూపవిభ్రాషితే" ఇత్యాదికమప్యత్రా౽నుసన్ధేయమ్.

భగవత్స్వరూపా దేశతత్స్వరూపానీనాంచ గ్రాక్రమమానరూపత్వమాహ్యమ్.
తత్ర స్వరూపసంస్థా౽పాధారణధర్మనిరూప్యంధర్మ; తస్యా౽౽నురూప్యమ్, (౯) "నాన
యోర్విద్యతే పరమ్" ఇత్యాదిషు ప్రాగ్వ్యక్తమ్. రూపంపి, హిరణ్యవర్ణామిత్యభ్యా
మ్నాతమ్. తస్యానురూపత్వం హ్యారమణీయత్వే నిత్యత్వాప్రాకృతత్వాదివిశిష్ట

(౧) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦ (౨) తిరువి-౧౩ (౩) తి-మొ-౫-౧౦-౧
(౪) రా-బా- (౫) రా-సు.౧౬-౫ (౬) శ్రీగుణర-
(౭) రా-బా-౧ (౮) చతుశ్శ్లోకీ (౯) వి-పు-౧-౯-౩౫

మూ ;- గుణవిభవ

రూపాఽనన్తర గుణశబ్దస్సౌన్దర్యాదిపరః.

(గుణ) రూపానన్తరభావిత్వత్తాలే । ఇతు సౌన్దర్యాదికళైక్కాట్టవతు. రూపత్తుక్కు నిఱమ్ కోపుత్తు భోగవర్ధకఙ్గళుమాకైయాలే అభిమతమాయిరుక్కుమ్. అతఏవ అనురూపమాయిరుక్కుమ్.

(విభవ) (౧) "అర్థోవిష్ణురియంవాణీ" ఎన్ఱు అర్థాంశమ్ అవనతాయ్, శబ్దాంశమ్ ఇవళతాయిరుక్కై. (౨) "పున్నామా భగవాన్ హరిః । స్త్రీనామ్నీ లక్ష్మీః" ఎన్ఱు ప్పుంలిఙ్గపదార్థఙ్గళ్ అవనతాయ్, స్త్రీలిఙ్గపదార్థఙ్గళ్ ఇవళతాయిరుక్కై. (౩) [సర్వాన్భోగాన్పరిత్యజ్య] సర్వభోగఙ్గళైయుమ్ విట్టుక్కాట్టిల్ పుఱప్పట్టాళైయాలే, లీలోపకరణఙ్గళుమ్ భోగోపకరణఙ్గళుమ్ అవన్ విభూతియిలుమ్ విఞ్జియిరుక్కై. (౪) "మున్ఱిలుమ్ పైఙ్గిళియుమ్ పన్దుమూశలుమ్ పేశుకిన్ఱ శిఱ్ఱిల్ ఎన్ పూవైయుమ్ విట్టకన్ఱ శెన్ఱక్కోత్తై" ఎన్ఱుమ్, (౫) "పూవై పైఙ్గిళికళ్ పన్దుతూతై పూమ్బుట్టిల్కళ్" ఎన్ఱుమ్*, ప్రసిద్ధనాధికళుమ్; అవైతాన్ సామాన్యమాయుమ్ అన్తఃపురపరికరమా

మద్భుతతమత్వమ్, నిత్యైవేత్యుపక్రమ్య, (౬) "విష్ణోర్దేహానురూపాం వై కరోత్యేషాత్మనస్తనూమ్" ఇతి చ నిగమితమ్. అత్ర రూపానన్తరో గుణశబ్దస్సౌన్దర్యాది దివ్యవిగ్రహగుణపరః. (౭) "గుణాద్రూపగుణాచ్చాపి ప్రీతిర్భూయో వ్యవర్ధత" ఇతి విగ్రహగుణానాం స్వరూపగుణానాం చ పృథఙ్నిర్దేశః శ్రీమత్యతిశయద్యోతనార్థః.

విభవః. (౮) "ఫణిపతిశ్శయ్యాసనంవాహనమ్" ఇత్యాదిభిరుక్తం విభూతిద్వయమ్; యథోక్తమ్; అస్యాస్సముచ్చశేషం హి విభూతిరుభయాత్మికేతి. ఉక్తఞ్చ శ్రీరామమిశ్రైః, "ఉభయాధిష్ఠానఞ్చైకం శేషిత్వమ్" ఇతి. ఏవం ద్వయోర్విభవస్యైకత్వేపి తదానురూప్యవచనమస్యా నాయకసంక్లిప్త విభూతిమత్త్వపరమ్.

(౧) వి-పు-౧-౮. (౨) వి-పు-౧-౮-౩౫ (౩) రా-సు-౧౬-౧౨ (౪) తి-మొ-౩-౭-౯
(౫) తి వారమ్-౬-౭-౬ (౬) వి-పు-౧-౯ (౭) రా- (౮) చతుశ్శ్లో-౧

మూ:- ఐశ్వర్యశీలాది

పరత్వసౌలభ్యకోటినివిష్టగుణజాతప్రదర్శనార్థా ఐశ్వర్యశీలశబ్దౌ.

యుమిరుక్కుమ్. అఙ్గనన్ఱియిలే. (౧) "యో యో జగతి పుమ్యానమ్" (౨) "శేషిత్వేపరమః పుమాన్" ఎన్నుమ్బడియే సవిభూతికనాన ఈశ్వరనైచ్చొల్లుమామ్. ఇతు అభిమతమాకిఱతు - అన్తః పురపరికరమాన వైయామలే.

(ఐశ్వర్య) సర్వపదార్థనియమనసామర్థ్యమ్. త్రివిధచేతనరైయుమ్ స్వరూపేణనియమిక్కుమ్. ఈశ్వరనై ప్రణయిత్వేన నియమిక్కుమ్. నియమిక్కుమ్ ప్రకారమెన్నెన్నిల్, బద్ధరై కర్మానుగుణమాక నియమిక్కుమ్. నిత్యముక్తరై స్వరూపానుగుణమాక నియమిక్కుమ్. ఈశ్వరనై రక్షణానుగుణమాక నియమిక్కుమ్. ఇతు అభిమతమాకిఱతు - పురుషోత్తమత్వసూచకమాకైయాలే. ప్రణయినియుడైయ నియమనమ్ ప్రణయిక్కు-పుంస్త్వావహమిఱే. ఇతుజ్ఞానాదిగుణఙ్గళుక్కుమ్ ఉపలక్షణమ్.

(శీల) శీలమ్ - రాక్షసికళ్ పక్కల్ ప్రసిద్ధమ్. రావణనైక్కుఱిత్తు (3) "మిత్రమౌపయికం కర్తుమ్" ఎన్ఱుమ్, "విదితస్సహి

యుదా, అర్థోవిష్ణురయంవాణీత్యాదిభిశ్లోకైకదప్రతిన్యాయేన విభజ్యనిర్దిష్టా విభూత్యంశాః, స్వాకసాధారణ విభూషణాదికఞ్చవిభవః ; "నిధిఃపద్మోనిధి శ్శఙ్ఖశ్చతుర్దన్తీ గజస్తథా । కల్యాణసర్పఃపఞ్చాస్య శ్శిఖితోగృహారక్షకః" ఇత్యాదిపురాణప్రసిద్ధమనురూప్య మహాయథార్హం గ్రాహ్యమ్.

ఐశ్వర్యశీలేత్యాకస్వితే నాకకదిశబ్దేనపరత్వసౌలభ్యోపయిక గుణసర్గద్వయ సఙ్గ్రహః. "సర్వైశ్వర్యగుణోపేతాంనిత్యాం తద్ధర్మధర్మిణీమ్" ఇత్యాదిభిరేతత్సిద్ధిః.

(౧) (౨) (3) రా-సు-౨౧-౧౯

మూ:- అనవధికాతిశయాఽసంఖ్యేయ కల్యాణ

అనవధికేత్యాది స్పష్టార్థః,

ధర్మజ్ఞః" ఎన్నుమ్ రాక్షసికళైక్కుమ్-అత్తు (౧) "భవేయం శరణం హి వః" ఎన్నుమ్, (౨) "రాజసంశ్రయవశ్యానామ్" "పాపానాం వా శుభానాం వా" ఎన్ఱు తిరువడియోడే మర్యాదైసొన్న రక్షిత్తాళిత్తే. ఇగ్గుణఙ్గళ్ అభిమతవిషయత్తి అత్తు - లనక్కు స్వరూపమానరక్షణత్తుక్కు ఉపయోగియాకైయాలే, ఆదిశబ్దత్తాలే - అనుక్తఙ్గళైయుమ్ సొల్లిత్తు. సమస్తకల్యాణగుణాత్మకన్ స్వైరిలుమ్ ఇవఱ్ఱై స్వైరముడియాతైనై.

(అనవధికాతిశయ) ఇవైతాన్ ఓరోన్ఱే అపరిచ్ఛేద్యమాయిరుక్కుమ్. (అసంఖ్యేయ) ఇవైతాన్ ఎణ్ణిఱన్దిరుక్కుమ్.(కల్యాణ)(౩)"ఇయన్ను

అత్రపరస్వరేచ్ఛావిధృతాలోకభాజాం త్వైశ్వర్యమనురూపం, శీలశ్చగుహాదిషు రామస్య వత్రిజటాదిషు సీతాయాః ప్రసిద్ధమ్. ఏవం పతిపారార్థ్యయుక్త తదికరసర్వశేషిత్వాన న్యతో నామస్యాపి గుణానామనురూపత్వం సుగమమ్.

"బ్రహ్మేశాదిసురవ్రజస్సదయితస్త్వద్దాసదాసీగణః" ఇత్యుక్తేశ్చ స్వాతిశయసఙ్ఖ్యాతగుణే భోగ్యవ్యాప్త్యర్థమాహ (అనవధికాతిశయాసఙ్ఖ్యేయేతి). అనవధికత్వమిహ స్వాపేక్షయా ఉత్కృష్టావధిరాహిత్యమ్. నను భగవత ఏవైశ్వర్యమనవధికాతిశయమ్; "తమీశ్వరాణాం పరమం మహేశ్వరమ్" "సర్వేశ్వరః - కృష్ణః" "నతత్సమశ్చాభ్యధికశ్చ దృశ్యతే" "నత్వత్సమోఽస్త్యభ్యధికః కుతోఽన్యః" ఇత్యాదిభిస్తథోక్తేః. పుంప్రధానేశ్వరేశ్వరీతినామతస్త్రీప్రత్యయానుపపత్తేః, శ్రుత్యాదివిరోధాచ్చ అన్యథా నేయమ్. పుంప్రధానేశ్వరేశ్వరశబ్దయో గోబలీవర్దన్యాయేన విశేషత ఉక్తానాం బ్రహ్మాదీశ్వరాణాఞ్చ భగవానీశ్వరః తత్పత్నీ ఇయమితి, పుంయోగాదాఖ్యాయామితి వా స్త్రీప్రత్యయోపపత్తిః. పుంప్రధానే స్వశక్త్యైవ నియచ్ఛతి, ఈశ్వరస్తు వాల్లభ్యేనేతి నిర్వాహో విరోధః క్లిష్టశ్చ. "ఈశ్వరీం సర్వభూతానామ్" ఇత్యేతదర్థ్యే తేన గతార్థమితి.

(౧) రా-సు ౨౮-౮-౩ (౨) రా-యు-౧౧౬-౪౪ (౩)

మూ. — గుణగణామ్

భగవతోభార్యాదోషైః కైతై ర్వివర్జితా ” ఎన్గిఱపడియే ఉళ్ళతెల్లామ్ అఙ్గు కియత్తాయిరుక్కై. ఇవళ్ గుణఙ్గళుక్కు వ్యావర్తకమ్-అవన్ గుణఙ్గళ్; అవన్ గుణఙ్గళుక్కు దోషమే తెన్నిల్, అవనుక్కు స్వరూపానుబన్ధియాన నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్యముణ్డు. (౧) “క్రోధమాహారయత్తీవ్రమ్” ఎన్ఱుకోపత్తైఅరుళచ్చొడిట్టు కార్యఙ్గొళ్ళవేణ్డుమ్ దశైయుముణ్డు. అవై ఇవళుక్కిన్ఱిక్కేయిరుక్కై. (గుణగణామ్) ఇత్తైత్తాన్ తిరళ్ తిరళాయిరుక్కై.

అత్రోచ్యతే;- యద్యపినామ్నా తథానిర్వాహః, తథాపిశ్రుతౌనతథాస్యాత్, సర్వభూతానామితిషష్ఠ్యన్వయ వైఘట్యప్రసఙ్గాత్. శ్రీపత్న్యాయస్తుబాహుళకేననేయః. *అస్యేశానాజగతోవిష్ణుపత్నీతిచ మన్త్రాన్తరేణోక్తమ్, తదపిహి తద్విభూతిభూతభూమివిషయత్వాత్తత్పర్యవసాయ్యేవ. శ్రీవైకుణ్ఠగద్యేచ శేషాదీనామపితదాజ్ఞానువిధాయిత్వముక్తమ్, శేషశేషాశనాది సర్వంపరిజనంభగవతస్తత్తద వస్థోచితపరిచర్యాయామాజ్ఞాపయన్త్యేతి. ఆహుశ్చభగవద్యామునాచార్యాః, “యస్యాస్తేమహిమానమాత్మన ఇవత్వద్వల్లభోపిప్రభుర్నాలంమాతుమియత్తయానిరవధిం నిత్యానుకూలంస్వతః” ఇతి. వేదార్థసఙ్గ్రహేచోక్తమ్, “స్వాభిమతస్వానురూపస్వరూప రూపగుణవిభవైశ్వర్యశీలాద్యనవధికమహిమమహిషీ” ఇతి. ఉక్తఞ్చశ్రీవత్సాఙ్కమిశ్రైః, “దేవిత్వన్మహిమావధిర్న హరిణానాపిత్వయాజ్ఞాయతే” ఇతి. తదాత్మజైశ్చ, ప్రశకనబలేత్యారభ్య - త్వభగవతశ్చైతే సాధారణాగుణరాశయః” ఇతి.

నచైతావతా భగతోనిస్సమాభ్యధికత్వవిరోధః, ప్రత్యుతతత్ప్రతిష్ఠాపనమేవ, (౨) “హ్రీశ్చతేలక్ష్మీశ్చపత్న్యౌ” ఇతిశ్రుతేః. నహ్యేవం విధిపత్నీవిశిష్టత్వం కస్యచిత్తదన్యస్యాస్తి, యేనతత్సామ్యాదిశఙ్కాస్యాత్. ఉపబృంహితఞ్చ (3) “అప్రమేయం హితత్తేజోయస్యసాజనకాత్మజా” ఇతి.

ఏవమస్యాశ్శీలాదీనామనవధికాతిశయత్వేప్య విరోధః, “యథాప్రభాగుణోత్కర్షైః భాస్కరోనిస్సమాధికః। శ్రీమానపితథైవస్యాత్ప్రతిః పత్నీగుణోన్నతౌ। జ్ఞానభోగ

(౧) రా-అ. (౨) యజు-అర-3. (3) రా-అ-3౭-౧౮.

మూ.— పద్మవనాలయామ్

పరత్వసౌలభ్యయోస్సమాఖ్యాః ప్రమాణయతి - పద్మేత్యాది భిశ్చతుర్భిః పదైః.

(పద్మవనాలయామ్) పద్మశబ్దమ్ - మఙ్గళఙ్గళుక్కు ఉపలక్షణ మాయ్, సర్వమఙ్గళనివాసినియెన్నై. అఙ్గనన్ఱిక్కే, (౧) "సర్వగన్ధః" ఎన్గిఱవ స్తువై యుమ్ స్వసమ్బన్ధత్తాలే పరిమళితమాక్కుకై యెన్నుమామ్. పద్మశబ్దత్తాలే - భోగ్యతైయైచ్చొల్లిఱ్ఱాయ్, అత్తాలే నిరతిశయభోగ్యభూతై యెన్నవుమామ్. పరిమళమిఱే వడివుక్కు ఉపాదానమ్. (౧) "సర్వగన్ధస్సర్వరసః" ఎన్గిఱవివై యిరణ్డుమ్ ఇత్తలైయిలే కిడన్దపడి.

సమానత్వే నిత్యముక్తేశ్వరేషు చ। యథా వై పద్మనియతి స్త్రథైవా z తే స్త్యనావిలమ్" శాస్త్రేషు బహుధా భగవద్గుణత్వాదిరూపేణ నిర్దిష్టాయా స్తస్యాః కైశ్చిన్నిర్గుణత్వాది కంశఙ్క్యత ఇతి తన్నిరాసాయ కల్యాణగుణోక్తిః. గుణత్వాదినిర్దేశా స్త్వస్యాదృ వ్యత్వాద్య విరోధేన అన్యపరా ఇతి తత్ర తత్ర ద్రష్టవ్యమ్. "తతో వలోకితా దేవాః" (౨) "త్వయా వలోకితాస్సద్యః" (౩) "సశ్లాఘ్యస్స గుణీ ధన్యః" ఇత్యాదిభి రేతదవ లోకనాత్ క్షుద్రాణామపి గుణసిద్ధౌ, సర్వకల్యాణగుణ శాలిత్వమస్యాః కైముత్యసి ద్ధమ్. కల్యాణత్వం మోక్షపర్యవసాయితత్త్వజ్ఞానాది మఙ్గళావహత్వం స్వయం నిత్యానుకూలత్వఞ్చ. (౪) "న తే వర్ణయితుం శక్తా గుణాన్ జిహ్వాపి వేధసః" ఇత్యా ద్యభిప్రేత సర్వాపరిచ్ఛేద్యగుణానన్త్యాతిశయసూచనాయ గణశబ్దః; ఐశ్వర్యాదే రనేకావాన్తరగుణసముదాయాత్మకత్వాద్వా, ప్రకృష్టం విజ్ఞానమిత్యాదినాయాత్.

అథ విభూతి తోపి మఙ్గళనిర్వాహకత్వం ప్రదర్శయతి (పద్మవనాలయామితి). ఏతేన (౫) "పద్మేస్థితాం పద్మవర్ణామ్" (౬) "గన్ధద్వారామ్" ఇత్యాద్యామ్నాత సౌవ ర్ణ్య సౌగన్ధ్యాతిశయోపి సూచితః. తచ్ఛరణవరణమన్త్రే చోక్తమ్, "తాం పద్మనేమీం శరణ మహం ప్రపద్యే" ఇతి. నాభిస్థానీయకర్ణికావస్థానాత్పద్మమస్యాః నేమి పద్మవతి. పద్మమేవ నేమిః - శయన సాధనం యస్యాస్సా పద్మనేమిరితి కేచిత్; "మాతరం పద్మమాలి

(౧) (౨)

మూ. — భగవతీం శ్రియమ్

(భగవతీమ్) భగవచ్ఛబ్దమ్-పూజ్యవాచి. (౧) "తత్రపూజ్యపదార్థోక్తి పరిభాషాసమన్వితః। శబ్దోఽయం నోపచారేణ" ఎన్గిఱవనుక్కుమ్ పూజ్యైయాకవిఱుక్కుమ్. ఆక, "పద్మవనాలయాంభగవతీమ్" ఎన్గిఱవిత్తాల్ తన్ వస్తియాక అవనైప్పఱ్ఱినాల్ కుఱ్ఱమ్ పారాతపడి అవనైత్తన్ భోగ్యతైయాలే తువక్కిప్పొఱుప్పిక్కై.

(శ్రియమ్) తన్నైప్పఱ్ఱి సర్వముముణ్డామ్పడియాయ్, తాన్ అవనైప్పఱ్ఱి ఉళ్ళాయిరుక్కై. ఇతిలేనిరుక్తిప్రక్రియైయుమ్ నడక్కక్కడవతు.

నీమ్" (౨) "ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీంయష్టింపిఙ్గళాంపద్మమాలినీమ్" "శ్రీనిలయమాలాధారిణీ" "ప్రియాణితస్యాః పుష్పాణికమలానివిబుధాః" (౩) "వికాసికమలస్థితా" ఇత్యాదిష్వప్యస్యావిశేషతః పద్మాఙ్గీకారశ్శ్రుతేః, శ్రీవిష్ణుస్మృత్యాదిషువిస్తరేణోక్తానాంమఙ్గల్యవిభూతిభేదానామియం విశేషతో దేవతేతి జ్ఞాపయితుమిహసుప్రసిద్ధముఖ్యమఙ్గళభూత పద్మవనోదాహరణమ్. యత్రపద్మవనానిచేతి భగవతో విశేషసన్నిధిస్థానేపద్మవనే తద్విగ్రహఇవ విశేషేణాస్యాస్సన్నిధత్తే. ఏతేన "సాహంవై పఙ్కజేజాతాసూర్యరశ్మిప్రబోధితే. భూత్యర్థం సర్వభూతానాంపద్మాశ్రీః పద్మమాలినీ" ఇతి శ్రీవాసవసంవాదోక్తం సర్వభూతో జ్జీవనార్థావతారసౌలభ్యమపి ప్రదర్శితంభవతి.

ఏవం మఙ్గళగుణవిభూతియోగేన నిర్దోషత్వమపి సఙ్కలయ్యాహ (భగవతీమితి). *జ్ఞానశక్తిబలేత్యాద్యభ్య, వినా హేయైర్గుణాదిభిరితిస్మర్యతే. అథోక్తవక్ష్యమాణ సర్వాతిశయస్థాపికయా సుప్రసిద్ధస్యాసాధారణసమాఖ్యయా సర్వసమాశ్రయణీయత్వాదికమాహ(శ్రియమితి). ఏవంహి శ్రీశబ్దోనిరుచ్యతే;- "శ్రిణాతినిఖిలాన్దోషాన్ శ్రీణాతిచగుణైర్జగత్। శ్రీయతేచాఽఖిలైర్నిత్యంశ్రయతేచపరమ్పదమ్" ఇతి. శ్రయన్తీం శ్రీయమాణాఞ్చ శృణన్తీంశృణ్వతీమపి" ఇతిచ. అస్యచనామ్న స్సర్వప్రకారోత్కర్ష (౪)జ్ఞాపకత్వమాహుః "శ్రీరిత్యేవచనామతే భగవతిబ్రూమః కథంత్వాంవయమ్" ఇతి, (౫ "శ్రీరసియతః" ఇతిచ. భగవన్నారాయణపదోక్తస్యానురూప్యఞ్చ భగ

---

(౧) వి.పు-౬-౫-౭౭. (౨) శ్రీసూక్తమ్. (౩) వి-పు-౧-౯-౧౦౦.
(౪) చతుశ్శ్లో-౧. (౫) శ్రీగుణరత్న.

మూ.— దేవీంనిత్యానపాయినీమ్

సదాఽపరాధాఽనభిజ్ఞతాయై (నిత్యాఽనపాయినీమ్) ఇతిపదమ్.

(దేవీమ్) వడివిల్ పుకరిరుక్కపడి. అవనోట్టైచ్చేర్త్తియాలే ద్యోతమానైయాయిరుక్కిఱవళై. (నిత్యానపాయినీమ్) (౧) "విష్ణోశ్శ్రీరనపాయినీ" ఎన్గిఱపడియే అవనోడుణ్డానానిత్యసంశ్లేషత్తాలే

వతీం శ్రియమితిపదాభ్యాం దర్శితమ్. శ్రీపదనిరుక్తిభి స్సంశ్రితదోషనిరాకరణమ్, ప్రాప్యరుచిప్రాపకాధ్యవసాయాది ప్రదానముపాయస్వరూపనివర్తకత్వమ్, (౨) "పితేవత్వత్ప్రేయాన్" ఇత్యాద్యుక్తం పతిప్రసాదజనకత్వఞ్చ సిద్ధమ్.

ఏవమాశ్రితార్థవ్యాపారాస్తదనుగుణాఽవతారా దయశ్చనకర్మకృతా ఇత్యాహ (దేవీమితి). భర్తుర్లీలాయామ్మైకరస్యాత్తదనుగుణవిచిత్రవ్యాపారోపపత్తిరితి భావః. భగవతీమిత్యాదిపదత్రయేణద్విపఞ్చవర్ణస్య భగవద్వాసుదేవపదార్థానురూపత్వఞ్చ జ్ఞాప్యతే. శ్రియందేవీమితి సమభివ్యాహారేణ, (౩) "శ్రియందేవీముపహ్వయే శ్రీర్మాదేవీజుషతామ్" (౪) "శ్రీర్దేవీపయసస్తస్మాదుత్థితాధృతపఙ్కజా" ఇత్యాదయశ్శ్రుతిస్మృతయస్సూచ్యన్తే. "శ్రియశ్శ్రీశ్చ భవేదగ్ర్యా" ఇత్యాద్యుక్తపతిసమ్బన్ధేనద్యోతమానత్వాదికమపి దేవీమిత్యనేనగమ్యతే.

ఏవం "క్రీడార్థమవతీర్ణస్య తస్య" ఇత్యాద్యుక్త లోకానుకమ్ప్యావహేతువతారాయా అపితస్యాః (౫) "పశ్యతాంసర్వదేవానామ్" (౬) "మయావినాశుష్యతి శోకదీనమ్" ఇత్యాదిభిరాగన్తుక సంశ్లేష విశ్లేషాదివ్యపదేశాత్ కథమపరాధభీతానాం తత్తదవస్థాసు తత్పురస్కారేణ భగవదాశ్రయణం స్యాదిత్యత్రాహ (నిత్యానపాయినీమితి) (౭) "శ్రీవత్సవక్షానిత్యశ్రీః" (౭) "నిత్యైవైషా జగన్మాతా (౮) విష్ణోశ్శ్రీరనపాయినీ" "అన్యేషుచాఽవతారేషు విష్ణోరేషాఽనపాయినీ" (౯) "భగవద్వాసుదేవస్య నిత్యైవైషానపాయినీ మహావిభూతే స్సమ్పూర్ణ షాడ్గుణ్యవపుషః ప్రభోః। మమసర్వాత్మభూతస్య నిత్యైవైషానపాయినీ" ఇత్యాదిభిరనపాయో

(౧) వి-పు-౧-౮-౧౭. (౨) శ్రీగుణరత్న. (౩) శ్రీసూక్తమ్. (౪) వి-పు-౧-౯-౧౦౦.
(౫) వి-పు-౧-౯-౧౦౫. (౬) రా-సు. (౭) రా-యు-౧౧౪-౧౫.
(౮) వి-పు-౧-౯-౧౪౪. (౯) భగవచ్ఛాస్త్రే.

మూ — నిరవద్యామ్

దౌర్లభ్యరూపావద్యరహితా - నిరవద్యా.

అపాయమిన్ఱిక్కే యిరుక్కై. అపాయః - విశ్లేషః. (నిరవద్యామ్) కీழ్చ్చొన్నవేణ్ఱుమెల్లామ్ స్వార్థమాయిరాతే అత్తలైక్కేయామ్బడి యిరుక్కై. ఏతేనుమొన్ఱు తనక్కానై - అవద్యమ్. పిఱర్క్కానై - నిరవద్యమ్. ఇనివిషయవిభాగమేయుళ్ళతు. అతువకుత్తవిషయమా మిత్తనైయే వేణ్డువతు. అవన్ఱానుమ్ తనైక్కియ్యుమ్ తన్నుడైమైయై యుమ్ (౧) "భక్తానామ్" ఎన్ఱితేయిరుప్పతు.

న కదాచిదపి విశ్లేషః. అవతారేష్వపి కదాచిద్విశ్లేషశోకాదేరభినయమాత్రమేవ. ఇదఞ్చ శ్రీమద్రామాయణాన్తే సూచితమ్. "రామస్య సవ్యపార్శ్వే తు పద్మా శ్రీస్సముపస్థితా । దక్షిణే శ్రీర్విశాలాక్షీ వ్యవసాయస్తథాగ్రతః" ఇతి. ఏవం దేవీమిత్యన్తేన వ్యాఖ్యేయస్థ శ్రీశబ్దార్థో దర్శితః. తన్ముఖేన నిత్యం భగవతస్సుఖప్రసాదనీయత్వం వ్యఞ్జయితుం నిత్యానపాయినీమిత్యన్తేన తత్రత్యమతుబర్థశ్చోక్తో భవతి.

నను భగవతీమిత్యాదిభిస్స్వతో నిర్దోషత్వాదౌ నిత్యసమ్బన్ధే చ సిద్ధేఽపి, స్త్రీత్వోపాధివశాత్కదాచిత్పతిపారార్థ్యవైముఖ్యమ్, పతిప్రతికూలాభిప్రాయత్వమ్, అవిమృశ్యకారిత్వం, నృశంసత్వం, నిగ్రహరుచిత్వఞ్చ, "శతహ్రదానాం లోలత్వం ఋతూనాం ప్రతికూలతామ్ । గరుడానిలయోశ్శైఘ్ర్యమనుగచ్ఛన్తి యోషితః" "విద్యతే స్త్రీషు చాపల్యం కిం న కుర్వన్తి యోషితః" ఇత్యాదిభిః ప్రసిద్ధం యది స్యాత్తదా కథం నిత్యమశరణ్యశరణ్యత్వం స్యాదిత్యత్రాహ (నిరవద్యామితి). సామాన్యతః స్త్రీత్వనిబన్ధనదోషవచనం క్షేత్రజ్ఞేష్వేవ కర్మోపాధివిశేషనియతం ప్రాయికఞ్చేతి నాస్యాస్తత్ప్రసఙ్గః. ఉక్తఞ్చ తత్రైవ, "అనవద్యానవద్యాఙ్గీ నిత్యం తద్ధర్మధర్మిణీ" ఇతి. శ్రీరామాయణే చ "ఇయన్తు భవతో భార్యా దోషైరేతైర్వివర్జితా" ఇతి.

---

(౧) జితన్తే.

మూ. — దేవదేవదివ్యమహిషీమ్

కృతాఽభిషేకా - మహిషీ, అతః అప్రతిహతచికీర్షితా.

(దేవదేవదివ్యమహిషీమ్) సర్వేశ్వర సామ్రాజ్యత్తిలే దేవర్క్కుమ్ దేవనాన అవనోడొక్క అభిషిక్తైయానవళ్. (౧) "కృతాభిషేకామహిషీ".

కిఞ్చ (౨) "ఆనృశంస్యం పరో ధర్మస్త్వత్త ఏవ మయా శ్రుతమ్" ఇతి స్మారయన్త్యా ఆనృశంసత్వప్రసఙ్గ ఏవ నాస్తి. నిగ్రహరుచిశ్చ సమర్థాయా ఏవాస్యా అత్యన్తాపకారిష్వపి న సమ్భవతీతి స్వవాక్యసిద్ధమ్, (౩) "అసన్దేశాత్తు రామస్య తపసశ్చానుపాలనాత్। న త్వాం కుర్మి దశగ్రీవ భస్మ భస్మార్హ తేజసా" ఇతి. ఏతద్విభూతిభూతదేవతాదిషు స్వకర్మవశాదీదృశదోష సమ్భవేఽపి నాస్యాః తన్మూలభూత సఙ్కల్పః. (౪) "త్వయా దేవి పరిత్యక్తం సకలం భువనత్రయమ్। వినష్టప్రాయమభవత్ త్వయేదానీం సమేధితమ్। సన్త్యక్తా యే త్వయా మతే" ఇత్యాదిషూక్తసన్త్యాగోఽప్యుపేక్షామాత్రమ్ తచ్చ ప్రీతికోపవిరహేణాఽవస్థానమ్.

న చైవం భగవదభిమతత్వాదికం తచ్ఛరణ్యత్వోపయికం సర్వం తత్పత్న్యన్తరేఽపి స్యాత్ "విష్టంభో దివో ధరుణః పృథివ్యాః" ఇత్యాదిభిస్తన్మాహాత్మ్య ప్రసిద్ధేః; తారతమ్యన్తు దురూహమ్; అతః కథమశరణ్యశరణ్యామనన్య శరణ ఇత్యుచ్యతే తత్రాహ (దేవదేవదివ్యమహిషీమితి). యథా మనుష్యాదిభ్యోఽధికానాం బ్రహ్మాదిదేవానాం మనుష్యస్థానీయానాం సర్వప్రకారసమధికతయా భగవాన్ దేవః, తథా బ్రహ్మాది దేవపత్నీభ్యస్సమధికానాం భగవత్పత్నీనామస్యాః ప్రధానతమేత్యభిప్రాయేణ అత్ర దివ్యశబ్దః. ఇయం హ్యుభయాధిష్ఠానైకశేషిత్వ సామ్రాజ్యేన సర్వమఙ్గళ ప్రదాయిత్యాదిభిశ్చ ప్రకృష్యత ఇతి భగవచ్ఛాస్త్రోక్తమ్. తథా బ్రహ్మాణ్డపురాణేఽపి, "అనన్తనామధేయా చ శక్తిచక్రస్య నాయికా" ఇతి. పత్న్యాదిషు శక్తిశబ్దస్తద్వ్యాపారాది కార్యోపయుక్తవిశేషణత్వాఽభిప్రాయః. తదిదం ప్రాధాన్యం కృతాఽభిషేకా మహిషీతి విశేషణాన్మహిషీశబ్దేనైవ వివక్షితమ్. తదా దివ్యశబ్దస్తద్విగ్రహస్య భగవద్విగ్రహస్యేవాఽప్రాకృతత్వాదికం వ్యనక్తి.

(౧) అమరకోశ. (౨) రా-సు-౩౮-౪౧. (౩) రా-సు-౨౨-౨౦.
(౪) వి-పు-౧-౯-౧౨౩.

మూ.— అఖిలజగన్మాతరమ్

అఖిలశబ్దః స్వాస్త్యర్థ్యావపరః, నహ్యవస్థద్వర్జితమితిభావః.

(అఖిలజగన్మాతరమ్) ఇన్దప్పిరియుమేన్దైయుక్కుణ్డు ఇఙ్గాయుక్కవేణ్డాతపడి సకలచేతనరోడుముణ్డాన అవినాభూతమాన ఉడల్ తుడక్కైచ్చొల్లుకిఱతు. సార్వభౌమన్ మహిషి తన్ ప్రజైక్కు శైశిల్యైయుక్కైన్ను మడియిలేగే అప్పుక్కాల్ అజ్ఞైత్తు ఉచ్చియై ముకక్కుమిత్తన్నైయిఱే. ప్రజైయిన్నక్కల్ ప్రాప్తియేయిఱే జీవిప్పతు. అఖిలశబ్దత్తిల్ తాముమ్

ఏవం చికీర్షితభఙ్గపరిహారాయ ప్రత్యాఖ్యానాऽనర్హత్వాయచ పతివాల్లభ్యాతిశయ ఉక్తః. అథతథావిధోత్కర్షస్వనికర్షస్వాపరాధదర్శనజనితసాధ్వసపరిహారాయ ప్రజావాత్సల్యాతిశయమాహ (అఖిలజగన్మాతరమితి). జగచ్ఛబ్దఇహచేతనపరః. (౧)"నమామిసర్వలోకానాం జననీమబ్ధిసమ్భవామ్" "త్వంమాతాసర్వలోకానామ్" ఇత్యాదిభిరస్యాశ్చతుర్ముఖాదీన్ సర్వజన్తూన్ ప్రతిమాతృత్వాల్లోకమాతేతినామపఠ్యతే. ఏవముపబృంహణబలాత్ (౨)"నిజదేవీంమాతరమ్" ఇత్యాదిషూక్తమస్యామాతృత్వం భగవతః పితృత్వేన సమానవిషయమ్, నహిమదేకవిషయమస్యా మాతృత్వమిత్యభిప్రాయేణాऽఖిలశబ్దః.

తదిదం విశ్వమాతృత్వప్రదర్శితం నిరుపాధికవాత్సల్యం రిపూణామపి వత్సలస్య పత్యురనురూపతమమ్. తచ్చహితచిన్తారహితేష్వహితచిన్తకేష్వపి కయాచిన్నియత్యాకదాచిత్ఫలతి; కిమ్పునరిదానీంహితచిన్తోన్ముఖేమయీతిభావః. దుస్సహనిరన్తరాऽపరాధే దోషైకనిధౌ రావణేపిహి సోన్మాదేపుత్రఇవ జననీత్వేనైవజాతవాత్సల్యా (౩) "మిత్రమౌపయికంకర్తుమ్" (౩) "విదితస్సహిధర్మజ్ఞః" (౩) "ప్రసాదయస్వతంచైనమ్" ఇత్యాదిభిస్సర్వాధికంరహస్యముపదిశ్యతద్భ్రమప్రశమనేప్రయతతే. ఏవమఖిలజగన్మాతరమిత్యనైః పదైశ్చికీర్షితాయాస్తత్ప్రపత్తేరతిశయితాऽమోఘధర్మత్వంసూచితమ్. యథోక్తంకాశ్యపీయే, "నారాయణాత్మికాం దేవీం శ్రియంత్రైలోక్యమాతరమ్। భజమానోమహాభాగ పరమోధర్మఉచ్యతే" ఇతి. అయఞ్చతదాత్మకత్వవ్యపదేశః తత్పత్నీత్వాऽభిప్రాయేణ.

(౧) వి-పు-౧-౯-౧౧౭. (౨) శ్రీసూక్తమ్. (౩) రా-సు-౨౧-౧౯.

మూ. — అస్మన్నాతరమశరణ్యశరణ్యామ్

శరణ్యంభగవన్తమలబ్ధవన్తః - అశరణ్యాః,

అన్తస్ఖ్యాతరాకైయాలే తమ్మైయుజ్జీవిక్కుమవళాన (అస్మన్నాతరమ్) ఎన్ఱు.

(అశరణ్యశరణ్యామ్) గుణలేశమాత్రత్తాలే కుఱ్ఱంగళై యుడై యవర్గళుక్కు ఉకక్కుమవళ్; పుఱమ్బుపుకలఱ్ఱార్క్కుమ్ భగవద్విషయత్తుక్కు ప్పుఱమ్బాయిరుప్పార్క్కుమ్ పుకలాయిరుక్కుమవళ్. (౧) "శెయ్‌తారేల్ నన్ఱు శెయ్‌తార్" ఎన్నుమవర్ శీఱిక్కైయుమ్ విల్లుమానవన్ఱుమ్, ఇవళ్ తిరువడికళే పుకలాయిరుక్కుమ్. "సర్వలోకశరణ్యర్" ఎన్ఱు కాళమూర్తి త్తిరియుమవర్ అశరణ్యరానవన్ఱుమ్, ఇవళ్ తిరువడికళ్ శరణ్యమాయిరుక్కుమ్. శరణమెన్గిఱ ఉక్తియెప్పడిశ్రీశరణ్యర్-అవర్; సమ్బన్ధమే హేతువాక శరణ్యైయాయిరుక్కుమ్ ఇవళ్.

అత్ర అస్మత్స్వామిన్నితిపదస్మన్నాతరమిత్యపి శ్రీవిష్ణుచిత్తాదయఃపఠన్తి. వ్యాచక్షతేచయామునమునివంశజననేన పునశ్చవిశేషేణాఽస్మన్నాతరమితీతి. ఉక్తైస్స్వభావైస్సర్వముపేక్షితాఽనుగుణమాకారమాహ(అశరణ్యశరణ్యామితి). యేషాం మోక్షోపాయనివృత్తికామానాం సర్వలోకశరణ్యోపినభవేచ్ఛరణ్యః, తేషామప్యసౌశరణ్యా. యథోక్తమ్ త్రిజటయా, (౨) "భర్త్సితామపియాచధ్వంరాక్షస్యఃకింవివక్షయా। రాఘవాద్ధిభయంఘోరం రాక్షసానాముపస్థితమ్। ప్రణిపాతప్రసన్నాహి మైథిలీజనకాత్మజా। అలమేషాపరిత్రాతుం రాక్షస్యోమహతోభయాత్" ఇతి. వానరపరిషదిచైతదనువదన్వాయుసూనురేవమాహ (౩) "అలమేషాపరిత్రాతుం రాఘవాద్రాక్షసీగణమ్। తతస్సాహ్రీమతీబాలా భర్తుర్విజయహర్షితా। అవోచద్యదితత్తథ్యం భవేయంశరణంహివః" ఇతి.(౪)"పాపానాంవాశుభానాంవా"ఇత్యాదీనిచ ప్రభంజన

(౧) పెరి-తి-౪-౯-౨. (౨) రా-సు-౨౭-౫౭. (౩) రా-సు-౫౮-౯౩.
(౪) రా-యు-౧౧౯-౪౪.

మూ.	అనన్య శరణశ్శరణమహం ప్రపద్యే ॥

అహమపి తేష్వేక ఇత్యాహ (అనన్యఇతి,)

(౧) "సపుత్రదారాంశ్చ పరిత్యక్తః" (౨) "మిత్రమౌపయికంకర్తుమ్" (౧) "విదితస్సహిధర్మజ్ఞః" (౩) "రాజసంశ్రయవశ్యానామ్" (౪) "పాపానాంవాశుభానాంవా".

(౫) "అనాలోచితవిశేషాఽశేషలోకశరణ్య" ఎన్గిఱపడియేసర్వసమాశ్రయణీయమానభగవద్విషయత్తుక్కు ప్పుఱమ్బాయిరుప్పారుమ్ఙ్గోవెన్నిల్; (అనన్యశరణోహమ్) అస్దఅనన్యశరణనాకిఱేన్ నానెన్గిఱార్. (శరణంప్రపద్యే) అశరణ్యర్కుక్కుమ్ శరణ్యరాన దేవర్ తిరువడికళై యే ఉపాయమాక అధ్యవసిక్కిఱేన్. అశరణ్యర్కుక్కుమ్ శరణ్యైయావతెన్నెన్నిల్; అఖిలజగన్మాతావాకైయాలే అపేక్షానిరపేక్షమాకప్పరిగ్రహిక్కుమ్ దేవర్కుక్కుమ్, పరిగ్రహిత్తల్లతు నిఱ్కవొణ్ణాతపడియాన అపేక్షైయైయుమ్ పణ్ణినేన్. (౬) "తాంపద్మనేమీం శరణమహంప్రపద్యే".	(౧)

సుతంప్రతి తద్వ్యాఖ్యాని. కుపితనరసిమ్హసమీపా ఽఽగతిభీతాశ్చప్రజాపతిప్రభృతయస్తామేవవిశ్వమాతరమాశ్రిత్య తత్పురస్కారేణ తముపసేదురితిపురాణప్రసిద్ధమ్. ఆహుశ్చ (౭) "మాతర్మైథిలిరాక్షసీస్త్వయి తథైవా ఽఽర్ద్రాపరాధాస్త్వయా రక్షన్త్యా" ఇత్యాది.

భవత్వేవముశరణ్యశరణ్యత్వం తస్యాః, భవత స్తేనకిమాయాతమిత్యత్ర తదేకప్రపత్తియోగ్యాం స్వావస్థాందర్శయతి (అనన్యశరణఇతి). అన్యచ్ఛరణంయస్య నాస్తిసోఽనన్యశరణః; శరణమ్ - ఉపాయః. "ఉపాయేగృహరక్షిత్రోశ్శబ్దశ్శరణమిత్యయమ్। వర్తతేసామ్ప్రతన్త్వేష ఉపాయార్థైకవాచకః" ఇతివ్యవస్థాపనాత్; ఏవముత్తరత్రాపిద్రష్టవ్యమ్. ఉత్తమపురుషేణైవస్యాన్వయేసిద్ధే అహమిత్యధికోక్త్యాస్వస్యచ దుష్కరోపాయాన్తరాఽశక్తిస్సూచ్యతే. "ప్రపద్యే" ఇత్యత్ర యద్యపిగత్య

(౧) రా-సు-౩౦-౩౩. (౨) రా-సు-౨౧-౨౦. (౩) రా-యు-౧౧౬-౩౪.
(౪) రా-యు-౧౧౬-౪౪. (౫) శ్రీరఙ్గగద్యే. (౬) శ్రీసూక్తమ్. శ్రీగుం-కో-

ర్థేన ధాతునా బుద్ధ్యర్థేన సతా అధ్యవసాయమాత్రముపస్థాప్యతే, తథాపి ప్రమాణానుసారాత్ శరణశబ్దతాత్పర్యాచ్చ ప్రార్థనాద్యన్వితభరన్యాససంకర మిత్యుక్తం భవతి. ప్రార్థ్యతే చాఽనన్తరం ఫలవిశేషః. యస్తు పరస్పరోపకారేణ దక్షిణాదానేన ప్రశాసనేన వా భరన్యాసః, నాఽసౌ ప్రపత్తిః.

నన్విదం ముముక్షోరేవ, భగవద్వ్యవచ్ఛేదేన తదన్యప్రపదనం తదైకాన్త్యం విహన్యాత్, నైవమ్. యథా కర్మయోగాదిక మనన్యోపాసనార్థతయోపాదీయతే, తథాఽనన్యప్రపదనార్థతయోపాదీయమానమిదం తదైకాన్త్యమేవోపస్థాపయతి, యథా చ స్వాధికారోచితపరివారాఽర్చనే అనన్యత్వాఽవిరోధః, తథేహాపి. (౧) "ఆప్తో విష్ణోరనాప్తశ్చ ద్విధా పరికరస్స్మృతః। నిత్యోపదిష్టోఽనపాయోఽనిత్యః కర్మపరో ముముక్షుభిః" ఇతి చోక్తమ్. ఏవం ఘటకతయా వరణాపి న విరోధః, అన్యథా గురుభజన తత్పురస్కారాదికమపి విరుధ్యేత.

అథ, (౨) "తద్విజ్ఞానార్థం స గురుమేవాఽభిగచ్ఛేత్" (౩) "ఆచార్యముపాసీత" ఇత్యాదిభిస్తాదర్థ్యాత్తత్సంగృహ్యతే, ఇయమపి పూర్వోక్తైస్తైరేవాఽవిశేషాత్. శ్రియః ప్రపత్తిమ్, (౪) "చన్ద్రాం ప్రభాసామ్" ఇతి మన్త్రేణాఽలక్ష్మీనాశనార్థమామనన్తి. తథా (౫) "ఋచస్సామాని యజూంషి, సా హి శ్రీరమృతా సతామ్" ఇతి. యా ముముక్షూణాం మోక్షహేతువిద్యైవ లక్ష్మీః, తదభావనాశోఽనయా క్రియత ఇతి తదర్థం శరణ్యాఽభిప్రాయసంవాదినీ తస్మిన్ శ్రీప్రపత్తిర్యుక్తైవేతి సిద్ధమ్.

ఏవం సేయం సాక్షాత్పరంపరయా వా సర్వఫలసాధికా. ఉదాహారామితి శ్రౌతం పదం వ్యాసవచ్ఛిన్నవిషయమ్, తచ్చ (౬) "సర్వకామప్రదాం రమ్యాం సంసారార్ణవతారిణీమ్। క్షిప్రప్రసాదినీం దేవీం శరణ్యామనుచిన్తయేత్" ఇత్యాదిభిస్స్వయమ్భువాదివచనైరుపబృంహితమ్. వ్యాచఖ్యుశ్చ (౭) "ఐశ్వర్యమక్షరగతిం పరమం పదం వా" ఇత్యారభ్య, "కథయ కోఽయముదారభావః" ఇతి. వ్యతిరేకముఖేన చైతత్ స్థిరీకృతం చతుశ్శ్లోక్యామ్ - (౮) "శ్రేయో న హ్యరవిన్దలోచనమనఃకాన్తాప్రసాదాదృతే సంసృత్యక్షరవైష్ణవాధ్వసు నృణాం సమ్భావ్యతే కర్హిచిత్" ఇతి.

---

(౧) భగవచ్ఛాస్త్రే. (౨) ముండ-౧-౨. (౩) ఆప-ధ-౧-౧-౬.
(౪) శ్రీసూక్తమ్. (౫) యజు-అష్ట-౩-౭. (౬)
(౭) శ్రీగుణరత్నకో-౫౮. (౮) చతుశ్శ్లో-౩-

మూ॥ —   పారమార్థిక

కిముపేక్షితమిత్యత్రాహ (పారమార్థికేతి). అనుభవవిశేషణమ్ పరమపురుషార్థానుస్యూతత్వాత్. స్వయంపరమపురుషార్థత్వాత్, అకృత్రిమత్వాద్వాపారమార్థికత్వమ్. అకృత్రిమత్వమ్ - నిరుపాధిక

(పారమార్థికేతి) కీழ் పిరాట్టియుడైయ శరణ్యత్తైయుమ్ అతుక్కడియాన ఉభయవిభూత్యైయుమ్, తన్నుడైయ అనన్యగతిత్వత్తైయుమ్ శొల్లి, అవళ్ తిరువడికళిలే శరణమ్పుక్కునిన్ఱార్. అనన్తరమ్ "ఉమక్కపేక్షితమేన్" ఎన్ఱు పిరాట్టి తిరువుళ్ళమాక, కైఙ్కర్యరుచియుమ్ ప్రవృత్తినిష్ఠైయుమ్ ఎనక్కు ఉణ్డాకవేణుమెన్గిఱార్. ఈశ్వరన్ తిరువడికళిలే కైఙ్కర్యసిద్ధిక్కాక శరణమ్పుకువతు. అన్వాళనన్ఱిక్కే రుచివిశ్వాసఙ్గళెన్ఱు తనిత్తనియే అపేక్షిత్తుప్పెఱవేణ్డువన శిలవధికారి విశేషఙ్గళుణ్డిఱే. ఇప్పోతు అపేక్షిత్తుప్పెఱవేణ్డువ్వడి ఇతక్కుమున్బు ఇవర్క్కు ఇన్ఱిక్కే యిరున్దతోవెన్నిల్; ఉణ్డానాలుమ్ తన్నాముక్కొణ్డు మిల్లైయాకివిత్తే తన్నామైనిన్ఱిరుప్పతు.

(పారమార్థిక) అర్థమెన్ఱు - ప్రయోజనత్తుక్కుమ్ మెయ్క్కుమ్ పేర్. ఇతు పరభక్తిక్కు విశేషణమానపోతు అతినుడైయ అకృత్రిమత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. తిరువడికళుక్కు విశేషణమానపోతు అతినుడైయ పరమప్రయోజనత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. ఇప్పిరివుక్కు ప్రయోజనమెన్నిల్;- భక్తివిషయమానపోతు తిరువడికళ్ పరమప్రయోజనమాకక్కడవతు. తిరువడికళ్ విషయమానపోతు భక్తి అకృత్రిమైయాకక్కడవతు.

తత్ర కిమత్రాపేక్షితమిత్యత్రాహ (పారమార్థికేతి). పారమార్థికశబ్దస్య చరణారవిన్ద విశేషణత్వే అర్థశబ్దః - ప్రయోజనవాచీ. పారమార్థికః-పరమార్థ ఇత్యర్థః. యద్వా, పరమప్రయోజనభూతానుభవగ్రాహ్యమ్ పరమభోగ్యమిత్యర్థః

మూ; — భగవచ్చరణారవిన్ద యుగళైకాన్తికాత్యన్తిక త్వమ్; భక్తివిశేషణం పారమార్థికశబ్దః. (చరణారవిన్దేతి) మాతుస్తన్యం పుత్రస్యేవ శేషభూతస్య ప్రాప్యమితిభావః. (ఐకాన్తికత్వమ్) ఫలాన్తరార్థత్వాభావా ద్భగవదేకవిషయత్వమ్. (ఆత్యన్తికత్వమ్) అత ఏవసదానువృత్తిః, నిత్యయుక్త ఇతియావత్.

(భగవచ్చరణారవిన్ద) కీழ్ చ్చొన్న భగవచ్ఛబ్దమ్ సర్వోత్కర్ష వాచి. ఇతు గుణయోగత్తాల్ వన్దరస్యతైయై చ్చొల్లుకిఱతు. గుణఙ్గళుమ్ భోగ్యమాయిరుక్కైయాలే పరభక్తిజనకమ్. (చరణారవిన్ద) విగ్రహావత్తైయాల్ వన్దభోగ్యతైశొల్లుకిఱతు. (యుగళ) శేర్త్తియాల్ వన్ద భోగ్యతై. (ఐకాన్తిక) ఏకమే అన్తమాయిరుక్కై. అతావతు - వేఱొరువిషయత్తై యుడైత్తన్ఱిక్కేయిరుక్కై. (ఆత్యన్తిక) అన్తత్తై అతిక్రమిత్తిరుక్కై. అతావతు - నిత్యమాయిరుక్కై.

ఏతేన పరభక్త్యాదిజననార్హత్వం వ్యజ్యతే. నిర్దోషగుణవత్స్వామిచరణయోస్సేవకస్య భక్త్యతిశయస్స్యాదిత్యభిప్రాయేణ భగవచ్చరణశబ్దః; అరవిన్దత్వరూపణఞ్చ ఉపాయదశాయామపి స్వాదుత్వసూచకమ్. (౧) "సభ్రాతుశ్చరణౌగాఢమ్" (౨) "యావన్నచరణౌభ్రాతుః" (౩) "తస్యతామ్రతలౌతాత చరణౌసుప్రతిష్ఠితౌ। సుజాతమృదురక్తాభిరంగులీభిరలంకృతౌ। ప్రయతేనమయామూర్ధ్నాగృహీత్వాహ్యభివన్దితౌ" ఇత్యాదిష్వివాఽన్యోన్యయోగాదపి శోభమానత్వద్యోతనాయయుగళశబ్దః.

పారమార్థికశబ్దస్య పరభక్త్యాదివిశేషణత్వే అనుభవవిశేషణత్వేన పరమప్రయోజనత్వం ప్రథమకైతవరాహిత్యంవావివక్షితమ్. ఐకాన్తికత్వమ్ - ప్రయోజనాన్తరాఽనన్వయేనతదేకనియతత్వమ్. తత ఏవనిత్యాఽనువృత్తత్వమాత్యన్తికత్వమ్, అన్యార్థత్వేహి తత్సిద్ధౌనివర్తేత, నిరతిశయత్వమాత్యన్తికత్వమితిచాహుః.

---

(౧) రా-అయో-౩౧-౨. (౨) రా-అ-౯౮-౮ (౩) రా-

మూ: — పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తికృత

ఉత్తరోత్తరసాక్షాత్కారాభినివేశః - పరభక్తిః. సాక్షాత్కారః - పరజ్ఞానమ్. ఉత్తరోత్తరానుభవాఽభినివేశః - పరమభక్తిః.

(పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తి) పరభక్తియావతు - సంశ్లేషవిశ్లేషసుఖదుఃఖరామ్బడియాన ప్రేమవిశేషమ్. పరజ్ఞానమావతు - ఇతినుడైయ విపాకదశైయాన సాక్షాత్కారమ్. పరమభక్తియావతు - క్షణకాలముమ్ విశ్లేషత్తిల్ పోఱుక్కమాట్టాతదశై. "ఉభయపరికర్మిత స్వాన్తస్య" ఎన్గిఱపడియే జ్ఞానకర్మఙ్గళాలే సంస్కృతాన్తః కరణనాయ్ భక్తిపిఱన్దు, అతినుడైయ విపాకదశై పరమభక్తియాకక్కడవతు ఉపాసకనుక్కు. ఇవర్క్కు అన్దస్థానత్తిలే భగవదనుగ్రహమ్ నిఱ్క, మేలుళ్ళ దశైకళై అపేక్షిక్కిఱార్. (కృత) ఇవై మూన్ఱాలే పణ్ణప్పట్ట.

అత్ర పరభక్తిరుత్తరోత్తర సాక్షాత్కారేచ్ఛాత్మికా ధీః, సా చ "యా ప్రీతిః" ఇత్యాదిష్వివ విషయస్వభావజా నత్విష్టసాధనత్వబుద్ధిజా. పరజ్ఞానమ్ - ఉత్తరోత్తర సాక్షాత్కారః సాక్షాత్కృతే నిరన్తరాఽనుబుభూషా - పరమభక్తిః. అనుభవస్త్వత్రాఽనుకూలతమత్వేన సాక్షాత్కార ఏవ, నిత్యానాం ముక్తానాం చ నిత్యోఽనుస్యూతైకరూపోఽనుభవః క్షణభేదేన పరభక్త్యాద్యాకారభేదైశ్చ వికల్ప్యతే. పూర్వపూర్వప్రయుక్తోత్తరోత్తరక్షణాఽవచ్ఛిన్న స్వరూపస్యేష్టతమత్వమభిప్రేత్య కృతత్వవ్యపదేశః. తస్య ముఖ్యత్వన్తు యోగవిశేషజన్యానుభవే.

నన్విహోపాయభూతపరభక్త్యాదిభిః ముక్తిదశాఽనుభవస్య కృతత్వం ముఖ్యమేవాస్తు, తథా సత్యుపరి శ్లోకత్రయోదితజ్ఞానస్య స్థానత్రయోదితపరభక్త్యాదేః ప్రార్థనముపపద్యేత. తదర్థఞ్చ యథాభావ్యం సంప్రతిపన్నాఙ్గప్రపత్తిరివ ప్రార్థితా స్యాత్; నైవమ్, "ప్రకృతిం స్థూలసూక్ష్మరూపాం విసృజ్య తదానీమేవ మత్ప్రసాదలబ్ధమచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాఽఽత్యన్తిక పరభక్తిపరజ్ఞాన" ఇత్యాది వక్ష్యమాణ స్వరూపతయా తదనుగుణమిహావ్యాఖ్యాతుముచితత్వాత్. స చ భగవత్ప్ర

పత్తేస్స్వతన్త్రయా మోక్షసాధనత్వం నాస్తీతి వాచ్యమ్, శ్రుతిస్మృతిభగవచ్ఛాస్త్రేషు తత్స్వాతన్త్ర్యదృష్టేః.

యో బ్రహ్మాణమిత్యాదికేషు శ్వేతాశ్వతరమన్త్రే హిరణ్యగర్భాదికారణభూతే పరమపురుషే శరణాగతిర్ముముక్షూణామనుష్ఠేయేతి ప్రతీయతే. న చ క్వచిదఙ్గత్వదర్శనాత్ గురులఘువికల్పానుపపత్తేశ్చాత్ర వ్యవహితసాధనత్వం కల్ప్యమ్, అధికారిభేదేన వ్యవస్థాపనాత్. తథా చోపబృంహితమ్ బ్రాహ్మపురాణే, "శరణం త్వాం ప్రపన్నా యే ధ్యానయోగవివర్జితాః। తేఽపి మృత్యుమతిక్రమ్య యాన్తి తద్వైష్ణవం పదమ్" ఇతి. అహిర్బుధ్న్యే చ స్పష్టముక్తమ్, "యద్యేన కామకామేన న సాధ్యం సాధనాన్తరైః। ముముక్షుణా యత్సాఙ్ఖ్యేన యోగేన న చ భక్తితః। ప్రాప్యతే పరమం ధామ యతో నావర్తతే యతిః। తేన తేనాప్యతే తత్త్వం న్యాసేనైవ మహామునే। పరమాత్మా చ తేనైవ ప్రాప్యతే పురుషోత్తమః" ఇతి.

ప్రపత్తియోగశ్చ అవిళమ్బిత ఫలప్రదపర్యన్త ఏవోదాహృతః. (౧) "అహమస్మ్యపరాధానామాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః। త్వమేవోపాయభూతో మే భవేతి ప్రార్థనామతిః। శరణాగతిరిత్యుక్తా సా దేవేఽస్మిన్ ప్రయుజ్యతామ్। తస్యానుబన్ధాః పాప్మానస్సర్వే నశ్యన్తి తత్క్షణాత్" ఇతి. అత్రాపి "త్వమేవోపాయభూతో మే భవ" ఇత్యాదిభిః న్యాసాత్మకత్వం సూచ్యతే. "తేషాం తు తపసాం న్యాసమతిరిక్తం తపశ్శ్రుతమ్" ఇతి చాహ; న్యాసశబ్దస్య చాత్ర శరణాగతివిషయత్వం దర్శితమ్. "నిక్షేపాఽపరపర్యాయో న్యాసః పఞ్చాఙ్గసంయుతః। సంన్యాసస్త్యాగ ఇత్యుక్తశ్శరణాగతిరిత్యపి" ఇతి. "న్యాస ఇత్యాహుర్మనీషిణో బ్రహ్మాణమ్" ఇత్యత్ర న్యాసబ్రహ్మశబ్దసామానాధికరణ్యన్త్వస్య పరమ్ ఏవం స్వతన్త్రప్రపత్తిసిద్ధౌ "భక్త్యా పరమయా వాపి ప్రపత్త్యా వా మహామతే। ప్రాప్యోఽహం నాన్యథా ప్రాప్యో మమ కైఙ్కర్యలిప్సుభిః" ఇతి వికల్పోఽపి వ్యవస్థితవిషయ ఉపపద్యతే. శ్లోకత్రయోదితజ్ఞానాదిక మప్యత్ర స్వయమ్ప్రయోజనతయా ప్రార్థ్యత ఇతి న విరోధః.

న చ ప్రపత్తిస్వాతన్త్ర్యభాష్యవిరోధః. తథాహి. "చతుర్విధా భజన్తే మాం జనాస్సుకృతినోఽర్జున" ఇత్యాదినోపాసనస్యైవ, ప్రపదనస్యాపి "తావదార్తిస్తథా

మూ. — పరిపూర్ణానవరత నిత్యవిశదతమా

పరపూర్ణత్వాది పదషట్కమనుభవ విశేషణమ్. పరవ్యూహాది సర్వావస్థ భగవద్విషయత్వం పరిపూర్ణత్వమ్; సకృత్త్వ వ్యావృత్త్యర్థమ్-(అనవరతత్వమ్). అవిరతేచ్ఛావధిమత్త్వవ్యుదాసాయ - నిత్యత్వమ్. విరతనిత్యత్వ వ్యుదాసాయ - అనవరతత్వమ్. స్నానాగ్నిహోత్రాదికంహి విరతనిత్యమ్. పరోక్షత్వవ్యుదాసాయ విశద

(పరిపూర్ణ) పరిపూర్ణమాకై యానతు-స్వరూపరూపగుణ విభూతికళి త్తనై యుమ్ ఒరుకాలే అనుభవవిషయమాకై, (అనవరత) అవిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కై. అతావతు-ఇడై విడాతే శెల్లుకై. (నిత్య) యావదాత్మభావియాయిరుక్కై. (విశదతమ) పరభక్తి పరజ్ఞానపరమభక్తి

వాఞ్ఛా తావన్మోహ స్తథాసుఖమ్। యావన్న యాతి శరణం త్వామశేషాఘనాశనమ్" "ప్రపత్తేః క్వచిదప్యేవం పరాపేక్షా న విద్యతే। సా హి సర్వత్ర సర్వేషాం సర్వకామఫలప్రదా" ఇత్యాదిభిస్సర్వాఽభిమతసాధనత్వా ఽవగతేః; సర్వఫలసాధారణమపి చరమశ్లోక విధేయం తత్ర ప్రకృతోపాయ విరోధిపాపనివర్తన రూపోదాహరణవిశేషే, ప్రదర్శయామాస. ఇహతు సాధ్యాన్తరసాధనాన్తర రహితమన్త్రవివరణప్రవృత్తత్వాత్, ప్రాప్తివిరోధి నిరసనార్థతయోదాహరతి. తస్మాన్నోపాయభూత పరభక్త్యాదిక మిహోచ్యత ఇతిసిద్ధమ్.

పరభక్త్యాదిభిస్సాధ్యమనుభవాదికం తదభావేపి ప్రపత్తిమాత్రేణ మే భవత్వితి వివక్షాయాం ప్రస్తుతవిరోధాభావేపి వక్ష్యమాణాఽనుసారేణ వివక్షాన్తరం దర్శితమ్, "ఆర్తోపచ్ఛన్దనం గద్యం భాష్యన్తు పరరఞ్జనమ్। ఇత్యాదివిధయాప్యేవం ప్రసీదేయుః ప్రమాణతః". పునశ్చమున్త్యాఽనుభవం పరిపూర్ణత్వాది భిష్షడ్భిర్విశినష్టి;అత్రహి ముముక్షూణాం భగవదభిమత విశేషేషు యథాసమ్భవం సుకృతతారతమ్యేన పరిమితాకారగోచరత్వమ్, ఖద్యోతస్ఫురణవత్ సాన్తరత్వమ్, కిఞ్చిత్కాలం నిరన్తర

మూ॰ — ఽనన్యప్రయోజనానవధికాతిశయప్రియభగవ
దనుభవజనితానవధికాతిశయ ప్రీతికారితా

తిమత్త్వమ్. ప్రయోజనాన్తరార్థత్వవ్యుదాసాయ అనన్యప్రయోజనత్వమ్. తత్ర హేతుః - అనవధికాతిశయప్రియత్వమ్. ప్రయోజనాన్తరత్వాభావేపి సావధికాతిశయ ప్రియత్వవ్యుదాసార్థమ్ ; అనవధికాతిశయ ప్రియత్వముక్తమ్. ఈదృశానుభవేన జనితానవధికాతిశయప్రీతిః "అపరిమయ ఈదృశానుభవోలబ్ధః" ఇతిపూర్వానుభవలబ్ధవిషయ నిరవధికాతి శయానుకూల ప్రీతిసన్తానరూపా; తయా అనుకారితమ్.

దశైయిల్ అనుభవమాకైయాలే పిశదతమమాయిరుక్కై. (అనన్య ప్రయోజన)అనుభవజనిత ప్రీతియుమ్, ప్రీతికారితకైఙ్కర్యముమ్ వేణ్డా; ఇతుతానే అమైయుమెన్నుమ్పడియిరుక్కై. (అనవధికాతిశయప్రియ) అనవధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తానప్రీతి. (భగవదనుభవ) చరమ శరీరావసానసమనన్తరమాక అర్చిరాదియాలే పోయ్ పరమపదత్తిలనుభవిక్కుమనుభవమ్. (జనితానవధికాతిశయ ప్రీతికారిత) అత్తాల్

త్త్వేపి సారస్వతస్రోతోన్యాయేన విచ్ఛిన్న ప్రవాహత్వమ్, సామాన్యతస్సర్వవిషయత్వేపి పరోక్షరూపత్వమ్, స్వయంప్రియత్వేపి మధురభోజనయేన ముక్తిరూపస్వప్రయోజన సాధనత్వబుద్ధ్యా ఉపాదేయత్వమ్, అత ఏవ సావధిరసత్వఞ్చస్యాత్; నిశ్శేషనివృత్తప్రతిబన్ధస్యతు నతథేతి భావః.

అత్ర ప్రీతిహేతుత్వాభిధానేపి తదర్థబుద్ధ్యా ఉపాదేయత్వాభావాదనన్య ప్రయోజనత్వమవిరుద్ధమ్. తత్ర హేతురనవధికాతిశయ ప్రియత్వమ్. * భగవదనుభవేత్యనేన ముక్తోపాపాణకల్పత్వపక్షః, స్వాత్మమాత్రానుభవనిర్గుణ బ్రహ్మవాదశ్చవ్యుదస్యతే. సర్వవిశిష్ట బ్రహ్మానుభవే. ప్రధానానుభావ్యఞ్చ వ్యఞ్జితమ్. అత్ర * అనుభవజనిత ప్రీతిర్నామ - "నిరతిశయానుకూలోయం విషయోనుమయా అనుభూయతే" ఇతిస్వయమపి నిరతిశయానుకూల్యవతీకృతార్థతాబుద్ధిః. "కృతార్థోస్మ్యనుస్మృత" ఇతివత్. సాచసామగ్ర్యనువృత్త్యా ప్రతిక్షణభావినీ ప్రవాహావిచ్ఛేదరహితాచేత్యేకే. అన్యేతు, ప్రీతేస్స్వరూపతోనువృత్తత్వేపి పూర్వపదనుభవస్యైవ ప్రయోజ్య ప్రయోజకాకార విభాగేన జన్యజనకభావ ఉక్తిరితి.

మూ;— ౭ శేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూప

(అశేషావస్థాః) అవస్థానాని పురస్థిత్యాదయః. అశేషశబ్దః — ఛత్రచామరకళాచీ పాదుకాగ్రహణ తామ్బూలదానాదిపరః.

అనన్తవైనతేయాదీనాం సర్వవిధకైఙ్కర్య ప్రాప్తావపి కైఙ్కర్యం ప్రతినియతం దృశ్యతే, తత్కథమితి శఙ్కాయామాహ (రతిరూపేతి).

పిలుస్సప్రీతియాలే పణ్ణువిక్కప్పట్ట. (అశేషావస్థోచిత) సర్వావస్థైకళిలుం ఉచితఙ్గళాయిరుక్కిఱ. (అశేషశేషతైకరతిరూప) * నివాసశయ్యా

అస్యాశ్చ ప్రీతేరసవధికాతిశయత్వం ప్రీత్యన్తరాపేక్షయా నికృష్టత్వవిరహాత్. ఈశ్వరస్య నిత్యానాముపి ముక్తే భోగ్యతిశయితా ప్రీతిః. (౧) "శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య" (౨) "భోగమాత్రసామ్యలిఙ్గాచ్చ" ఇతిసమానభోగవ్యవస్థాపనాత్, ఈశ్వరనిత్యముక్తభోగానాముపచయాపచయతారతమ్యవాదయోరపన్యాయమూలత్వాచ్చ. కైఙ్కర్యస్య భగవదిచ్ఛాకారితత్వేపి "ప్రియార్థయిష్యామి" ఇతి, తత్ప్రీత్యుద్దేశప్రవృత్తత్వేపి * ప్రీతికారితేత్యాదినా (౩) "యథార్థం కేశవే వృత్తిమ్" ఇతి న్యాయాత్ ప్రీతేః ప్రేరకత్వాతిశయేన స్వరసప్రవృత్తిర్నియోగనైరపేక్ష్యఞ్చ ద్యోత్యతే.

ఏవం ప్రీత్యా ప్రవృత్తస్యాపి కైఙ్కర్య విశేషేష్వస్వాతన్త్ర్యమితి విశేషాస్త్వనురోధనీయాః. తాదృశమేవచ కైఙ్కర్యమ్, (౪) "ఏతత్సామ గాయన్నాస్తే" (౫) "జక్షత్క్రీడన్రమమాణః" (౬) "స యది పితృలోకకామో భవతి" ఇత్యాదిష్వపి దృష్టమ్. * అశేషావస్థాశబ్దేన పరవ్యూహాదయః స్థానాసనశయనాదయః జగత్సృష్ట్యాదయశ్చ భగవతోఽవస్థాః, స్వస్య చ సశరీరత్వాఽశరీరత్వాఽనేక శరీరత్వరూపాః ప్రాప్యస్య కైఙ్కర్యస్య తత్తదవస్థోచితత్వం యథాలోకం యథాగమఞ్చ చామరగ్రహణాదినా భోక్తృరుచితయా భోగ్యతయాచ సన్నిధాయకృతత్వాత్.

(అశేషశేషతా) ఆత్మన ఆత్మీయస్య చ పరశేషభావః. యద్వా సర్వప్రకారశేషవృత్తిః. అనన్తగరుడాది ప్రతినియతాధికార కృత్యైకముక్తస్యేచ్ఛావిరహాత్,

(౧) తై-ఆ-౮. (౨) బ్రహ్మసూ-౪-౪-౨౧. (౩)
(౪) తై-భృగు. (౫) ఛాం-౮-౧౨-౩. (౬) ఛాం-౮-౨-౧.

మూ; — నిత్యకైఙ్కర్యప్రాప్త్యపేక్షయా

స్వేనకృతత్వేపి పరప్రీతిరేవ ఫలమ్. "ప్రహర్షయిష్యామి" ఇత్యుచ్యతే; తస్మాదన్యకృతత్వేపి కైఙ్కర్యస్య తజ్జనిత పరప్రీతిం దృష్ట్వా స్వకృతత్వే సతీవ ప్రీతిస్సర్వేషాం జాయత ఇతి తాదృశప్రీతిరూపం కైఙ్కర్యమిత్యర్థః. ఇతి మన్త్రచతుర్థ్యర్థోక్తిః.

త్యాదిప్పడియే సర్వవిధ శేషవృత్తియిలుముణ్డాన అభినివేశత్తైయే వడివాకవుడైత్తాయిరుక్కై. (నిత్య) అపునరావృత్తి లక్షణమాయిరుక్కై. (కైఙ్కర్య ప్రాప్త్యపేక్షయా) కైఙ్కర్యప్రాప్తియిలుణ్డాన అపేక్షైయాలే.

ఇష్యమాణేష్వపి సర్వేషు (౧) "ఏకధా భవతి" (౨) "తావన్తి చక్రే రూపాణి భగవాన్ దేవకీసుతః" ఇతి ప్రకారేణ శేషశేషిణోర్యథాభిమతరూపపరిగ్రహేణ ముక్తస్య స్వాభిమత సర్వశేషవృత్తిస్స్యాదేవ; తస్యామేకశబ్దేన స్వప్రయోజనప్రాధాన్యవ్యుదాసః. అథవా, నిత్యానాం ముక్తానాఞ్చ భగవత్ప్రీతి ఫలాసు సర్వాసు శేషవృత్తిషు పరకృతాసు స్వకృతాసు చ ప్రీత్యవిశేషో వివక్షితః, (౩) "నిత్యాభివాఞ్ఛిత పరస్పరనీచభావైః" (౪) "యాభిస్త్వం స్తనబాహుదృష్టిభిరివ" ఇత్యాదిన్యాయాచ్చ. ఏకరూపా వా రతిః - ఏకరతిః. కాలభేదేన సఙ్కోచాద్యభావాత్. రతిరిహ ప్రీతిరిచ్ఛా వా. తయా హేతుభూతయా కైఙ్కర్యం నిరూప్యత ఇత్యభిప్రాయేణ రూపశబ్దః. "శేషత్వైకరతిః" ఇత్యేతత్, శ్రీవైకుణ్ఠగద్యే - "పరిచర్యైకమనోరథః" ఇత్యనేన వివృతమ్. అత్ర అనుభవరతి కైఙ్కర్యశబ్దేషు జ్ఞాన చికీర్షా ప్రయత్న క్రమశ్చ ప్రకాశితః.

యద్వా శేషత్వైకరతిరేవ కైఙ్కర్యప్రధానస్వరూపమ్, తత్పరీవాహాత్మకాని తు వ్యాపారాన్తరాణి భవన్తీత్యభిప్రాయః. ప్రాకృతప్రళయాదిష్వపి అవిచ్ఛిన్నప్రవాహతయా అస్య కైఙ్కర్యాద్యావృత్త్యర్థం నిత్యత్వోక్తిః. (౫) "ప్రళయే న వ్యథన్తి చ" ఇతి హి గీతమ్. స్వామిసమాదేశాపేక్షిత చోదిత కారీ కిఙ్కరః, తస్య వృత్తిః కైఙ్కర్యమ్. తస్య అన్యైర్దుష్ప్రాపత్వేన అలభ్యలాభత్వ సూచనార్థమ్, ఇత్యపూర్వం

(౧) ఛా-౭-౨౬-౨. (౨) (౩) వైకు-స్త-౭౫. (౪) శ్రీగుణ-౨౬.
(౫) గీ-౧౪-౨.

మూ; — పారమార్థికీ భగవచ్చరణారవిన్ద శరణాగతిః

(పారమార్థికీతి) తమఃకార్యవ్యుదాసాయ. ఆనుకూల్యాది శరీరవతీ; తద్ధి తస్యా ఉపాయాన్తరేభ్యో వ్యావృత్తంస్వరూపమ్.

(పారమార్థికీ) ఆర్త్తరూపైయాయిరుక్కై. (భగవత్) జ్ఞానశక్త్యాదికళాల్ పూర్ణమానవిషయమాకైయాలే సహాయాన్తర నిరపేక్షమాన ఉపాయపౌష్కల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. (చరణారవిన్ద) విగ్రహత్తినుడైయపరమోపాయత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. (శరణాగతిః) సలక్షణమాయి

ప్రాప్తేరభావాదప్రాప్త ప్రాప్తిపక్షవ్యుదాసేన అపేక్షాగ్రహత్వ జ్ఞాపనార్థశ్చాధికః ప్రాప్తిశబ్దః. (౧) "సమ్పద్యావిర్భావః" ఇత్యాదికంహి నిత్యసిద్ధేష్వాకారేషు ముఖ్యమ్; సతు సాఙ్కోచ్యనిరఙ్కుశవికాసైతత్పూర్వక వ్యాపారేచ. తత్రతు నివృత్త ప్రతిబన్ధోపాధికత్వ సూచనార్థమ్. (౨) "ఆవిస్స్యాత్తమ సహజకైఙ్కర్యవిధయః" ఇత్యభియుక్తైరుక్తమ్.

ఆత్మాభిమానానుగుణ పురుషార్థవ్యవస్థయా। భగవత్పారతన్త్ర్యాది ప్రబుద్ధస్య సుఖాయతే। పరేచ్ఛాయత్త భూమ్నాపి స్వేచ్ఛయా అభిఘాతతః। సర్వం పరవశందుఃఖమిత్యాద్యం నాత్రబాధకమ్। స్వతశ్శేషత్వకైఙ్కర్యేన దుఃఖాంశ్యసుఖావహే। కర్మజత్వాత్తథాత్వస్య లోకేచవ్యభిచారతః। మహానన్దమహిమ్నాచ ప్రాప్తుఃఖాపేక్షణాదపి। మోహాదశిక్షితదాస్యతామితి మూఢస్యజల్పితమ్। సుఖస్య మోహాసత్వాచ్చ తామసత్వాద్యుపాధిభిః। సుఖాయచభవేత్తాదృక్ పూర్వదుఃఖాపమర్దనమ్॥.

ఏవమిహ "అపేక్షయా" ఇత్యన్తం వ్యాఖ్యేయే సోపబృంహణచతుర్థ్యభిప్రేతస్య ప్రపదనస్య; భగవత ఏవశరణత్వేవక్తవ్యేపి దివ్యవిగ్రహస్య శరణ్యగుణాది వ్యఞ్జకత్వమ్, చరణగ్రహణస్యకృపోత్పాదకత్వాతిశయేన అనతిక్రమణహేతుత్వఞ్చాభిప్రేత్యచరణశబ్దః. అరవిన్దశబ్దః - ఉపాయదశాయామపి భోగ్యత్వంసూచయతి. అత్రభగవచ్ఛబ్దః నిరపేక్షరక్షణోపయుక్తాకారపౌష్కల్యప్రదర్శకః. కృత్స్నవిదపి

(౧) బ్రహ్మసూ-౪-౪-౧. (౨) అష్టశ్లో-౩.

మూ: — యథావస్థితా

(యథావస్థితేతి) రజఃకార్యవ్యుదాసాయ. ప్రపత్తేర్విషయ సమ్బన్ధరూపః ప్రకారః. తత్సాహిత్యమభిప్రేతమ్. శరణవరణానన్తరశరణ్యత్వధీర్హి అయథావస్థితా స్యాత్.

పుకై ౮. (యథావస్థితా) ఉపాయాన్తరఙ్గళినుడైయ అనుపాయత్వ బుద్ధిపూర్వకమాక ఇత్తై ప్పణ్ణుకై; అతాకిఱతు - పణ్ణివిడుకైయుమిన్ఱిక్కే పణ్ణిప్పణ్ణుకైయుమిన్ఱిక్కే "స్వాత్వాభుఞ్జీత" ఎన్నుమాప్పోలే పిట్టుప్పణ్ణుకై. యథావస్థితా యెన్నతు - ఇరున్దపడియే యెన్నపడి. ఇతు ఇప్పడిప్పోలే కాణుమిరుప్పతు. రహస్యమాకైయాలే నేరాక వెళియిడాతొழிకిఱార్.

భాష్యకారః ప్రపత్తిప్రకాశనాయ "పారమార్థికీ, యథావస్థితా" ఇతి సామాన్యతో నిర్దిశతి;(౧) "త్వమేవ వరం వృణీష్వ యం త్వం మనుష్యాయ హితతమం మన్యసే" (౨) "యద్ధితం మమ దేవేశ తదాజ్ఞాపయ మాధవ" ఇతివత్. ఏతేన "భగవత్ప్రపత్తేర్మోక్షసాధనత్వమిత్యేతావన్మాత్రం నిర్ణీతమ్. సా యత్స్వరూపా యత్ప్రకారేతి చ న జానే. అతస్త్వమేవ వత్సలతయా మోక్షార్థభగవత్ప్రపత్తేః స్వరూపాదికం యథాప్రమాణం జ్ఞాపయిత్వా అనుష్ఠాపనీయో ఽహమ్" ఇతి విశేషనిష్కర్షరహితానామపి విజ్ఞాపనప్రకారః సూచితో భవతి. ఏవం సామాన్యత ఉక్తేఽపి సర్వజ్ఞా సర్వహితైషిణీ దేవీ స్వయమేవ సర్వం విధాస్యతీతి తాత్పర్యమ్.

(౩) "దేవానాం గుహ్యమ్" ఇత్యాద్యుక్తం గోపనీయతమత్వమ్, తత ఏవ తత్ర తత్ర తదనుగుణనిర్దేశైః ప్రపత్తిస్వరూపాదేర్దురవగాహత్వఞ్చ సామాన్యనిర్దేశేన ద్యోత్యతే.

నను; సర్వలోకసర్వాగమప్రసిద్ధాయాః ప్రపత్తేః కథం దురవగాహత్వమ్, ఇత్థమ్; - కేచిద్భక్తిప్రపత్త్యోర్వ్యతికరతః ప్రయోగాదైక్యమిచ్ఛన్తి. లక్షణభేదాద్భేదమిచ్ఛన్తోఽపి కేచిత్ స్వాతన్త్ర్యేణ ముక్తిసాధనత్వం నానుమన్యన్తే. అన్యే తు, స్వాతన్త్ర్యస్యోపగమేఽపి (౪) "షడ్విధా శరణాగతిః" ఇతి వచనానురోధాదఙ్గానాం షట్కసమస్త్యాయసాధకత్వమాహుః. తత్ర షణ్ణాం ప్రత్యేకం సాధనత్వమపరే. తేష్వప్యవయవేష్టం కేచిత్కతిపయోపేతయా కతిపయపరిగ్రాహిణః. నియతైక

(౧) కౌషీ-౩-౧, (౨) జిత-౧. (౩) తై-నా. (౪) అహి-సం-౩౮-౩౨.

సఙ్గ్రహేఽపి స్వరూపన్యాసమాత్రత్వమ్, ప్రార్థనాభరన్యాసయోరన్యతరమాత్రత్వమ్, తయోరేవ యథేష్టమఙ్గాఙ్గిత్వమ్, వికల్పం వా కేచిదాహుః.

ఇతరే చ, ప్రపత్తేరవిధేయజ్ఞానరూపత్వమ్, అనివారణాదిరూపత్వమ్, దక్షిణాజ్ఞాదిహేతుకభరన్యాసావిశిష్టత్వమ్, అనఙ్గత్వమ్, స్వతన్త్రాఙ్గత్వమ్, సర్వధర్మస్వరూపత్యాగాద్యఙ్గకత్వమ్, భక్తియోగవదాప్రయాణాదనువర్తనీయత్వమ్, ఆరబ్ధకార్యపుణ్యపాపనివర్తనాక్షమత్వమ్, కిం బహునా, గృహాగమనాఞ్జలిప్రణామాదిమాత్రతాం చ ప్రతిపాదయన్తి. ఏవం విప్రతిపత్తియోగ్యతయా దుష్కరః ప్రపత్తేర్నిష్కర్షః. స తర్హి కథం స్యాత్; ఉచ్యతే;--

తత్ర తావత్ భక్త్యాదిపక్షాన్నిక్షేపరక్షాదిషు నిరాకార్ష్మ. షాడ్విధ్యోక్తిరపి (౧)"న్యాసః పఞ్చాఙ్గసంయుతః" ఇతి వచనబలాదష్టాఙ్గయోగోక్తివదఙ్గాఙ్గిసముచ్చయేన స్థాపితా. అత ఏవ (౧)"షడఙ్గం తముపాయఞ్చ" ఇత్యాదికమపి సఙ్గచ్ఛతే; స్వరూపన్యాసస్య అత్రాపేక్షితత్వేపి (౨) "ఆత్మాత్మీయభరన్యాసః" (౩) "త్వయి నిహితభరోఽహం యతః" (౪) "తవ భరోఽహమకారిషి ధార్మికైః" ఇత్యాదిప్రమాణసమ్ప్రదాయైర్భరన్యాసప్రాధాన్యం సిద్ధమ్.

యదప్యుక్తం భరతమునినా;-(౫)"అనన్యసాధ్యే స్వాభీష్టే మహావిశ్వాసపూర్వకమ్। తదేకోపాయతాయాచ్ఞా ప్రపత్తిశ్శరణాగతిః" ఇతి; యదపి చ అహిర్బుధ్న్యేన, (౬)"ప్రార్థనామతిశ్శరణాగతిః" ఇతి. తత్రాపి పూర్వోక్తప్రమాణానుసారాత్, అనన్యసాధ్యత్వతదేకోపాయత్వోక్తితాత్పర్యాచ్చ ప్రార్థనాపూర్వకభరన్యాసాత్మకత్వసిద్ధిరిత్యేషా దిక్. అతో దురవగాహత్వద్యోతనాయ పారమార్థికీత్యాదిసామాన్యనిర్దేశ ఉపపన్న ఇతి.

ఏవమీదృశభరన్యాసాత్మకతయా శరణ్యత్వోపయుక్తాకారవిశిష్టపరతత్త్వవిషయతయా చ నిరూప్యాయామస్యాం ప్రపత్తౌ, స్వరూపతో విషయతశ్చ తమఃకార్యవైపరీత్యవిరహః-పారమార్థికత్వమ్; ప్రకారతోఙ్గతశ్చ రజఃకార్యప్రకారాన్యథాభావరాహిత్యమ్, యథాప్రమాణం ఫలసఙ్గకర్తృత్వాదిత్యాగశ్చ అత్ర యథావస్థితత్వమ్. రాజసతామసబుద్ధిప్రకారశ్చ (౭) "యయాధర్మమధర్మఞ్చ" "అధర్మం ధర్మమితి యా" ఇతి శ్లోకాభ్యాం గీతః. ఏతేన అనాప్తాగమసిద్ధత్వమ్, నిత్యాగమసిద్ధత్వేపి

(౧) లక్ష్మీత-౧౭. (౨) (౩) వర-స్త-౯౧. (౪) ర-స్త-౨-౧౦౨.
(౫) విష్వక్సేనసం. (౬) అహి-సం, (౭) గీ-౧౮-౩౧.

మూ: — అవిరతాఽస్తుమే, అస్తుతే;

(అవిరతా) ఆఫలసిద్ధేరవిశ్రాన్తా. అస్యాసహితసాధనమిత్యర్థః. స్వసహిత సాధనంహి మధ్యేసాధనాన్తర ప్రాచుర్యేస్వయంవిరతంస్యాత్; సా తథా దస్తుమే. (అస్తుతే) ఇతి. (౧) "తేనమైత్రీభవతుతే" ఇత్యాదిమానగత్యానిశ్చిత్యేతి కేచిత్.

(అవిరతాఽస్తుమే) అనన్యగతియాయిరుస్తుళ్ళ ఎనక్కు యావత్ప్రాప్తి విచ్ఛేదమిన్ఱిక్కే ఒழியవేణుమ్. (అస్తుతే) పిరాట్టియరుళిచ్చెయ్కిఱార్; ఉనక్కు అప్పడియే ఉణ్డాయిడుక.

పురుషబుద్ధ్యా అన్యథాకల్పితత్వాచ్చ నిరస్తం భవతి. ఏవమ్ వ్యాఖ్యాతం వ్యాసార్యైః- "పారమార్థికీతి-తమః కార్యవ్యుదాసః. ఆనుకూల్యాది శరీరవతీచసా. తద్ధి-తస్యా ఉపాయాన్తరేభ్యోవ్యావృత్తంస్వరూపమ్. యథావస్థితేతి-రజః కార్యవ్యుదాసః. ప్రపత్తృవిషయసమ్భృష్టరూపః ప్రకారః, తత్సాహిత్యమభిప్రేతమ్. శరణవరణానర్హే శరణ్యత్వధీర్హి అయథావస్థితా స్యాత్" ఇతి.

(అవిరతా) ఆమోక్షదానాదవిశ్రాన్తవ్యాపారేత్యర్థః. వ్యాపారశ్చశరణ్యప్రసాదవిశేష ఏవ. (౨) "సకృదేవహి శాస్త్రార్థః" (3) "సకృదేవ ప్రపన్నాయ" (౪) "సనుప్రపన్నస్సకృదేవనాథ" ఇత్యాదిబలాదఙ్గత స్స్వరూపతో వా అనువృత్తిరిహానవివక్షితా. వాక్యేయే "ప్రపద్యే" ఇతివర్తమాననిర్దేశస్తు అనుష్ఠానకాలాభిప్రాయః. వ్యాపారానువృత్తి కథనాత్తు భాష్యోదాహృతభక్త్యఙ్గప్రపత్తి వ్యవచ్ఛేదః. సా హి మధ్యేసాధన రూపం సాధ్యాన్తరముత్పాద్య విరతవ్యాపారా భవతి. తదేవతు ముక్తిం సాధయతి. అస్త్విత్యాశాసనేన భగవత్ప్రపత్తేః స్వరూపతోఽపిస్వాదుతమత్వం సూచ్యతే.

(మే) అకిఞ్చనతమస్య అనన్యశరణస్య. ఏవంవిజ్ఞాపితాయా విష్ణుపత్న్యాః ప్రతివచనంనిబధ్నాతి (అస్తుత ఇతి). రావణేపి(౧) "తేనమైత్రీభవతుతే" ఇతివాది న్యాశ్శరణాగతవిషయే కైముత్యసిద్ధమిదం వరప్రదానవాక్య మిత్యుత్ప్రేక్ష్యైవోక్తమ్. (తే) మయిన్యస్తభరస్య మయాస్వీకృతభరస్యచ. ఉపాయదానమేత స్యాస్తదిదం పతిసంమతమ్। యథాతస్యాః ప్రసీదన్త్యాహారదానం హనూమతే॥

(౧) రా-సు-౨౧-౨౦. (౨) లక్ష్మీత-౧౭-౭౫. (3) రా-యు-౧౮-33.
(౪) స్తో-౪-౬౪.

మూ;— త్వయైవసర్వం సమ్పత్స్యతే. అఖిలహేయప్రత్యనీక

స్వసమ్బన్ధిసమ్బన్ధినిస్తరణమపి సర్వశబ్దాభిప్రేతమ్.

అథద్వయస్థం నారాయణశబ్దం వివృణోతి (అఖిలేత్యాదినా). తత్ర ప్రథమపదేన నారశబ్దవాచ్యానాం ధర్మ్యుచ్యతే. అఖిలశబ్దఃకించిద

(త్వయైవసర్వంసమ్పత్స్యతే) అప్పడిప్పట్ట ఉపాయన్దన్నాలేయే పరమభక్తి తొడక్కమాన కైఙ్కర్యమిఱాక నడువుళ్ళదైకళైయు ఉణ్డాక్కడవతు.

(అఖిలేతి) మేల్ - ఆశ్రయణీయ వస్తునిర్దేశమ్ పణ్ణుకిఱార్. ఆశ్రయణీయనానవన్ నారాయణనిఱే. అతిల్, నారశబ్దార్థమ్మేల్ శొల్లువతాకక్కొలి అతుక్కాశ్రయమాయ్, అయనశబ్దార్థమాన దివ్యాత్మస్వరూపత్తై ముతలిలే అరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

భగవత్ప్రపత్తిః పూర్వోక్తనిత్యకైఙ్కర్యప్రాప్తిపర్యన్తఫలావినాభావమాహ (త్వయైవసర్వం సమ్పత్స్యతే) ఇతి. ఏవకారేణ అత్రఉపాయాన్తరవ్యవధాననైరపేక్ష్యంద్యోత్యతే. యద్వా, "అస్తుతే" ఇత్యేతావతైవపర్యాప్తే "త్వయైవ" ఇత్యాదికం విభీషణ సహాగత రాక్షసన్యాయేన యథాభిమతానుబన్ధిరక్షణాభిప్రాయమ్. అథవా, శ్లోకత్రయోదితజ్ఞానిత్వాదికమత్రపరత్రచయాత్రార్థమనూద్యతే తత్సర్వమిహసర్వశబ్దార్థః. ఉక్తేనసహాపక్ష్యమాణమనుక్తఞ్చ అనుబన్ధిరక్షణమభిమతత్వావిశేషాత్సఙ్కలయ్యవోచ్యతే. (సమ్పత్స్యతే) ఇతిభవిష్యన్నిర్దేశః - ప్రపత్త్యనన్తరక్షణప్రభృతితత్తదుచితకాలాభిప్రాయః. వదాన్యత్వస్యజ్ఞాపకమిదం వాక్యద్వయమ్. "ప్రియవాగ్దానశీలోహివదాన్యః".

ఏవంశ్రీమచ్ఛబ్దాభిప్రేతమర్థముపయోగవిశేషపర్యన్తముదాహృత్యప్రాప్యత్వప్రాపకత్వోపయుక్తసర్వాకారసఙ్గ్రాహకంనారాయణశబ్దం వ్యాచిఖ్యాసుః తత్రతత్పురుషవ్యుత్పత్త్యా వయనశబ్దార్థం బహువ్రీహిపక్షపదార్థఞ్చ దివ్యాత్మస్వరూపం తావదాహ (అఖిలేతి). అత్రసమ్బుద్ధ్యన్తప్రయోగాత్ వ్యాఖ్యేయేపితథాత్వేన తచ్ఛబ్దాధ్యాహారఇతికేచిత్. "శ్రీమన్నారాయణస్వామిన్" ఇత్యాదావన్వయేచతద్ధ

మూ: — కల్యాణైకతాన

ద్గతక్లేశాదిభావవికారాది హేయపరః. (ప్రత్యనీకేతి) న కేవలం విరహమాత్రమిత్యర్థః. అనన్తకల్యాణశబ్దౌ స్వపరాపేక్షయా అనుకూలత్వపరౌ. అనన్తవివరణం వా కల్యాణశబ్దః. కల్యాణానాం గుణానామేకాస్పదమితి వా-కల్యాణైకతానశబ్దార్థః. యద్వా స్వసమ్బన్ధినామపి మఙ్గళావహత్వా-కల్యాణశబ్దార్థః. ఏకశబ్దేన ప్రదేశభేదేన జడత్వ ప్రతికూలత్వవ్యుదాసః.

(అఖిల హేయప్రత్యనీక) నిర్గుణమెన్గిఱ వస్తువిరుక్క-అపడియిత్తే. హేయఙ్గళావన-అచిద్గతమాన పరిణామముమ్, చేతనగతమాన దుఃఖాజ్ఞానాదికళుమ్, నిత్యముక్తర్ పక్కలుణ్డాన పారతన్త్ర్యముమ్ ; అఖిల శబ్దత్తాలే - ఉభయవిభూతియిలు ముణ్డాన చేతనాఽచేతనఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. పారతన్త్ర్యముమ్ హేయమోవెన్నిల్, పురుషనుక్కు స్తనోద్భేదముమ్; స్త్రీక్కు శ్మశ్రుసంయోగముమ్పోలే పరతన్త్రనుక్కు స్వాతన్త్ర్యమ్ హేయమ్. అప్పడియే స్వతన్త్రనాన ఈశ్వరనుక్కు పారతన్త్ర్యమ్ హేయమాకక్కడవతు. ప్రత్యనీకత్వమావతు - పదార్థాన్తర సంసర్గాభావాధారత్వమ్. ఆశ్రితరుడైయ హేయనిరసనత్తుక్కడియాన హేయప్రత్యనీకత్వమెన్నుమామ్.

(కల్యాణైకతాన) కల్యాణైకవిస్తార. అఖిలైకరసమ్పోలే ఇశ్శబ్దమ్.

ష్టవ్యమ్. అన్యేతు ప్రార్థనానుగుణ తాత్పర్యానుసారేణ సమ్బుద్ధిరిహ ప్రయుజ్యత ఇత్యాహుః. అఖిల హేయప్రత్యనీకత్వమ్ - అఖిలహేయాత్యన్తాభావవత్త్వమ్. తేన కతిపయ హేయరహితేభ్యో వ్యవచ్ఛేదః. కల్యాణైకతానత్వమ్ - కల్యాణానాం సర్వేషాం సాధారణాశ్రయభూత విస్తారత్వమ్; నిత్యాదీనామపి సర్వమఙ్గళగుణవత్త్వమ్. (౧) "సమస్త హేయరహితం విష్ణ్వాఖ్యం పరమం పదమ్" (౨) "తేజోబలైశ్వర్యమహావబోధసువీర్యశక్త్యాదిగుణైకరాశిః" (౩) "స చ సర్వగుణోపేతః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధోభయలిఙ్గాధికరణార్థ ఉపయోగాతిశయాత్ ప్రథమమిహోక్తః. (౪) "న రాజ్ఞాతాని తత్త్వాని" ఇత్యాద్యుక్త కారణత్వాది శక్త్యేతదచిద్గతం చిద్గతఞ్చ వికారపురుషార్థాదికం ప్రణతోపేక్షాదిపర్యన్తమవద్యం న కిఞ్చిదప్యస్యాస్తి. న చ కల్యాణగుణేష్వస్య విద్యమానేషు కశ్చిది

(౧) వి-పు- (౨) వి-పు-౬-౫-౮౫, (౩) రా-బా-౧, (౪) పాద్మోత్తరే.

మూ:— స్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణానన్త

(స్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణ) అతఏవ సమస్తవస్తువిలక్షణ; (అనన్త) త్రివిధ పరిచ్ఛేదరహిత. విభుత్వాద్దేశ పరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. నిత్యత్వాత్ కాలపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. స్వవ్యతిరిక్త సమస్తవస్త్వైక్య-

త్వర్థః. పశ్చాత్తుజ్ఞానబలాదిగుణోక్తిః-ఏతద్వివరణమ్. స్వరూపనిరూపకంజ్ఞాన త్వాదికమప్యత్రకల్యాణ శబ్దేనసామాన్యతస్సఙ్గృహీతమ్. ఏవంసగుణనిర్గుణ శ్రుత్యోర్విషయభేదేన అవిరోధాత్ తద్దృష్టిపక్షశ్చనిరస్తః.

యద్వా, కల్యాణైకతానత్వమ్ - ప్రదేశభేదేన కాలభేదేనాప్యకల్యాణత్వరహితత్వమిత్యర్థః. "జ్ఞానానన్దైకస్వరూప" ఇతితుతద్విశదీకరణమ్. జ్ఞానతయా ఆనన్దతయా చ తాత్రైకతానకల్యాణత్వమిత్యుక్తంభవతి. జడాద్వైగ్యాత్ ప్రతికూలోదాసీనరూప జ్ఞానాభావాచ్చవ్యవచ్ఛేదాయ జ్ఞానానన్దయోరుభయోరప్యుక్తిః. ఆనన్దకల్యాణశబ్దౌ స్వపరాపేక్షయా అనుకూలత్వంవాబ్రూతః. ఏవమ్,(౧)"ఆనన్దాదయఃప్రధానస్య"(౨)"అక్షరధియాంత్వవరోధః" ఇత్యధికరణద్వయోక్తం స్వరూపనిరూపకవర్గద్వయంవ్యఞ్జితంభవతి.

అథవా, హేయప్రత్యనీకత్వమ్-ఆశ్రితానాంయథోపాయంస్వేచ్ఛయాహేయనివర్తకత్వమ్. తథాసతిలోకేస్వసఙ్కల్పాయత్తహేయసద్భావస్య నవిరోధః. నచవిరుద్ధఘటనశక్తికల్పనా; స్వరూపమాత్రేణహేయనివర్తకత్వస్యానఙ్గీకారాత్. అన్యథా అతిప్రసఙ్గాత్. కల్యాణైకతానత్వమాశ్రితానామభిమతేషు కల్యాణేష్వైకాగ్ర్యమ్. అనిష్టనివర్తనమిష్టప్రాపణఞ్చేత్యర్థః; స్వస్యనిర్దోషమఙ్గళగుణాకరత్వమప్యత్ర అర్థాత్సిద్ధమ్. "ఫలమత ఉపపత్తేః" ఇత్యధికరణార్థశ్చదర్శితః.

త్రివిధానాంచేతనానామచేతనానాఞ్చ పరాధీనత్వాది సామ్యాదేవంభూతం వస్త్వన్తరం నాస్తీత్యభిప్రాయేణాహ (స్వేతరసమస్తవస్తు విలక్షణేతి). ఏతేనజ్ఞానభోగసామ్యేఽపి సర్వప్రకారసామ్యనిషేధస్సిద్ధః.(3)"నిత్యంవిభుంసర్వగతంసుసూక్ష్మమ్", (౪)"విశ్వమేవేదంపురుషః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధంత్రివిధపరిచ్ఛేదరాహిత్యంప్రాధాన్యతః పృథగాహ (అనన్తేతి) సర్వవ్యాపిత్వాద్దేశపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. సర్వకాలవర్తిత్వాత్

(౧) బ్రహ్మసూ-3-3-౧౧. (౨) బ్రహ్మసూ-3-3-33. (3) ముణ్డ-౧-౧-౬.
(౪) తై-నా-౧౧

మూ; — జ్ఞానానన్దైకస్వరూప, స్వాభిమతానురూప

అథరూపమ్. అభిమతానురూప శబ్దో పూర్వవత్.

క్కుమ్ తాన్ ప్రకారియాయ్, తనక్కు ప్రకార్యన్తర మిల్లాతపడి నిఱ్కై యాలే సదృశవస్త్వభావత్తాలే వస్తుపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. తులైయాలేయాతల్, ప్రస్థాదికళాలేయాతల్ పరుమ్పరిచ్ఛేదరాహిత్యత్తై చ్చొల్లి ట్రాకవుమామ్. (జ్ఞానానన్దైకస్వరూప) అనన్యాధీనప్రకాశత్వాహ్లాదకరత్వరూపజ్ఞానమేవ యస్య స్వరూపమ్ — సః జ్ఞానానన్దైకస్వరూపః. అతావతు — స్వయంప్రకాశత్వ సుఖరూపత్వఙ్గళై స్వరూపమాయిరుక్కై. ఇప్పడి దివ్యాత్మస్వరూపమ్ శొల్లప్పట్టతు.

అనన్తరమ్ నారశబ్దవాచ్యఙ్గళిల్ స్వరూపగుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకముమాయ్ పఙ్క్త్యుపనిషణ్ణాయుమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (స్వాభిమత) కీర్ చ్చొన్న స్వరూపత్తుక్కు గుణఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ ప్రకాశకముమాయ్, విలక్షణముమాయ్ అన్తరఙ్గముమాయిరుక్కై

కాలపరిచ్ఛేదాభావః. సాక్షాత్పరమ్పరయావా సర్వప్రకారిత్వేన సర్వవస్తుసామానాధికరణ్యార్హత్వాద్వా వస్తుపరిచ్ఛేదవిరహః. యేనకేనాపి ప్రాశస్త్యేనస్వస్మాదుత్కృష్టైః కైశ్చిద్వస్తుభిరధరీకృతత్వాభావాద్వా. తద్విగ్రహాదీనాన్తుసన్తోపి కేచిదతిశయాస్తద్విభూతిగతాపి వేతి తైరపి తస్యైవోత్కర్షః. విత స్త్వ్యాదిభిః ప్రస్థతులాదిభిశ్చపరిచ్ఛేదో దేశపరిచ్ఛేదాన్తర్గత ఇతి తన్నిషేధేనసోపినషిద్ధః. వస్త్వన్తరశూన్యత్వాద్వా సర్వవస్తుస్వరూపైక్యాద్వా వస్తుపరిచ్ఛేదాభావ ఇతి పక్షౌతు సర్వప్రమాణవిరుద్ధౌ అనన్తపదపూర్వాపరశ్రుతి విరుద్ధౌచ.

యద్యపి దివ్యాత్మస్వరూపాపేక్షయా సర్వేషామాధేయత్వం సమానమ్. యద్యపిచ విగ్రహస్యగుణనియామ్యతయా గుణానామన్తరఙ్గత్వమ్, తథాపి స్వరూపవద్శుభాశ్రయస్వరూపనిఖిలజగదాధారత్వేన తదనురూపత్వాత్తాదృశ స్వరూపస్యవ్యఞ్జకత్వాత్, సాలమ్బనయోగవిషయత్వేనముముక్షూణాం శుభాశ్రయత్వాచ్చ ప్రాధాన్యం దర్శయితుం గుణేభ్యోపిపూర్వంవిగ్రహమాహ (స్వాభిమతానురూపేతి).

మూ. — ఏకరూపాఽచిన్త్య

ఏకరూపత్వమ్ - ఉభయలిఙ్గత్వప్రాప్యత్వోపాస్యత్వాది. తర్కాఽగోచరత్వమ్ - అచిన్త్యత్వమ్.

యాతొగుణఙ్గళుక్కుమున్న విగ్రహత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (స్వాభిమత) (౧) "ఇచ్ఛాగృహీతాభిమతోరుదేహః" ఎన్గిఱపడియే దివ్యాత్మస్వరూపత్తిఱ్కాట్టిల్ అభిమతమాయిరుక్కై. (అనురూప) స్వరూపత్తుక్కు తిరోధాయకమాయిరుక్కై యన్ఱిక్కే స్వరూపానుభవత్తుక్కు వర్ధకమాయిరుక్కై. (ఏకరూప) షడ్భావవికారరహితమాయిరుక్కై. (౨) "సదైకరూపరూపాయ". అతఏవ (అచిన్త్య) ఇతరసజాతీయతయా చిన్తయితుమశక్యమాయిరుక్కై.

నిరవధికానన్దరూపస్య స్వస్యాప్యభిమతమనురూపఞ్చ దివ్యరూపమ్. స్వరూపస్యనితాన్త నిరవధికానుకూలత్వమన్యాభిమతిం న బాధతే. సర్వస్య సర్వదా విశిష్టతానుకూలానుభవగోచరత్వేన ప్రమాణసిద్ధత్వాత్; సా చాఽభిరూప్యస్యాఽఽభరణాభిమతివన్న స్వరూపానుకూల్యబాధికా.

ఏవం భూషణాదావప్యభిమతత్వాఽవిరోధః. అనిష్టానపి శరీరాదివ్యావర్తనైరప్రాకృతత్వజ్ఞేయత్వప్రాప్యత్వాదిభిరపి విగ్రహస్తేనానురూప్యకమ్; సర్వదోషప్రత్యనీకత్వవిశిష్టత్వమేకరూపత్వమ్; నానారూపేష్వపి శ్యామాదివిభవావతారేష్వప్రాకృతత్వశుభాశ్రయత్వాదికమ్, (౩) "సమస్తాశ్శక్తయశ్చైతాః" (౪) "సమస్తశక్తిరూపాణి" (౫) "విశ్వాకృత్యాత్మనా విష్ణోః సమాగత్యాఽవతిష్ఠతే । ఆధారాకృతిలక్షణయా సాభగవద్వ్యాపితాత్మనామ్। మూర్తమన్త్రేశ్వరస్యాస్యాత్మాపి షాడ్గుణ్యవిగ్రహాః ఇత్యాదిభిరుచ్యతే ॥ పరవ్యూహాదివిగ్రహావతారత్తద్విగ్రహానుప్రవేశాదర్చాపి షాడ్గుణ్యప్రకాశకశుద్ధసత్త్వద్రవ్యమయాత్మకః. దేవతిర్యఙ్మనుష్యాదివిచిత్రావతారదశాయామపి (౬) "ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వపరమపదనిలయవిగ్రహస్య సన్నివేశైకరూప్యం నావిపక్షితమ్. చిన్త్యత్వేన చోదిత స్యాస్యచిన్త్యత్వోక్తిరితర

(౧) వి-పు-౬-౭-౮౪. (౨) వి-పు-౧-౨-౧. (౩) వి-పు-౬-౭-౭౦.
(౪) వి-పు-౬-౭-౭౧. (౫) (౬) పురుషసూక్తమ్.

మూ; — దివ్యాద్భుతనిత్యనిరవద్య

దివ్యశబ్దద్వయమ్ - ద్రవ్యసంస్థాన వైలక్షణ్యపరమ్. అద్భుతత్వమ్ - ప్రతిక్షణమపూర్వత్వమ్. నిత్య సంస్థానత్వమ్ - నిత్యత్వమ్. దౌర్గభ్యావద్యరాహిత్యమ్ - (నిరవద్యత్వమ్).

(దివ్య) వరున్నియుమ్ ఉపమానమిన్ఱిక్కేయిరుక్కై. అప్రాకృతమాయిరుక్కై యెన్ఱుమామ్. (అద్భుత) క్షణన్దోఱుమ్ అపూర్వమాయిరుక్కై. అతఏవ ఆశ్చర్యావహమాయిరుక్కై, (నిత్యనిరవద్య) నిత్యనిర్దోషమాయిరుక్కై. అతావతు - ఎన్ఱుమొక్క స్వార్థమాయిరాతొఴిక్కై. (౧)"భక్తానామ్" ఎన్ఱిరుక్కుమిఱప్పు.

సజాతీయతయా చిన్తయితుమశక్యతామాహ. తేనాఽనిత్యత్వాదిసాధకసావయవత్వాద్యనుమానానాం ధర్మిగ్రాహకమాన బాధోఽభిప్రేతః.

దివ్యాద్భుతశబ్దౌ ద్రవ్యతస్సన్నివేశాదిభిశ్చ వైలక్షణ్యపరౌ; అప్రాకృతస్థానవర్తిత్వాత్ప్రాకృతత్వపరౌ వా. (౨)"రూపంవిశిష్టం దివిసంస్థితఞ్చ"(౩)"నభూతసఙ్ఘసంస్థానో దేహోఽస్య పరమాత్మనః"(౪)"నతస్య ప్రాకృతా మూర్తిర్మాంసమేదోఽస్థిసమ్భవా" ఇత్యాదిభిస్తథోక్తేః. అద్భుతత్వమ్ - (౫) "తస్య హైతస్య పురుషస్య రూపమ్ యథా మాహారజనం వాసః" (౬) "సర్వాశ్చర్యమయం దేవమ్" (౭) "తేనాశ్చర్యవరేణాహమ్"(౮)"అపూర్వరూపసంస్థానమ్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధనిరతిశయవైచిత్ర్యవత్త్వమ్.

నిత్యత్వమపి-(౯)"నిత్యాలిఙ్గా స్వభావసంసిద్ధిః"(౧౦)"నిత్యంనిత్యాకృతిధరమ్" ఇత్యాదిభిరుక్తమ్. తేన శుభాశ్రయాఽద్భుత పరవిగ్రహస్య కల్పితత్వకృతత్వాదిపక్షాః ప్రతిక్షిప్తాః. అవతారవిగ్రహాణామపి సత్యానామేవ తత్రైవవిభాగాఽవిభాగావుపదిష్టౌ; తేషాం ప్రత్యేకమపి నిత్యత్వఞ్చ సిద్ధతాం కేచిదాహుః. నిరవద్యత్వమ్- క్షేత్రజ్ఞశరీరవత్కర్మమూలత్వదుఃఖావహత్వాదేరభావాద్దివ్యాత్మస్వరూపే ప్రసక్తాస్తయోగపురుషాపేక్షయోక్తమనాలమ్బనత్వరూపమవద్యం దివ్యవిగ్రహే నాస్తి. తస్య యథాశ్రుతం యథాదర్శనఞ్చ సుఖానుసన్ధేయత్వాత్. ఇదం ఖల్వీశ్వరాపేక్షయా నకిఞ్చిదపి ప్రతికూలమ్; సర్వస్య తదనుకూలతయైవ ప్రమాణసిద్ధత్వాత్. తస్యతు పరప్రతికూలసర్వాశ్రయస్య స్వప్రతికూలలేశరహితతయా సమస్తహేయరహితత్వోక్తిః.

(౧) జిత-౧. (౨) (౩) భార. (౪) వాయు-౩౪-౪౦.
(౫) బృ-౪-౩-౬. (౬) (౭) (౮) (౯) (౧౦)

మూ;— నిరతిశయౌజ్జ్వల్య సౌన్దర్య సౌగన్ధ్య సౌకుమార్య లావణ్య

సౌన్దర్యమ్ - అవయవశోభా. లావణ్యమ్ - అవయవిశోభా.

(నిరతిశయౌజ్జ్వల్య) సర్వతేజస్సుకళైయుమ్ కీళ్ప్పడుత్తిక్కొణ్డిరుక్కుమౌజ్జ్వల్యమ్. ఇత్తాల్ బ్రహ్మాదికళుక్కు మఱైత్తుక్కాట్ట వేణ్డుమ్బడియాయిరుక్కై. ఇత్తాల్ విగ్రహత్తై లక్షణ్యమ్ శొల్లిఱ్ఱు.

అథవిగ్రహగుణానాహ (సౌన్దర్యేతి). (సౌన్దర్య) అవయవశోభై. (సౌగన్ధ్య) (౧) "సర్వగన్ధః" ఎన్ఱిఱపడియే సర్వత్తైయుమ్ పరిమళిక్కమాక్కవల్లదాయిరుక్కై. (సౌకుమార్య) నాయ్చ్చిమారుమ్ ఉత్తైక్కప్పార్క్కప్పొఱాతపడి పుష్పహాస సుకుమారమాయిరుక్కై. (లావణ్య) సముదాయశోభై, అతావతు -† ఎఙ్గుమొక్క వ్యాపిత్తునిఱ్కై.

ఏవం ముక్తనిత్యాపేక్షయాపి నకస్యచిత్ప్రాతికూల్యమ్. తేషామీశ్వరేణసమానభోగత్వాత్. అచేతనాపేక్షయాతు ప్రతికూలానుకూలే కదాచిదపి న స్తః. అత ఏవ తస్య హేయముపాదేయఞ్చ నాస్తి. తస్యసావద్యత్వోక్తిస్తు చేతనవిశేషప్రతికూలస్వభావయోగితయా తదపేక్షా; క్షేత్రజ్ఞానాన్తు స్వప్రతికూలదుఃఖ తత్కారణ సమ్బన్ధాత్సావద్యత్వమ్. ఈశ్వరబుద్ధి విశేషరూపస్య క్షేత్రజ్ఞకర్మసాధ్య నిగ్రహస్యాపి కర్మవశ్యాగోచరతయా తద్దోషత్వమేవ. ఈశ్వరస్య తత్ప్రశాసనరూపతయా గుణ ఏవ. ఏవంస్థితే దివ్యవిగ్రహస్యనిరవద్యత్వోక్తిః ఈశ్వరాపేక్షయా తదాశ్రితాపేక్షయా చ శరీరత్వాదిశఙ్కితప్రతికూలస్వభావరాహిత్యపరా,

నిరతిశయత్వ మౌజ్జ్వల్యాదిషు సర్వేష్వప్యన్వీయతే. తచ్చ తత్తదపేక్షయోత్కృష్టాభావాదనుత్తమత్వవత్. ఔజ్జ్వల్యమ్ - (౨) "ఆదిత్యవర్ణమ్" (౩) "దివిసూర్య సహస్రస్య" ఇత్యాదిషూక్తం భాస్వరతమత్వమ్. సౌన్దర్యమవయవశోభా. యేన, (౪) "సాక్షాన్మన్మథమన్మథః" ఇత్యుచ్యతే. (౫) "సర్వగన్ధః" ఇతి శ్రుతిః అనుకూలగన్ధ విషయా; స్రక్చన్దనాదిచాతిరిక్తకరమిత్యభిప్రాయేణ సౌగన్ధ్యశబ్దః. సౌకుమార్యమ్-మహాబలత్వేపి పుష్పహాస ఇతి నామ ముదుహాసం మార్దవమ్, యథోక్తమ్; (౬) "సుకుమారౌ మహాబలౌ" ఇతి. లావణ్యమ్-సముదాయశోభా. (౭) "భూయిష్ఠం తేజ ఏ వాద్భిర్బహుభాభిర్మృదూ

(౧) ఛాన్దో-౩-౧౪-౪. (౨) పురుషసూక్తమ్. (౩) గీ-౧౧-౧౨.
(౪) భా-౧౦-౩౨-౨. (౫) రా-ఆ-౧౯-౧౪. (౬) † (పా) లవణమ్భోతే.

మూ; — యౌవనాద్యనన్తగుణనిధి దివ్యరూప, స్వాభావికానవధికాతిశయ

ఆదిశబ్దార్థః – పీనవృత్తాయతభుజత్వాది.
అథ దివ్యాత్మగుణాః. (స్వాభావికేత్యాది) స్ఫుటమ్.

రసత్తై త్తరవల్లనాయిరుక్కై. (యౌవన) (౧) "యువా కుమారః" ఎన్ఱుపడియే నిత్యయువావాయిరుక్కుమవరువన్. (ఆది) ఇవై ముతలాన, (అనన్తగుణనిధి) అసఙ్ఖ్యాతమాన గుణఙ్గళుక్కు క్కొళ్కలమాయిరుక్కుమ్. (దివ్యరూప) దివిస్థితరూప. అతావతు – ఇవ్విభూతియిలడఙ్గాతిరుక్కై.

విగ్రహగుణఙ్గళ్ విగ్రహత్తుక్కు భూషణమాయిరుక్కుమాపోలే దివ్యాత్మస్వరూపత్తుక్కు భూషణమాన స్వరూపగుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. (స్వాభావిక) జలత్తుక్కు శైత్యమ్పోలే స్వభావసిద్ధమాయిరుక్కై. అతావతు యావద్ద్రవ్యభావియాకైయాలే నిత్యమాయిరుక్కై. (అనవధికాతిశయ) † నిస్సీమముమాయ్ ఆశ్చర్యకరముమా యిరుక్కై.

కృతమ్। "చక్షురానన్దజననం లావణ్యమితి కథ్యతే" ఇత్యాహుః. యౌవనమిహ న కాలకృతావస్థా; కిన్తు తాదృశో విగ్రహస్వభావః. తద్యౌవనస్యానిత్యత్వాత్. అన్యేషామపి యావనేకౌమారానన్తరభావిత్వముపలక్షణమాత్రమేవ. యువత్వైవ కేషాఞ్చిదుత్పత్తిశ్రవణాత్. ఆదిశబ్దేన శుభాశ్రయాదిప్రకరణోక్తసర్వగుణసఙ్గ్రహః; తత ఏవానన్త్యమ్. నిధిశబ్ద ఇహాశ్రయపరో నిరతిశయభోగ్యత్వవ్యఞ్జకశ్చ.

ఏవముపకారకతమత్వాద్యభిప్రాయేణ గుణేభ్యః పూర్వం విగ్రహ ఉక్తః. అథ ఈదృశవిగ్రహాభివ్యఙ్గ్యప్రకృష్టగుణభూయిష్ఠతామాహ (స్వాభావికేతి). అత్ర సర్వగుణకన్దభూతైరాశ్రితానాశ్రితగోచరవ్యాపారభేదసాధారణై ర్జ్ఞానాదిభిః పరత్వమ్, ఆశ్రితరక్షణైకాన్తైస్సౌశీల్యాదిభిస్సౌలభ్యఞ్చ వ్యజ్యతే. స్వాభావికశబ్దేన నిత్యత్వమనన్యాధీనత్వఞ్చాత్ర వివక్షితమ్. తాభ్యాం నిత్యముక్తజ్ఞానాదిభ్యో వ్యవచ్ఛేదః. తద్బలాదిభ్యో వ్యవచ్ఛేదస్త్వనవధికాతిశయత్వాదపి. అనవధికాతిశయశబ్దః పూర్వవత్, (౨) "పరాస్య

(౧) ఋగ్వే-అ-౨-౮-౨౫. (౨) శ్వే-౬-౮.

† (పా.) గుణఙ్గళ్ నిస్సీమఙ్గళాయ్ గృహీతాంశమ్ ఆశ్చర్యావహమాయిరుక్కై.

మూ;— జ్ఞానబలైశ్వర్య

షాడ్గుణ్యమ్ - సాధారణమ్.

ప్రథమత్తిల్ జ్ఞానాదికళాలుమ్ సర్వవిషయఙ్గళ్, అవత్తిల్, (జ్ఞాన) (౧)"యో వేత్తి యుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదా స్వతః" ఎన్గిఱపడియే ఎల్లావత్తైయుమ్ ఒరుకాలే ఎప్పోతుముళ్ళపడి అఱియవల్లనాయిరుక్కై. (బల) సఙ్కల్పమాత్రత్తాలే సర్వపదార్థఙ్గళైయుమ్ ధరిక్కుమ్ ధారణసామర్థ్యమ్, (ఐశ్వర్య) సమస్తపదార్థనియమనసామర్థ్యమ్.

శక్తిర్వివిధైవ శ్రూయతే స్వాభావికీ జ్ఞానబలక్రియా చ" ఇత్యామ్నాతం స్వాభావికత్వం పరత్వఞ్చ సర్వేషు గుణేషు యోజ్యమితి భావః. సంకర్షణాదివ్యూహత్రయాభివ్యక్తిక్రమేణ జ్ఞానాదిగుణద్వంద్వత్రికోక్తిః. ప్రత్యేకం చ గుణద్వంద్వే పౌర్వాపర్యహేతుః భగవచ్ఛాస్త్రోక్తః. యథా (౨) "బలం వీర్యం తథా తేజ ఇత్యేతత్తు గుణత్రయమ్। శ్రమాద్యపద్యాభావాఖ్యం జ్ఞానాదేరుపసర్జనమ్" ఇతి.

జ్ఞానమిహ - సర్వసాక్షాత్కారరూపమ్, (౩) "యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిత్" "సర్వదృక్సాక్షీనో నాదిః" (౪) "సర్వేశ్వరస్సర్వదృక్" ఇత్యాదిభిః. ఉక్తఞ్చ నాథమునిభిః- (౧) "యో వేత్తి యుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదా స్వతః" ఇతి. బలమ్- శ్రమప్రసఙ్గరహితం సర్వధారణసామర్థ్యమ్; (౫) "ఏష సేతుర్విధరణః" (౬) "యత్ర విశ్వం భవత్యేకనీడమ్" "తత్సవితుర్వరేణ్యమ్" "ధ్రువమచలమమృతం విష్ణుసంజ్ఞం సర్వాధారం ధామ" (౭) "యో లోకత్రయమావిశ్య బిభర్త్యవ్యయ ఈశ్వరః" (౮) "పరమాత్మా చ సర్వేషామాధారః పరమేశ్వరః" ఇత్యాదిసిద్ధమ్. ఐశ్వర్యమ్- (౫) "ఏష సర్వేశ్వరః" (౯) "సర్వేశ్వరేశ్వరః కృష్ణః" ఇత్యాదిషూక్తమవ్యాహతేచ్ఛం సర్వనియన్తృత్వమ్. (౧౦) "అజస్సర్వేశ్వరః" ఇతి చ తన్నామపాఠః.

(౧) నాథమునిశ్రీసూక్తి. (౨) భగవచ్ఛాస్త్రే. (౩) ముణ్డ-౨-౨-౭.
(౪) వి-పు-౬-౫-౮౬. (౫) బృ-౬-౪-౨౨. (౬)
(౭) గీ-౧౫-౧౭. (౮) వి-పు-౬-౪-౪౦. (౯) (౧౦) సహస్రనామ్ని.

మూ; — వీర్యశక్తితేజః

(వీర్య) సర్వత్తైయుమ్ ధరిత్తు నియమిత్తుప్పోరానిన్ఱాల్ పురువమ్ వేరాత అనాయాసమ్. ఎల్లావస్తుక్కళైయుమ్ ఉణ్డాక్కానిన్ఱాల్, తాన్ అవికృతనాయిరుక్కుమవికారత్వై యెన్నవుమామ్.(శక్తి) ప్రవృత్త్యున్ముఖరాన చేతనరుక్కు శక్తియైక్కొడుత్తుప్రవర్తిప్పిక్కుమ్ ప్రవర్తకత్వ సామర్థ్యమ్, అఘటితఘటనాసామర్థ్య మెన్నవుమామ్. జగదుపాదాన శక్తి యెన్నవుమామ్. (తేజః) పరాభిభవనసామర్థ్యమ్. (౧) "తమేవ భాన్తమనుభాతిసర్వమ్" ఇత్యాది.

ఇప్పడిసర్వోత్కృష్టనానవనుక్కు ఇనివన్నిరణ్డుగుణమ్ఆశ్రితవిషయమ్.

వీర్యమ్ - సర్వోపాదానత్వే సర్వధారణే సర్వనియమనేపి వికారరహితత్వమ్. యథోక్తమ్;-"వికారవిరహోవీర్యంప్రకృతిత్వేపిమేసదా" ఇత్యాది. శక్తిః- స్వేతరసర్వనిర్వాహికా,"జగత్ప్రకృతిభావోమేయస్సాశక్తిరితీర్యతే" ఇత్యాదిషూక్తా సర్వోపాదనత్వాత్మికా. యద్వా, యదన్యైరశక్యత్వాదఘటితమివభాతి, తద్ఘటన సామర్థ్యరూపా. తేజః--అస్వాధీనసహకార్యనపేక్షత్వమ్. తదుక్తమ్ "తేజస్స్వ న్యానపేక్షతా" ఇతి. "సహకార్యనపేక్షామేసర్వకార్యవిధాయినః। తేజశ్శబ్దగుణం ప్రాహుస్తమిమంతత్వవేదినః" ఇతిచ. (౧)"నతత్రసూర్యోభాతినచన్ద్రతారకంనేమా విద్యుతోభాన్తికుతోయమగ్నిః" (౨) "జ్యోతీంష్యాదిత్యవద్రాజన్ కురూన్ప్రకాశ యన్శ్రియా" ఇత్యాది నిదర్శితం పరాఽభిభవనసామర్థ్యం తేజః కేచిత్ప్రచక్షతే. లోకేకశ్చిత్స్వోపాద్యవస్థాయాం స్వవిభూతిం నజానాతి; జానన్నపిన ధారయతి; జ్ఞాత్వాధారయన్నపినసర్వధానియన్తుంశక్నోతి; శక్తోపిధారణనియమనాభ్యాం గ్లానో భవతి; అగ్లానోపినతత్సత్తాస్థితిహేతుస్స్యాత్; తద్ధేతుశ్చపరాధీనసహకారిసాపేక్ష స్స్యాత్; నైవమస్యేతిగుణక్రమోక్తితాత్పర్యమ్.

(౧) ముణ్డ-౨-౨-౧౦. (౨) భార-ఉ-

మూ: — సౌశీల్య వాత్సల్య

సౌశీల్యాదిద్వాదశకమ్—భక్తరక్షణసాధారణమ్. (సౌశీల్యేత్యాది) శీలం హినామ—మహతో మన్దైస్సహాసీరన్ధ్రేణ సంశ్లేషస్వభావత్వమ్, తస్యచ ప్రయోజనాన్తరాపయుక్తత్వాభావాత్, (సౌశీల్యమ్). యద్వా ఈశ్వరత్వబుద్ధ్యా యథా ఆశ్రితానాం సాధ్వసం న స్యాత్, యథా చ స్వయమపి నస్వస్య పరత్వబుద్ధ్యా † విలక్షస్స్యాత్ తథా శీలత్వమ్—సౌశీల్యమ్. (వాత్సల్యమ్) దోషే పిగుణత్వబుద్ధిః. యథా సద్యః ప్రసూతాయాః ధేనోర్వత్సే; ఇదఞ్చ క్షమాకార్యాన్తరూపమ్. అత ఏవ హి పృథగనుక్తిః — క్షమాయాః,

(సౌశీల్య) మహతో మన్దైస్సహానీరన్ధ్రేణ సంశ్లేషస్వభావత్వమ్ — శీలమ్. అన్యమహత్వానుతమ్ తిరువృత్తిలుమిత్తి కే—యు గీకె—సౌశీల్యమ్. (౧) "ఆత్మానం మానుషం మన్యే" (వాత్సల్య) తన్ నిమ్మిత్తే ఆశ్రితగతమానదోషముమ్ గుణమాయ్ త్తోర్ఱుకై. గోపాలత్వమ్ బాగుప్సి

అథ "తే నాఽన్తగుణా స్యాపి దేవప్రథమే గుణాః। యే స్వరమపగాఁ—ద్రష్ట స్యేవ్యన్త గ్నవేశితాః" "ప్రకృష్టం విజ్ఞానమ్" ఇత్యాద్యుక్త షాడ్గుణ్యపి తతిరూపాశ్రిత సంగ్రహణ రక్షణయోర్విశేషత ఉపయుక్తా గుణా ఉచ్యన్తే. తత్ర సౌశీల్యమ్—శోభనశీలత్వమ్, తచ్చాతిజాతీయ సోస్యతి హీనేష్వగుహగోపాలాదిష్వపి సాధ్వసప్రశమనా—స్వస్వప్రయోజననిరన్ధ్ర సంశ్లేషస్వభావత్వమ్. యథోక్తం (౨) "గుహేన సహితో రామః" (౩) "అహం వో బాన్ధవో జాతః" ఇత్యాది. (వాత్సల్యమ్) "శరణాగతవత్సలః" ఇత్యాద్యభిప్రేతాస్వరక్షణీయాత యాధిమ తేషు దోషతిరస్కారితే ప్రీతిః. దోషాణాం గుణత్వేన దర్శనమితి తు అతివాదః. క్షమాకార్యభూతే వాత్సల్య కథనేన క్షమాప్య—భిధీయతి (౪) "అపిచేత్సుదురాచారో భజతే మామనన్యభాక్। సాధురేవ స మన్తవ్యస్సమ్యగ్వ్యవసితో హి సః" (౫) "అపి పాపేష్వభిరతా మద్భక్తాః పాణ్డునన్దన। ముచ్యన్తే నాత్ర

(౧) రా-యు-౧౨౦-౧౧. (౨) రా-బా-౧. (౩) ఊ-హ-౫-౧౩-౧౩.
(౪) గీ. (౫) † (పా) అపిల.

మూ; — మార్దవార్జవ సౌహార్దసామ్య

ఆశ్రితవిరహాసహత్వమ్ - (మార్దవమ్.) తేష్వర్థిష్వభయ శక్యత్వం వా. మనోవాక్కాయైకరూప్యమ్-(ఆర్జవమ్.) యథా (౧) "ఋజుబుద్ధితయా సర్వమాఖ్యాతు ముపచక్రమే" ఇతి. (సౌహార్దమ్) తేషామభిమత శ్రేయోభిధ్యాయిత్వమ్; స్వసత్తానపేక్షతద్రక్షాపరత్వం వా. (సామ్యమ్) జన్మవృత్తగుణవైషమ్య మనపేక్ష్య సర్వేషాం సమాశ్రయణీయత్వే

తమ్. (మార్దవ) ఆశ్రితవిశ్లేషత్తై పొఱుక్కమాట్టాత తిరువుళ్ళత్తిల్ మెన్మై. (౧) "అనిద్రస్సతతం రామః" (ఆర్జవ) ఆశ్రితసంశ్లేషత్తిల్ తన్నుడైయ మనోవాక్కాయఙ్గళ్ ఏకరూపమాయిరుక్కై. అతావతు అవర్కళుక్కు త్తన్నై నియమిత్తుక్కొడుక్కై. (సౌహార్ద) ఆశ్రితర్కళుక్కు సర్వమఙ్గళాన్వేషణపరనాకై. "శోభనాశంసీతి-సుహృత్".

(సామ్య) జాతిగుణవృత్తాదికళై ప్పారాతే అవర్కళుక్కు ఆశ్రయణీయత్వత్తిల్ సమనాయిరుక్కై. (౨) "గుహేనసహితః"

స్సర్వైః పద్మపత్రమివాంభసా" ఇతిచాహ. (మార్దవమ్) (౩) "తం వినా కైకేయీపుత్రమ్" ఇత్యాదివాదిన ఆశ్రితవిరహాక్షమతయా సుప్రవేశత్వమ్, సాపరాధేష్వపి నోన్ముఖస్యాపి సామప్రధానత్వం వా. యదాహ (౪) "సామోపహితయా వాచా రూక్షాణి పరివర్జయన్" ఇతి.

(ఆర్జవమ్)(౫) "ఋజుబుద్ధితయా సర్వమాఖ్యాతుముపచక్రమే" ఇత్యాదిపూర్వోక్తం మనోవాక్కాయవ్యాపారాణామిథస్సంవాదిత్వమ్. తేన సంశ్రితేషు విప్రలిప్సానుదయః. (సౌహార్దమ్)(౬) "సుహృదం సర్వభూతానామ్ (౭) "ఉరసా ప్రతిజగ్రాహ పార్థం సంఛాద్య మాధవః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధం సామాన్యతో విశేషతశ్చ హితైషిత్వమ్. తచ్చ విషయభేదాత్ క్వచిత్ (౮) "ఏష ఏవాసాధు కర్మ కారయతి తమ్" ఇత్యాద్యుక్తార్థోన్నినీషయా న విరుధ్యతే. (సామ్యమ్) జాతిగుణవృత్తాదినిమ్నోన్నతత్వా

(౧) రా-సు-౩౬-౪౪. (౨) రా-బా-౧. (౩) రా-
(౪) (౫) (౬) గీ-౫-౨౯. (౭) భార-ద్రో. (౮) కౌషీ-౩-౯.

మూ; — కారుణ్య మాధుర్య

స్వీకృతానాం తేషాం నమ్యాననా విశేషేష్వననా — తద్విషయాదరే చనమత్వమ్; తారతమ్యధీరహితత్వమ్. (కారుణ్యమ్) స్వార్థానపేక్షా పరదుఃఖాసహిష్ణుతా. (మాధుర్యమ్) హన్తుం ప్రవృత్తానపి రసావహత్వమ్. యథా (౧) “ఏహ్యేహి ఫుల్లాంబుజపత్రనేత్ర” ఇతి.

---

(౨) “శబర్యా పూజితః”. (కారుణ్య) స్వార్థనిరపేక్షపరదుఃఖాసహిష్ణుత్వమ్. (౩) “ఋషేర్ధర్మాత్మనస్తస్య కారుణ్యమ్” (మాధుర్య) హన్తుం ప్రవృత్తేష్వపి రసావహత్వమ్. (౧) “ఏహ్యేహి ఫుల్లాంబుజపత్రనేత్ర” (౪) “అసూర్యమివ సూర్యేణ నివాతమివ వాయునా । కృష్ణేన సమపేతేన

నాదరేణ సర్వ ప్రాశ్రయణీయత్వమ్. యథా (౨) “శబర్యా పూజితస్సమ్యక్” (౫) “ధన్యోఽహమనయాయిష్యామి త్వాహం మాల్యోపజీవనః” ఇత్యాది. అత ఏవ (౬) “సమాం హంసనక్షత్రేషు” ఇత్యుక్తమ్. ప్రపత్తేస్సర్వజనీనవత్ప్రాప్తిత్వమ్, ఆశ్రితేషు యథా సామాన్యాదరం భావనాక్రమస్వైరస్యారహితత్వం చ సిద్ధ్యతి. యథా శబరీ ఫలదానాయినః ఈశ్వరస్యాశ్రయణే సాధికపరిపాకోఽపి నను ఆవిరోధః.

(కారుణ్యమ్) అనుద్దిష్టస్వప్రయోజనాంతర పరదుఃఖనిరాకరణేచ్ఛా. పరదుఃఖదుఃఖిత్వాదికంతు ఫలతుల్యమ్; అవ్యాప్తేరతివ్యాప్తేశ్చ. సర్వప్రాణాసు స్వాపరాధని ప్రమాణస్యాపి శాస్త్రసిద్ధత్వాత్ తదపరోధేన కారుణ్యస్మియంతృత్వమ్ — లోకపితృత్వమప్య త్యక్తేః, (మాధుర్యమ్) క్షీరవదుపాయభావేఽపి స్వాదుత్వమ్. తచ్చ (౭) “మాధుర్యమ్ పరమ్” ఇత్యాదిషూక్తమ్. దేవపత్తాంజిఘాంసితానామపి దృష్టిచిత్తాపహారిత్వేన రసావహత్వం వా. దేవకీసుపాలస్య తాదృశీ చరమదశా. అనన్యప్రయోజనానాం (౮) “మచ్చిత్తా మద్గతప్రాణాః” ఇత్యాద్యుక్తత్వాచ్చ. పతద్వ్యాగ్రపదశే చేతసిమ సౌమ్యత్వమ్

---

(౧) భాం ఛిన్న- (౨) రా-బా-౧. (౩) రా-బా
(౪) (౫) వి-పు-౧౯-౨౧. (౬) గీ-
(౭) (౮) గీ-౧౦-౯.

మూ:— గాంభీర్యౌదార్య చాతుర్య

(గాంభీర్యమ్) ఆశ్రితవిషయే "ఏవమనేన చికీర్షితమ్" ఇతి పరిచ్ఛేత్తుమశక్యత్వమ్; దీయమానగౌరవసంప్రదానలాఘవానపేక్షత్వం వా. (ఔదార్యమ్) అన్యస్మై దదామీత్యభిమాన విరహేణ "పుత్రనత్ప్రాప్తం భుఙ్క్ష్వ" ఇతిబుద్ధ్యా దాతృత్వమ్. ఇదమియద్దత్తం మయేత్యస్మరణశీలత్వం వా. యద్వా సర్వం దత్త్వాపి (౧) "ఋణం ప్రవృద్ధమివ మే" ఇత్యతృప్తత్వమ్ – ఔదార్యమ్. (చాతుర్యమ్) ఆశ్రితార్థేష్వ జడక్రియత్వమ్. యథా సానుబన్ధరావణవధేన విభీషణాఽభిషేకః. యద్వా

జహ్రుషే భారతం పురమ్" (౨) "సర్వగన్ధస్సర్వరసః". (గాంభీర్య) ఆశ్రితరుక్కుచ్చెయ్య నినైత్తిరుక్కుమవై ఒరువరాలుమ్ పరిచ్ఛేదిక్కవరితాయిరుక్కై, అతావతు – తన్ కొడైయిన్ శీర్మైయుమ్ కొళ్ళుకిఱవనుడైయశిఱుమైయుమ్ పారాతిరుక్కై; (౩) "యఆత్మదాబలదా".

(ఔదార్య) ఆశ్రితరుడైయ అపేక్షితఙ్గళై త్తానే ఇరన్దుకొడుక్కై. (౪) "ససర్వానర్థినో దృష్ట్వా సమేత్య ప్రతిబధ్య చ" (౫) "ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే". (చాతుర్య) ఆశ్రితదోషఙ్గళై ప్పిరాట్టియుమఱియాతపడి మఱైత్తు

"ఏహ్యేహి ఫుల్లాంబుజపత్రనేత్ర" ఇత్యాదిషు ప్రసిద్ధమ్. (గాంభీర్యమ్) భక్తానుగ్రహపదాన్యత్వాదేరామూలతో దురవగాహత్వమ్. ఆశ్రితాపరాధేషు ప్రతిగ్రహీతృ నికషాదిషు సతోఽపి స్వజ్ఞానస్య గోపనేన దుర్జ్ఞానత్వం వా. తదభిప్రాయేణ హి సర్వజ్ఞస్యాప్యవిజ్ఞాతృత్వోక్తిః.

(ఔదార్యమ్) పాత్రలాఘవం దేయగౌరవం చానాదృత్య దాయవిభాగన్యాయేన ప్రత్యుపకారాదినిరపేక్షం వితరణరసికత్వమ్, ప్రభూతం దత్త్వాప్యతృప్తత్వం చ. అత ఏవ వక్ష్యతి సర్వాన్ స్వయముదారానాహ. చాతుర్యమ్ – "రక్షణీయేషు జనయన్ ప్రత్యయం తదా" ఇత్యాది ప్రసిద్ధమతిశంకాశమనదోషగోపనాది రూపకజడక్రియాత్వమ్. యేన విభీషణ సుముఖాదిషు విరుద్ధాన్ సర్వానపి లాలయతి, శుభాశ్రయస్యాకారో

(౧) భార-ఉద్యో-౫౮-౨౨. (౨) ఛాన్దో-౩-౧౪. (౩)
(౪) రా-అ-౧౬-౨౩. (౫) గీ-౭-౧౮.

జయా: —   స్థైర్య ధైర్య శౌర్య పరాక్రమ

ఆశ్రితదోషగోపనం వా — చాతుర్యమ్. యథా పిత్రే దేరివ. (స్థైర్యమ్) (౧) "నత్యజేయం కథఞ్చన" ఇత్యర్థసన్నిమన్త్రత్వమ్.

*భక్తిరక్షోపయోగి గుణాదద్యాదశ. అథ ప్రతైనరక్షణే విరోధినిరాసౌపాధికం త్రికమ్. (ధైర్యమ్) స్వస్మిన్ ప్రతిపక్షాగమే సత్యవిక్రుతత్వమ్. యథా (౨) "జటాచూడ గ్రన్థిం ద్రఢయతి" ఇతి. స్వాగ్రహా ఇవ పరబలే ప్రవేశసామర్థ్యమ్ — (శౌర్యమ్) ప్రవిశ్యసతి తస్మిన్ సకౌశలం (పరాక్రమః). యథా "ఛిన్నం భిన్నమ్" ఇత్యాది.

స్థైర్య. ఆశ్రితుడైయ అతిశక్తైర్య డైప్రోక్తరక్షకైర యున్నప్రమాణమ్. (౩) "సముద్రం దశయోజనమ్" (స్థైర్య) ప్రత్యూహాశక్తైరన్యాశ్రిత రక్షణప్రతిజ్ఞాభంగం న కరోతి. (౪) "నత్యజేయం కథఞ్చన". (ధైర్య) అతుక్కడియాన నెఞ్జిల్ తిణ్ణె. అనన్తరమ్ ఇరణ్డుగుణమ్ ప్రతిపక్షవిషయమ్. (శౌర్య) ఆశ్రితవిరోధికళై అఴియచ్చెయ్యవల్లనాయిరుక్కై. (పరాక్రమ) అవైనఋషుడుకేనాలుమ్ పినై శెయ్యవల్లనాయిరుక్కై.

ప్రదర్శనాద్యయాత్స్నేహాయోపివిషయనైరాగ్యాదికం చ జనయతి. (స్థైర్యమ్) శరణాగతసంగ్రహే దోషప్రదర్శనైరన్తరఙ్గైరప్యకంపనీయత్వమ్. తథాచాహ (౧) "మిత్రభావేన సంప్రాప్తం నత్యజేయం కథంచన" ఇత్యాది. (ధైర్యమ్) (౨) "అప్యహం జీవితం జహ్యామ్" ఇత్యాదిషూక్తనుత్యన్తాభిమతవియోగప్రసంగేప్యభిన్న ప్రతిజ్ఞత్వమ్. భీష్మాద్యాశ్రితప్రతిజ్ఞారక్షణాయ స్వప్రతిజ్ఞాభంగేప్యతాదృశప్రతిజ్ఞాసిద్ధిః. అత ఏవ (౩) "ద్యౌః పతేత్పృథివీ శీర్యేద్ధిమవాన్ శకలీభవేత్, శుష్యేత్తోయనిధిః కృష్ణే న మే మోఘం వచో భవేత్" ఇత్యాదిభిరవిరోధః.

వ్యత్యయేన వా స్థైర్యధైర్యే వ్యాఖ్యాతవ్యే. అతర్కితోపనతేపి బలవతి ప్రతిపక్షే సోపజ్ఞదృఢచిత్తత్వం వా ధైర్యమ్. యథాహుః (౪) "కపోతేజానక్యా" ఇత్యాది. జీవత్యపి మహాబలే రావణే సాగరేప్యలంఘితే విభీషణమభిషిఞ్చతాదర్శితోయం గుణః (శౌర్యమ్) అసహాయస్యాపి భీమే పరబలే స్వబల ఇవ నిర్భయప్రవేశ సామర్థ్యమ్. యథా జనస్థానయుద్ధ మూలబలనిబర్హణాదిషు. (పరాక్రమః) ప్రవిష్టస్య పర

---

(౧) రా-యు-౧౮-౩. (౨) రా-అ- (౩) భార-ఉ- (౪) రా-

మూలమ్;— సత్యకామ సత్యసంకల్ప

అథ భోగ్యగుణయోగమ్. (సత్యకామ) ఇతి నిత్యవిభూతిమత్త్వమ్ "కామస్య స్వప్రకాశస్వరసకామః" ఇత్యనేకార్థః. (సత్యసఙ్కల్ప) ఇతి లీలావిభూతిమత్త్వమ్, స్వసఙ్కల్పానువృత్త్యుభయవిభూతిమత్త్వం వా.

అథవా, ధైర్యాదిత్రయో గుణాః ప్రతిపక్షవిషయాః.

(ధైర్య) మూలబలేన సన్నిహితేపి పూర్వపక్షాణాన్న విశేషః. (శౌర్య) అన్యాశక్తే అనుకూల ఇవ తద్బలప్రవేశనమ్. (పరాక్రమ) (౧) "ప్రహర్తా చ" (౨) "భిన్నం భిన్నం శరైర్దగ్ధమ్". (సత్యకామ) కామ్యన్త ఇతి కామాః. కామ్యన్తే తు కామిభిః స్వరూపమ్ విషయాస్తే, సత్యాః కామాః యస్యాసౌ సత్యకామః; కల్యాణగుణాస్తైర్యయుక్తా విభూతిశ్చైయుక్తా శోభితేత్యర్థః. ఆశ్రితైరనుభావ్యమాన గుణవిభూతికశ్చాస్తే. (సత్యసఙ్కల్ప) అమోఘమాన అపూర్వభోగ్యజాతే స్రష్టుకామస్తే. ఆశ్రితసంరక్షణవిషయే మనోరథః కామః. సః అప్రతిహతో భవతీతి సత్యకామః. తత్ప్రత్యక్షాయ దేవ మనుష్యాద్యవతార సఙ్కల్పః అప్రతిహతో భవతీతి సత్యసఙ్కల్పః, ఇద్గుణద్వయేన జగత్సృష్టిక్రమ్ ఉపపాదితమ్. మధ్యస్థ జగద్రక్షణార్థమాకృతానామ్.

సైన్యో" (౨) "భిన్నం భిన్నం శరైర్దగ్ధమ్" ఇత్యాద్యుక్తోన్యాపారః. (౨) "అభియాతా ప్రహర్తా చ" ఇత్యాద్యుక్తానిమాన్యాగుణాన్ ఆశ్రిత విరోధిభఙ్గార్థా, ధైర్యాదయస్త్రయో వా. అభీష్టప్రాపణార్థా గుణావాహ (సత్యకామసత్యసంకల్ప) ఇతి హి తౌ భావప్రధానౌ కర్మధారయవృత్త్యా వా. కామ్యన్త ఇతి కామాః - స్వస్య స్వాశ్రితైశ్చ భోగ్యావిభూతయః, తే చ సత్యాః - నిత్యా ఇత్యర్థః. అమిథ్యాభూతకామత్వమప్రతిహతేచ్ఛత్వం చ నైరర్థక్య పునరుక్తిభ్యాం నాత్ర వివక్షితమ్.

సత్యసంకల్పత్వమ్ - స్వాపవర్గాద్యపూర్వభోగ్యాన్తర సృష్టౌ జగద్వ్యాపారే మోక్షప్రదానాదిషు చాఽమోఘ సంకల్పత్వమ్. తేన నిత్యసంకల్పాదభిమతభోగ

(౧) రా. అ. ౧-౨-౯. (౨) రా. యు. ౯౪-౧౨.

పదము; — కృతిత్వ కృతజ్ఞతా

అథభక్తరక్షా విషయముక్తద్వాదశకాదివిలక్షణంగుణద్వయమాహ (కృతీతి). ఆశ్రితకార్యపూరణేన కృతార్థత్వమ్ — కృతిత్వమ్. యద్వాకృతమ్—క్రియా, తద్వత్త్వమ్. ఆశ్రితకర్తవ్యస్య స్వయం కర్తృత్వమ్. యథా (౧) "అహంస్మరామి" ఇతి. కృతమేవజానాతి; నతు కరిష్యమాణాంశమకృతమితి (కృతజ్ఞః). యద్వా, స్వల్పమప్యాశ్రితైర్యత్స్వల్పమపికృతమ్, తదేవజానాతి. ఆశ్రితకృతందోషం స్వకృతం శ్రేయ

(కృతిత్వ) ఆశ్రితర్ అపేక్షితమ్ పెఱ్ఱాల్ అన్ఱిలాభమ్ ఉత్తన్మతాయిరుక్కై. (౨) "అభిషిచ్యచలఙ్కాయామ్" ఇవర్కళ్ కర్తవ్యజత్తైయుడైయుమ్ తానే యేఱిట్టుక్కొణ్డిరుక్కై యెన్నుమ్పడియామ్. ఉదకర్మణి శ్రీనిన్ఱిరి. (కృతజ్ఞతా) ఒరుకాల్ శరణమెన్ఱ ఉక్తిమాత్రత్తాలే పిన్బుశెయ్యుమ్ కుఱ్ఱఙ్గళ్ పారాతే అతైయేనినైత్తిరుక్కై. ఆశ్రి

నిస్సంశయత్వంస్యాత్. ఉక్తగుణవర్గాదధికోపకారకం గుణద్వయమాహ (కృతిత్వ కృతజ్ఞతేతి) కృతమిత్యుపకారః — కృతజ్ఞాదిశబ్దేతథాదృష్టేః. తద్వత్త్వంకృతిత్వమ్, ఉపకర్తృత్వమిత్యర్థః. యద్వా (౨) "అభిషిచ్యచలంకాయామ్" ఇత్యాద్యుక్తమాశ్రితకార్యపూరణేన కృతకృత్యత్వమ్ — కృతకృత్యశేషరహితేషు కృతిశబ్దప్రయోగాత్. (౩) "నమేపార్థాస్తికర్తవ్యమ్" ఇత్యుక్తంవిహితానుష్ఠానస్వైరపేక్ష్యం ధర్మప్రవర్తనార్థానుష్ఠానత్వంవావివక్షితమ్, తేనాపిపరోపకారార్థమేవ ప్రవృత్తత్వముక్తంభవతి. శ్రూయతేచ (౪) "నకర్మణావర్ధతేనోకనీయాన్" ఇతి. తథాప్రత్యక్తంతరమ్"ససాధునాకర్మణాభూయాన్నో ఏవాసాధునాకనీయాన్" ఇతి. అథవా "ఆదికర్మణి క్తః" — కృతంకర్తవ్యత్వేనోపక్రాన్తమాశ్రితానాంయద్ధితం తత్సర్వంపూర్వమేవానేన ప్రయోజకకర్త్రా ప్రారబ్ధమిత్యర్థః. స్వేనకృతంపరోపకారం ప్రత్యపి స్వస్యైవశేషిత్వంవాకృతిత్వమ్.

కృతజ్ఞతా — పరైః కృతస్యానుకూల్యలవస్యపశ్చాత్తైరసనం తాపకారకరణేపి

(౧) వరాహచర. (౨) రా-బా-౧-౭౫. (౩) గీ- (౪)

మూ:— ఉదన్వదసంఖ్యేయ కల్యాణగుణగణౌఘమహార్ణవ

శ్చ సస్మరతీతి కృతజ్ఞః. ఏకైకగుణస్యైవ నికాం ద్రష్టుం వ్యాసాభిప్రాయకగణశో ఘ్నాః సవనటౌఘః — మహాంతి, తస్య మహార్ణవ — సగుణోయుత్తం మహత్త్వమ్:

తర్కు— ఎల్లామ్ శెయ్ తాలుమ్ అత్తైమ అన్ను అపర్ కళ్ శెయ్ త సుకృతలవత్తైయుమ్ నినైత్తిరుక్కైయెన్నువుదామ్. (౧) "హృదయాన్నాపసర్పతి" ఆశ్రితవిషయత్తిల్ తాన్ శెయ్ తవపకారత్తైయే నినైత్తిరుక్కైయెన్నువుదామ్. (౨) "శరసాయాంచ తస్యవచనం సకృతం మయా". అదశబ్దత్తాలే అనుక్తగుణఙ్గళై నినైక్కిఱతు. (అసంఖ్యేయ) ఇగ్గుణఙ్గళ్ ఎణ్ణిఱ్ఱుప్పైరుక్కై. "అనవధికాతిశయ" ఎన్ను — నిస్సీమత్వమ్. ఇత్తాల్ నిస్సంఖ్యేయత్వమ్. (కల్యాణ) ఉజ్జ్వలఙ్గళుమ్ సద్భాయిరుక్కై. (గుణగణౌఘ) అవై తాన్ శిరళ్ తిరళాయిరుక్కై. త్రోఘాపకత్వమ్ అత్తిత్తర్కు ప్రాప్యమాయిరుక్కై. (మహార్ణవ) అస్మిన్మనోగోచరాః కేచిదేవ గుణాః. (౩) "సద్గాయుత్తైర్యస్యగుణాః" (౪) "చతుర్ముఖాయుః".

స్వయం చానంత ప్రత్యుపకారాన్ కరోతి అకృతప్రత్యుపకారవత్త్వేన బంధనం చ. కాయాత్ స్వస్య ప్రాప్యపరిశీలనమ్. యథోక్తం (౪) "న స్మరత్యపకారాణాం శతమప్యాత్మవత్తయా । కథంచిదుపకారేణ కృతేనైకేన తుష్యతి" ఇతి, (౧) "గోవిందేతి యదాక్రందత్ కృష్ణా మాం దూరవాసినమ్" (౫) "త్వదంఘ్రిముద్దిశ్య" ఇత్యాదిచ. ఏతేన సంశ్రితానాం పశ్చాద్గోపసంభవేపి హితైషిణాస్తుణమాత్ర ప్రవృత్తత్వం సిద్ధ్యతి. అథవా అర్థిషు నియమాంత రానుసారేణ స్వకృతం తాదాత్విక ప్రత్యాఖ్యాన ముకృత్యవజ్ఞానాదితి కృతజ్ఞః. యదాహ (౨) "శరసాయాంచ తస్య వచనం సకృతం మయా" ఇతి. ఇదంచ సామ్రాజ్యావసరే భరతస్యాపేక్షాపూరణాయ స్యాత్.

అదనంతరం "అస్మత్సంస్మరణాత్మకః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధసకల గుణ సంగ్రహాః. అసంఖ్యేయశబ్దో (౬) "యథా రత్నాని జలధేరసంఖ్యేయాని పుత్రక । తథా గుణా హ్యనంతస్య హ్యసంఖ్యేయా మహాత్మనః" ఇత్యాదివచనస్మారకః. ఆశ్రితవిరోధినిరసనార్థతయా క్రోధాదేరపి కల్యాణత్వే సంగ్రహాః. (౩) "చతుర్ముఖాయుర్యది కోటివక్త్రః, భవేన్నరః క్వాపి విశుద్ధచేతాః । స తే గుణానామయుతైకమంశం వదేన్న వా దేవవర ప్రసీద" ఇత్యాది ప్రసిద్ధాపరిచ్ఛేద్య గుణానంత్యం తాపత్రయ ప్రశమనత్వం దురవగాహత్వంచ వ్యనక్తి (గుణగణౌఘమహా

(౧) భార-ఉద్యో-౫౭-౨౨. (౨) రా-యు-౧౨౪-౩౦. (౩) భార-కర్ణ-౮-౩.
(౪) (౫) స్తో-ర- (౬) వామనపు-౯౪-౪౧.

మూ:— స్వోచిత వివిధవిచిత్రానన్తాశ్చర్య

గుణాస్తు స్వావస్థాఽవస్థానాయ భగవత్స్వరూపగతాః. అన్యథానస్థాతుంశక్నువన్తీతి భావః.

అథ భూషణాని, కటకమకుటాది జాతిభేదో వైవిధ్యమ్. ఏకైకాఽవాన్తర భేదపరః విచిత్రశబ్దః. అనన్తాశ్చర్యమ్—నిరతిశయాశ్చర్యమ్.

(స్వోచితేతి) †ఏవంవిధనానవనుక్కు శోభావహమాన దివ్యాభరణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. జ్ఞానాదికళ్ ఆత్మస్వరూపత్తుక్కు అలఙ్కారమానవోపాతి, విగ్రహత్తుక్కు ఆభరణఙ్గళ్ అలఙ్కారమాకైయాలే అవఱ్ఱై చ్చొల్లుకిఱార్. (స్వోచిత) అవయవఙ్గళ్ తాన ఒరువస్తువాత్తాప్పోలే తకుద్దిరుక్కై. (వివిధ) అవైతాన్ నానావాయిరుక్కై. అతావతు — కిరీటాదిభేదత్తాలే పలవకైప్పట్టిరుక్కై. (విచిత్ర) అఙ్గులీయకమెన్నాల్ "ఇడైచ్చెరికడైచ్చెరి" ఎన్నుమాపోలే ఓరోవకైకళిలే నానావిధమాయిరుక్కై.(వివిధ) ముత్తిన్పడి, మాణిక్కప్పడియెన్ఱి అవివిధభేదత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. (విచిత్ర) కిరీటాదినూపురాన్తమాన వైచిత్ర్యత్తై చ్చొల్లుకిఱతెన్నవుమామ్. (అనన్తాశ్చర్య) ఎల్లైయిల్లాన ఆశ్చర్యత్తై యుడైత్తాయిరుక్కై.

ణతేతి) ఏకైకగుణస్యానన్తరానేక గుణగర్భత్వం గణశబ్దేన వ్యజ్యతే. గుణగణా ఏవ ఆభూషా—అలఙ్కారాః, తేషాం సముదాయ ఇవ ఉదయమేరాశ్రయభూత ఇతి భావః.

అథ స్వరూపస్య విగ్రహవద్గుణవచ్చ విగ్రహస్య శోభాతిశయహేతుభూతాని భూషణాన్యుచ్యన్తే (స్వోచితేతి). ఉక్తస్వరూపరూపగుణవతస్స్వస్యానురూపత్వం స్వోచితత్వమ్; కిరీటత్వాదిభేదస్య తత్తత్స్వరూపోపాదానసిద్ధత్వాత్, ఆశ్చర్యత్వస్య పృథగుక్తేశ్చాత్ర వివిధవిచిత్రశబ్దౌ హేమరత్నముక్తాదిమయత్వేన తత్తదవాన్తరశిల్పవిశేషైశ్చ ప్రత్యేకం వైవిధ్యపరౌ. అనన్తశబ్ద ఆశ్చర్యస్య విశేషకః. అసం

---

† (పా) విగ్రహగుణమాన సౌన్దర్యాదికళ్ పోలే ప్రాప్తాప్పోలే శాత్తిన కిరీటమకుటాదిదివ్యాభరణఙ్గళై అనుసన్ధిత్తరుళుకిఱార్.

 2000

నిత్యనిరవద్యనిరతిశయసుగంధనిరతిశయ సుఖస్పర్శనిరతిశయౌజ్జ్వల్య

ఉత్తరోత్తరం నిరవద్యత్వమనుసన్ధేయమ్. విగ్రహచిన్తాయామపి పూర్వభావినీ హి దివ్యాభరణచిన్తా. నిరతిశయసుగన్ధత్వాదికమ్-ఇతరభూషణవైలక్షణ్యమ్. (౧) "సర్వగన్ధస్సర్వరసః" ఇత్యాదివత్.

ఓరోవాభరణచ్చేర్త్తియై అనుభవిత్తు ముడిక్కవొణ్ణాతిరుక్కై. (నిత్యనిరవద్య) నిరవద్యఙ్గళాయిరుక్కై. మఱ్ఱవైకళుమ్ కాదాచిత్కమాన అవద్యఙ్గళుణ్డాయిరుక్కుమ్. అఙ్ఙనన్ఱిక్కే నిత్యనిరవద్యఙ్గళాయిరుక్కై. అథవా, (నిత్య) ఉత్పత్తివినాశరహితమాయిరుక్కై. (నిరవద్య) (౨) "స్రగ్వస్త్రాభరణైర్యుక్తమ్" ఎన్గిఱపడియే దివ్యాభరణాళ్వార్కళ్ చేతనరాకైయాలే తన్నాముడైయశేషిక్కే స్వార్థమన్ఱిక్కేయిరుక్కై. చేతనరాయిరుప్పార్క్కు స్వార్థమిన్ఱిరుక్కై అవద్యమిఱే. (నిరతిశయసుగన్ధ) "సర్వగన్ధః" ఎన్గిఱవిషయత్తుక్కుమ్ స్పృహావిషయమాయిరుక్కై. అతావతు - తిరువాభరణమ్ శాత్తినాల్ తిరుమాలై శాత్తుకై పరిమళత్తుక్కు ఉప్పన్ఱిక్కే అలఙ్కారత్తుక్కు ఉప్పాప్పడియిరుక్కై. (నిరతిశయసుఖస్పర్శ) అల్లాతవాభరణఙ్గళ్ అఴకుక్కు ఉప్పాకైయాలే భోగత్తిల్ వన్దాల్ కఴఱ్ఱవేణ్డివరుమ్. ఇవైయోవెన్నిల్, పిరాట్టిమారోట్టైక్కలవియిలుమ్ కఴఱ్ఱవేణ్డాతపడి స్రక్చన్దనాదికళోపాతి అనుకూలమాయిరుక్కుమ్. (నిరతిశయౌజ్జ్వల్య) విగ్రహకాన్తియైయుమౌజ్జ్వల్యత్తైయుముడైత్తాయిరుక్కై.

జ్ఞేయత్వవివక్షాయామపరిమితశబ్దః పృథుతరత్వపరః. నిత్యనిరవద్యత్వాభ్యాం ప్రాకృతభూషణవ్యావృత్తిః. (౨) "స్రగ్వస్త్రాభరణైర్యుక్తమ్" ఇతి హి నిత్యంరూపం ప్రతిపాద్యతే. సదా నిరవద్యత్వేన వా కాదాచిత్కావద్యశఙ్కావ్యుదాసః. సర్వగంధస్యాపి దివ్యరూపస్యామోదాతిశయహేతుతయా నిరతిశయసుగన్ధత్వమ్. అనభిమతకాఠిన్యాద్యభావాన్నిరతిశయసుఖస్పర్శత్వమ్; సూర్యాదితేజోభిభావుకదివ్యవిగ్రహతేజసామప్యనభిభూతత్వాన్నిరతిశయౌజ్జ్వల్యత్వమ్.

(౧) ఛాన్దో-3-౧౪-౪. (౨) పాఞ్చరాత్రే - పౌష్కరసం

మూ, — కిరీటమకుటచూడావతంస మకరకుండలగ్రైవేయకహా
రకేయూరకటక శ్రీవత్స కౌస్తుభ ముక్తా దామోదరబన్ధన

(మకుటమ్) కిరీటాగ్రావయవోనాయకాధారః. యద్వా, మకుటమ్ శిరోభూషణమాత్రమ్. యథా (౧) "నాగసుణ్డలీనామకుటీ" ఇతి. కిరీటరూపంమకుటమ్—కిరీటమకుటమ్. దివ్యశబ్దః; —సర్వత్రాప్రాకృతపరః.

(కిరీటమకుట) కిరీటమాకియతు — తిరువభిషేకత్తిన్ శిఖరము. మకుటమాకియతు — మేలిల్ కవిప్పు. (చూడ) †తిరుచ్చుట్టి. (అవతంస) తిరుచ్చెవిమలర్. (మకరకుణ్డల) మకరాకారమాన తిరుత్తోడుకళ్. (గ్రైవేయక) తిరుక్కళుత్తిల్ ‡ శాత్తుమ్ తిరువట్టమణి ముతలానవై. (హార) (౨) "పెరియవరై మార్పిల్ పేరారమ్పూణ్డు" ఎన్నుమాపోలే తిరుమార్పిల్ మడిత్తుశాత్తవేణ్డుమ్పడియాన తిరుహారమ్. (కేయూర) తిరుత్తోళ్వళై. (కటక) మున్కైయిల్ శాత్తుమ్ తిరువళైకళ్. (శ్రీవత్స) తిరుమఱు. కీళ్ళ్వాభరణఙ్గళ్ పోలే పృథక్స్థితియోగ్యమన్ఱిక్కే సర్వేశ్వరత్వచిహ్నమాన ఆభరణమ్. (కౌస్తుభ) శ్రీకౌస్తుభమ్. ఒరుకాలముమ్ పిరియాతపడి అభిమతమాయ్ సర్వేశ్వరత్వ చిహ్నమాయిరుక్కుమ్ రత్నమ్. (ముక్తాదామ) ఏకావలీ, త్రిసరమ్, పఞ్చసరమ్ తుడక్కమాన తిరుముత్తువడఙ్గళ్. (ఉదరబన్ధన) తిరువుదరబన్ధనమ్. ప్రళయాపత్తు

కణ్ఠికాంమకుట వ్యావృత్త్యా సహాధిపత్యసూచనార్థం కిరీటశబ్దేన మకుటవిశేషణమ్. ధారకపురుషభేదేనహి మకుటద్వైవిధ్యం శిల్పశాస్త్రాదిప్రసిద్ధమ్. యద్వా(౧)"నాగకుండలీనామకుటీ" ఇతిప్రయోగాచ్ఛిరోభూషణమాత్రేమకుటశబ్దః. అథవా కిరీటస్యోర్ధ్వభాగో మకుటశబ్దేనోచ్యతే. మకరసన్నివేశం కుండలం మకరకుండలమ్; అవిభక్తలక్షణరూపస్యాపి శ్రీవత్సస్యభూషణ సమానతయా భూషణత్వోక్తిః, లాంఛనత్వేపృథక్స్థానయోగాచ్చ. భూషణదేవతాధ్యానే తదభివ్యక్తిః. ముక్తాదా

(౧) రా-బా-౬-౧౧. (౨) ౩-తిరు-వ-౫౫. † (పా) తిరుచ్చూట్టు
‡ (పా) రేఖాత్రయాఙ్కితకణ్ఠాభరణమాన ముత్తుత్తిరుక్కట్టు

మూ;— పీతామ్బర కాఞ్చీగుణనూపురాద్య పరిమితదివ్యభూషణ,

క్కళిలే జగత్తై త్తిరువయిన్ఱిలే వైత్తుప్పోన్దఆపత్సఖత్వత్తుక్కు ప్పట్ట జట్టినాప్పోలే యిరుక్కై. (పీతామ్బర) సర్వేశ్వరత్వ లక్షణమాయ్ తిరువరైయిలే పూత్తాప్పోలే సుసఙ్గతమాయ్ పుంస్త్వవ్యఞ్జకమాయిరు న్దుళ్ళ తిరుప్పీతామ్బరమ్. (కాఞ్చీగుణ) అన్ద త్తిరుప్పీతామ్బరత్తుక్కు శోభావహమాయ్ అన్తరఙ్గమాయిరున్దుళ్ళ అరైనాల్ పట్టికై. (నూపుర) భగవద్విషయత్తిల్ ప్రవణరెల్లారుక్కుమ్ ఆశ్రయమ్ తుఱైయాన తిరువడికళుక్కు ప్రకాశకమానతిరుచ్చిలమ్బు. * ఆదిశబ్దత్తాలే, (౧) "పుడైయార్ పొన్నూలినన్" ఎన్గిఱపడియే అనుక్తమానతిరుయజ్ఞోప వీతమ్ కణ్డైయాన్ శ్రీమోతిరమ్ ముతలానవఱ్ఱై చ్చొల్లుకిఱతు. (అపరి మిత) (౩) "ఎణ్ణిల్ పల్ కలన్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "పలపలవేయాపరణమ్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే తిరువాభరణఙ్గళుక్కు త్తొకైయిల్లైయెన్గిఱతు. (దివ్యభూషణ) శుద్ధసత్త్వాత్మకమాయ్ దివ్యావయవఙ్గళుక్కుమ్ ఆభర ణఙ్గళుక్కుముణ్డాన శేర్త్తియుళ్ళకుక్కుమడియాన ద్రవ్యవైలక్షణ్యమ్.

(స్వానురూపేతి) కీழ్ చ్చొన్న వాభరణఙ్గళోడు వికల్పిక్కలామ్బ డియాన దివ్యాయుధవర్గత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. (స్వానురూప) కీழ్ చ్చొన్న

నూని విశాలవిగ్రహరాడని. పీతాంబరస్యభూషణత యోక్తి శ్శోభాతిశయహేతుత్వ మహిషురాణ్వద్యభిప్రాయా. యథా (౧) "అతసీపుష్పసంకాశః పీతవాసాజనా ర్దనః। వ్యభ్రాజతసభామధ్యే హేమ్నీవోపచితోమణిః" ఇతి. ఆదిశబ్దేనచ హస్త బంధాంగుళీయకాదిసంగ్రహః. ఉక్తగుణోత్కర్షహేతుభూత ద్రవ్యవైలక్షణ్య జ్ఞాపనాయ భూషణాయుధయోర్దివ్యశబ్దః.

ఏవమాశ్రితానామనుభవార్థాని భూషణాన్యుక్త్వా తదనుభవత్రక్షణయో

(౧) తి-వాయ్-3-౭-౮. (౨) తి-వాయ్-౮-3-౫. (3) తి-వాయ్-౨-౫-౬.

మూ:— స్వానురూపాచిన్త్య శక్తిశఙ్ఖ చక్రగదాసిశార్ఙ్గాద్యసఙ్ఖ్యేయ

అథదివ్యాయుధాని. ఏకైకాయుధస్యసర్వాయుధకార్యశక్తిమత్త్వమ్-(అచిన్త్యశక్తిత్వమ్). యథా. (౧) "సహాయకృత్యంకిన్తస్య యేన సప్తమహాద్రుమాః। శైలశ్చవసుధాచైవబాణేనైకేనదారితాః" ఇతి. పరశుటఙ్కఖనిత్రాది కార్యమ్, ఏకేనసాలగిరిరసాతలభేదినాశరేణ హికృతమ్.

బలవీర్యాదికళై యుడైయ త్తనక్కు అను రూపమాయిరుక్కై. అథవా, ఆశ్రితవిరోధికళై అఴియచ్చెయ్యుమ్బోతు ఆయుధమాయ్, ఆశ్రితర్కై ఉకప్పిక్కుమ్బోతు ఆభరణమాయిరుక్కుమెన్నుమామ్. (అచిన్త్యశక్తి) సర్వశక్తియాన వున్నుడైయ శక్తియై ప్పరిచ్ఛేదిక్కలుమ్ పరిచ్ఛేదిక్కవొణ్ణాతశక్తియై యుడైత్తాయిరుక్కై. † (శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గ) ఇవై అఞ్జుక్కు ముపలక్షణమ్. అసిశబ్దవిధురమాకవే కిడక్కుమతు. "పద్యవత్ గద్యత్తుక్కుమ్ ఒరునియతియుణ్డాయిరుక్కుమిత్తే" ఎన్ఱు పిళ్ళైఅరుళిచ్చెయ్యనర్. (అసఙ్ఖ్యేయ) ఇవై తాన్

రుపయుక్తానిదివ్యాయుధాన్యాహ (స్వానురూపేతి) పూర్వోక్తవిగ్రహాది విశిష్టాపేక్షయా స్వశబ్దః. తత్తదానురూప్యం యథోచితం గ్రాహ్యమ్. సర్వేషామాయుధానాం సర్వాయుధకార్యకరత్వాదచింత్యశక్తిత్వోక్తిః. కుఠారటంకకుద్దాలాది కార్యం సాలశైలవసుధాతలభేదనమేకేనశరేణ కృతముచ్యతే, (౧) "బిభేదచపునస్సాలాన్"(౧) "సహాయకృత్యంకింతస్య" ఇత్యాదిభిః. యద్వానిత్యసూరిసమావిష్టతయా తదిచ్ఛానుగుణ విచిత్రకార్యసామర్థ్య మిహావివక్షితమ్. ఉక్తంచోత్తర శ్రీరామాయణే (౧) "శరానానావిధాశ్చాపిధనురాయతవిగ్రహమ్ అన్వగచ్ఛంతకాకుత్స్థం సర్వేపురుషవిగ్రహాః" ఇతి. చక్రస్యహేతిరాజత్వేపి శంఖస్యపూర్వోక్తిస్స్వవర్ణశక్త్యైభగవతో మోక్షప్రదానశక్తిసూచకతయా అభ్యర్హితత్వాభిప్రాయా.

(౧) (౨) రా-బా-౧. (౩) ఉత్తరశ్రీరా

† (పా) (శఙ్ఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గ) ఇవైఅఞ్జుముపలక్షణమ్.

మూ; — నిత్యనిరవద్యనిరతిశయ కల్యాణదివ్యాయుధ,

నిరవద్యత్వమ్-పూర్వవత్. నిరతిశయకల్యాణత్వమ్ - శోభనావహత్వమ్. తాన్యాభరణకోటావపి హి నివిశన్తే.

ఎన్ఱిరున్దిరుక్కుమిఱే. ఆభరణజ్గళోపాతి దివ్యాయుధజ్గళుక్కుమ్ తోన్ఱై యిల్లామైయాలే ప్రధానమాన పంచాయుధజ్గళై చ్చొన్న విత్తనై. (నిత్య) ఉత్పత్తివినాశరహితజ్గళాయిరుక్కై. (నిరవద్య) చిన్మయరాకై యాలే ప్రతికూలనిరసనాదికళిల్ శక్తిప్రవృత్తికళ్ స్వార్థమాయిరాతే శేషిక్కు ఉఱుప్పాయిరుక్కై. అథవా (నిత్యనిరవద్య) నాళ్ల్ మఱ్ఱుజ్గళుక్కై యస్తికొ-(౧) "మణ్ణుజ్గాత్తైనుతియు" ఎన్గిఱపడియే శత్రుశరీరజ్గళిలే తైక్కత్తై కచ్చాద్దై యిట్టవర్ప్పోలే కూఱ్ఱైమిక్కిరుక్కై. (నిరతిశయ కల్యాణ) స్వసమ్బన్ధత్తాలే సర్వసుజ్గళజ్గళయుమ్ అత్తైలెస్సజ్గాక్క వల్లనాయిరుక్కై. అతావతు-ఆశ్రితవిరోధినిరసనత్తిల్ సన్ద్రాల్ ఈశ్వర సజ్కల్పత్తిలుమ్ ముత్ప్పాడ రాయిరుక్కై. (౨) "అఱిమయా లాద్రియిఱే. (దివ్యాయుధ) అప్రాకృతవిగ్రహరాయిరుక్కై.

యథోక్తం పరమసంహితాయామ్ (౩) "సృష్టిబీజం తథా చక్రం స్థితినిబంధనమ్। గదా సంహారబీజం తు శంఖం ముక్తినిబంధనమ్" ఇతి. ఏవమన్యత్రాపి.

అత్ర పంచానాం కంఠోక్తిః ప్రాధాన్యాత్. పంచాయుధాని పంచభూతశక్తిరూపాణీతి భాగవతే ప్రోక్తమ్; అస్త్రభూషణాధ్యాయాదిషు మహదాదితత్త్వరూపాణీతి - తదుభయం తాత్పర్యభేదాదవిరోధేన నేయమ్. ఆదిశబ్దేన హలముసలాది సంగ్రహః. సహస్రభుజవిశ్వరూపాదివిగ్రహేష్వాయుధానామసంఖ్యేయత్వం (౪) "అనేకదివ్యాభరణం దివ్యానేకోద్యతాయుధమ్" ఇత్యాదిభిరుక్తమ్; నిత్యనిరవద్యత్వం పూర్వవత్. శుభలక్షణశోభనత్వాదాభరణకోటావపి నివిశ్య శోభాతిశయహేతుత్వాదనుకూలసుఖభావత్వాత్, మమాస్త్రేయ విగ్రహవిశేషణతయా మోక్షోపయోగిత్వాచ్చ నిరతిశయకల్యాణత్వమ్.

(౧) తి-వాయ్-౩-౧-౯. (౨) తి-వాయ్-౨-౧౦-౭. (౩) పరమసం. (౪) గీ-౧౧-౧౦.

మూ:- స్వాభిమతనిత్య నిరవద్యానురూప స్వరూపరూపగుణ విభ వైశ్వర్యశీలాద్యనవధికాతిశయా సఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణగణ శ్రీవల్లభ,

అథ దివ్యమహిషీప శేషిణాం పూర్వవదర్థాః, అథాతిదేశః.

(స్వాభిమతనిత్య నిరవద్యానురూప స్వరూప రూపగుణవిభ వైశ్వర్య శీలాద్యనవధికాతి శయాసఙ్ఖ్యేయకల్యాణ గుణగణేత్యాది) కీழ్చ్చొన్న విగ్రహాది వైలక్షణ్యమడైయ క్కాట్టి అరిత్తనిలాహా నాంతప్పడి భోక్తృక్కళాన మహిషీవర్గత్తై చ్చొల్లుకిఱతు.

ప్రథమపదత్తైయిలుమ్ ఇక్కుణఙ్గళ్ ఉక్తమాయిరుక్క త్తిరియ ట్టుమ్ శొల్లుకిఱతు పునరుక్తమన్ఱో వెన్నిల్; ఇవర్ తామ్ పిఱర్క్కు ఉపదేశిక్కవారన్ఱియిలే అనుభవిక్కిఱారాయ్, అత్తాలే వన్ద నాదరాతి శయమ్ శొల్లువిక్క చ్చొల్లుకిఱారాకైయాలే పునరుక్తిదోషమిల్లై, అథవా, అఙ్గు శరణ్యత్తైక్కు ఉపయోగవరుళి చ్చెయ్తార్ ; ఇఙ్గువాల్లభ్య త్తుక్కు ఉపయోగవరుళిచ్చెయ్కిఱార్. అల్లాత పదఙ్గళుక్కుమ్ కీழ్ చ్చొన్న తే అర్థమ్. (శ్రీవల్లభ) వళియన్ శొల్ల్ కిన్నలే విగ్రహమాహాలే అనన్తాన్ మేల్

అథైవం స్వరూపరూపగుణాదిభిః విశిష్టస్య నిరుపాధిక భోగ్యస్య భర్తుః ప్రధాన భోక్తృత్వేనావస్థితా దేవీః ప్రతిపాదయన్ ప్రథమంవాక్యోక్త్యయోః ప్రాప్యప్రాపకదశ యోర్నిత్యాన్వితత్వేన నిర్దిష్టాం శ్రియమాదరాతిశయాదుక్తప్రకార విశిష్టత్వే ప్రమాణభూతోక్త్యాదిత్యేతన్నాయపూర్వకవత్ప్రవదన్నాహ (స్వాభిమతేతి) శ్రియోవల్లభ ఇతి విగ్రహః "నిత్యానపాయినీ స్వతః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వభావాయాః శ్రియోఽస్యాసౌ నిత్యనిరతిశయభోగ్య ఇతిదర్శితస్స్యాత్, శ్రీవల్లభాయస్యేతివిగ్రహేతు ప్రియ తమయోరుభయోరేవేతిరన్య ప్రత్యాఖ్యాతీతిఫలతి. ఈదృశంచాభిమతత్వమ్ (౧) "నచసీతాంక్షణమపి వినా తాముసితేక్షణామ్" (౨) "నత్వహంతాంవినాసీతాం జీవే యంవిశ్వసంపన" (౩) "కచ్చిన్నతద్ధేమసమానవర్ణామ్," (౪) "కుశలీయది కాకు

మూ; — ఏవమ్భూత భూమినీళానాయక,

(ఏవమితి) లక్ష్మ్యపేక్షయా భూమ్యాదీనామపి శేషత్వాభిప్రాయేణ పృథగుక్తిః, యథా, (౧) "యాభిస్త్వం స్తనబాహుదృష్టిభిసరివస్యాభిః ప్రియం శ్లాఘసే" ఇతి.

విభ్రమ్మ డియాయిరుక్కై. (౧) "పిత్తర్ పనిమలర్ మేల్ పావైక్కు" ఎన్నక్కడవతిఱే. ఇవ్వాల్లభ్యమ్. పురుషకారభావత్తుక్కుమ్ ప్రాప్యత్తైక్కుముఱుప్పాయిరుక్కుమిఱే. (ఏవమ్భూత) ఏవంవిధ వైలక్షణ్యోపేతైకళాన. (భూమినీళానాయక) (౨) "వడివిణై యిల్లామలర్ మకళ్ మఱ్ఱై నిలమకళ్" ఎన్నక్కడవతిఱే. కీழ் "శ్రీవల్లభ" ఎన్ఱతు, ఇఙ్గు "నాయక" ఎన్గిఱతు — ఇవర్కళ్ పక్కల్ ముఱైయాలే పరిమాఱుక్కైయుమ్, అవళ్ పక్కల్ ముఱై కెడప్పరిమాఱుక్కైయుమ్; ఇమ్ముఱై కేడుతనక్కు ఇవర్కళ్ తఙ్గళై యొఴ్రుతికొణ్డుత్తిఱేయిరుప్పతు.

ఘ్నః" (౩) "మత్కృతే కాకమాత్రేతు," (౪) "యది రామస్సముద్రాంతామ్," (౫) "దుష్కరంకృతవాన్రామః" ఇత్యాదిభిస్తాత్పర్యవృత్త్యా వ్యజ్యతే.

నిత్యనియతప్రాధాన్య తారతమ్యక్రమేణ శ్రియాసహైకాసనస్థ దేవ్యాత చాఛయాసంకాశతయా దర్శయతి (ఏవంభూతేతి). తదాహుః (౬) "దేవిత్వామనునీళయాసహ మహీదేవ్యస్సహస్రంతథా" ఇతి. ఉపదిశ్యమానధర్మాధారాదతిదిశ్యమానధర్మాధారస్య స్వతఃప్రాప్తవైషమ్యావిరోధేన సామ్యంవ్యవస్థాప్యమ్. పరరూపేపి దేవీత్రయసంబంధః ప్రమాణసమ్మతః. యథోక్తంబలపాఞ్చరే। "దేవోవైకుంఠనాథస్తు అనంతాసనసంస్థితః। సేవ్యశ్శ్రీభూమినీళాభిః పార్శ్వదైశ్చాఖిలైః॥ శంఖచక్రధరోనిత్యం జానున్యస్తకరస్తథా। అభయప్రదహస్తశ్చ నీలజీమూతసన్నిభః॥ ధ్యాతవ్యోనిత్యలోకస్థాభుక్తిముక్తిఫలప్రదః" ఇతి. నిత్యగ్రంథోక్తధ్యానేతు "నాగభోగేవిన్యస్తవామభుజమ్" ఇత్యేతత్సంహితాంతరమూలమ్. ఏతేనవర్ణభుజాది విప్రతిపత్తిరపినిరస్తా. అచింత్యశక్తేరీశ్వరస్య స్వచ్ఛందవృత్తేః పరసంజ్ఞిత

(౧) తి-నె-౧౮. (౨) తి-వాయ్-౯-౨-౧౦ (౩) రా-సు-౩౮-౩౯.
(౪) రా-సు. (౫) రా-సు-౧౫-౫ (౬) శ్రీగుణరత్నకో-౨౬.

మూ:— స్వచ్ఛన్దానువృత్తిస్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదా

అథపరిజనః;—సజాతీయవిజాతీయవ్యావర్తకాకారవిశిష్టమ్స్వరూపమ్; తస్యప్రతినియతకాలసమ్బన్ధః స్థితిః, ఈశ్వరేచ్ఛాం జ్ఞాత్వాఅనువర్తన్తేనిత్యసిద్ధాః; సంసారిణస్తు తదనభిజ్ఞాః, తత్సఙ్కల్పాత్ప్రవర్తన్తఇతి భిదాఽభిప్రేతా. (భేదః) స్వరూపస్థితిప్రవృత్తివిశేషః, యద్వాసంసారి-

(స్వచ్ఛన్దానువృత్తి) ఇప్పడిపిరాట్టియారోట్టైచ్చేర్త్తియేతఙ్గళుక్కు స్వరూపలాభమాయ్ అవర్కళోడొక్కలవిక్కుక్కలోడుమానమాయిరుక్కుమపరిజనత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. (స్వచ్ఛన్దానువృత్తి) నిత్యసూరికళ్ ముఱైయై అఱిన్దుపరిమాఱుమవర్ కళాకైయాలే స్వచ్ఛన్దానువృత్తికళ్. సంసారికళ్ ముఱైయఱియామైయాలే సఙ్కల్పానువృత్తికళ్. స్వచ్ఛన్దానువృత్తి స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదఙ్గళానతు — ఈశ్వరన్ యానర్ శిలరైక్కొణ్డా యాత్తోరడిమైకొళ్ళ నినైత్తిరుక్కిఱాన్, అన్నవడిమైక్కనురూపమాన

రూపేపి తత్తత్ప్రతిపత్త్యర్థం తత్తత్సంహితోక్తా విశేషానాన్యోన్యం బాధమర్హన్తి, యథానరసింహరూపే సప్తసప్తతిభేదాః, యథాచ "కృష్ణరూపాణ్యనన్తాని" ఇత్యుచ్యతే, ఏవంపరవ్యూహాదిష్వపి యథోపదేశం సర్వస్య సత్యత్వం. గీయతేచ (౧) "పశ్యమేపార్థరూపాణి శతశోథ సహస్రశః" ఇతి.

క్వచిద్వల్లభతయా క్వచిన్నాయకతయా నిర్దేశస్య తత్తద్దైవ్యానుగుణం తాత్పర్యం గ్రాహ్యమ్. ఏవం దేవీపర్యన్తైరామ్రేడితాతిశయస్యపరమభోగ్యస్యఅరణ్యచన్ద్రికాత్వస్యదాసాయ నిత్యభోక్తృవర్గమాహ (స్వచ్ఛన్దేతి). సూరయోహిస్వాభ్యభిమతం స్వయంసాక్షాత్కృత్వాఆత్మీయం సర్వంతదర్థంవినియుజ్య తమనువర్తన్తఇతి జ్ఞాపనాయస్వచ్ఛన్దానువృత్తీత్యుక్తమ్. (స్వశబ్దః) పూర్వోక్తపదీశ్వరవిషయః. స్థితిరిహ—స్వరూపస్య సర్వకాలానువృత్తిః. ప్రవృత్తిరేషాం కైంకర్యరూపోవ్యాపారః. స్వరూపాదీనాం భేదః తత్తత్ప్రతియోగ్యపేక్షయా విలక్షణవ్యవ-

(౧) గీ.

మూ:- ౭ శేష శేషతైకరతిరూపనిత్యనిరవద్యనిరతిశయజ్ఞానక్రియైశ్వర్యా

భ్యోనిత్యానాం వ్యావర్తకధర్మాః, స్వచ్ఛన్దానువృత్తిస్వరూపస్థితిప్రవృత్తయ ఇత్యర్థః. నిత్యనిరవద్యేతి - ముక్తవ్యావృత్తిః. (క్రియా) కైఙ్కర్యమ్. (ఐశ్వర్యమ్) దేహేన్ద్రియాదినియమనమ్.

స్వరూపమున్‌స్థితియుమ్ ప్రవృత్తియుమాయిరుక్కై. (౧)"భావజ్ఞేనకృతజ్ఞేన" ఎన్నక్కడవతిఱే. (అశేష శేషతైకరతిరూప) ఈశ్వరనడిమైకొళ్ళుమ్పోతు అవ్వోఅడిమైకళిల్ వ్యవస్థితరాయిరుక్కై మత్తనైపోక్క, అవ్వాదరత్తైప్పార్త్తాల్ సర్వశేషవృత్తియిలుముణ్డానవాదరత్తైయే వడివాకవుడైయరాయిరుప్పార్కళ్.

దాస్యోపకరణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతుమేల్. (నిత్య) ముక్తరైప్పోలే ఒరుకాలత్తిలుమిల్ ఒరుకాలుణ్డాకైయన్ఱిక్కే ఎప్పోతుముణ్డాయిరుక్కై. (నిరవద్య) జ్ఞానాదికళ్ స్వోత్కర్ష హేతువాయిరుక్కై యన్ఱిక్కే "ప్రహర్షయిష్యామి" ఎన్ఱు కైఙ్కర్యత్తుక్కు అనుకూలఙ్గళాయిరుక్కై. †(నిరతిశయజ్ఞాన) అడిమైక్కు ఉప్పాన అసఙ్కుచితజ్ఞానమ్. (క్రియా) జ్ఞానానుకూలమాన వ్యాపారమ్. (ఐశ్వర్య) ఉభయత్తుక్కుమ్ సదృశ

కారహేతుభూత ఆకారః. అశేషేత్యాదికం వ్యాఖ్యాతమ్. స్వరూపనిత్యత్వేన రాత్మసాధారణేపి సూరిషు విశేషత ఉక్తేన సదా సర్వజ్ఞత్వలక్షణేన నిత్యత్వేన ముక్తవ్యావృత్తిః, నిత్యనిరవద్యతయా వా. నిరవద్యత్వం సంసారదుఃఖాదిదోషగన్ధరహితత్వమ్. యథోక్తమ్- (౨)"కాన్తాఖిలక్లేశకలైస్స్వభావతః" ఇతి. జ్ఞానాదివిశేషణం వా నిత్యనిరవద్యత్వమ్; తేన కైఙ్కర్యే స్వాధీనస్వార్థ కర్తృత్వభ్రమరాహిత్యసిద్ధిః.

జ్ఞానస్య నిరతిశయత్వమీశ్వర జ్ఞానవత్సర్వ విషయత్వమ్. క్రియాయా ఐశ్వర్యస్య చ నిరతిశయత్వం కైఙ్కర్యమాత్రస్థాప్యమ్. సర్వవిషయత్వే తు పరవత్సర్వశరీరత్వాదిప్రసఙ్గః. అత ఏవ శక్తానామపి జగద్వ్యాపారేషూదాసీనత్వమిత్యాపాతాస్తికపక్షోపి నిరస్తః. ప్రవృత్తిశబ్దేన క్రియాయాః పృథఙ్నిర్దిష్టత్వాదత్ర క్రియావిషయమైశ్వర్యమితి వా యోజ్యమ్; తదప్యేషాం పరార్థం పరాధీనం చ.

† (పా) అజ్ఞరాయ్ అక్రియరాయిరుక్కైయుమిరుప్పార్కళ్.

(౧) రా. అ౧౧౭-౨౫. (౨) స్తో-౭౩.

మూ:— ద్యనంత † (కల్యాణ) గుణగణ శేష శేషాశనగరుడ ప్రముఖ నానావిధానన్త పరిజనపరిచారికాపరిచరిత చరణయుగళ,

(శేషాశనః) సేనాపతిః. ఛత్రచామరపాదుకాపతద్గ్రహధారణాదిభేదేన నానావిధాః; తత్రప్రత్యేకకోటినివిష్టాశ్చ అనన్తాః. విమలాద్యభిప్రాయేణోక్తమ్ (పరిచారికేతి).

మాన నియమన. సేనై ముతలియార్ పిరమ్బుమ్కై యుమాయ్ విఱ్ఱై నియమిక్కుమతువుమ్ అన్గుత్తైక్కు ఉప్పాయిరుక్కుమిఱే. * ఆదిశబ్దత్తాలే అనుక్తజ్గళాన గుణవిశేషజ్గళై నినైక్కిఱతు.

(అనన్త) ఈశ్వరనుక్కు రక్షణవిషయమాన గుణజ్గళుక్కుత్తొకై యిల్లాతాప్పోలే కైజ్కర్యానుగుణజ్గళాన గుణజ్గళుక్కు త్తొకై యిన్ఱిక్కే యిరుక్కై. (గుణగణ) ఈశ్వరనుడైయ రక్షణవిషయమాన గుణజ్గళుక్కుప్పోలే తిరళ్ తిరళాకవత్తైక్కై యొప్పియ, తనిత్తనియే కాణవరితాయిరుక్కై. (శేష) తిరువనన్దాళ్వాన్. (శేషాశన) సేనై ముతలియార్. (గరుడ) పెరియతిరువడి, (ప్రముఖ) ఇవర్ కళ్ తొడక్కమాన (నానావిధ) చణ్డాదిద్వారపాలర్ కళ్ కుముదాదిగణాధిపర్ కళ్ ముతలానవివిధభేదజ్గళ్. (అనన్తపరిజన) గుణజ్గళుక్కుత్తొకై యిల్లాతాప్పోలే ఇవర్ కళుక్కుమ్ తొకై యిన్ఱిక్కేయిరుక్కై.

(పరిచారికాపరిచరిత చరణయుగళ) ఏవంవిధజ్ఞానాదికళై యు

ఆదిశబ్దేన కైంకర్యానుగుణబలవీర్యాది సంగ్రహః. తత్తత్సేవావిశేషనియతాసంఖ్యాతోపాంతరేచ్ఛాదివై-చిత్ర్యాభిప్రాయేణ అనంతగుణగణశబ్దః. శేషాదీనాం విశేషాః (౧) "తయాసహాసీనమ్" ఇత్యాదిశ్లోకేషు ద్రష్టవ్యాః. ఆసనవాహనసేనేశద్వారపాలాదిభేదేన నానావిధత్వమ్; అనంతత్వమిహ అసంఖ్యాతత్వమ్ పరిజనాః ఛత్రధారకాదయః. పరిచారికాః-అనుగ్రహావిమలాద్యాః. తథా శాంతిర్వారుణీసూత్రవతీరుద్రా సుకీర్తిప్రభృతయశ్శేషాదిపత్న్యః. తా అపి హి తేషాం యథార్హం సాన్తః పురస్వామిసేవార్థాః. ఏవం (౨) "గుణైర్దాస్యముపాగతః" ఇతిన్యాయేన స్వామివిగ్రహగుణైరపి కైంకర్యే ప్రేరితత్వమభిప్రేత్యాహ (పరిచరితచరణయుగళేతి).

† కుణ్డలితమధికమ్.   (౧) స్తో-ర-   (౨) రా-కి-౪-౧౨.

మూ: — పరమయోగివాఙ్మనసాఽపరిచ్ఛేద్య స్వరూపస్వభావ,

ఉక్తస్వరూపరూప గుణవిభూషణాదీనాం పరత్వసౌలభ్యసాధారణత్వాత్, దివ్యలోకవిశేషాత్పూర్వం తదుభయమాహ (పరమేతి). (పరమస్వరూపమ్) నియన్తృస్వరూపమ్. (పరమస్వభావః) సౌలభ్యనిరూపకాదన్యో నిరుపాధికధర్మః — స్వభావః. పరమయోగీత్యాదికమ్ —

ఞైయ విమలాదికళైన్న; (౧) "శతం మాలాహస్తాః" ఎన్గిఱపడియే * మతిముకమడన్దైయరెన్న, నూఱ్ఱవతీముతలాన ఇవర్కళ్ మహిషికళెన్న; ఇవర్కళాలే అడిమైశెయ్యప్పట్టప్పిరాత్తియాడైయ తిరువడికళైయుడైయవనే. ఇవర్కళ్ తామ్ పరస్పర భోగత్తుక్కు ఉఱుప్పాకైయన్ఱిక్కే అజ్ఞాత్తైక్కు ఉఱుప్పాయిరుప్పరిత్తే. * అయర్వఱుమమరర్కళతిపతి యెన్ఱతే పిరాన్ఱమ్.

(పరమేతి) సూరిభోగ్యమాన కైఙ్కర్యత్తినుడైయ స్వరూపమ్ శొల్లిప్పుక్కు, అన్దక్కైఙ్కర్యత్తుక్కు వర్ధకమాన దేశవిశేషత్తై చ్చొల్లుకిఱతుమేల్. (పరమయోగివాఙ్మనసాపరిచ్ఛేద్య స్వరూపస్వభావ) (౨) "ముక్తానాం లక్షణం హ్యేతచ్ఛ్వేతద్వీపనివాసినామ్" ఎన్గిఱ సనకాదికళుడైయ వాఙ్మనస్సుక్కళాల్ పరిచ్ఛేదిక్క వొణ్ణాతస్వరూపస్వభావఙ్గళైయుడైత్తాయిరుక్కై. అతావతు — పఞ్చోపనిషన్మయమ్, శుద్ధసత్త్వమయమెన్ఱు తిరళసినైత్తల్, శొల్లుతల్ శెయ్యుమత్తనైయొழிయ "ఏవంస్వరూపమ్, ఏవంస్వభావమ్" ఎన్ఱు పరిచ్ఛేదిక్కవరితాయిరుక్కై.

ఏవన్నిత్యవిగ్రహాదియుక్తస్య నిత్యసూరిసేవ్యస్య ముక్తగమ్యనివాసస్థానమాహ (పరమేతి). పరమయోగివాఙ్మనసా పరిచ్ఛేద్యస్వరూపస్వభావేతి సంబుద్ధ్యన్తం కేచిద్వ్యాచక్షతే; తద్వాపూర్వోక్తానాంసర్వేషాంపరత్వసౌలభ్యోపయోగిత్వజ్ఞాపనాయ తదుభయంస్వరూపస్వభావశబ్దాభ్యాం వివక్షితమ్. స్వరూపనిరూపకం నిరూపిత

---

(౧) కౌషీతకి.

మూ:- స్వాభిమతవివిధవిచిత్రానన్తభోగ్యభోగోపకరణభోగస్థానసమృద్ధా

దేశవిశేషణం వా. తథా - శ్రీవైకుణ్ఠగద్యోక్తేః. తదా, స్వరూపమ్ - సన్నివేశవిశేష విశిష్టద్రవ్యమ్. తస్యభోగ్యతాప్రకారః - స్వభావః. వివిధత్వంజాతిభేదః. ఏకైకస్యానన్త్యాన్నన్త్యమ్-అనన్తశబ్దార్థః; ఆశ్చర్యతా

పఞ్చోపనిషన్మయమాకైయాలే ఏకద్రవ్యమెన్నవొణ్ణాదు. అనేకద్రవ్యోపచయాత్మకమాకైయాలే నిత్యమెన్నవొణ్ణాదు. అవస్థాన్తరాపత్తియిల్లామైయాలే పరిణామస్వభావమెన్నవొణ్ణాదు. భగవత్సఙ్కల్పత్తాలే శిలవృక్షాక చ్చొల్లుకైయాలే ఏకరూపమెన్నవొణ్ణాదు. ఆకైయాల్ అశక్యమాయిరుక్కుమ్ పరమయోగికళాలుమ్ పరిచ్ఛేదిక్కవొణ్ణాతాయిరుక్కుమాయిత్తు దేశమ్.

(స్వాభిమత) (౧) "అన్బర్ప్రియర్ న్దుకైకిన్ఱ" ఎన్గిఱపడియే ఆదరిత్తువన్తిక్కిఱపడియాలే అభిమతమాయ్. (వివిధవిచిత్ర) నానావిధమాయ్, (అనన్త) ముడివిల్లాతేయిరుప్పతాన. (భోగ్యభోగోపకరణభోగస్థానసమృద్ధ) భోగ్యఙ్గళాన ప్రాకృతశబ్దాదివిషయఙ్గళైన్న, భోగోపకరణఙ్గళాన శూర్ప్పనాన్మైకళ్ పరిజనపరిచ్ఛదాదికళైన్న, భోగస్థానఙ్గళాన

స్వరూపవిశేషకం చేతి ధర్మద్వయం వా. ఏవంసతి పూర్వోక్తమేవ ముఖాన్తరేణావసరే నిగమితం స్యాత్. ఇతో పరముక్తపరమవ్యోమప్రపఞ్చకథనమ్. తథాచ తద్విశేషణత్వేన సప్తమ్యన్తత్వేన శ్రీవైకుణ్ఠగద్యే వ్యక్తత్వాదితమ్. పరమయోగినాం సాక్షాత్కృత పరబ్రహ్మస్వరూపాశ్శ్వేతద్వీపవాసినః. (౨) "యే తు ముక్తా భవన్తీహ నరా భరతసత్తమ । తేషాం లక్షణమేతద్ధి యచ్ఛ్వేతద్వీపవాసినామ్" ఇతి హి స్మర్యతే. పరమవ్యోమ్నస్స్వరూపం శుద్ధసత్త్వమయమ్. తమసః పరస్యాపి పరమవ్యోమస్వరూపస్యాపరిచ్ఛేద్యత్వమూర్ధ్వాదిభాగేన వ్యవస్థాప్యమ్. తత్స్వభావో భోగ్యతమత్వాదిరూపః. వివిధత్వం భోగ్యప్రభృతిష్వపి త్రివ్యూహస్యైవేతస్యః. భోగ్యమప్రాకృతం స్వాశ్రియం

(౧) తి-వాయ్-౭-౧౦-౧.   (౨) భగ-

మూ:- అనన్తాశ్చర్యానన్తమహావిభవానన్తపరిమాణనిత్యనిరవద్యనిరతిశయ

రూపేణ అనన్తం వా. విభవః-ఆయతనాద్బహిః భోగ్యసమృద్ధిః. స్రక్చన్దనాదివ్యతిరిక్తరథాదిసమృద్ధిర్వా. (నిత్యమ్) నిత్యసంస్థానమ్. (నిరవద్యేతి) అవద్యాదయోనత్రత్యానామిత్యర్థః. (నిరతిశయేతి) అనుత్తమనత్.

అప్రాకృతరత్నమయమణ్డపాది దేశవిశేషఙ్గళైన్ను, ఇవన్ఱ్రాలే సమృద్ధమాయిరున్దుళ్ళ. (అనన్తాశ్చర్య) అళవిఱన్దవాశ్చర్యత్తైయుడైత్తాన.

(అనన్తమహావిభవ) అనన్తఉద్యాననదీతటాకాది లక్షణమాన విభవత్తైయుడైత్తాయిరుక్కై. అనన్తాశ్చర్యమాకైయావతు - కృతకమెన్నాతల్, నవమెన్నాతల్, పురాతనమెన్నాతల్ శొల్లవొణ్ణాతే అకృత్రిమమాయ్ ప్రతిక్షణమపూర్వమాయిరుక్కై. మహత్త్వమావతు-ఇవఱ్ఱిల్ ఓరొన్ఱై భోక్తాక్కళ్ కాలనుభవిత్తు ముడిక్కవొణ్ణాతాయిరుక్కై. (అనన్తపరిమాణ) ఆయామవిస్తారఙ్గళాల్ అళవిఱన్దిరుక్కై. (నిత్యనిరవద్యనిరతిశయవైకుణ్ఠనాథ), సదా ఏకరూపమాయ్ హేయప్రత్యనీక

శబ్దాది. తదుపస్థాపకతయా స్వీకృతాని భోగోపకరణాని. భోగస్థానాని క్రీడాపర్వతాదీని. స్వరూపగుణసంస్థానాది వైచిత్ర్యాతిశయేన నిత్యమపూర్వవదనుభావ్యతయా అనన్తాశ్చర్యత్వమ్.

ప్రత్యేకం మహద్భిరసంఖ్యాతైశ్చ రత్నభూషణభద్రాసనాదిభిర్భోగాదనన్తమహావిభవత్వమ్. పర్యంకవిద్యాదిషు విచిత్రనదీప్రాసాదసభాదివిశిష్టం ముక్తగమ్యం స్థానముపదిశ్యతే. "సహస్రస్థూణే విమితే దృఢ ఉగ్రే యత్ర దేవానామధి దేవ ఆస్తే" ఇతి చ తలవకారా అధీయతే. పూర్వోక్తాపరిచ్ఛేద్యత్వే హేతురనన్తపరిమాణత్వమ్. అనిత్యసావద్యస్థానాన్తరవ్యవచ్ఛేదార్థమిహ నిత్యనిరవద్యత్వోక్తిః. అత్ర పంచోపనిషన్మాత్రప్రతిపాద్యానాం భూతానాం తత్సంఘాతరూపాణాం చ శేషాణాం చిద్భగవన్నిత్యేష్టత్వేన నిత్యత్వమవిరుద్ధమ్. త్రిగుణవత్కర్మిణాం భగవత్స్వరూపతిరోధానాది హేతుత్వాభావాన్నిరవద్యత్వమ్. నిరతిశయత్వం స్థానగుణైస్సర్వ

మూ:—వైకుణ్ఠనాథ!,

వ్యా:— సర్వప్రకారత్తాలుమతిశయితమాన శ్రీవైకుణ్ఠత్తుక్కు నాథనానవనే.

పరమపదత్తిల్ భోక్తాక్కళై చొల్లాతొழిన్దతు (౧) "ఒణ్డొడియాళ్ తిరుమకళుమ్ నీయుమేనిలావిప్ప" ఎన్గిఱపడియే ఇవర్కళ్ భోగత్తుక్కు తోడుమానమాన వాకారమొழియ, "అహమ్, మమ" ఎన్గిఱప్పారిల్లామైయాలే. ఆనాల్, శ్రుతి (౨) "అన్నాదః" ఎన్ఱు భోక్తాక్కళై చొల్లిఱ్ఱిల్లైయో వెన్నిల్; తాన్ — అఙ్గుత్తైక్కు ప్రసన్ననాదికళో

స్సర్వస్థానాతిశాయిత్వమ్. యథోక్తం మహాభారతే "రమ్యాణి కామచారాణి, విమానాని సభాస్తథా" ఇత్యుపక్రమ్య "ఏతే వై నిరయాస్తాత స్థానస్య పరమాత్మనః" ఇతి, "ఆత్మా కేవలతాం ప్రాప్తో యత్ర గత్వా న శోచతి । ఈదృశం పరమం స్థానం నిరయాస్తే చ తాదృశాః" ఇతి చ.

"కుఠి-గతిప్రతిఘాతే" ఇతి ధాతుః, గతిరవగతిః, జ్ఞానప్రతిఘాతక కర్మప్రసంగరహితా నిత్యసూరయోఽవికుంఠాః, తైస్సంబంధాదత్ర వైకుంఠశబ్దః-అప్రాకృతస్థానపరః. (౩) "విజ్ఞానసారథిర్యస్తు మనః ప్రగ్రహవాన్నరః । సోఽధ్వనః పారమాప్నోతి తద్విష్ణోః పరమం పదమ్" ఇత్యాదిభిస్తత్సిద్ధిః. అత్ర హ్యవ్యతిరేకవిభక్తిస్వారస్యాత్ పరమే వ్యోమన్ నిత్యాదిభిరైకార్థ్యాచ్చ పరమపదశబ్దోఽపరమాత్మస్వరూపపరః; "నాకస్య పృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మసలోకతామ్" "దివ్యం స్థానమజరం చాప్రమేయమ్" (౪) "ఏకాంతినః" ఇత్యారభ్య "తేషాం తత్పరమం స్థానం యద్వై పశ్యంతి సూరయః" ఇత్యాదిభిస్థానవిశేషస్య స్పష్టోక్తేః, న చైతేషాం వేదాంతవర్ణిభగవల్లోకవిషయత్వమ్; తదంతవర్తినాం సర్వేషాముత్పత్తి నాశశ్రవణాత్, ఫలస్య చ నిత్యత్వాక్షరత్వాజరత్వోక్తేః, "అండం భిత్వా తథోర్ధ్వగతా" ఇత్యాదిభిరండబహిర్భూతత్వసూచనాచ్చ. తథాపి త్రిగుణాంతర్భావోఽస్త్వితి చేత్తన్న; తమసస్పరత్వాదివాక్యానాం సుబాలోపనిషది పఠితయా ప్రతిపాదనాత్, ముక్తగతౌ శీమ

(౧) తి-వాయ్-౪-౯-౧౦. (౨) తైత్తి-భృగు-
(3) కఠ-౧-౩-౯. (౪) వి-పు-౧-

మూ: —స్వసంకల్పానువిధాయిస్వరూపస్థితిప్రవృత్తి

అఖిలలీలావిభూతేః;— నియమనం ధారణాచ్చసిద్ధమ్, (స్వసంకల్పేతి). శేషత్వమాహ (స్వేతి). కాలస్య ప్రకృత్యన్తరానుక్తిః

పాతి భోగోపకరణమాయిరుక్కుమిరుప్పు పురుషార్థమాకైయాలె శొల్లిత్తిల్లై. అజ్ఞనన్నాకిల్ "అహమన్నమ్" ఎన్గిఱ్ఱోడు విరోధిక్కుమిఱే

(స్వసంకల్పేతి) ఇప్పడి అప్రాకృతమాన నిత్యవిభూతియుక్తనుక్కు అవతరిన్దాల్ లీలారసహేతువాన లీలావిభూతియోగమ్ శొల్లుకిఱారు మేల్. (స్వసంకల్పానువిధాయి స్వరూపస్థితిప్రవృత్తి) స్వసంకల్పత్తుక్కు ఈడాన స్వరూపస్థితిప్రవృత్తికళైయుడైత్తాయ్.

శేషాలప్రభృతయోఽపి పర్యంతం తత్త్వత్రయదేశ గంతవ్యదేశాభిధానాత్, (౧) "ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్" (౨) "తమసః పరమో ధాతా శంఖచక్రగదాధరః" ఇత్యాదేశ్చ. నాథ ఈశ్వరః-"నాథృ నాథృ యాచ్ఞోపతాపైశ్వర్యాశీష్షు" ఇతి నాథతేరైశ్వర్యార్థత్వ వచనాత్. తస్మాద్దివ్యదేశే భగవత ఐశ్వర్యాణాం స్వేనాప్యపరిచ్ఛేద్యత్వమశక్యమితి భావః.

ఏవం నిత్యవిభూతియోగ ఉక్తః, అథ తత్ప్రీతిద్వంద్వలీలావిభూతియోగం వదన్ (౩) "కారణం తు ధ్యేయః" (౪) "యో బ్రహ్మాణం విదధాతి పూర్వమ్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్య ముముక్షుసమాశ్రయణీయస్య (౫) "యతో వా ఇమాని భూతాని జాయంతే" (౬) "జన్మాద్యస్య యతః" ఇత్యాద్యుక్తం లక్షణమాహ (స్వసంకల్పేతి). బద్ధానామీశ్వరాభిమతా స్వీయాః ప్రవృత్తిరితి జ్ఞాపయితుమచిత్సమభివ్యాహారేణ సర్వచిదచిద్ధారణం పరిజ్ఞానేన సంకల్పానువిధాయిత్వముక్తమ్. ప్రకృత్యాదీనాం స్వరూపస్థిత్యోరీశ్వరనిత్యేచ్ఛాధీనత్వేన నిత్యసిద్ధత్వమభిప్రేతమ్. ప్రవృత్తిషు తు సంకల్పజన్యత్వమ్. ప్రకృతేస్స్వరూపాంతరగుణత్వేన నిరూప్యమ్. సంసారిపురుషస్య తు సంకుచితజ్ఞానత్వేన. కాలస్య తు కలాముహూర్తాదిమయత్వేన. త్రయాణాం స్థితిః పూర్వవత్. ప్రవృత్తిర్వా ... పాఠః. అత్ర ప్రకృతిగ్రహణం ప్రాకృతానాముపలక్షణమ్. తేన నారాయణశబ్దేన

---

(౧) పురుషసూ. (౨) రా-యు-౧౧౪-౧౫. (౩) అథర్వశిఖా.
(౪) శ్వే-౬-౧౮. (౫) తై-భృగు- (౬) బ్రహ్మసూ-౧-౧-౨.

మూ:— స్వశేషతైకస్వభావప్రకృతిపురుషకాలాత్మక

ప్రకృతియావతు—సత్త్వాదిగుణత్రయాత్మకమాయ్ అనన్తమాయ్ విచిత్రమాన అవస్థావిశేషరూపపరిణామత్తుక్కు సమర్థమాయిరున్దుళ్ళ ప్రధానమ్. ప్రకృతిక్కు స్వరూపమావతు – సత్త్వాదిగుణమాన జడత్వమ్. స్థితియావతు– చేతనరుక్కు భోగమోక్షసాధనానుష్ఠానత్తుక్కుమ్ ఫలానుభవత్తుక్కు ముపకరణమాయిరుక్కై. ప్రవృత్తియావతు – తదర్థమాక భోగ్యభోగోపకరణ భోగస్థాన రూపేణపరిణమిక్కై.

సంసారిచేతననుక్కు స్వరూపమావతు – అచిద్విశిష్టాకారత్వమ్. స్థితియావతు – అన్నాదికళాల్ ధరిక్కై, ప్రవృత్తియావతు – పుణ్యాపరూపకర్మానుష్ఠానమెన్న, తత్ఫలానుభవమెన్న; ఇవై. కాలత్తుక్కు స్వరూపమావతు – అచిత్త్వమ్. స్థితియావతు – చేతనాచేతనఙ్గళుడైయ పరిణామఙ్గళుక్కు నిర్వాహకమాయిరుక్కై. ప్రవృత్తియావతు నిమేషకలాకాష్ఠాదిరూపత్తాలే ఉత్పత్తివినాశాదికళై ప్రవర్తిప్పిక్కై. (స్వశేషతైక స్వభావ) అనన్యార్హశేషమాయిరుక్కై. (పురుషకాలాత్మక) ఇప్పడిప్పట్ట ప్రకృతిపురుషకాలస్వరూప

“న రాజ్ఞా తాని తత్త్వాని” ఇత్యాద్యుక్తనిరుక్తిస్సూచ్యతే; ప్రకృత్యాత్మేతి హ నారాయణతత్త్వసంగ్రహః. లీలావిభూతేరశేషత్వాన్యశేషత్వ భ్రమస్య ప్రసక్తిస్స్యాత్ తదపనోదనాయాఽత్ర స్వశేషతైక స్వభావత్వముక్తమ్. శేషత్వసదనాత్థా. సిద్ధ్యై యావత్స్వాత్మకత్వమిహ వివక్షితమ్. తథా నిరుపాధికాన్యశేషత్వనిరసనాయ అత్ర శరీరస్వభావేష్వాధేయత్వాదిషు సంకల్పానువిధాయిత్వోక్త్యా శాబ్దమ్. ఆధేయత్వమప్యభిప్రేతమ్.

(3) “హారే ఇత్యాదిభిస్తత్తేచ్ఛత్వమ్.

ప్రకృత్యాత్మకత్వం భోగ్యభోగోపకరణాదౌ. సమష్టివ్యష్టి తయా పురుషాత్మకత్వం భోక్తృవర్గే. అత్ర భోక్తృత్వం జ్ఞానే ఎన్న

పదా;— వివిధవిచిత్రానన్త భోగ్యభోక్తృవర్గభోగోపకరణ భోగస్థాన రూపనిఖిల జగదుదయవిభవలయలీలే,

---

ప్రకృతిపురుషయోస్సంయోగవియోగహేతుత్వాత్. (౧) "తస్యైవ యేన్యేనధృతేవియుక్తే రూపాన్తరమ్" ఇతి హ్యుచ్యతే. శబ్దస్పర్శాది రూపేణ వైవిధ్యమ్. తదవాన్తరభిదయా విచిత్రత్వమ్. నిఖిలశబ్దేన బ్రహ్మాదివ్యాప్తిః.

(వివిధ) అనేకవిధమై (విచిత్ర) విచిత్రమై. (అనన్త) అనన్తమైయున్నట్టి. (భోగ్య) భోగ్యమైన (భోక్తృ) భోక్తృవర్గమైన, (భోగోపకరణ) భోగోపకరణములైన, (భోగస్థాన) భోగయోగ్యములైనస్థాన విశేషములైన, (రూప) ఇవన్నియు వడివాకవృద్ధైయు. (నిఖిలజగదుదయ విభవలయలీల) సకలలోకములకును డైనయు ఉత్పత్తిస్థితి

దేశంబటు నిరుపాధికభోక్తృణాం సతామప్యనుక్తిస్తత్రత్వానాం స్వాధీనస్వాశ్రేష్ఠ్యత్వభ్రమరాహిత్యాభిప్రాయేణ. క్షణలవాదిషు కాలావచ్ఛేదేషు కాల్పాన్త తురుషు తేషాం జగచ్ఛబ్దేన గ్రహణం అఖండస్తిభవివృతీత్యాదిరూపేణ జగద్విశేషత్వానుసారాత్. వ్యాప్తస్యాపి కాలస్య లీలావిభూతిమాత్రే పఠనమ్. (౨) (3) "[illegible]చతేరత్రైన కాలస్తత్ర వై ప్రభుః" (3) "కలాముహూర్తాదిమయశ్చ కాలో మ[illegible] పరిణామహేతుః" ఇతి. నిత్యవిభూతేర కాలకాల్యత్వ జ్ఞాపనార్థమ్. ద్వయస్యాప్యనిత్యసద్భావేపి లీలావిభూతి పఠన్త్యాలనియమేనాస్తీతి విశేషః. భోగ్యపాత్రయోః ప్రత్యేకం బహువిధత్వమ్. తత్తదవాన్తర విశేషవివక్షయా విచిత్రత్వోక్తిః; పరిజ్ఞానేన సంక (౪) "జగదేతన్మహాశ్చర్య రూపంతస్యమహాత్మనః" ఇతిహ్యు[illegible]వశేన నిత్యవ్యక్తీనామసంఖ్యాతత్వాదనన్తత్వమ్. భోగ్యభోగోపకరణా రూపంత్రిగుణ[illegible]కృతత్వాదిరిహ విశేషః. భోగశ్చాత్ర సుఖదుఃఖానుభవాత్మకః. కలాముహూర్తా[illegible] నన్త బ్రహ్మాణ్డాదీని చ సంసృష్టాని నిఖిలశబ్దేన కతిపయజగ[illegible] ఆత్రప[illegible] వ్యావృత్తిః. నిఖిలజగదుదయాదేరేకైకస్యైవ బ్రహ్మలక్షణత్వే

---

(౧) పుర[illegible]-౨-౩౪. (౨) భార- మోక్ష, (3) (౪) వి-పు-౧-౧౯-౬.
(౪) శ్లో-౬

సంహారజ్ఞ్గళై లీలైయాక ప్పణ్ణుమవనే? విచిత్రమాకైయావతు – నానా విధమాయిరుక్కై. అనన్తమాకైయావతు – తొకైయిన్ఱిక్కేయిరుక్కై, భోక్తృవర్గమావతు – దేవాదిశరీరజ్ఞ్గళిలే అహంబుద్ధియాలే స్వతన్త్రరాయ్, శబ్దాదివిషయజ్ఞ్గళుక్కు భోక్తాక్కళాకై. బ్రహ్మాదికళుక్కు స్రష్టృత్వాదికళుణ్డాకిఱతు – ఈశ్వరనుక్కు ఉపకరణతయా వల్లతు, స్వతన్త్రతయావల్ల. అనాల్ దుఃఖరూపమాయిరాతో వెన్నిల్, అవర్కళుక్కు తపఃఫలయాయ్ వన్దతాకైయాలే సుఖరూపమాయిరుక్కుమ్. నిత్యవిభూతియోగత్తాల్ వన్దపూర్త్తియుడైయనాకైయాలే ఈశ్వరనుక్కు ఇతులీలైయాయిరుక్కుమ్. ఆక నారాయణశబ్దార్థమ్ శొల్లిఱ్ఱాయ్త్తు.

† (సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళై ఆశ్రయిక్కలావతు – ఉపేయరుచియుమ్ ఉపాయాధ్యవసాయముముణ్డానాలాకైయాలే అతినుడైయ సిద్ధ్యర్థమాక ముతల్ చూర్ణైయిలే పిరాట్టితిరువడికళిలే శరణమ్ పుక్కార్; ఇరణ్డామ్ చూర్ణైయిలే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలే అత్తైప్రాప్తరానార్,

---

సంభవత్యపి వ్యష్టిసృష్ట్యాదినిత్యాసంభవం తేషాం భిన్నకర్తృకత్వశంకాం నిరసితుమిహ త్రితయోక్తిః. జగన్నిష్ఠానాముదయవిభవలయానాం పరమపురుషలీలాత్వోక్తిస్సర్వశరీరతయా తత్తద్విశిష్టరూపేణ తత్తదవస్థాభవతీత్యుపాదానత్వసూచనార్థా. పరిపూర్ణతయా ప్రయోజననిరపేక్షస్య కథం జగద్వ్యాపార ఇతిశంకానిరసనాయ లీలాశబ్దః. (౧) "క్రీడతో బాలకస్యేవ" (౨) "క్రీడా హరేరిదం సర్వమ్" (౩) "హరే విహరసి క్రీడాకందుకైరివజంతుభిః" (౪) "లోకవత్తు లీలాకైవల్యమ్" ఇత్యాదిభిస్తత్సిద్ధిః. లీలారూపప్రయోజనవత్త్వేఽప్యవాప్తసమస్తకామత్వం సర్వత్రావిహతేచ్ఛత్వమ్.

---

† "సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళై" ఎన్ఱతుముతల్ "ఎన్నుమాప్పిట్టాన్" ఎన్నుమళవాక అధికపాఠమ్. (౧) వి-పు-౧-౨-౧౮. (౨) (౩)
(౪) బ్రహ్మసూ-౨-౩౩.

అనన్తరమ్, ఆశ్రయణీయరావారారెన్నుమపేక్షైయిల్(౧)"కారణన్తుధ్యేయః" ఎన్ఱుమ్, (౨) "యోబ్రహ్మాణం విదధాతిపూర్వమ్" ఎన్ఱుమిత్యాదియాలే సకలజగత్కారణభూతనాన నారాయణనే ఆశ్రయణీయనాకవేణ్డుకైయాలే "అఖిలహేయ" ఎన్ఱిచ్చూర్ణైయాలే నారశబ్దవాచ్యఙ్గళుక్కాశ్రయమాన దివ్యాత్మస్వరూపత్తైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ స్వరూపగుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్, అవ్విగ్రహత్తుక్కు అలఙ్కారమానదివ్యాభరణఙ్గళైచ్చొల్లి అనన్తరమ్, ఏవంవిధమానవన్ఱుక్కుక్కావలాన దివ్యాయుధవర్గఙ్గళైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్, ఇబ్భోగత్తై క్కాట్టిలెరిత్తనిలాపాకాతపడి తన్నైనీర్ప్పాట్టిలే యిరున్దనుభవిక్కుమ్ మహిషికళైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ఇచ్చేర్త్తియుమ్ఱుకైక్కణ్డనుభవిత్తుత్తోన్ఱ్ఱైక్కుతికొణ్డుత్తు ఎడుత్తుకైక్కనీట్టిప్పరిమాఱుమ్ దివ్యపరిజనఙ్గళైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కేకాన్తమాయ్ తదర్థకముమానానిత్యవిభూతియైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ సృష్ట్యాదికళుక్కు విషయమానలీలావిభూతినాథత్వత్తై ప్పేశియరుళినార్.

ఇనిఆశ్రయిక్కైక్కాయిఱేడుళ్ళతు; అవ్వాశ్రయణత్తుక్కు ఉపయోగియాన గుణఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతుమేల్ (అపారకారుణ్యేత్యాదియాలే). నడువే ఎట్టుగుణఙ్గళ్ శొల్లానిన్ఱతే; అవత్తాల్ శొల్లుకిఱతెన్నెన్నిల్; మేల్పణ్ణప్పుకికిఱవాశ్రయణత్తుక్కుఱుప్పాయ్, కీళ్చ్చొన్నవత్తై అనుభావిక్కిఱతు మాయిరుక్కిఱతు. కీళ్ఆశ్రయణీయనైచ్చొల్లిత్తాకిల్, అనన్తరమ్ ఆశ్రయిక్కవమైయాతోవెన్నిల్, అమైయాతు. ఆచార్యోపదేశపూర్వకమాయిఱే ఆశ్రయణమిరుప్పతు. అవ్విడత్తిల్ ఆచార్యోపదేశముఖత్తాలే అవనేప్రాప్యప్రాపకఙ్గళెన్ఱధ్యవసిత్తుఅనన్తరమాశ్రయిక్కవేణ్డుమ్. అల్లాతపోతు అవనుడైయరక్షకత్వత్తిలేయాతల్, ఉపాయత్వత్తిలేయాతల్, అతిశఙ్కైనడక్కుమాకిల్, ఆశ్రయిత్తవనాక

(౧) అథర్వశిరసి. (౨) శ్వే-౬-౧౮.

మాట్టాన్. ఆకైయాలే, (౧) “అనన్యసాధ్యే స్వాభీష్టే మహావిశ్వాస పూర్వకమ్। తదేకోపాయతాయాచ్ఞా ప్రపత్తిః” ఎన్నుమ్ న్యాయత్తాలే కీழ் చొన్న నారాయణత్వత్తై అనుభావిత్తుక్కొణ్డు అవనే ఉపాయమో పేయుఙ్గళెన్ఱధ్యవసిక్కిఱార్.

ఇరణ్డామ్చూర్ణైయిలే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలే తాన్ పెఱ్ఱ ప్రవర్త్తై అనుసన్ధిక్కిఱార్. కీழ் నాలుగుణఙ్గళుమ్ సృష్టిక్కు ఉఱుప్పు. మేల్ నాలు గుణఙ్గళుమ్ ప్రాప్యత్వత్తుక్కు ఉఱుప్పు. “సత్యకామ, సత్యసఙ్కల్ప, పరబ్రహ్మభూత” ఎన్ఱవై లీలావిభూతిచూర్ణైయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఱతు. “పురుషోత్తమ, నారాయణ” ఎన్ఱవై గుణచూర్ణైయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఱతు. “మహావిభూతే, శ్రీవైకుణ్ఠనాథ” ఎన్ఱవై నిత్యవిభూతిచూర్ణైయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఱతు. “శ్రీమన్” ఎన్నుమతు మహిషీచూర్ణైయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఱతు. “శ్రీవైకుణ్ఠనాథ” ఎన్ఱవితు – ఆశ్రయిత్తాలడిమైకొళ్ళుమ్ దేశత్తై చొల్లుకిఱతు. ఆశ్రయిత్తాల్ పిన్నై అడిమైశెయ్యప్పోరుకాణుమ్ శేషభూతనుక్కు కృత్యమ్. ఇత్తాల్ అడిమైకొళ్ళుమ్బడి ఆశ్రయిక్కైయే ఆశ్రయణమెన్ఱతాయిత్తు.

(సత్యకామ) “కామ్యన్తే ఇతి కామాః” ఎన్ఱు నిఘణ్టు. కామశబ్దమ్ స్మరణైయుమ్ ఇచ్ఛిక్కప్పడుమత్తైయుమ్, ఇచ్ఛైయైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. కీழే “సత్యకామ” ఎన్ఱతు – ఆశ్రయిత్తార్క్కనుభావ్యమాయ్, అవ్యర్థమాయేతనక్కుమ్ కామవిషయమాన విభూతియైచ్చొల్లుకిఱతు. ఇఙ్గు, “సత్యకామ” ఎన్ఱతు – లీలార్థమాక ప్రకృతి పురుష కాలఙ్గళైస్సృష్టివిషయమాక వుడైయవనెన్ఱతు. కీழ் కామిక్కప్పడుమవైయైచ్చొల్లిఱ్ఱు. ఇఙ్గు కామత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. సత్యశబ్దమ్ – నిత్యవాచి. సృష్టిక్కు విషయమాన పురుషసమష్టి. సృష్టరాన చేతనర్కట్కు భోగ్యభోగోపకరణ భోగస్థానరూపైయాన ప్రకృతి, ఇవఱ్ఱైక్కర్మాను

(౧) విష్వక్సేనసంహితా.

గుణమాక నిర్వహిక్కైక్కు కాలమ్. జగత్సృష్ట్యాదికళ్ బ్రహ్మాది కళుక్కు తపఃఫలమాకైయాలే భోగరూపమాయిరుక్కుమ్. ఈశ్వర నుక్కు లీలైయాయిరుక్కుమ్ ఇచ్ఛైకమాకైయాలే.

లీలైయెన్గిఱతు - చేతనన్కు బన్ధకముమాయ్, నాశహేతువు మాయ్, ఈశ్వరనైయుమ్ ముత్తు అనర్థావహమాయిరుక్క, ఈశ్వర నుక్కు స్పృహావిషయమావానెన్నెన్నిల్, "శుకో ముక్తః, వామదే వోపి ముక్తః" ఎన్గిఱపడియే ఒన్ఱిరణ్డువ్యక్తియిలే ఫలిక్కక్కాణ్గిఱతిఱే. అన్నైయాయిర్ ఇవనుక్కు స్పృహైయైవిళైక్కిఱతు. ఆకై యిఱే అన్నిత్తత్త్వస్సృష్టిప్పతు, స్థితిప్పతు, అతిప్రవృత్తమానవాఱే సంహరిప్పతు, పిన్నైయుమ్ ఇతుతన్నైయే శెయ్యానిఱ్కిఱతు. ఎన్బో లవెన్నిల్, ఒరు క్షేత్రమ్ నెడుఙ్గాలమ్ ఇట్టిత్తైయాయ్ పోకానిన్ఱాలుమ్ ఒరుకాల్ ఫలిక్కక్కాణ్కైయాలే అత్తై త్తత్త్వత్తు ప్పయిర్ శెయ్యుమ్ కర్ష కనై పోలే.

(సత్యసఙ్కల్ప) కీర్త్తే "సత్యసఙ్కల్ప" ఎన్ఱతు - ఆశ్రయిత్తార్ క్కు అనుభావ్యమాన అపూర్వభోగఙ్గళై త్తన్నినైవాలే సృష్టిక్క వల్లనెన్కై. ఇఙ్గుసత్యశబ్దమ్ - అమోఘవాచి. ఇఙ్గు "సత్యసఙ్క ల్ప" ఎన్ఱతు - లీలైక్కు హేతువాన సఙ్కల్పమ్ - అప్రతిహతమా యిరుక్కుమెన్నైక. అతావతు - ఇవన్తై అమోఘమాక త్తన్ని నైవిలే సృష్టిక్కవల్లనాకై. బ్రహ్మాదినుడైయ సఙ్కల్పముమ్ మోఘ మాయిరుక్కుమ్. ఎఙ్గనేయెన్నిల్, సనకాదికళై త్తన్నినైవాలేజగత్సృ ష్టిక్కుఉదవాక సృష్టిత్తాన్. అవర్కళో వెన్ఱాల్, ముముక్షుక్కళాన వెఙ్ఙ ళుక్కు ఇచ్చైయిలాకాతు. ఉనక్కేయామిత్తనైయెన్ఱు ఇకళ్న్దుపోనార్ కళ్. తాన్ సృష్టిత్తవసురర్కళ్ కైయిలేవేదత్తై ప్పఱికొడుత్తుత్తాన్ ఈశ్వరన్ కాలిల్లేవిళున్దు "వేదామేపరమంచక్షుః" ఎన్ఱుకూప్పిట్టాన్.)

మూ; — సత్యకామ, సత్యసఙ్కల్ప

అథ † ఉక్తాకారేషు సమాఖ్యాస్వకం ప్రమాణయతి (సత్యకామేతి) నిత్యవిభూతిమత్త్వసిద్ధిః. (సత్యసఙ్కల్పేతి) లీలావిభూతిమత్త్వసిద్ధిః. నిమిత్తమాత్రత్వం సత్యసఙ్కల్పతయా సిద్ధమితి ఉపాదానతామప్యభి

మేలే అవనుడైయ తిరువడిగళిలే శరణమ్ పుకుగైక్కు ఉస్వాక స్పృష్టియుమిలాక పురుషార్థత్తుక్కెల్లైయాన కైఙ్కర్యపర్యన్తమాన నడువుళ్ళవైయడఙ్గ అవనిట్టవళక్కెన్ఱు అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ ఎట్టుస్వభావత్తాలే.

(సత్యకామ) చేతనరుడైయ శరీరసమ్బన్ధత్తుక్కడియాన సృష్టిక్కు ఉపకరణమాన నిత్యపదార్థఙ్గళైయుడైయవనెన్గిఱతు. (సత్యసఙ్కల్ప) సృష్ట్యర్థమాక సఙ్కల్పిక్కుమ్ సఙ్కల్పమ్ అమోఘమాయిరుక్కుమెన్గిఱతు. గుణచూర్ణైయిలే ఇవ్విరణ్డుగుణముమ్ ఉక్తమాయిరుక్క, ఇఙ్గుమ్ శొన్నాల్ పునరుక్తమన్రో వెన్నిల్, అఙ్గుగుణసమ్బన్ధత్తుక్కుడలాప్పాకచ్చొల్లిఱ్ఱు. ఇఙ్గు సృష్ట్యర్థమాక చ్చొల్లుకైయాలే దోషమిల్లై.

ఏవన్నారాయణశబ్దోక్తం శరణ్యత్వం యథానిరుక్తిసంశోధితమ్. అథసత్యకామేత్యాదేః పూర్వాపరఘనరుక్తిపరిహారాయప్రాగుక్తేష్వపార్థేష్విదం [illegible]ఘాశ్లిష్టకం ప్రమాణీక్రియత ఇతి కేచిద్వ్యాచక్షుః. తత్ర చతుర్ణాంసమా[illegible]ఖ్యుక్తమ్, సత్యకామాదిశబ్దానాం కథంచిత్సమాఖ్యాత్వం కల్ప్యమ్. పరబ్రహ్మభూతత్వప్రతిబ్రహ్మశబ్దమాత్రం సమాఖ్యా - అన్యథాపి నామత్వకల్పనే గౌరవంస్యాత్. అత్ర పరశబ్దేన విశేషణంత్వౌపచారిక ప్రయోగవ్యవచ్ఛేదార్థమ్. సత్యకామ సత్యసంకల్పశబ్దౌ పూర్వవదం విశేషణమాత్రపరతయోక్తౌ. ఇహతు తత్ప్రమాణతయా యథాశ్రితత్వద్విశిష్టవిషయతయేతి విశేషః. లీలాపదసూచితం జగన్నిమిత్తత్వమపి సత్యసంకల్పత్వేన స్థాపితమ్. జగదుదయాది లీలాత్వద్యోతిత ముపాదానత్వంతు

† (పా) ఉక్తార్థేషు.

మూ; — పరబ్రహ్మభూత, పురుషోత్తమ,

ప్రయన్నాహ (పరబ్రహ్మభూతేతి). ఉపాదానత్వేపి చిదచిద్గతదోషాస్పృష్టత్వమాహ (పురుషోత్తమేతి). "ఉపాదానభూతస్యకథంజగద్వైల

(పరబ్రహ్మభూత) (౧) "బహుస్యామ్" ఎన్గిఱపడియే జగదాకారనాయ్ బృంహితనాకై స్థూలచిదచిద్విశిష్టబ్రహ్మమేయిఱే కార్యమానజగత్తుమ్.

(పురుషోత్తమ) పురుషాణాముత్తమః. "పురుషాణామ్" ఎన్గిఱబహువచనత్తాలే త్రివిధచేతనర్గళైయుమ్ వ్యావర్తిక్కిఱతు. పురుషః, ఉత్పురుషః. ఉత్తరపురుషః, ఉత్తమపురుషః. పురుషరాకిఱార్ – అచిద్వ్యావృత్తరాన బద్ధచేతనర్. ఉత్పురుషరాకిఱార్ – బద్ధరిల్ వ్యావృత్తరాన ముక్తర్. ఉత్తరపురుషరాకిఱార్ – ముక్తరిల్ వ్యావృత్తరాననిత్యర్. ఉత్తమపురుషనాకిఱాన్ – సూరికళిల్ వ్యావృత్తనాన ఈశ్వరన్.

బద్ధర్ – హేయాకారరాయిరుప్పర్. ముక్తర్ – హేయత్తిల్ నిన్ఱుమ్ ఒరునాళ్ కుళిత్తేఱినవరాయిరుప్పర్. నిత్యర్ – హేయరహితరాయిరుప్పతొழియ హేయప్రతిభటరల్లర్. ఈశ్వరన్ త్రివిధ చేతనాచేతనఙ్గళిలుమ్ అన్తరాత్మతయా కలన్దు నిఱ్కచ్చెయ్తే అవర్ఱినుడైయ హేయగన్ధమ్ తట్టాతవనాయ్, ఆశ్రితరుడైయ హేయత్తైప్పోక్కవల్లనుమాయిరుక్కుమ్. ఇత్తాల్, సృష్టమాన జగత్తినుడైయ వ్యాపనభరణస్వామిత్వాలున్గాన త్రైలక్షణ్యమ్ శొల్లుకిఱతు. ఇత్తాల్

పరబ్రహ్మభూతేత్యనేనాభిప్రేతమ్. (౨) "సర్వంఖల్విదంబ్రహ్మతజ్జలాన్" ఇత్యాద్యనుసారాత్. ఏవఞ్చ శ్రుతిబలాదుపాదానత్వాభిమతస్య బ్రహ్మణస్స్వరూపపరిణామపక్షేణ చిదచిద్గతసకలదోషాన్వయశ్శంక్యేతేతి తత్పరిహారాయ స్వాయమేవగీతం శ్రుత్యర్థమాహ (పురుషోత్తమేతి) అత్ర పంచమ్యాదివిభక్తిషు త్రిష్వపి సమాసోద్రష్టవ్యః.

(౧) ఛాన్దో-౬-౨-3. (౨) ఛాన్దో-3-౧౪-౧.

మూ; — మహావిభూతే శ్రీమన్,

లక్ష్మ్యామ్" ఇతిశఙ్కాయాం ఘటక మర్థమాహ (మహావిభూతే) ఇతి. శరీరకతయా విభూతిమత్త్వమభిప్రేతమ్. విభూతిం ప్రతి శేషిత్వం ద్వినిష్ఠమిత్యభిప్రాయేణాహ (శ్రీమన్నితి) "మహావిభూతే" ఇతి-శరీరకతయా విభూ

ఉజ్జ్వలనాకానిఱ్కుమ్మత్తాయ్త్తు. అజ్ఞనిన్ఱుమ్ స్పష్టరాన బ్రహ్మాదికళుక్కు అపేక్షిత పురుషార్థఙ్గళై క్కొడుక్కుమవనాకైయాలే పురుషోత్తమనెన్నప్పడుమ్. "పురు - బహు, † సనోతి - దదాతి" ఎన్ఱిఱే అతుక్కు వ్యుత్పత్తి.

(మహావిభూతే) కీర్తియుమ్ విభూతియాయ్ చ్చొల్లిఱ్ఱు. మేలుమ్ విభూతియాయ్ చ్చొల్లప్పోకానిన్ఱతు. ఇప్పడిచ్చొల్లుకై పునరుక్తమన్ఱో వెన్నిల్, "విభూతిమాన్" ఎన్నైక్కాక విభూతియోగమ్ శొల్లిఱ్ఱుక్కిఱ్. అనన్యప్రయోజనరాయిరుప్పార్క్కు అవ్విభూతియై క్కొడుక్కుమెన్ఱు విభూత్యౌదార్యమ్ శొల్లుకిఱతు - ఇఙ్గు. మేల్, అడిమైక్కు ఏకాన్తమాన దేశమెన్ఱు విభూతివినియోగమ్ శొల్లుకిఱతు. ఆకైయాలే పునరుక్తిదోషమిల్లై.

(శ్రీమన్) కొడుత్తదేశత్తిల్ భోగ్యవిషయత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. అఙ్గుమిరువరుమాయిఱే అడిమైకొళ్వతు. (౧) "వైకుణ్ఠేతుపరేలోకే

సర్వైవం శ్రీదాపదస్య శ్రౌతశఙ్కా, ఆర్థాదన్యతరబాధస్యాపదిత్యత్ర ఘటకశ్రుతిసిద్ధమాహ(మహావిభూతేఇతి). విభూతిశబ్దోఽత్రనియన్తవ్యపరః. (౨)"యదండమ్" ఇతిశ్లోకార్థ ఇహానుసంధేయః. శరీరతయా విభూతిత్వాదత్రస్వరూపపక్షేఽపి సామానాధికరణ్యం ముఖ్యమితిభావః. ఏవంసర్వవిలక్షణస్య సర్వనియంతుర్జగద్వ్యాపారలీలాయాః స్వవల్లభాసామరస్యమభిప్రేత్యాహ (శ్రీమన్నితి). "విభూతింప్రతి శేషిత్వంద్వినిష్ఠమిత్యభిప్రాయనాహ"శ్రీమన్నితి" ఇతివ్యాఖ్యాతారః. విభూతీనామా

† సనోతి.   (౧) శైవే.   (౨) స్తో-ర-౧౭.

మూ;— నారాయణ, వైకుణ్ఠనాథ;

తిమత్త్వసాధారణోక్తమర్థం వివిచ్యదర్శయిష్యన్ దోషాఽస్పృష్టత్వ సిద్ధయేలీలావిభూతి శరీరకత్వమాహ (నారాయణేతి). (౧) "నరాజ్జాతాని తత్త్వానినారాణీతితతోవిదుః" ఇతి నిర్వచనమిహాఽభిప్రేతమ్. నిత్యవిభూతియోగే సమాఖ్యాం స్పష్టయతి (వైకుణ్ఠనాథేతి). "కుఠి-గతిప్రతిఘాతే" ఇతిధాతుః. జ్ఞానప్రతిఘాతికర్మాదిరహితాస్సూరయోవికుణ్ఠాః, తత్సమ్బన్ధిదేశోవైకుణ్ఠాఖ్యః.

శ్రియాసార్థం జగత్పతిః - ఆస్తే" ఎన్నక్కడవతిఱే. (నారాయణ) అనన్తమఙ్గళగుణఙ్గళోడే కుత్తైవఱివిరున్దు అడిమైకొళ్ళుమవనెన్గిఱతు. ఆక, "శ్రీమన్నారాయణ" ఎన్నైయాలే ఒరుమిథునమేప్రాప్యమెన్గిఱతు. (శ్రీవైకుణ్ఠనాథ) అడిమైకొళ్ళుకైక్కు ఏకాన్తమాన పరమపదత్తిలే నాథనాయిరున్దడిమైకొళ్ళుమెన్గిఱతు. ఇవత్తిల్, కీళ్ నాలుగుణఙ్గళుమ్ - సృష్టిక్కుఉపాయిరుక్కుమ్. మేల్ నాలుగుణఙ్గళుమ్ ప్రాప్యత్తుక్కుఉపాయిరుక్కుమ్. కారణమాయ్ ప్రాప్యమానవస్తువిఱే ప్రాపకమ్.

ధేయత్వాదినియమైః శ్శరీరత్వంవ్యంజయితుమాహ (నారాయణేతి). నిత్యవిభూతియోగంశుద్ధసృష్ట్యుపాదానత్వంచ ప్రభూణోపకారకత్వజ్ఞాపనాయ విశేషతస్సూచయతి (వైకుంఠనాథేతి). ఇదంసంబుద్ధిద్వయంవా; తదాతుత్వాది సాక్షాత్కారప్రతిఘాతకరహితదేశాదిసమృద్ధివైకుణ్ఠః, అపేక్షితసిద్ధ్యర్థంసర్వైరపియాచనీయస్తత్ప్రదానాదావీశ్వరశ్చనాథః.

ఏతత్ సత్యకామేతి పదాష్టకంప్రాప్యాకారనిష్కర్షార్థమితి పక్షమపిపరిగృణీమః; (౨) "సోఽశ్నుతేసర్వాన్ కామాన్‌సహబ్రహ్మణావిపశ్చితా" ఇతికామశబ్దోదితానాం బ్రహ్మగుణానామపి ప్రాప్యతోక్తిమభిప్రేత్యాహ (సత్యకామేతి)

---

(౧) పాద్మోత్తరే. (౨) తై-ఆన-౧.

ప్రాప్యానుప్రవిష్ట నిత్యవిగ్రహ విభూతిద్వయయోరపి కేచిత్ సత్యకామశబ్దం ప్రమాణయంతి. యద్వా ముముక్షూణాం భోక్తవ్యస్పృష్టే భోగస్య చోపకరణతయా మతానిత్యాః పదార్థా అస్యసంతీతి భావః. ప్రాప్తిదశాయాం విభూతిద్వయేప్య పూర్వానంత భోగ్యస్రష్టృత్వమాహ (సత్యసంకల్పేతి). ప్రకృష్టభోగ్యతయాపి నిరతిశయబృహత్త్వమాహ (పరబ్రహ్మేతి). (౧)"బ్రహ్మవేదబ్రహ్మైవభవతి" ఇత్యాదిభిరభేదాపత్తిశంకాం పరిహరన్ బద్ధముక్తవిలక్షణతయా కైంకర్యోద్దేశ్యత్వ సమ్భవమాహ (పురుషోత్తమేతి). కైంకర్యస్థానోపకరణాదిమహత్త్వమాహ (మహావిభూత ఇతి). సపత్నీకస్య కైంకర్యోద్దేశ్యత్వం సూచయతి (శ్రీమన్నితి). సంబంధగుణ విభూతివ్యాపారైస్సర్వైరపి భోగ్యత్వాతిశయం ప్రకాశయితుమాహ (నారాయణేతి). సూరిసేవ్య విగ్రహవిశిష్టస్య దేవయానపథిక విశ్రమస్థానత్వమభిసంధాయాహ (వైకుంఠనాథేతి).

అత్రతృతీయమపి పక్షం బ్రూమః; ప్రకృతస్య శరణ్యస్య స్వీకృత సర్వభర నిర్వహణ క్రమ స్సత్యకామాదిభిరష్టభిః పదైరేవబోధ్యతే. (సత్యకామ) కామ ఇహప్రపన్నేభ్యో నిరతిశయానందప్రదానేచ్ఛా తస్యాస్సామర్థ్యావినాభావాత్ సత్యత్వం, తచ్చామోఘత్వమ్. సత్యసంకల్పోఽత్ర ప్రతిబంధనివర్తనవిషయః. (౨)"సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి" ఇతిహిత్వమేవాత్థేతిభావః. (పరబ్రహ్మభూత) నిరతిశయబృహత్త్వవిశిష్టస్త్వం స్వాశ్రితానపి జ్ఞానతో భోగతశ్చ పరమసామ్యపర్యన్తం బృంహయితాసి. (పురుషోత్తమ)(3)"యో మామేవమ్" ఇత్యాదినా తత్త్వవిదాం కృతకృత్యతోక్త్యా త్వన్నిర్వాహ్య సర్వభరత్వం త్వయైవసూచితమ్. యద్వా "షణు దానే" పురుసనోతీతి పురుషః. బహుప్రదేభ్యస్సర్వేభ్య ఉత్తమత్వాత్ పురుషోత్తమః.

(మహావిభూతే) విభూతిరిహ విభవనమ్. ప్రభవనం, నియమనమిత్యర్థః. తస్య మహత్త్వమపరిచ్ఛిన్నత్వమ్. సంశ్రితాన్ సంసారకారాగృహాన్నిర్గమయ్య తదర్థతయా సర్వన్నియచ్ఛసీతి భావః, (౪)"అనంతో దేశకాలాదిపరిచ్ఛేదవివర్జితః। మహావిభూతిరిత్యుక్తో వ్యాప్తిస్సామహీయతః" ఇత్యత్రాపి నియంతృత్వేన వ్యాప్తిర్వివక్షితా. (శ్రీమన్) శ్రియా నిత్యసంయుక్తస్త్వం త్వదభిమతమాశ్రితకృత్యం నిర్వహసి (నారాయణ) సంబంధమనుసంధాయ దాయవిభాగన్యాయేన స్వామితయా స్వార్థం స్వయం స్వాత్మానం ప్రాపయితాసీతి భావః, (వైకుణ్ఠనాథ) దివ్యపర్యఙ్కసుఖాసికాయాం నిజపాదయుగళసేవాం దాతుమవస్థితోఽసీతి. త్రిష్వపి పక్షేషు ముఖభేదైః పునరుక్తిపరిహారస్స్పష్టః.

(౧) ముణ్డ-3-౨-౯.   (౨) గీ-౧౮-౬౬.
(3) గీ-౧౫-౧౯.   (౪) పాంచరాత్రే

మూ:— అపారకారుణ్య సౌశీల్య

ఏవముపాయోపేయత్వ సాధారణాకారా ఉక్తాః, అథ ఉపాయత్వైకాన్తగుణా ఉచ్యన్తే (అపారేత్యాదినా). కారుణ్యాద్యగోచరే మయ్యపి కార్యకరం కారుణ్యాదికమితి - అపారశబ్దస్య భావః. కారుణ్యాది-

అనన్తరమ్, ఆశ్రయణీయత్వత్తిల్ ప్రకృష్టోపకారకఙ్గళాన గుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు - (అపారకారుణ్యేత్యాది). కారుణ్యమాకిఱతు - కృపై. అతాకిఱతు - పరదుఃఖాఽసహిష్ణుత్వమ్. ఇతు - అపారమాకైయావతు - (౧) "యదివా రావణస్స్వయమ్" † ఎన్ఱు అవనళవుమ్ శెల్లుకై. అఙ్గనన్ఱియే ఎన్నళవుమ్ వరవెళ్ళమిట్టుక్కుమ్ గుణమెన్నవుమామ్. (సౌశీల్య) ఉయర్న్దతాన్ తాழ్న్దవర్కళోడు పుర్ఱైకలవానిన్ఱాల్ "ఇవన్ నమ్మోడొత్తాన్" ఎన్ఱు పురైయఱక్కలక్కలామ్పడియిరుక్కై. ఇతు క్కు అపారత్వమావతు - దేవమనుష్యాద్యవతారఙ్గళిల్ పోలన్ఱిక్కే మత్స్యకూర్మాద్యవతారఙ్గళిలుమ్, ఇవై నమ్మోడొత్తవైయెన్ఱిరుక్కైయుమ్, తానుమ్

అథశరణ్యస్య సమర్పిత సర్వభరస్వీకరణానుగుణాః స్వస్య చాధికారోపాయనిష్పాదకా ఉక్తాశ్చానుక్తాశ్చాకారా అష్టాదశభిః పదైః నిఃస్పృహస్యానుసంధీయన్తే; తత్ర స్వాపరాధ స్వనికర్ష స్వహేయ సంబంధ స్వరక్షణవిసంవాదాది దోషపరిహారోపయుక్తానాం గుణవిశేషాణాం ప్రకర్షః ప్రథమముచ్యతే (అపారేతి). కారుణ్యస్యాపారత్వమ్. అవశ్యదండనీయేష్వ స్మాదృశేష్వపి ప్రవృత్తేః. యథా (౨) "వధార్హమపి కాకుత్స్థః కృపయా పర్యపాలయత్" ఇతి. స్వేనాప్యుక్తం (౩) "మచ్ఛరైస్త్వం రణే శాన్తస్తతః పూతో భవిష్యసి" ఇతి, (౪) "గచ్ఛానుజానామి రణాదితస్త్వమ్" ఇత్యాది చ.

స్వాధికత్వదర్శన జనితాఽవజ్ఞాశఙ్కాపరిహారార్థమిహ సౌశీల్యోక్తిః. తస్యాప్యపారత్వం విశేషజ్ఞేషు విరించాదిషు విష్ణ్వాద్యవతారైః, అనభిజ్ఞేషు చ మత్స్యకూర్మాదిషు తత్తత్స్వరూపైరవతారైర్నిర్విశేష నీరంధ్రసంశ్లేషాత్. వాత్సల్యస్య

† (పా) ఎన్నుమళవుమ్ శెల్లుకై. (౧) రా-యు-౧౮-౩౫. (౨) రా-సు-౩౮-౩౪.
(౩) (౪) రా-యు-౫౯-౪౪.

మూ;— వాత్సల్యౌదార్య

అవన్ఱిలే ఒన్ఱాయిరుక్కైయుమ్, "ఇవన్ఱిలేనామొన్ఱు" ఎన్ఱునిన్ఱిరుక్కైయుమ్. (౧) "అహంవోబాన్ధవోజాతః" (౨) "ఆత్మానంమానుషంమన్యే".

(వాత్సల్య) వాత్సల్యమావతు - ప్రేమత్తాలే ఆశ్రితగతమాన దోషముమ్ గుణమాకత్తోన్ఱుకై. (౩) "కున్ఱనైయకుఱ్ఱమ్శెయ్యినుమ్కుణమ్కొళ్ళుమ్" ఇతుక్కు- అపారత్వమావతు - ఆశ్రితరళవన్ఱిక్కే (౪) "రిపూణామపివత్సలః" ఎన్ఱు శత్రుక్కళ్ పక్కలిలుమ్ వాత్సల్యమ్ మాఱాతిరుక్కై. అప్పడియిరుక్కైయానాల్, పైయల్తల్లైయై అఱుత్తువిడువానెన్నిల్, అవర్కళ్ పక్కలిలుమ్అవన్బడియిల్కుత్తైయుల్లై. అతువుణ్డాడ జీవియాతపడి యిత్తే ఇవ్వ్యామోహావికళ్ సొమ్ముత్తుక్కొణ్డపడి. అజ్ఞన్ఱియే తల్లైయఱుక్కైతానుమ్ వాత్సల్యమాకవుమామ్. ఎజ్ఞనేయెన్నిల్, కళ్ళైయిడక్కొడుత్తుక్కొళ్ళైకొణ్డు ప్రజైకళైక్కలక్కిక్కొళ్ళప్పార్క్కిల్, కైయిల్కోలైవాజ్గియిట్టు వైక్కుమ్ తాయైప్పోలే.

(ఔదార్య) ఔదార్యమావతు-ఆశ్రితర్క్కు స్వరూపానురూపమాన వపేక్షితఙ్గళైత్తన్నైత్తాళక్కొడుక్కై. ఇతుక్కు-అపారత్వమావతు-

పారత్వమ్ (౪) "రిపూణామపివత్సలః" ఇత్యుక్తమ్. ఔదార్యస్యాపారత్వమ్-అర్థిషూదారత్వవచన హేతుభూత ముక్తిజాత ప్రదానే స్వప్రయోజనాభిసన్ధిమత్త్వమ్, సంశ్రితేభ్యస్స్వవిభూతికం స్వాత్మానం దత్వా తదనుబన్ధిషు పశుమనుష్యపక్ష్యాదిష్వప్య విశ్రాన్తత్వంవా. శ్రూయతేహి (౫) "నాస్యావరపురుషాః క్షీయంతే" ఇతి, (౬) "నాస్యాబ్రహ్మవిత్కులేభవతి" ఇతిచ.

(౧) వి-పు-౫-౧౩-౧౩. (౨) రా-యు-౧౨౦-౧౧. (౩) ౧-తిరువ-౪౧-
(౪) రా-యు-౫౦-౫౯. (౫) ఛా-౪-౧౧-౨. (౬) ముణ్డ-౩-౨-౯

మూ:— శ్వర్యసౌన్దర్యమహోదధే,

పూర్వవత్. "సంసారిణాం స్వరక్షణ విఘాతకత్వేపి తాన్ స్వాతన్త్ర్యేణ నియమ్య రక్షితుం శక్తః" ఇత్యభిప్రేత్య * ఐశ్వర్యమిత్యుక్తమ్. (ఐశ్వర్యమ్) నియన్తృత్వమ్. సంసారిచిత్త వశీకరణోపాయతయా సౌన్దర్యముక్తమ్. యథా (౧) "పుంసాం దృష్టిచిత్తాపహారిణమ్" ఇతి.

ఆశ్రితర్ క్కెల్లామ్ శెయ్ తాలుమ్ ఒన్ఱుమ్ శెయ్ తిలనాక ఎప్పోతుమ్ నెఞ్జాల్ పట్టుక్కొణ్డిరుక్కై. (౨) "ఋణం ప్రవృద్ధమివ" (౩) "ఉన్నడియార్ క్కెన్ శెయ్ వనెన్ఱేయిరుత్తి" (ఐశ్వర్య) ఐశ్వర్యమావతు — అర్థికళ్ అర్థిత్తవై యెల్లామ్ కొడుక్కు మ్బడియాన అడియుడైమై. ఇతుక్కు అపారత్వమావతు — అవ్వడియుడైమై తాన్ — ఇవ్వళవెన్ఱిరుక్కైయన్ఱిక్కే, కొడుక్కక్కొడుక్క మేన్మేలనవళర్న్ను కొడుక్కైక్కై.

(సౌన్దర్యమహోదధే) సౌన్దర్యమావతు — అழகు. ఇతుక్కు అపారత్వమావతు — (౧) "పుంసాం దృష్టిచిత్తాపహారిణమ్" ఎన్గిఱపడియే శరక్కైలెత్తిన్ఱికళాన ఋషికళైయుజ్గూడ మడలెడుక్కప్పణ్ణవల్ ద్దాయిరుక్కై. అనుకూలరైయే యన్ఱియే ప్రతికూలైయాన శూర్పణఖైపోల్వా

ఐశ్వర్యస్య కథనమిహాऽనాదికాలం స్వరక్షణ విపరీతవృత్త్యా కేన చిద్వ్యాజేన స్వాయామేవ నియమ్యాభిముఖీకరోతీతి జ్ఞాపయితుమ్. తస్యాऽపారత్వమ్ (౪) "సంసారస్యానతాభీతా స్త్రిదశాః పరిపంథినః" ఇతి న్యాయేన బ్రహ్మాదిషు దేవేషు సుగ్రీవాదిషు సుహృత్స్వావిరుంధానేషు తానపి శరణాగతాऽనుగుణీకర్తుం సమర్థత్వమ్. సౌందర్యస్యాపారత్వం విరుద్ధప్రకృతీనాం శూర్పణఖాదీనాం సత్వస్థానామృషీణామప్యవిశేషేణ దృష్టిచిత్తాపహారితయా తృష్ణోపజనకత్వమ్, అసద్వాసనాదిశామకత్వంచ. యథోక్తం శ్రీపౌష్కరే అర్చావతార ప్రకరణే "సందర్శనాదకస్మాచ్చ పుంసాం సంమూఢచేతసామ్ । కువాసనాకుబుద్ధిశ్చ కుతర్కనిచయశ్చయః ॥ కుహేతుశ్చకుభావశ్చ నాస్తికత్వంలయంవ్రజేత్" ఇతి. అతిసుందరనిత్యవిగ్రహేణ భగవతః

(౧) రా-అ-౩-౨౯. (౨) భార-ఉద్యో-౫౮. (౩) పెరియతిరువ-౬౩. (౪)

మూ:— అనాలోచిత విశేషాశేషలోక శరణ్య, ప్రణతార్తిహర,

---

(౧) "జితంతే" ఇతిచ. ఉక్తవిశేషణఫలమాహ (అనాలోచితేతి). (విశేషః) జన్మవృత్తగుణతారతమ్యమ్; (౨) "లోకస్తు భువనేజనే". ఏవంగుణవత్త్వాంనిశ్చిత్యాహ (ప్రణతార్తిహరేతి). స్వస్యైవంవిధబుద్ధియోగప్రదంవరదమభిప్రేత్యైవముక్తమ్. తస్మిన్నవిశేషత ఆవిర్భూతం

రైయుమ్ మడలెడుక్కప్పణ్ణుకై యొన్ఱుమామ్. (అనాలోచితవిశేషాశేషలోకశరణ్య) జన్మవృత్తజ్ఞానఙ్గళ్ పారాతే ఇరున్ద తేసుడైయా లోక శరణావరణార్హనానవనే! (ప్రణతార్తిహర) ఇప్పడి అర్థ్యవసిత్త ఆశ్రితరుడైయ

పరత్వానుసంధానం తత్సాన్నిధ్యకారణమితి చతర్థోక్తమ్;—"నిత్యసిద్ధేతదాకారే తత్పరత్వేచపౌష్కర। యస్యాస్తిసత్తాహృదయే తస్యాసౌ సన్నిధింవ్రజేత్" ఇతి తత్సూచనార్థ మైశ్వర్యసౌందర్యయో రిహావ్యవహితపఠనమ్.

(౩) "సర్వస్య శరణంసుహృత్" (౪) "సుహృదం సర్వభూతానామ్" (౫) "సర్వలోకశరణ్యాయ" (౬) "సర్వయోగ్యమనాయాసమ్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వభావస్య వాయసవానరరాక్షసాదివిశేషానాదరేణాంగీకర్వతస్తేమాదృశజనేపి గుణవృత్తాదినికర్షోనత్యాగకారణమిత్యాహ (అనాలోచిత విశేషేతి). అత్ర విశేషశబ్ద వివక్షితమ్"అనాలోచితగుణగణ" ఇతి-శ్రీవైకుంఠగద్యేవ్యంజితమ్. ప్రపత్తేస్సర్వాధికారత్వమప్యనేనైవ ప్రకాశితమ్. (౭) "దుర్గసంసారకాంతార మపారమభిధావతామ్। ఏకఃకృష్ణనమస్కారో ముక్తితీరస్య దేశికః" (౮) "ప్రణమ్యకృష్ణంసహసా" (౯) "ఏకోపికృష్ణే సుకృతప్రణామః" ఇత్యాదిషూక్త మల్పయత్నసాధ్యత్వమాహ (ప్రణతార్తిహరేతి). అనేనస్వస్యైవం విధావస్థాహేతు రవతారవిశేషోప్యనుసంహితః. ఉక్తంహిస్వయమేవ, (౧౦) "నిరస్తేతరభోగాశో వరదంశరణంగతః" ఇతి. అత్ర ప్రణతశబ్దః ప్రకృతానుగుణ్యాత్ (౧౧) "ప్రపన్నార్తిహరంవిష్ణుమ్" ఇత్యాద్యనుసారాచ్చ ప్రకృష్టప్రహ్వీభావయుక్తప్రపన్నవిషయోవా.

---

(౧) జిత-౧. (౨) అమరకో. (౩)(౪) గీ-౫-౨౯. (౫) రా-యు-౧౭-౧౫,
(౬) (౭) (౮) (౯) (౧౦) (౧౧)

మూ:— ఆశ్రితవాత్సల్యైకజలధే, అనవరత
విదిత నిఖిలభూత జాతయాథాత్మ్య,

స్వస్మిన్స్వశేషతః కార్యకరత్వగుణమాహ (ఆశ్రితేతి). ఉపాయత్వోపయుక్తగుణేషు వాత్సల్యగుణోఽపి హి స్వస్మిన్ విశేషతః కార్యకరోఽభిమతః. తథాపి త్వయ్యపి కిఞ్చిత్కారో నస్యాదుపేక్షిత ఇతి భగవదాశయం బుద్ధ్వాహ (అనవరతేతి). తవ సార్వజ్ఞ్యం సకలవిషయవిషయమ్. నాపి కాదాచిత్కఞ్చ. కథం మమ రాశేః త్వత్త్వమవిదితమితి భావః. అనుకూల్యాభావేఽపి ప్రాతి

ఆశ్రితరై యెప్పోదుమ్ ఉడైయవనే!. (ఆశ్రితవాత్సల్యైకజలధే) కీఴ్ చ్చొన్న గుణ జ్ఙళెల్లామ్ ఒరుతలైయాన వాలుమ్ అవఱ్ఱై యెల్లామ్ కీఴ్ప్పడుత్తువల్లది యాన నిరవధికవాత్సల్యత్తై యుడైయవనే! (౧) "నికరిల్ పుకళాయ్" ఎన్గిఱపడియే. ఆక, కీఴ్ ఆశ్రయణార్థత్తై శొల్లి, ఆశ్రితరుడైయ వార్త్తైయై ప్పోక్కుమవనెన్ఱు శొల్లి, అతుక్కడియాన వాత్సల్యమ్ శొల్లిఱ్ఱు.

(అనవరతవిదితనిఖిల భూతజాతయాథాత్మ్య) సత్తాయోగిసకల పదార్థఙ్గళినుడైయ ఉణ్మైయై ఎప్పోదుమ్ అఱియుమవనే! ఇత్తాల్ అనుత్తమనాన నాన్ ఎన్ పడిగళై వేణ్డావితేయెన్గిఱార్.

ప్రస్తుతావతారస్య కృతమం స్వస్మిన్నపకారకతమఞ్చ వాత్సల్యగుణం పూర్వం ద్విరుక్తమపి "మిత్రభావేన సంప్రాప్తం, దోషో యద్యపి" ఇత్యాది స్మరణాయ పునరాహ (ఆశ్రితేతి). వాత్సల్యసముద్రేణ నిగ్రహాదికం నిమగ్నం భవతీత్యభిప్రాయేణైకశబ్దః, అత ఏవ సహి సర్వజ్ఞత్వాదాస్థితేష్వ విజ్ఞాతృత్వోక్తిః. ఉపాయాన్తరం స్వీక్రియతామిత్యత్ర "అస్మాన్వత్త పరాన్వేత్థ" ఇతి ప్రకారేణ మాదృశాం నామకిఞ్చ నానామధికర్తవ్యం హితతమం త్వమేవ జానాసి, త్వదాయత్తానుకూల్యస్య మే శేషవృత్తి విధానేఽపి నత్వం సుష్ఠు నచన్నృతః, సర్వజ్ఞస్య తే (౨) "త్వయాపి లబ్ధం భగవన్నిదానీమ్" (౩) "యది మే న దయిష్యసే" ఇత్యాదికం న విజ్ఞాపనీయమిత్యభిప్రాయేణాహ (అనవరతేతి). అనవరతనిఖిలశబ్దాభ్యాం జ్ఞానస్య కాలతో విషయతశ్చ సఙ్కో

(౧) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦. (౨) స్తో-౪-౨-౮. (౩) స్తో-౪-౫౦.

మూ— అశేషచరాచరభూత నిఖిలనియమననిరత, అశేష
చిదచిద్వస్తుశేషిభూత, నిఖిలజగదాధార,

కూల్య నివృత్తిరపేక్షితేతి భగవదాశయంబుధ్వాహ (అశేషేతి) తన్నివృత్తిరపిత్వదాయత్తేతి భావః.

ననుకింభవద్రక్షణమావశ్యకృత్యమితిశఙ్కాయామాహ (అశేష చిదచిదితి). రక్ష్యాపేక్షాపిత్వదధీనేత్యాహ (నిఖిలేతి). కస్యాపేక్షయా

(అశేషచరాచరభూత నిఖిలనియమననిరత) జఙ్గమస్థావరాత్మకమాన సకలపదార్థఙ్గళుక్కుమ్ సర్వకాలత్తిలుమ్ సర్వనియన్తావానవనే ! ఇత్తాల్, ఉనక్కు అవిధేయమాయిరుప్పతొన్ఱుణ్డాకిలిఱే ఎనక్కు ఇత్తైక్క వేణ్డువతె. బద్ధనానవనోడు బన్ధకమాన ప్రకృతియోడు వాశియఱనీ ఇట్టవఴక్కత్తో వెన్గిఱార్.

(అశేషచిదచిద్వస్తుశేషిభూత) సకలచేతనాఽచేతనఙ్గళుక్కుమ్ శేషియానవనే! ఇత్తాల్ ఎన్ కార్యమ్ ఉన్ పేఱాకచ్చెయ్య వేణ్డుమ్ సమ్బన్ధముణ్డైయ నన్ఱెయోవెన్నై. (నిఖిలజగదాధార) భగవద్భాగవత

చోద్యదస్తిః (౧) "త్వమేవైవంకురుష్వమామ్" (౨) "కురుష్వ మామనుచరమ్" ఇత్యాదిన్యాయేనత్వదధీనమస్యాపారస్యమేత్వయైవప్రాతికూల్యనివర్తనాదికమపికార్యమిత్యాహ (అశేషచరాచరేతి). నిఖిలశబ్దః స్వరూపస్థిత్యాదినియన్తవ్యకార్త్స్న్యపరః, సార్వకాలికనియమనకార్త్స్న్యపరో వా. అగస్త్యరాచార్యాదిభిరన్తరాత్మతయా చ బహుప్రకారం హి నియమనమ్; నహ్యవిధేయం తే కిఞ్చిత్, యేన మే అభిమతం ప్రతిబన్ధ్నాద్విశేష్యేత, అలభ్యం వా స్యాదితి భావః. పరిపూర్ణస్యమేత్వదఙ్గీకారేణ‡ కింప్రయోజన మిత్యత్రాహ (అశేషచిదచిదితి). నహిమదేకవర్జం తవసర్వశేషిత్వమ్, అతో మమాప్యతిశయే* త్వచార్థః ప్రకల్పత ఇతి భావః.

తథాపియథావస్థితరక్షాపేక్షాతవనాస్తి, అతఃకథంత్వంరక్షణీయఇతిశఙ్కాయామాహ (నిఖిలజగదాధారేతి). గుణాదివత్ త్వదపృథక్సిద్ధవిశేషణస్య మమాపేక్షామన్త

---

‡ (పా) నకిఞ్చిత్ప్రయోజన. (౧) శ్రీరఙ్గగద్యే. (౨) రా-అ-౩౧-౨౪.

మూ — అఖిలజగత్స్వామిన్, అస్మత్స్వామిన్, సత్యకామ,

చిదచిద్వస్తుజాతంధృతమితిభావః. నైసర్గిక శేషత్వే సత్యపి జగతస్స్వగుణై ర్దాస్యశ్శేషత్వమాపాదితమిత్యాశయే నాహ (అఖిలేతి). యథా (౧) "గుణై ర్దాస్యముపాగతః" ఇతి. న కేవలం సామాన్యేన శేషత్వమ్, కిన్తు జన్మవి శేషరుచివి శేష ప్రదానాదిభిర్మమ ఏవమనన్యత్వం త్వయైవోపపాదితమిత్యభిప్రాయేణాహ (అస్మత్స్వామిన్నితి). (సత్యకామ) అకిఞ్చన

విషయఙ్గళిల్ అపరాధమ్పణ్ణ †జగత్తుక్కుమ్ ఆధారభూతనే!. ఇత్తాల్ ఎనక్కుమ్ సత్తాధారకనల్లైయో వెన్గిఱార్. (అఖిలజగత్స్వామిన్) అపరాధత్తై త్తవిర్ప్పిత్తు ఆభిముఖ్యత్తై యుణ్డాక్కి దేవర్ తిరువడికళిలే పుకురనిఱుత్తుకైక్కు వేఱునిర్వాహకరుణ్డో? అతఏవ (అస్మత్స్వామిన్) కీఴుమ్ శేషిత్వమ్శొల్లిఱ్ఱు. అజ్ఞానసమ్బన్ధపరమ్, ఇజ్ఞానసమ్బన్ధానుగుణనియమనపరమ్. ఇత్తాల్ ఎన్నై ఇవ్వళవాక ప్పుకురనిఱుత్తినవన్నీయలైయో వెన్గిఱార్.

(సత్యకామ) కీఴ్ గుణపూర్త్తియిలే ఆశ్రితర్క్కనుభావ్యమాన

శేషైవ మత్సత్తాదికం త్వయైవరక్ష్యతే, తత్సాఫల్యార్థం రక్షాపేక్షాదికమపిత్వయైవ కారయితవ్యోహమ్, నహిత్వదధీనసత్తాకస్యమే త్వన్నిరపేక్షప్రవృత్తిస్సమ్భవతీత్యభిప్రాయః. ఏవమేవహి శేషభూతానాం స్వతన్త్రస్వామినాత్వయైవ యథేష్టంస్వముద్దిశ్య వినియోగః క్రియత ఇత్యాహ (అఖిలజగత్స్వామిన్నితి). ఇష్టానిష్టప్రదానసాధారణేస్మిన్ మద్వినియోగే కింత వాయాతమిత్యత్రాహ (అస్మత్స్వామిన్నితి) మదాచార్యసన్తతిసాంముఖ్యేనమమఏవం విశత్వాత్స్వప్రక్షేణాద్యనన్తప్రదానరూపోపకారే ప్రవృత్తేనత్వయా శేషపూరణంకార్యమితిభావః.

పరిపూర్ణతయా పూర్వోపకార ప్రత్యుపకార నిరపేక్షస్య తవ అకిఞ్చననిత్యాపేక్షసంశ్రితరక్షణ మాత్రీయనిత్యగుణ‡(త్రయా)పరిత్రాణమితిసూచయతి(సత్యకా

---

† (పా) జన్తుక్కుమ్. ‡ కల్పితంవ్యాఖ్యాతృభిః. (౧) రా-కి-౪-౧౨.

మూ— సత్యసఙ్కల్ప, సకలేతరవిలక్షణ,

రక్షణే హి పరిపూర్ణశక్తిత్వమితి భావః. తచ్చ అనాయాససాధ్యమిత్యాహ (సత్యసఙ్కల్పేతి).

(సకలేతరవిలక్షణ) ఏవమ్భూతస్త్వం న రక్షసి చేత్ కస్తవాన్యో

న్యాయం తనక్కుమో? ఇవి తాన గుణవిభూతిగళై చ్చొల్లిర్ఱు. నడువు, "సత్యకామ" ఎన్ఱతు – లీలార్థమాన ప్రకృతి పురుష కాలఙ్గళై స్పష్టవిషయమాకవుడైయవనెన్ఱపడి. ఇఙ్గు, "సత్యకామ" ఎన్ఱతు – ఆశ్రయిక్కుమిడత్తిల్ ఇవనిట్టుక్కొళ్ళ వయిలునిత్తియ వేణ్డాతపడి అవాప్తసమస్తకామతయాన పూర్తియుడైయవనెన్ఱపడి. ఇత్తాల్ (౧) "అకిఞ్చనోఽనన్యగతిః" ఎన్ఱ ‡అకిఞ్చననాన ఎన్ కార్యమ్ పూర్ణనాన ఉనక్కుభరమన్ఱో ఎన్ఱిరార్.

(సత్యసఙ్కల్ప) కీழ்గుణమాన్నైయిలే – "సత్యసఙ్కల్ప" ఎన్ఱతు – అపూర్వమాన భోగ్యఙ్గళై అమోఘమాక సృష్టిక్కవల్లవనెన్ఱపడి. నడువే "సత్యసఙ్కల్ప" ఎన్ఱతు – లీలైక్కు హేతువాన సఙ్కల్పమ్ అప్రతిహతమెన్ఱపడి. ఇఙ్గుచ్చొన్నతు – అఘటితఙ్గళైయుమ్ సఙ్కల్పమాత్రత్తాలే కడుక్కవల్లవనెన్ఱపడి. ఇత్తాల్ నిత్యసంసారియాన ఎన్నైయుమ్ నిత్యసూరికళోడు ఒరుకోవైయాక్కవల్లై ఎత్తాల్ తేచుమిడుమిక్కు వల్లనల్లయోవెన్ఱిరార్.

(సకలేతరవిలక్షణ) చేతనాచేతనఙ్గళై యెల్లామ్ కోల్లుకిఱతు. స్వరూపత్తోడే గుణత్తోడే విలక్షణ. ఆశ్రితర్క్కనుభావ్యమాన స్వరూపరూపగుణఙ్గళై

మేతి). సర్వలోకేష్వపి నిత్యసూరివర్గమస్తి తేన కిముత్కరమ్, సహితత్వద్వాత్రింశేనాపి వినివారస్థం శక్యమిత్యాహ (సత్యసఙ్కల్పేతి). తథాపి అపేక్షితార్థమన్యేభ్యః కిం దాస్యతీయత ఇమిత్యత్రాహ (సకలేతరవిలక్షణేతి). (౨) "విష్ణుపోతం వినా నాన్యత్ కిఞ్చిదస్తి పర

† కామ్యవిషయమాన. ‡ ఆర్తనాన. (౧) స్తో-ర-౨౨. (౨) వి-ధ-౧-౫౧.

మూ— అర్థికల్పక,

భ్యోఽనీదృగ్భ్యోవిశేష ఇత్యాశయః. (అర్థికల్పక) కర్మధారయసమాసః. యథా (౧) "సమేత్యప్రతినన్ద్యచ" (౨) "ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే"

యుడై యవనే! ఇవై తన్నైయాదుక్కాకప్పడైత్తతు, స్వార్థమాకవో వెన్నిల్ త్రిపాద్విభూతియాక అనుభవిప్పారుమ్ అనుభవిప్పిప్పారుమాయ్ చ్చెల్లానిఱ్కుస్వార్థమాక వెన్నిఱారితే. ఇవరై యొఴియ ఎల్లారుమనుభవిత్తాలుమ్, ఇవరై యొఴియ ఎల్లారై యుమనుభవిప్పిత్తాలుమ్ కుఱై యాయిరుక్కుమితే. ఇవరై అనుభవిప్పిత్తాలాయిత్తు అవనుడైయ రక్షకత్వమ్ పూర్ణమావతు. పూర్ణానుభవమ్ పణ్ణువార్ క్కు ఒన్ఱుకుఱైన్దాలుమ్ పాఴాయ్త్తోన్ఱుమితే. ఆకైయాల్ ఇవరోడుఙ్గూడ అనుభవిత్తాలాయిత్తు అవర్ కళనుభవమ్ పూర్ణమావతు.

అతుక్కు హేతు శొల్లుకిఱతు మేల్. (అర్థికల్పక) తన్నలైయాలే ఇరన్దుకొడుక్కుమవనుక్కు, ఇరన్దార్ క్కుక్కొడాతొఴికైక్కుఱైయన్ఱో? అర్థిప్పార్ క్కుక్కడక్కనిన్ఱు తన్నైయొఴిన్ద శిలదైక్కొడుత్తువిడుమ్ పూర్ణుపోలేయో అర్థికళైయుముణ్డాక్కిత్తానే ఇరన్దు సకలఫలప్రదనాన

పరాయణమ్" (3) "భవతాంకథ్యతేసత్యం విష్ణురేకః పరాయణమ్" ఇత్యాదిభిరస్యైశ్వస్తవమోక్షప్రదత్వాదిరూపంవిశేషంపశ్యన్నహం ముముక్షుః కమన్యమాశ్రయేయమ్, నహిపరతన్త్రః కశ్చిత్ స్వతన్త్రకృత్యంప్రార్థనీయః, నచత్వంపరతన్త్ర ఇతిభావః.

యద్యర్థిసంమానాద్రియసే; కథంతవౌదార్యప్రథా జీవేదిత్యభిప్రాయేణాహ (అర్థికల్పకేతి) అర్థీచకల్పకశ్చేతివిగ్రహః. అర్థినాంకల్పద్రుమ ఇతివా. ఉక్తంహి; (౧) "ససర్వానర్థినోదృష్ట్వాసమేత్య ప్రతినన్ద్యచ" ఇతి. అర్థినఃకల్పద్రుమాయస్యసః అర్థికల్పక ఇతివావివక్షితమ్; యదగీయత, (౨) "ఉదారాస్సర్వఏవైతే"

‡ శిలదైయెన్నాదై. (౧) రా-అ-౧౬-౨౭, (౨) గీ-౭-౧౮. (3)

మూ — ఆపత్సఖ, శ్రీమన్,

ఇతిచ. అన్యథా తత్ వేయం ప్రథాపి విహన్యేతేతి భావః. గజేన్ద్రాదీనామివ ఆపన్నత్వమేవ రక్ష్యత్వే హేతుమాహ (ఆపత్సఖేతి). ఉక్తహేత్వభావే పిమాతరమపేక్ష్య రక్షితవ్యమిత్యాహ (శ్రీమన్నితి). తయోరుపేక్షితోఽపి

పున్నైయుమ్ తవుకిఱతు. (౧) "ఎన్నైయాక్కి యెనక్కేతన్నైత్తన్ద కఱ్పకమ్" ఎన్నక్కడవతిఱే. అతుపోలేనారుమ్ నరమ్బుమాయిరుక్కై యన్ఱిక్కే "అపారసౌన్దర్యమహోదధే" ఎన్ఱునుబడియిఱే ఇరుప్పతు. ఇరణ్డుకొడుక్కుమత్తనైయొఴియ ఇరణ్డార్క్కు కొడుక్కలాకా తెన్ఱుణ్డో?.

(ఆపత్సఖ) అపత్తునన్దవాఱేతోఴనాయిరుక్కై. అతావతు తుణైయాయిరుక్కై. సర్వరక్షకనానవనే; అఴిచ్చెయ్యవేణ్డుమ్బడియాన వాపత్తిలుమ్ తానేతుణైయాయిరుక్కై. మాతాపితాక్కళుమ్ బన్ధుక్కళుమ్ తళ్ళిక్కతవైయడైక్కుమ్ దశైయిలుమ్ (౨) "ప్రణతఇతిదయాళుః" ఎన్ఱుమ్ (౩) "తమేవశరణంగతః" ఎన్ఱుమ్ దేవరేతుణైయాయిరుక్కై. (శ్రీమన్) ఇప్పడియిరుక్కిఱవున్నైయుమ్ అశిరత్తు

ఇతి. అభిమతపురుషార్థదానార్థమర్థినాముత్పాదకః, శాస్త్రాదిముఖేన అర్థిత్వాపాదకశ్చేతివా. ఏవం పూర్వోక్తస్యౌపాయ్యాదార్థ్యస్య అతిశయప్రదర్శనే తాత్పర్యాద పునరుక్తిః. (౪) "జ్ఞాతం మయోపసిక్తేన" ఇత్యాదికమనుసన్ధానః పాఞ్చాలీగజేన్ద్రాదివదాపన్నస్య అనన్యగతికస్య మమైతామాపదముపేక్ష్య రక్షితుమర్హసీత్యాహ (ఆపత్సఖేతి). ఆపదిసఖివత్సంరక్షకేత్యర్థః. విశ్వసనీయత్వస్నేహవిషయత్వాదిసూచనాయసఖిశబ్దః. శత్రుమపిహి (౫) "తస్మాత్పరిత్రాణ ఇతివ్యవస్య నత్వాశరైర్మత్యుపశంసయామి" ఇత్యవోచత్. ఏవం ద్వాభ్యామిష్టప్రాపకత్వమనిష్టనివర్తకత్వఞ్చ దర్శితమ్. అథ తత్రసమానాభిప్రాయతయా త్వయానిత్యయుక్తామఖిలజగన్మాతరం పురస్కృత్యతోమే మహాన్తోప్యపరాధాః క్షన్తవ్యా ఇత్యాహ (శ్రీమన్నితి).

౧) తి-వాయ్-౨-౭-౧౧ (౨) స్తో-ర-౬3 (3) రామ-3౧ (౪) (౫) రా-యు-౫౧-౧౪3

మూ — నారాయణ, అశరణ్యశరణ్య, అనన్యశరణః

త్వామపేక్ష్య రక్షణీయ ఇత్యాహ (నారాయణేతి) సమ్బన్ధాభావేపి రక్షకాన్తరాభావాత్ రక్షణీయోహమ్, త్వంహి అగతీనాంగతిరిత్యాహ (అశరణ్యేతి) తతఃకింభవత ఇత్యాహ (అనన్యశరణఇతి).

ప్పురుషకారభూతైయాన పిరాట్టియైప్పార్త్తు రక్షిక్కవేణుమ్. (నారాయణ) ఇవళ్ పురుషకారమానతఱ్కు మున్నే సృష్ట్యర్థానుప్రవేశత్తాలే సత్తైయైనోక్కినవనల్లైయో? ఇత్తాల్, ఎనక్కుసత్తాధారకనానవనల్లైయో వెట్టపడి.

(అశరణ్యశరణ్య) కిమ్బునః అశరణ్యశరణ్యత్వమ్—అతాకిఱతు— ఇప్పడియిరుక్కిఱ దేవరీర్క్కుమ్ పుఱమ్బాయ్, పిన్నైయుమ్ దేవరీరైయొఴియ ప్పుకలఱ్ఱార్క్కు శరణ్యనానవనే యెన్గిఱార్. ఇప్పడియిరుప్పదొన్ఱోవెన్నిల్; (అనన్యశరణోహమ్) తథావిధోహమ్; అన్దవనన్యశరణ్యనానవన్ నానెన్గిఱార్. (౧)"పఱ్ఱిలార్ పఱ్ఱనిన్ఱానే".

సమ్బన్ధగుణవిభూతి వ్యాపారాన్తేషుదుపేక్షయా మన్దఫలామాభూవన్, అతః "ఆత్మానంనాతివర్తేథాః" ఇత్యాహ (నారాయణేతి). ఉత్తరఖణ్డస్థాపేక్షయా పూర్వంశ్రీమన్నిత్యాద్యుక్తమ్; ఇహతుపూర్వఖణ్డస్థాపేక్షయా ఉక్తైస్స్వభావైః ఫలితమాహ (అశరణ్యశరణ్యేతి). స్మర్యతేహి (౨) "అగతీనాంగతిర్భవాన్" ఇతి. అతఏవ అనాలోచితేత్యాదినానపునరుక్తిః-తత్రహితారతమ్యానాదరే తాత్పర్యమ్. ఏతత్సర్వం వ్యాఖ్యేయవిపత్తిత ప్రాప్యప్రాపకాకారప్రపఞ్చనమ్.

అస్త్వేవమేవమ్. ఏతావతాకింత్వయాలబ్ధమ్, సర్వత్రహిశాస్త్రార్థే అధికారోపేక్షిత ఇత్యత్రాహ (అనన్యశరణఇతి). తత్త్వవిదోనన్య ప్రయోజనస్య

---

(౧) తి-వాయ్-౭-౨-౭. (౨) వి-గ-౫-౪౯.

మూ — త్వత్పాదారవిన్దయుగళం శరణమహం ప్రపద్యే. అత్రద్వయమ్.

త్వచ్ఛబ్దేన ప్రాగుక్తాకారవిశిష్టతయా యోగ్యత్వమభిప్రేతమ్. అవశ్యకర్తవ్యత్వాయ పాదగ్రహణమ్. అరవిన్దశబ్దశ్చ - ఇహభోగ్యత్వాయ. యుగళశబ్దేన - ద్వివచనాఖ్యానమ్. (౧) "అహమస్మ్యపరాధానామాలయోऽకిఞ్చనోऽగతిః" ఇత్యాదికమభిప్రేత్యాహ (అహమితి). "ప్రపద్యే" ఇత్యన్తేనపూర్వఖణ్డో వ్యాఖ్యాతః.

(త్వత్పాదారవిన్దయుగళం శరణం ప్రపద్యే) ఇప్పడియిరుక్కిఱ అనాన్ నిరతిశయభోగ్యమాన దేవరీర్ తిరువడికళైయే ఉపాయమాగ అధ్యవసిక్కిఱేన్.

(అత్రద్వయమ్) †(శరణమ్ పుకుమ్బోతు తదనుగుణమాన ప్రాప్యరుచియుమ్ ప్రాపకత్తిల్ కనత్తవ్యవసాయముముణ్డాక వేణ్డుకైయాలే

మనుసన్ధేయోపాయాన్తరం నాస్తి, (౧) "అహమస్మ్యపరాధానామ్" (౨) "నధర్మనిష్ఠోస్మి" ఇత్యాద్యుక్తావస్థావిశేష విదశ్చమే సాధ్యోపాయాన్తరమపి నాస్తీతి ప్రతిబుద్ధోస్మి; అయమేవబీ మమాऽత్రాధికారః ఇతిభావః,

ఇదన్తు వ్యాఖ్యేయస్తోత్రముపురుషాభిప్రేతమితిజ్ఞాపనాయ, "అహమపినమే శరణమ్" ఇతిజ్ఞాపనాయచ అధికోऽహంశబ్దః. అథవా "అనన్యశరణః" ఇత్యుపాయాన్తరశూన్యత్వమ్, అహమితి-‡ఉపాయభీరుత్వమ్, అతిశబ్ద[illegible]రహితత్వమ్, ప్రయోజనాన్తరతమ[illegible]త్యాగిత్వమ్, ... వ్యజ్యతే. ఏతత్పూర్వచితః కార్పణ్యవిస్తరః ప్రతివచనవాక్యేషు గద్యాన్తరయోశ్చ ద్రష్టవ్యః. "త్వత్" ఇత్యాదినా పూర్వఖణ్డ పదక్రమానుసరణమ్. త్వచ్ఛబ్దః శరణ్యత్వోపయుక్తసర్వాకారవైశిష్ట్యపరః. పాదేత్యాదికం ప్రాగుక్తార్థమ్.

(అత్రద్వయమ్) ఇత్యస్యవ్యాఖ్యాతప్రాయమితి శేషః. తాత్పర్యన్తుపూర్వమేవోక్తమ్. యద్వా, ద్వయమ్ - అర్థానుసన్ధానేనసహ ఏవముక్తిరిత్యాప్యవక్తవ్య

† శరణాగతిపాఞ్చాలికామ్.   ‡ (పా) ఉపాయభీరుత్వమ్.

(౧) అహి. సం- ౩౭-౩౦.   (౨) స్తో-ర ౨౨.

అతినుడైయ సిద్ధ్యర్థమాక ముతల్ చ్చూర్ణైయిలే పిరాట్టితిరువడికళిలే శరణమ్ పుక్కు. ఇరణ్డామ్ చూర్ణైయిలే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలే పెఱ్ఱార్. అనన్తరమ్ "ఆశ్రయణీయనావానార్" ఎన్న మపేక్షైయిలే, నారాయణనే ఆశ్రయణీయనాక వేణ్డుకైయాలే నారశబ్దవాచ్యఙ్గళుక్కుమ్ అయనమానదివ్యాత్మ స్వరూపత్తై "అఖిలహేయ" ఎన్గిఱచూర్ణైయిలే శొల్లి, పిన్పునారశబ్దవాచ్యఙ్గళై "నిఖిలజగదుదయవిభవలయలీల" ఎన్ను మళవాక అవనుడైయ ఉభయవిభూతినాథత్వమ్ శొల్లి; అనన్తరమ్ అవనే ప్రాప్యముమ్ ప్రాపకముమెన్ఱ ధ్వనిత్తు, ఇప్పడిమేన్మైయుడైత్తాన వస్తువైనమ్మాల్ కిట్టప్పోమో వెన్న మపేక్షైయిలే, ఇరున్దతేకుడియాక ఎల్లార్ క్కుమ్ కిట్టుమ్పడియాన శీలాదికళై మున్నిట్టు పిరాట్టిపురుషకారమాక శరణమ్ పుక్కు నిన్ఱార్ ఇవ్వళవాల్).

అనన్తరమ్ "శరణమ్ పుకోఽమ్ నాపన్నో" ఎన్ఱుతన్నై అశిర్త్తు పూర్వర్కళుడైయ ప్రక్రియైయై మున్నిట్టుశరణమ్ పుకుకిఱార్. అనన్తరమ్ శరణమ్ పుకుమ్పోతుపిడ వేణ్డువనమున్నాకవిట్టువకుత్తవిషయత్తై ప్పఱ్ఱ వేణ్డియిరుప్పతోరాకారముణ్డాయిరుక్కైయాలే, అతుక్కీడ్డిరణ్డిడత్తిలుమ్ శెయ్యామైయాలే "అత్తాల్ ఏతేనుమ్ కుఱైయుణ్డాకిఱతో?" ఎన్ఱుపార్త్తు పురాతనపురుషర్కళుడైయ శరణాగతిప్రక్రియైయాన ఇతిహాసపురాణవచనఙ్గళై మున్నిట్టుశరణమ్ పుకుకిఱార్.

†(ఆనాల్ కీర్త్తే శెయ్యాతవఱ్ఱుక్కు కుఱైయుణ్డాకిఱతో వెన్నిల్; కుఱైవిల్లామైయే అన్ఱు, ఇత్తాల్ ఏఱ్ఱముణ్డాకిఱతు. ఎఙ్గనేయెన్నిల్;— ద్వయత్తిల్ త్యాగపూర్వకమాక స్వీకరిక్క వేణ్డియిరుక్కిల్ సర్వాధికార

మితివా వివక్షితమ్, వాక్యాన్తరైః "పునఃపునః ప్రపద్యతే" ఇతితునాశఙ్కనీయమ్. ఏకసాధ్యసిద్ధ్యర్థం ప్రపత్త్యావృత్తేః ప్రతిషేధాత్, ఇహసాధ్యాన్తరాZయోగాచ్చ.

---

‡ కుణ్డలితం క్వాచిత్కమ్.

మాకమాట్టాతు. ఆకైయాలేపఱ్ఱముణ్డాకిఱతు. పూర్వపురుషర్కళు డైయహృదయమ్ - పక్తవిషయత్తిల్ స్వరూపానురూపమాక శరణాగతియైప్పణ్ణుమతొఴియ ఇవన్ విడవేణ్డువతుణ్డో పఱ్ఱవేణ్డువతుణ్డో వెన్నాయ్త్తిరుప్పతు; ఈశ్వరవిషయియాకోరత్తుక్కు దృష్టప్రపత్తియే అమైయుమ్; అధికారియాకైక్కు సంసారభీతనాయ్క్కొణ్డు తిరువడికళిలే శరణంపుకువతు వేయమైయుమ్; ఇవర్ ప్రాప్యరుచి శెయ్విక్క మాట్టిత్తిల్లామైయాలే రుచిప్పేరిక్కచ్చెయ్వర్. ఆకైయాలే ఇవర్ శెయ్యాతతెల్లామ్కుఱైయాకక్కడవతు. ఇవర్ తామ్ఇతుక్కవ్వరుకుశరణమ్పుకక్కణామైయాలే మీణ్డారత్తనైయల్లతు అమైయుమెన్ను మీణ్డారల్లర్. ఆకైయాలేశరణమ్ పుకుకిఱార్).

(పితరంమాతరమిత్యాది) పూర్వార్ధత్తాలే చేతనరైయుమ్ ఉత్తరార్ధత్తాలే అచేతనజ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. ఇవైతాన్ -ఉపాయాన్తర సహకారియుమాయ్, స్వయప్రయోజనమాకైయాలే ఉపేయముమాయ్ ఇరణ్డుక్కుమ్ పోతువాయిరుక్కుమ్, "సర్వధర్మాంశ్చ" ఎన్ను, ఉపాయాన్తరమాన కర్మయోగాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు. "సర్వకామాంశ్చసాక్షరాన్" ఎన్ను - ఉపేయాన్తరమాన ఐశ్వర్యకైవల్యజ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. (సన్త్యజ్య) ఎన్నతు - సవాసనమాక విట్టెన్నపడి, "సర్వధర్మాంశ్చ" "సర్వకామాంశ్చ" ఎన్ను ఇరణ్డైయుమ్ కూడవెడుత్తు విడచ్చొల్లుకైయాలే ఉపాయాన్తరజ్గళ్ స్వరూపనాశకమాయోపాతి ఉపేయాన్తరజ్గళుమ్ స్వరూపనాశక మెన్ను కరుత్తు.

ఇవఱ్ఱై స్వరూపనాశకమెన్నలామో వెన్నిల్; అవఱ్ఱిల్ స్వయప్రయోజనమాక ఇచ్చైయే స్వరూపమ్, ఇత్తైయొఴిన్దతెల్లామ్ స్వరూపనాశపర్యాయమ్, ఇత్తైతాన్ స్వరూపోజ్జీవనమాకిఱతిల్లైయో

మూ— పితరంమాతరం

అథ "అనన్యశరణః, శరణమహం ప్రపద్యే" ఇతిశబ్దానామర్థంవివృణోతిపౌరాణికవచనముఖేన (పితరమిత్యాదినా). గురుపర్యన్తానాంసాధనత్వముత్కటమ్.

పెన్నిల్, ఇవన్ ఇవ్వైతన్నై సాధనమాక్కినాప్పోలే "ఇతుక్కుప్పలమెన్బత్తై ప్రయోజనమాక్కాతే నమ్మై ప్రయోజనమాక్కప్పెఱ్ఱోమే" ఎన్నుమీశ్వరన్ నినైవాలే ఉజ్జీవనమాకిఱతు. ప్రయోజనాన్తరత్తుక్కుమడియేత్పాశైయుమ్ "ఉదారాః" ఎన్నుమవన్ స్వభావత్తాలే ఉజ్జీవనమాకిఱత్తనై.

మేల్ పఱ్ఱప్పడుమ్ విషయమ్ శొల్లుకిఱతు. (లోకవిక్రాన్తచరణౌ శరణం తేఽప్రజంవిభో) శీలాదిగుణయుక్తనుమాయ్ పకుత్తస్వామియుమాయ్ జ్ఞానశక్త్యాది గుణపూర్ణనుమానవన్ తిరువడికళైయే ఉపాయమాక పఱ్ఱుకిఱేనెన్గిఱతు.

(పితరంమాతరమ్)(౧) "మాతృదేవోభవ" "పితృదేవోభవ" ఎన్ఱు ఈశ్వరనోపాతిమాతాపితృనువర్తనత్తై ఉపాసనాఙ్గమాక శాస్త్రమ్ విధిక్కైయాలే ఉపాయాన్తరసహకారికళుమాయ్ ఉళ్ళతన్నైయుమనువర్తిత్తువిడుకైయన్ఱియే ఇవర్కళుడైయ వియోగమ్ అసహ్యమాయిరుక్కైయాలే స్వయమ్ప్రయోజనమాయిరుప్పర్కళ్.

పితరమిత్యాదికన్తు స్వవాక్యసన్నిబన్ధనసంవాదముఖేన అనన్యశరణత్వాదికం విశదీకృత్య వక్ష్యమాణఫలప్రార్థనా (పా) ప్రస్తావనాత్మకమితి ద్వయార్థస్యసముదితోక్తిః; తథాఽత్ర సోపాధిక భోగ్యతదుపాయత్యాగం నిరుపాధిక భోగ్యతదుపాయ విశేషపరిగ్రహాశ్చ స్పష్టయిత్వా, "ప్రసాదయే" ఇత్యాదినా, "సోఽహమ్" ఇత్యన్తేన

(పా) ప్రాప్తావనాత్మకః. (౧) తై-శీక్షా-౧౧-౨-౨.

మూ — దారాన్పుత్రాన్బన్ధూన్ సఖీన్గురూన్।

దారాశ్చ దృష్టసాధనమ్.

(దారాన్) స్త్రీయుమ్ సహధర్మచారిణియుమాకైయాలే ఉపాయాన్తరసహకారిణియుమాయ్ అభిమత విషయమాకైయాలే ఉపేయాన్తర్భూతైయుమాయిరుక్కుమ్. (పుత్రాన్) పుత్రహీననానపోతు “పుత్ ఎన్గిఱనరకదర్శనమ్ పణ్ణవేణ్డుకైయాలే పుత్రోత్పాదనమ్ “పున్నామ్నో నరకాత్త్రాయత ఇతి పుత్రః” ఎన్గిఱపడియే అన్దనరకదర్శనత్తుక్కడియాన పాపవిమోచన హేతువాకిఱ ముఖత్తాలే ఉపాయాన్తరసహకారియుమాయ్, అన్యశవన్త్తియే తద్వియోగమ్ అసహ్యమాయిరుక్కైయాలే ఉపేయముమాయిరుక్కుమ్.

(బన్ధూన్) అవర్కళాకిఱార్ - ఇవనైక్కుడిప్పిఱియాక వర్త్తియాతపడి నియమిత్తు నల్వఴియే నడత్తుమవర్కళాకైయాలే ఉపాయాన్తర సహకారికళుమాయ్, ఇన్న పెరుఙ్గుడిప్పాట్టిలే పిఱన్దానెన్గిఱశేరుక్కాలే ఉపేయభూతరుమాయిరుప్పర్కళ్. (సఖీన్) తోழనుమ్ ఇవనుక్కు హితైషియాయ్ హితత్తైయే ప్రవర్త్తిప్పిక్కైయాలే ఉపాయాన్తర సహకారియుమాయ్ అభిమతనాకైయాలే ఉపేయభూతనుమాయిరుక్కుమ్. (గురూన్) అవర్కళాకిఱార్ - భగవత్ప్రాప్తియాకిఱ ఉపేయత్తుక్కు ఇత్తు ఉపాయాన్తరఙ్గళై ఉపదేశిత్తుమ్, ఉపేయాన్తరఙ్గళైక్కు ఇత్తు ఉపాయాన్తరఙ్గళై ఉపదేశిత్తుమ్ పోరుకైయాలే ఉపాయాన్తరసహకారికళుమాయ్ హితపరరాకైయాలే ఉపేయభూతరుమాయిరుప్పర్.

ఉత్తర ‡ శిష్యస్యానిష్టనివృత్తిః ప్రార్థనాసఙ్గ్రహ్యతే. పిత్రాదీనాం త్యాగోక్త్యా భృత్యాదిష్వపి సాన్తరత్యాగశ్చైవమిత్యవసేయః. బన్ధుశబ్దః - ఇహాసమృద్ధ్యాదిపరః. “గతాన్యపి”

‡ (పా) శిష్యస్యానిష్ట

మూ.- రత్నాని ధనధాన్యాని క్షేత్రాణి చ గృహాణి చ । సర్వ
ధర్మాంశ్చ సన్త్యజ్య సర్వకామాంశ్చ సాక్షరాన్ ।

రత్నాదీనాముపేయత్వముత్కటమ్. ఆముష్మికం సాధనం సాధ్యఞ్చాహ (సర్వేతి) అక్షరశబ్దేన కేవలాత్మనిపర్యవసానమ్.

(రత్నానీత్యాది) రత్నమ్ తుడక్కమానవై యుమ్ ఉపాయాన్తరఙ్గళుక్కు ఇతికర్తవ్యతయా సహకారికళుమాయ్, అవఱ్ఱై అర్థియమాట్టియుమ్ వినియోగిక్కలామాకైయాలే ఉపేయముమాయిరుక్కుమ్, (గృహాణి చ) గృహఙ్గళుమ్. కీర్త్తిచ్చొన్నవఱ్ఱుక్కెల్లామ్ వాసస్థానమాకైయాలుం రక్షకముఖత్తాలే ఉపాయాన్తరసహకారముమాయ్ *మాడమాళికైయాక వెడుక్కప్పడియాన అభిమతత్వత్తాలే ఉపేయముమాయిరుక్కుమ్. (సర్వధర్మాంశ్చ) ధర్మశబ్దత్తాలే-ఉపాయరూపమాన కర్మయోగాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు. సర్వశబ్దత్తాలే అధికారసమ్పత్తి ధర్మఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. (సర్వకామాంశ్చ) ఎన్ఱు - పుత్రపశ్వన్నాదితొడఙ్గమాక స్వర్గైశ్వర్యమ్ నడువాక బ్రహ్మైశ్వర్య పర్యన్తమాన వఱ్ఱైయెల్లామ్ శొల్లుకిఱతు. (సాక్షరాన్) ఎన్ఱతు - కైవల్యత్తై. (సన్త్యజ్య)

ఇత్యాదికమ్ - ఉత్కటభోగ్యత్వ భోగసాధనత్వా నామచేతనానాం ముపలక్షణమ్. చకారేణవా అనుక్తసముచ్చయః. ప్రియేషు హితేషు చ మోక్షతదుపాయానుపయుక్తేషు పుత్రచిత్సఙ్గోపినయుక్త ఇతి జ్ఞాపనాయ పితరమిత్యాది వివిధోక్తిః.

ఏవం లౌకిక సిద్ధ ప్రియహితాన్యుదాహృత్య, "సర్వధర్మాన్" ఇత్యాదినా శాస్త్రవేద్యాని సాధనాని సాధ్యాని చాహ. తత్ర సర్వధర్మశబ్దః - సిద్ధసాధ్యరూప సపరికర ధర్మ కార్త్స్న్య పరః. "సర్వకామాన్" ఇతి - హిరణ్యగర్భాదిపదపర్యన్తకామ్యవిషయః. అక్షరశబ్ద ఇహ - ఆత్మమాత్రానుభవగోచరః. ధర్మాణాం కామానాం చ భగవదుపయోగిత్వే సత్యపి పిత్రాద్యుదాహరణమ్. తచ్చ యథాసమ్భవం ద్రష్టవ్యమ్. పిత్రాదీనాం త్యాగశ్చ అత్ర కామ్యధర్మోపయోగితయా అర్థకామోపయోగితయా వా అనుపాదానమ్. అత ఏవ, "మాతృదేవో భవ, పితృదేవో భవ, ఆచార్య

మూ — లోకవిక్రాన్త చరణౌ

లోకవిక్రాన్తవిభుశబ్దౌ సౌలభ్యపరత్వపరౌ.

లజ్జాపురస్సరమాకవిట్టు. (లోకవిక్రాన్తచరణౌ) తుదజ్గీపన్ఱు:కిఱ విషయమ్. వరైయాతేవైత్త తిరువడికళ్ళైయాలే సౌశీల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. ఉఱజ్గుకిఱ ప్రజైయైత్తాయ్ముతుకిలే అణైత్తుక్కొణ్డు కిడక్కుమా పోలే తాననిన్ఱసమ్బన్ధమే హేతువాక విడమాట్టాతే విముఖరానార్ తలైయిలుమ్ తిరువడికళై వైక్కైయాలే వాత్సల్యమ్శొల్లుకిఱతు. ఇత్తనైయుమ్ అవతరిత్తు మున్నేనిన్ఱుకార్యమ్ శెయ్కైయాలే సౌలభ్యమ్ శొల్లిఱ్ఱు.

దేవోభవ''(౧)''వృద్ధౌచమాతాపితరౌ''ఇత్యాద్యుక్తభగవదాజ్ఞానుపాలనంనవిరుద్ధ్యతే. సర్వధర్మశబ్దేన మోక్షసాధనభూతోపాసనవర్గ స్యాగ్రహేఽపి తన్నివృత్తౌ (౨) ''విహితత్వాచ్చాశ్రమకర్మాపి'' ఇతిన్యాయేన వర్ణాశ్రమధర్మాణా మనివృత్తిః తదిహత్రైవర్గికధర్మేషు ప్రయోజనాన్తరేషు మోక్షోపాయాన్తరేషుచ సాధారణం నైరాశ్యంత్యాగః. తత్రపురుషార్థాన్తరేషు అల్పాస్థిరత్వాదినాదోషదర్శనాన్నైరాశ్యమ్. తత ఏవతదుపాయేష్వపి ముక్తిసాధనేష్వన్యేషుస్వావస్థాదర్శనేన దుష్కరత్వాదినా నైరాశ్యమితివిశేషః.

(సన్త్యజ్య) సమ్యక్త్యక్త్వా; సవాసనంపరిత్యజ్యేత్యర్థః. యద్వా, పశ్చాజ్జ సంయుక్తాయాం ప్రపత్తేరఙ్గత్వేన అఙ్గిత్వేనవా అనుపాదానమిహధర్మాణాంత్యాగః, సోఽయంప్రపత్త్యుపకారకత్వవిరహః సమ్ప్రతిపన్నేషు పురుషార్థాన్తర తదుపాయేషు ముక్త్యుపాయాన్తరేషు నిత్యనైమిత్తికేషుచ సమాన ఇతిసహోక్తిః. (లోకవిక్రాన్త చరణావితి) చరణేలోకవిక్రాన్తత్వ వచనమనాశ్రితానా మప్యాశ్రయప్రకాశనేన సౌలభ్యాదివ్యఞ్జకమ్. లోకవిక్రాన్తేతి - వ్యస్తంవా. తదాతులోకేషు విక్రాన్తః - అధిష్ఠాతేత్యర్థః.

(౧) భారతే. (౨) బ్రహ్మసూ-౩-౪-౩౨.

మూ — శరణం తేఽవ్రజం విభో ॥ త్వమేవ

మూ — శరణశబ్దం పివృణోతి (త్వమేవేతి). పిత్రాదికార్య
రక్షణస్య అస్మిన్నేవ పుష్కలత్వాదయమేవబన్ధుః,
నతుపిత్రాదయ ఇత్యభిప్రాయేణత్వమేవేత్యాద్యుక్తిః.

(తే) ఎన్ఱు నశుత్తశేషియెన్ఱుస్వామిత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. (విభో) ఎన్ఱైయాలతు — ప్రభుత్వమ్. అతాకిఱతు. జ్ఞానశక్త్యాది గుణపూర్తి. ఇత్తాల్, * అహంశబ్దవాచ్యమున్ ఇతిలే అనుసన్ధేయమ్. ఆక ఇత్తనైయుమ్ నారాయణశబ్దార్థమ్. (తే) ఎన్గిఱ విడత్తిల్ స్వరూపానుబన్ధియాన లక్ష్మీసమ్బన్ధము మనుసన్ధేయమ్. ఇత్తాల్ పురుషకారభావమ్ శొల్లుకిఱతు. (చరణౌ) ఎన్ఱైయాలే విగ్రహయోగమ్ శొల్లుకిఱతు. (శరణమ్) ఎన్ఱైయాలే ఉపాయభావమ్ శొల్లుకిఱతు. (అవ్రజమ్) అధ్యవసిత్తేనెన్ఱపడి. ఆక ఇక్కళ్కళైక్కొణ్డు విడుమవర్క్కై విట్టు పఱ్ఱుమవర్క్కై ప్పఱ్ఱినిన్ఱతు. ఆనాల్ కీళ్ విట్టవైయెల్లామ్ ఇవ్వళవేయాకిఱతో వెన్నిల్; అజ్ఞనైయిరుప్పతొన్ఱు సాపేక్షత్తైయుడైయ సర్వప్రకారపరిపూర్ణవిషయత్తై ప్పఱ్ఱిననన్ఱు.

అనన్తరమ్ కీళ్ విట్టవైయెల్లా మిరాశ్వరనేఱు న్గిఱార్. (త్వమేవ

(తే) స్వామినః పరమప్రాప్యస్య చ. * విభుశబ్దేన - ఫలప్రదానానుపయిక గుణపౌష్కల్యం వ్యజ్యతే. యద్వా విభుశబ్దేన పరత్వమ్, “తే” ఇత్యనేన సౌలభ్యఞ్చ గృహ్యతే. (అవ్రజం) ప్రజామీత్యర్థః. అనద్యతనత్వమత్రాఽవివక్షితమ్, భూతత్వేన నిర్దేశస్తు కర్తవ్యశేషనైరపేక్ష్యవ్యఞ్జనపరః. త్యాజ్యానాం త్యాగస్య పూర్వముక్తత్వాదిహ తత్ప్రపఞ్చనే తాత్పర్యమ్. ఉపాయత్వముపేయత్వఞ్చ “మాతా పితా” ఇత్యాదిశ్రుతిసిద్ధసర్వవిధబాన్ధవస్య నారాయణస్యైవేత్యభిప్రాయేణసత్యక్తం సర్వం త్వమేవేత్యాహ(౧) (త్వమేవేతి). “త్వత్పాద” ఇత్యత్ర తత్పచ్ఛబ్దాభిప్రేతఞ్చ

(౧) సుబా-౬. ఉత్తరా.

మూ — మాతాచ పితాత్వమేవ త్వమేవ బన్ధుశ్చగురు స్త్వమేవ।

మాతాచ పిఱన్దపిన్పు హితపరనాన పితావైప్పోలన్ఱియే గర్భవాసమే తొడఙ్గిరక్షిత్తుప్పోరుమనళియాన మాతావానవళ్. ఇత్తాల్. ఇవర్ సినైక్కు అతెన్నెన్నిల్, మేల్ సృష్టిక్కు ఉప్పాక ముకలఙ్గళియాతపడి తాయిరుక్కుమ్ వణ్ణమే తిరువయిత్తిలే వైత్తు రక్షిత్తుప్పోన్దవనెన్గిఱార్. (పితాత్వమేవ) మాతావుక్కు మున్నే పిఱక్కక్ర్షిపణ్ణువాన్ పితాపితే. ఇత్తాల్ "పూర్వజ" ఎన్గిఱతై నినైక్కిఱతు; (౧) "పిఱప్పిత్తతన్దై".

(త్వమేవబన్ధుశ్చ) బన్ధుక్కళుమ్ ఇవన్ వళ్ళికెడ వత్తియాతపడి నియమిత్తు నల్వళ్ళియేనడత్తుమవర్కళిఱే. అప్పడియే నాన్ వళ్ళికెడ వత్తియాతపడి అన్తరాత్మతయా ఇరున్దు నియమిత్తునల్వళ్ళియాక్కుమ్ బన్ధువుమ్నీయే.(గురు స్త్వమేవ)(౨)"గుశబ్దస్త్వన్ధకారస్స్యాత్ – గురు రిత్యభిధీయతే" ఇరుళ్ తరుమాఞాలత్తైప్పొక్కి తెళివిశుమ్బుక్కొడుక్కైయాలే ఎనక్కు అజ్ఞాతజ్ఞాపనమ్పణ్ణుమాచార్యనుమ్ నీయే. (3) "అఱియాతనఱివిత్తవత్తా" ఎన్నక్కడవతిఱే. ఆచార్యరిల్ వైత్తుక్కొణ్డుప్రథమాచార్యనావాన్ ఈశ్వరనిఱే. "లక్ష్మీనాథసమారమ్భామ్"

ఆనేనవిశదీకృతమ్. సర్వేషాంజన్తూనాంసర్వేషు†జన్మసుసర్వవిధోపకారకత్వంత్వయి సముచ్చితమిత్యభిప్రాయేణ ప్రత్యేకంత్వమేవేతి సావధారణావృత్తిః. మాతాపిత్రాదయోహితత్వప్రియత్వాస్త త్సహకృతాశ్చ తదభిమతకిఞ్చిత్కరణేనోపకుర్యుః. అయన్తు అనన్య ప్రయోజ్యోనిరపేక్షశ్చ స్వేచ్ఛయైవ సర్వప్రకారేణోపకరోతి. (మాతా) ప్రళయదశాయాముదరేస్థాపయిత్వా ప్రసవనాత్. ప్రియప్రవర్తకత్వాదిభిశ్చ (పితా). (౪)"అహంబీజప్రదఃపితా" ఇతివ్యాహ, హితప్రవర్తకశ్చ (బన్ధుః) సమ్బన్ధాన్తరేణాపి అహితనివర్తనార్హః. (గురుః) "గుశబ్దః" ఇత్యాద్యుక్తార్థకార

† (పా) జన్తుషు (౧) పెరి-తిరువ-౫. (౨) నిరుక్తమ్.

(3) తి-వాయ్-౨-3-౨. (౪) గీ-౧౪-౪.

మూ— త్వమేవవిద్యా ద్రవిణంత్వమేవ త్వమేవసర్వంమమ దేవదేవ ॥

ఎన్నక్కడవతె. (౧) "ఇఱైవి త్తైన్ని" ఎన్గిఱపడియే ముతలడియే పిడిచ్చి జనకనాకైయాలే ప్రథమాచార్యనెన్నక్కడవైయిఱే.

(త్వమేవవిద్యా) ఉపదేశిత్తజ్ఞానముమ్ నీయే. అతావతు — (౨)"ఞానక్కైక్కళు క్కెల్లామావియుమాక్కైయుమ్" ఎన్గిఱపడియే జ్ఞానత్తినుడైయ సత్తాదికళ్ అవనధీనమాకైయాలుమ్, జ్ఞానప్రతిపాద్య నాకైయాలుమ్, జ్ఞానముమ్నీయేయెన్గిఱతు. (ద్రవిణంత్వమేవ) ద్రవిణ మాకిఱతు - ద్రవ్యమ్. అతావతు - భోగత్తుక్కు ఉపకరణమాయిరుక్కై. ఇత్తాల్ భోగోపకరణమాన పరభక్త్యాదికళుమ్ నీయేయెన్గిఱార్. అన్రిక్కే, (౩)"ధనంమదీయమ్" ఎన్గిఱపడియే ప్రాప్య ప్రాపకఙ్గళిరణ్డుమ్ నీయేయెన్గిఱారాకవుమామ్. (త్వమేవసర్వమ్) శొల్లిచ్చొల్లాతనవైయెల్లామ్నీయే. (మమదేవదేవ) సర్వత్తైయుమ్ విట్టు ఉన్నైయే పత్రిన వెనక్కు ఎల్లాముమ్ * అయర్వఱుమమరర్కళధిపతియాన నీయే యెన్గిఱార్. ఇతుతాన్ ఉమక్కొరువర్క్కుమేయోవెన్నిల్; ఎన్నళ వేయన్ఱు, సకలలోకఙ్గళుమ్ పత్రిక్కిఱ సకలచేతనర్క్కుమ్ సకలవిధ బన్ధువుమ్ సర్వాధికనాన నీయేయెన్గిఱార్.

నిరోధిత్వాత్. తత్రచాసౌ గురుశరీరకః; ఆదిగురుశ్చ. (విద్యా) ఉపాయభూతవిద్యాప్రవర్తకత్వాత్, తత్ఫలప్రదత్వాచ్చ. అకిఞ్చనానామ్ ఉపాసనరూపవిద్యాస్థానే నివేశాద్వా, (ద్రవిణమ్)(౪)"అమృతంసాధనంసాధ్యంయంపశ్యన్తిమునయః" ఇత్యుక్తాత్సాధనత్వాత్సాధ్యత్వాచ్చ. "త్వమేవసర్వమ్" ఇతి - ఉక్తానుక్త సర్వకార్త్స్న్యపరమ్. (మమ) తత్త్వవిదోఽకిఞ్చనస్యత్యక్తాన్యసాధ్య సాధనస్య త్వయ్యన్యస్తభరస్యచ. (దేవదేవేతి) సర్వప్రకారోత్కర్షపరమ్.

(౧) తి-వాయ్మొ-౫-౮-౯. (౨) తి-వాయ్మొ-౧-౯-౮.
(౩) స్తో-౫- (౪) పాఞ్చ-

రా — పితాసిలోకస్యచరాచరస్యత్వమస్య పూజ్యశ్చగురుర్గరీయాన్ ।
నత్వత్సమోఽస్త్యభ్యధికః కుతోఽన్యోలోకత్రయేఽప్యప్రతిమప్రభావ ।

పరంమమ, సర్వస్యలోకస్యచేత్యాహ(పితాసీతి). రక్షకత్వేసమాభ్యధికరాహిత్యముక్తమ్; సౌలభ్యేవా. అప్రతిమప్రభావేతి-పరత్వస్యోక్తిః

(పితాసిలోకస్యచరాచరస్య) సర్వలోకఙ్గళిలుముణ్డాన జఙ్గమస్థావరాత్మకమాన సకలత్తుక్కుమ్ ఉత్పాదకనానవనే. (త్వమస్యపూజ్య:) ఆకైయాలే సర్వత్తుక్కుమ్ పూజ్యన్నీయల్లైయో? (గురుర్గరీయాన్) శ్రేష్ఠనాన వాచార్యనుమ్నీయే. కీழ்చ్చొన్న పూజ్యతై పితృత్వత్తళవిలేనిఱ్కుమ్; ఇత్తాల్, (౧) "గరీయాన్బ్రహ్మదఃపితా" ఎన్ఱు పూజ్యతైయిలెల్లైశొల్లుకిఱతు. (నత్వత్సమోఽస్త్యభ్యధికః కుతోఽన్యః) సర్వలాంఛాయవాకైయాలే త్వద్వ్యతిరిక్తసమస్తపదార్థఙ్గళిలుమ్ ఉనక్కు సదృశరిల్లైయన్తాల్, అధికరిల్లై యెన్ఱుమిడమ్ శొల్లవేణుమో? (౨) ఒత్తార్మిక్కారైయిలైయాయవితే.(లోకత్రయేప్య ప్రతిమప్రభావ) ఆకైయాలే త్రివిధచేతనరిలుఙ్గాట్టిల్ ఒప్పిల్లాతప్రభావత్తైయుడైయననే!

ఏవంస్వవిషయేఽనుసంహితస్య సర్వవిధబన్ధుత్వస్య సర్వవిషయత్వేన నిరుపాధికత్వం సూచయతి(పితాసీతి). (లోకస్య) హిరణ్యగర్భాదిబ్రహ్మజాతస్య. (పూజ్యశ్చ) పితృత్వగురుత్వాదిభిస్సర్వకర్మారాధ్యత్వశ్రుతేశ్చ సమారాధ్యః. (౧) "గరీయాన్బ్రహ్మదఃపితా" ఇత్యుక్తమాహ(గరీయానితి). "గరీయాన్-పూజ్యతమః" ఇతితుభాష్యకృత్. (లోకత్రయే) బద్ధముక్తనిత్యరూప చేతనవర్గత్రయే. యద్వాలోకత్రయశబ్దేన సర్వలోకవర్తినాంలక్షణా. ప్రభావతోఽప్రతిమత్వస్య కణ్ఠోక్తత్వాత్, "నత్వత్సమోఽస్తి" ఇత్యాదికమిహాకారుణ్యాదిషుయోజితమ్.

---

(౧) (౨) తై-నారా-౨-౩-౨. (౩)

మూ— తస్మాత్

ప్రవృత్తింవివృణోతి (తస్మాదితి)

అనన్తరమ్, కీழ் శరణమ్పుక్కవతుక్కు త్తామణమ్ పణ్ణుకిఱాన్. త్తామణమ్ పణ్ణుకిఱతు ఆరుడైయహృదయత్తాలే యెన్నిల్; స్వహృదయత్తాలే. అతెన్నెన్నిల్; అనాదికాలమ్ అపరాధత్తై ప్పణ్ణి క్కొడుపూరిత్తవన్ ఇన్దాక ఆభిముఖ్యమ్పణ్ణినానేయాకిలుమ్(౧) "రిపూణామపి వత్సలః"(౨)"యదివారావణస్స్వయమ్" ఎన్గిఱఅవన్పడిపోర్త్తాల్ ఇవనై క్కైక్కొళ్ళుకైక్కు ఒరుకుఱై యిల్లై. ఆకిలుమ్పతివ్రతైయాయిరుప్పాళ్ నెడునాళ్ వ్యభిచరిత్తు, పిన్బుభర్త్తావానవన్ "పత్నియాళ్ నెన్గిఱవితువే ఆల మ్బనమాకవన్దు "ఎన్నై ౘరక్షిక్క వేణుమ్" ఎన్రు మున్నేనిన్రాల్ వరుక్కైత్తానే అపరాధమ్. అతుక్కుమేలే "ఎన్నై ౘరక్షిక్క వేణుమ్" ఎన్నైయా నతు అపరాధత్తుక్కు మేలెల్లైయాయ్, స్త్రీత్వహానియుమాయిరుక్కుమిఱే. అప్పడియే ఇవనుమ్ అనన్యార్హ శేషభూతనుమాయిరున్దు పెత్త కనక్కు అపరాధత్తైప్పణ్ణిపోన్దు ఇన్రువన్దుశరణమ్ పుకురుకైయానతు — అపరాధత్తుక్కు మేలెల్లైయుమాయ్, శేషత్వహానియుమాయిరుక్కక్కడవతిఱే.

ఆనాల్ శరణమ్ పుకురుకైయుమ్ అపరాధత్తుక్కుమేలెల్లైయాకిల్ శరణమ్పుకుకిఱతేన్, త్తామణమ్పణ్ణుకిఱతెన్నెన్నిల్, (౩) "త్వమేవ శరణంగతః" ఎన్గిఱ కాకత్తోపాతి పుఱమ్బుపుకలిల్లామైయాలే శరణమ్ పుకవుమ్వేణుమ్. పూర్వవృత్తత్తైప్పారా, "పణ్ణినవితువుమ్ అపరాధమ్" ఎన్రు భయహేతువాకైయాలే త్తామణమ్ పణ్ణవుమ్ వేణుమ్.

(తస్మాత్) "త్వమేవ" ఇత్యాదిప్పడియే నీయే సకలవిధబన్ధువ

(తస్మాత్) తస్మైవసర్వవిధబన్ధుత్వాత్, ప్రథావతిః కారుణ్యాదిగుణైశ్చసర్వాధి

(౧) రా-యు-౫౯-౫౦. (౨) రా-యు-౧౮-౩౫. (3) రా-సు-3౮-33.

మా_ ప్రణమ్య ప్రణిధాయ కాయం ప్రసాదయే త్వామహమీశమీడ్యమ్।

(ఈశమీడ్యమ్) (౧)"నతస్యేశే కశ్చన, తస్య నామ మహద్యశః" ఇతిసత్

మాకైయాలే. శెయ్‌తకుత్తమ్ పొఱుక్కుమ్బోతు సకలవిధబన్ధువుమాక వేణుమ్బోతే కాణుమ్. అతుతన్నిలుమ్ భర్తావెన్దాప్పోలే ఒరు ముఱైయే యాయ్ ఒరువర్ పెట్టిరుక్కుమాకిల్ కుత్తమేయాయ్ త్తలైక్కట్టుకైయన్ఱిక్కే, సకలవిధ బన్ధువుమాయిరుక్కైయాలే ఇవనుక్కుచ్చెయ్యలాకాతతిల్లై. అవనుక్కుప్పొఱుక్కలాకాతతుమిల్లైయెన్నై. (ప్రణమ్య) మానసమాన దణ్డన్. (ప్రణిధాయ కాయమ్) కాయికమాన దణ్డన్. ఇరణ్డైయుమ్ శొల్లుకైయాలే వాచికమ్ అర్థాత్సిద్ధమ్. ఆక త్రివిధకరణఙ్గళాలుమ్ శరణమ్ పుక్కపడి శొల్లిత్తు. ఏతుక్కాకవెన్నిల్; (ప్రసాదయే) ప్రసాదిప్పిక్కైక్కాక. ఆరైయెన్నిల్ (ఈశమీడ్యం త్వామ్) శేషియుమాయ్ స్తుత్యనుమాయిరున్దుళ్ళ ఉన్నై. ఆరెన్నిల్, (అహమ్) అనన్యార్హ శేషభూతనుమాయిరుక్కవెత్తు అపరా

కత్వాత్ త్వద్విషయాపరాధస్య పిత్రాదిసర్వవిషయాపరాధరూపత్వాత్ సర్వవిషయాపరాధానాం త్వదాజ్ఞాతిలఙ్ఘనరూపత్వేన త్వదపరాధత్వాచ్చేతి భావః. * ప్రణమ్యేత్యాదికమ్ - ప్రపద్య ఇత్యస్య వివరణమ్. ప్రకృష్టప్రహ్వీభావశ్చ అత్ర ప్రకరణాత్ ప్రపత్తిరూపః. సచ పూర్వకృత ఏవ ఫలవిశేష ప్రార్థనార్థమిహానూద్యతే. కాయ ప్రణిధానమ్ - అత్ర స్వరక్షణార్థస్వవ్యాపారాన్తరనివృత్తి వ్యఞ్జనమాత్రమ్. (ప్రణమ్య ప్రసాదయే) ప్రపదనరూపం ప్రసాదనమనుతిష్ఠామి. భక్తివత్ ప్రపత్తిరపి ప్రసాదనవిశేషః. మదిష్టవిఘాతానిష్టప్రాప్తిహేతుభూత మత్కృతాపరాధజనితాప్రీతిరూపకాలుష్య రహితం కరోమీత్యర్థః. (త్వామ్) స్వతస్సర్వభూతానాం సుహృదం మదపరాధాత్ కలుషితబుద్ధిమ్. (అహమ్) అకిఞ్చనోఽనన్యగతిః, త్వత్ప్రాప్త్యైకదత్తవరస్య

(౧) తై-నా.

మూ;- పితేవపుత్రస్యసఖేవసఖ్యుఃప్రియఃప్రియాయార్హసి దేవసోఢుమ్.

పిత్రాదయ స్తత్సమ్బన్ధాద్ధి క్షమన్తే. అతఃసర్వవిధసమ్బన్ధాత్ త్వయా క్షన్తవ్యమిత్యర్థః. ప్రార్థనాపర్యన్తమహావిశ్వాసః - ప్రపత్తిః. మహావిశ్వాసపూర్వికా ప్రార్థనా వా.

ధర్త్తిప్పణ్ణిప్పోన్ద ఇన్దవన్ద శరణమ్ పుక్కనాన్. ఈశనైన్నైయాలే, ఉడైయవనెన్నపడి. ఈడ్యనెన్ఱతు-స్తుత్యనెన్నపడి. నినైత్తపడిశెయ్యప్పోకాల్ నివారకరిల్లామైక్కాక ఉడైయవనెన్గిఱతు. స్తుతిక్కవేణ్డుమ్విషయత్తిలే ద్వేషిత్తుప్పోన్దనెన్ఱు తమ్ముడైయఇళివుతోన్ఱ ఈడ్యనెన్గిఱార్.

పొఱుక్కైక్కు హేతు శొల్లుకిఱతుమేల్ (పితేవపుత్రస్య)పుత్రన్ పణ్ణినకుత్తత్తైప్పితా పొఱుక్కుమాపోలవుమ్. (సఖేవసఖ్యుః) తోழన్ శెయ్తకుత్తత్తై తోழన్ పొఱుక్కుమాపోలవుమ్. (ప్రియఃప్రియాయాః) ప్రియైయైయినుడైయకుత్తత్తై ప్రియనానవన్ పొఱుక్కుమాపోలవుమ్. సన్ధిరార్షః. (సోఢుమ్)పొఱుక్కైక్కు సర్వవిధబన్ధువుమాయిరుక్కైయాలే. (దేవఅర్హసి) దేవరీర్ అప్పడిక్కు అర్హర్.

ఆక, ముతల్ చూర్ణైయాలే ప్రాప్యరుచిక్కుమ్ ప్రాపకవ్యవసాయత్తుక్కుమాక ప్పిరాట్టితిరువడికళిలే శరణమ్పుక్కు, ఇరణ్డామ్చూర్ణైయిలే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలే పెఱ్ఱు, అనన్తరమ్ ఆశ్రయిక్కైక్కు అశక్త్యాదితరసాధ్యసాధనశ్చ. (ఈశమ్) సాపరాధనిగ్రహాదిసమర్థమ్. (ఈడ్యమ్) త్వమాదిభిస్స్తుత్యమ్. (౧) "నతస్యేశేకశ్చనతస్యనామమహద్యశః" ఇతిశ్రుత్యుక్తమనేన పదద్వయేనదర్శితమ్. క్షుద్రోపిజన్తు స్సమ్బన్ధవిశేషాదపరాధంసహతే, కింపునస్త్వమిత్యభిప్రాయేణ పిత్రాదిదృష్టాన్తః. (ప్రియఃప్రియాయా) మత్ప్రీతివిషయస్త్వంత్వత్ప్రీతివిషయాయమహ్యమ్. (౨)"ప్రియోహిజ్ఞానినోత్యర్థమహంసచమమప్రియః" ఇతిహిస్వయమేవాహ. (అర్హసిదేవసోఢుమ్)ఇతివక్ష్యమాణసఙ్గ్రహః. సంసారమోచనమపి తేలీలైవేతిదేవశబ్దాభిప్రాయః. ఏతావదన్తం పూర్వఖణ్డవివరణమితి కేచిత్.

---

(౧) తై-నా-౧. (౨) గీ-౭-౧౭.

ప్పాన ఉభయవిభూతినాథత్వమ్‌శొల్లి, అనన్తరమ్ ఆ(శ్రయిక్కై క్కు త్తె యాన శీలాదిగుణజ్ఞళై మున్నిట్టు ప్పిరాట్టిపురుషకారమాక త్తామ్ శరణమ్‌పుక్కు, అనన్తరమ్‌పూర్వర్ కళుడై య(ప్రక్రియైయాలే శరణమ్‌పుక్కు అనన్తరమ్ ఇతిహాసపురాణ(ప్రక్రియైయాలే శరణమ్‌పుక్కు, అనన్తరమ్ కీర్తివిట్టవై యడై యఈశ్వరనేయాకప్పటి, "ఇతుతాన్ ఎన్నళవేయన్ను సకలచేతనర్కుమ్ మొక్కుమ్" ఎన్ను కీర్తిపణ్ణిన (ప్రపత్తిక్కుప్రామాణమ్ పణ్ణినిన్ఱార్. పూర్వర్ కళుడై యరుచపరిగృహీతమాన వర్ధమేయాకిలుమ్ అవర్ కళ్ పాశురత్తై మున్నిడవే ఈశ్వరన్ తిరువుళ్ళమ్ (ప్రసన్నమామెన్ను పాక్ త్తుఅవర్ కళ్ పాశురత్తాలే శరణమ్‌పుకున్దార్. అథవా(౧)"సకృదేవ (ప్రపన్నాయ" ఎన్ఱుసకృత్ప్రపత్తిక్కుకార్యమ్ శెయ్ కైక్కుఈశ్వరన్ శమైన్దిరుక్క (ప్రాప్యత్వరాతిశయత్తాలుమ్ ఇతొ(ప్రియచ్చెల్లామైయాలుమ్, యార్ పాశురత్తుక్కుఈశ్వరనిరజ్జుమెన్ఱఅయాతేబహుముఖమాక(ప్రపత్తి పణ్ణినార్; అకఇత్తనై యాలుమ్‌పూర్వఖణ్డార్థత్తైఅనుసన్ధిత్తారాయ్‌నిన్ఱార్.

ఇనిఉత్తరఖణ్డార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. అతిల్, అనిష్టనివృత్తియుణ్డానాలల్లతు ఇష్ట(ప్రాప్తికిడై యామైయాలే మున్దుఅనమశ్నబ్దార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. అతుతనక్కు దేహాత్మాభిమానమ్ తుడక్కమాక కైజ్కర్యత్తిల్ మమతాబుద్ధిఈఱాక నడువుళ్ళవిరోధియైయుడై యప్పో క్కు త్తరవేణుమెన్ఱితే అర్థమాకనిర్వహిత్తుపోరువతు. అతుతాన్ సకలకర్మక్షయత్తాలే యాయ్‌త్తు ఉణ్డావతు. ఆకైయాలే మున్దుఅకర్మత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్.

ఆళ్వార్, (౨)"పాయ్‌న్నిన్ఱఞానమ్" ఎన్ఱు అవిద్యైయైముతలాకవరుళిచ్చెయ్‌తార్. ఇవర్, "కర్మమ్, కర్మత్తుక్కడి అజ్ఞానమ్; అజ్ఞానత్తుక్కడి దేహసమ్బన్ధమ్." ఎన్నుకర్మత్తైమున్దుఅనరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. ఆళ్వా

(౧) రా. యు. ౧౮-౩౩. (౨) తిరువిరు-౧.

మూ:- మనోవాక్కాయైః

అథఉత్తరఖణ్డం వివృణ్వాన్ ఇష్టప్రాప్తేరనిష్టనివృత్తిపూర్వకత్వాదూ పాఠక్రమాత్ ప్రథమం నమశ్శబ్దార్థమాహ (మనఇత్యాదినా).

రుక్కు స్వానుభవ మాయిరుక్కైయాలే దేహాత్మాభిమానద్వారానిన్ఱు అహఙ్కారమ్ నలికిఱప్రకారత్తాలే అవిద్యైయున్నాకవరుళిచ్చెయ్‌తార్. ఇవర్ క్కుస్వానుభవ మాయిరుక్కచ్చెయ్‌తే దర్శనత్తుక్కు కర్మప్రాధాన్యమ్ శొల్లిప్పోరువతొరు నిర్బన్ధముణ్డాకైయాలే, అతినుడైయస్థితిక్కు ఉఱుప్పాకవుమ్, మాయావాది, "అవిద్యానివృత్తి - మోక్షమ్" ఎన్ఱు అవిద్యైయైప్రధానమాక చ్చొల్లుకైయాలే అతినుడైయప్రతిక్షేపార్థమాకవుమ్, ఇవర్ కర్మమ్ముతలాక వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. అవర్ కారణపరన్నాకైయాలే అరుళిచ్చెయ్‌తార్. ఇవర్ కార్యపరన్నాకైయాలే అరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్.

(మనోవాక్కాయైః) కర్మత్తుక్కుప్పరికరమేతెన్ఱుపార్త్తాల్ మనోవాక్కాయఙ్గళ్. ఇవైతాన్ ఈశ్వరనై లభిక్కైక్కుమ్, అవనై యిழన్ఱు అనర్థప్పడుకైక్కుమ్ ఉడలాయిరుక్కుమ్. (౧) "మనఏవమనుష్యాణాం కారణంబన్ధమోక్షయోః" ఎన్ఱతేయిరుప్పతు.

అథ ఉత్తరఖణ్డస్థస్యాపిసవిశేషణ నారాయణశబ్దస్యపూర్వమేవవ్యాఖ్యాతత్వాత్ అవశిష్టయోశ్చచతుర్థీనమసోః పాఠక్రమాదర్థక్రమస్యబలీయస్త్వాత్, ప్రథమం 'మనోవాక్కాయైః' ఇత్యాదిభిస్త్రిభిర్వాక్యైరిష్టప్రాప్తేః పూర్వభావినీంమమకారనివృత్తింవాచినమశ్శబ్దవివక్షితాంసర్వానిష్టనివృత్తింప్రార్థయతే. తత్రసర్వస్యచానిష్టస్య ఇష్టవిఘాతస్యచకర్మమూలత్వాత్తన్నివృత్తిః పూర్వమభ్యర్థ్యతే. మానసాదిభేదేనత్రివిధః పాపరాశిస్తద్విపాకశ్చమన్వాదిభిర్విభక్త ఇతిజ్ఞాపనాయ కరణత్రయోపాదానమ్.

---

(౧) వి-పు-౬-౭-౨౮

మూ. - అనాదికాలప్రవృత్తానన్తాకృత్యకరణకృత్యాకరణభగవదపచార

అనాదికాలప్రవృత్తత్వమానన్త్యహేతుః, ప్రథమానన్తశబ్దః సామాన్యాపరాధవిశేషణమ్. సామాన్యాపరాధముక్త్వా విశేషాపరాధమాహ (భగవదితి) భగవదపచారః - శిశుపాలాదికృతః.

(అనాదికాలప్రవృత్త) అనాదికాలమ్ తొడఙ్గిప్పోన్ద. (అనన్త) ఇవై తాన్ అళవిఱన్దిరుక్కై. ఇవై తానిరుక్కుమ్బడి యెన్నెన్నిల్; (అకృత్యకరణ) ఇతువెన్న, (కృత్యాకరణ) ఇతువెన్న. (భగవదపచార) ఇతువెన్న:

అకృత్యకరణాదేరహేతుకత్వమన్యోన్యాశ్రయాదికఞ్చ పరిహర్తుమాహ (అనాదికాలప్రవృత్తేతి). ఏతత్ప్రవృత్తియోగ్యైః కరణైరేతావన్తం కాలమహితే ప్రవృత్తోఽస్మీతి నిర్వేదశ్చాత్ర వ్యఞ్జితః. "యద్బ్రహ్మకల్ప" ఇత్యాది ప్రక్రియయా అనాదికాలప్రవృత్తమ్, అత ఏవానన్తమ్; ప్రథమానన్తశబ్దః అకృత్యకరణకృత్యాకరణరూపసామాన్యాపచారయోరన్వేతవ్యః. ద్వితీయస్తు భగవదపచారాదౌ. అకృత్యకరణాదిషట్కమ్ - ఉత్తరోత్తరం క్రూరతరమ్. యద్యపి కేషాంచిత్కృత్యానామకరణమకృత్యకరణాత్త కమ్. తథాపి శరణాగతరక్షణాదికృత్యాకరణం మహత్తరపాతకకోటౌ అస్మర్యత ఇతి, జ్ఞాపయితుమ్, అకృత్యకరణాదుత్తరం కృత్యాకరణోక్తిః. అకృత్యకరణాన్తర్గతస్యాపి భగవదపచారాదేః బ్రాహ్మణపరివ్రాజకన్యాయేన ప్రకృష్టత్వజ్ఞాపనాయ పృథగభిధానమ్. యద్యపి అకృత్యకరణాదేరపి ఆజ్ఞాతిలఙ్ఘనరూపతయా భగవదపచారత్వమ్, తచ్చాత్ర "అపచారాన్" ఇతి విశేష్యనిర్దేశేన వ్యజ్యతే; తథాపి శిశుపాలాదీనామివ అవ్యవధానేన భగవత్పరీవాదాదికమిహ భగవదపచారశబ్దోక్తమ్. అకృత్యకరణశబ్దేన తు - స్వవర్ణాశ్రమాదినిషిద్ధానుష్ఠానమాత్రమ్; కృత్యాకరణశబ్దేన స్వవర్ణాదినియతధర్మస్య ప్రాప్తకాలే శక్తేనాఽననుష్ఠానమ్. భగవదపచారాశ్చ ద్వాత్రింశదపచారాదిప్రకరణేషు ద్రష్టవ్యాః. భగవదీయేషు వస్తుషు స్వీయత్వ

మూ.-భాగవతాపచారాసహ్యాపచారరూప నానావిధానన్తాపచారాన్

భాగవతాపచారస్తు - భాగవతవిషయే అర్థాదినిమిత్తాన్తరేణ కృతః; భాగవతాపచారః భగవదపచారః. భగవదపచారః-భాగవతాపచార ఇతి. భాగవతభక్తివిషయాపచారః-అసహ్యాపచారః; ఆచార్యవిషయాపరాధో వా. భాగవతే అభాగవతత్వనిమిత్తాపరాధో వా. అర్చావతారవిగ్రహస్య అద్వైలక్షణ్యప్రతిపత్తిర్వా. ఏకైకకోట్యవాన్తరభేదాపరో నానావిధశబ్దః.

(భాగవతాపచార) ఇతువెన్న; (అసహ్యాపచార) ఇతువెన్న; (నానావిధ) ఇప్పడిబహువిధమాయ్. (అనన్తాపచారాన్) ఇవత్తిల్ ఓరోవిధమే అనన్తమాయ్, ఇప్పడియుళ్ళవైతాన్ అసఙ్ఖ్యాతమాయిరుక్కై. ఇతితే అపచారత్తిన్నుడైయ అనన్తత్తైయిరుసపడి. (౧) "యద్బ్రహ్మకల్పనియుతానుభవేప్యనాశ్యం తత్కిల్బిషం సృజతిజన్తురిహక్షణార్ధే" ఎన్ను నూఱాయిరమ్ బ్రహ్మకల్పమ్ కూడినాలుమ్ అనుభవిత్తుముడిక్కవొణ్ణాతపాపత్తై యిత్తే ఇచ్చేతనన్ ఒరుక్షణార్ధత్తిలేపణ్ణువతు.

బుద్ధిః అర్చావతారపర్యన్తేష్వవతారేషు, ప్రాకృతత్వబుద్ధిరిత్యాదయోపి భగవదపచారాః. త్వదపచారేతి వక్తవ్యేప్యత్ర భగవదపచారశబ్దస్తత్ప్రమాణోపాత్తప్రకారసూచనార్థః. అయథాశాస్త్రమస్థాన్యుపాధిభిర్భాగవతవిరుద్ధాచరణమిహ భాగవతాపచారః. ఇమాంవిపర్యాసేన కేచిద్వర్ణయంతి. ఏతయోరేవాపచారవర్గయోః "నక్షమామి" ఇత్యాదిభిర్విశేషితాః కేచిత్, పూర్వోక్తన్యాయాదసహ్యాపచారా ఇతి విభజ్యన్తే; తేచ(౨)"విద్యాచోరో గురుద్రోహీ"(3)"ఏకాన్తుర్ప్రదాతారమ్", (౪) "యస్యాద్రంభగవద్భక్తమ్" (౫) "మయిద్వేషానుబన్ధోభూత్సంస్తుతాప్యద్యతే తవ" ఇత్యాదిషుద్రష్టవ్యాః.

---

(౧) వై-స్త-౬౭. (౨) (3) (౪) (౫) వి-పు-౧-౨౦-౨౧.

మమ,- ఆరబ్ధకార్యానానారబ్ధకార్యాన్ కృతాన్ క్రియమాణాన్ కరిష్యమాణాంశ్చ సర్వానశేషతః క్షమస్వ.

సర్వశబ్దః - అపరాధవ్యక్తికార్త్స్న్యపరః. కర్మణాం వైదికకర్మానర్హతాపాదనశక్తిః, ప్రత్యవాయకరత్వశక్తిః, వాసనాజనకత్వశక్తిశ్చ అస్తి. తత్ర అన్యతమశక్తిమాత్రం క్షమావిషయో మాభూదితి, అశేషత ఇత్యుక్తమ్.

(ఆరబ్ధకార్యాన్) ఫలప్రదానత్తిల్ ఒరుప్పట్టవై. (అనారబ్ధకార్యాన్) ప్రబలకర్మతిరోధానత్తాలే అవసరప్రతీక్షమానవై. (కృతాన్ క్రియమాణాన్ కరిష్యమాణాంశ్చ) కాలత్రయత్తిలుళ్ళవైయాయుమ్. (సర్వాన్)

ఏవం నిర్నిబన్ధన భగవద్భాగవతద్వేషావజ్ఞాపరిహాసాదయశ్చ యథాలోకమసహ్యాపచారా ఇత్యనుశిష్యన్తే. ఏతేషాఞ్చాపి ప్రత్యేకమవాన్తరోపాధిభిర్నానావిధాః; తత్తద్విధాస్వపి అవాన్తరవ్యక్తిభేదైరనన్తాః. (ఆరబ్ధకార్యాన్) జాత్యాయుర్భోగరూపవిపాకసంజ్ఞఫలప్రదానే ప్రవృత్తాన్. యద్యపి (౧) "అనారబ్ధకార్యే ఏవతు పూర్వే తదవధేః" ఇత్యుపాసనే సూత్రితమ్; తథాపి, (౨) "సాధ్యభక్తిస్తు సా హన్త్రీ ప్రారబ్ధస్యాపి భూయసీ" ఇతి ప్రపత్తౌ విశేషవచనాదత్ర ఆరబ్ధకార్యోపాదానమ్. అర్థితార్థప్రదస్య శరణ్యస్య ప్రపత్తౄణామార్తితారతమ్యానుసారేణ యథాప్రార్థితఫలప్రదానాత్, తదిష్టదేహాద్యనువృత్తౌ న ప్రత్యక్షాదివిరోధః. (అనారబ్ధకార్యాన్) ప్రారబ్ధకార్యకర్మనిరుద్ధావసరతయా అనుపక్రాన్తఫలాన్. ద్వివిధానపి "కృతాన్" ఇత్యవచ్ఛినత్తి. (క్రియమాణాన్) ఆనుకూల్యసఙ్కల్పాదిషు సత్స్వపి దేశకాలాదివైగుణ్యాత్, పూర్వనియుక్తదూరస్థదుర్నివారభృత్యాదిముఖేన వా ఉపక్రాన్తానపరిసమాప్తాన్. (కరిష్యమాణాన్) తద్వదనుబన్ధ్యాదిముఖేన అగత్యా ప్రమాదాద్వా సంభవిష్యతః, బుద్ధిపూర్వోత్తరాఘానాం పశ్చాదేవ ప్రాయశ్చిత్తవిధానాత్. తేషామప్యత్ర సఙ్గ్రహేణ యథార్హప్రాయశ్చిత్తప్రేరణం క్షమాఫలం గ్రాహ్యమ్. (సర్వాన

---

(౧) బ్రహ్మసూ-౪-౧-౧౫. (౨) అహిర్బుధ్న్యసం.

ఇవై తాన్ శిలవఱ్ఱై చ్చొల్లిఱ్ఱిత్తనై. ఎన్నాల్ శొల్లి ముడిక్కవొణ్ణాత ఎల్లాపాపఙ్గళైయుమ్. (అశేషతశ్శమస్వ) సవాసనమాకప్పొఱుత్తరుళవే ణుమ్. అకృత్యకరణమావతు - శాస్త్రవిరుద్ధమానవఱ్ఱై అనుష్ఠిక్కై. కృత్యాకరణమావతు - శాస్త్రవిహితమానవఱ్ఱై అనుష్ఠియాతొழிకై. (౧)"విదుషోతిక్రమేదణ్డభూయస్త్వమ్"(౨)"శక్తస్యాతీవదోషవత్" ఎన్ఱు శక్తనాయిరుక్క అనుష్ఠియాతొழிన్దాల్ దోషమ్ కనత్తిరుక్కుమిఱే.

భగవదపచారమావతు - అముతుపడి, శాత్తుప్పడిక్కు అర్థమానత్తై విచ్ఛేదమ్పణ్ణుకై. అతావతు - అవఱ్ఱైత్తాన్ వాఙ్గిజీవిత్తలుమ్ పిఱర్క్కు ఉపకరిత్తల్, అత్తాలే జీవిప్పార్ పక్కలిలే యాచితమాయాతల్, అయాచితమాయాతల్ జీవిత్తలుమ్, అవతారఙ్గళిల్ సజాతీయబుద్ధిపణ్ణుకైయుమ్ అర్చావతారత్తిల్ ఉపాదానస్మృతియుమ్, ఈశ్వరన్ పక్కల్ దేవతాన్తరఙ్గళోడుసజాతీయతాబుద్ధియుమ్, అవనతానవస్తుక్కళిల్ మమతాబుద్ధియుమ్; ఇతువుమ్ అకృత్యకరణఙ్గళిలొన్ఱాయిరుక్క, పిరియ పెడుక్క వేణ్డిఱ్ఱు - ఇతినుడై యక్రౌర్యాతిశయమిరున్దపడి.

శేషతః) ఇతివ్యక్తిశక్తిశాస్త్రసిద్ధపరమ్. సన్తిహి పాపానాం బహ్వ్యశ్శక్తయః. తత్వతిరోధాయకత్వమ్, ప్రత్యవాయజనకత్వమ్, కర్మాన్తరానర్హతాపాదకత్వమ్, సజాతీయపాపారమ్భరుచిజనకత్వఞ్చేతి. ఏతాస్వన్తిమావాస నేత్యుచ్యతే. సాచ ప్రత్యుత్తరేవ్యక్త మనుపదిష్యతే. పాపశక్తిశ్చ - నిగ్రహసంజ్ఞః పరమపురుషబుద్ధివిశేష ఏవేతి "క్షమస్వ" ఇత్యనేనవ్యజ్యతే: నిగ్రహనివృత్తిరూపో హి ప్రసాదవిశేషః - ఇహ క్షమా. అత్ర భాగవతాపచారేషు తద్విదితేషు తత్ప్రసాదనముఖేన భగవతః ప్రసాదనమ్,(౩)"మయాత్వంపరుషాణ్యుక్తస్తచ్చత్వంక్షన్తుమర్హసి" ఇతిన్యాయాత్. తదవిదితేషుతు అవ్యవధానేన రహస్యప్రాయశ్చిత్తన్యాయాత్.

---

(౧) (౨) (౩) రా-కి-౩౬-౨౦.

ము;- అనాదికాల ప్రవృత్త

అథ మోక్షవిరోధిపుణ్యపాపరూపంక్షామయతి(అనాదీతి).

భాగవతాపచారమావతు - అర్థకామాఽభిమాన నిమిత్తమాక శ్రీవైష్ణవర్ కళోడువివాదమ్ పణ్ణుకైయుమ్, జన్మవృత్తాదికళాలే కుత్తై యనినైక్కైయుమ్, వికలకరణర్ పక్కల్ క్షేపోక్తిపణ్ణుకైయుమ్. అసహ్యాపచారమావతు - నిర్నిబన్ధనమాక భగవద్భాగవతసమృద్ధియైక్కణ్డాల్ పొఱుక్కమాట్టాతే ముట్టికొళ్ళుతల్, నాక్కుకొళ్ళుతల్ శెయ్కై. శ్రీవైష్ణవనెన్నుమతు వేహేతువాక ప్రద్వేషమ్ పణ్ణుకై. పుత్రవాత్సల్యమ్ శెల్లానిఱ్క త్తిరునామమ్ శొన్నతువే హేతువాక అగ్నిదాహమ్ముతలాన హింసైయైప్పణ్ణినానిఱే పితావానవన్.

శిశుపాలాదికళ్ పణ్ణినవై భగవదపచారమ్. రావణాదికళ్ పిరాట్టిపోల్వార్ విషయత్తిల్ పణ్ణినవై భాగవతాపచారమ్. హిరణ్యాదికళ్ శ్రీప్రహ్లాదాదికళ్ విషయత్తిల్ పణ్ణినవై - అసహ్యాపచారమ్.

(అనాదికాలప్రవృత్త) కీழ్ (౧) పొల్లావొழுక్కుమ్" ఎన్గిఱపడియే అకృత్యకరణాద్యపరాధఙ్గళై ప్పొఱుక్కవేణుమెన్నార్. ఇఙ్గుఅతుక్కడియానవిపరీతవృత్తత్తాలుణ్డానఅపరాధఙ్గళైప్పొఱుక్కవేణుమెన్గిఱార్. వృత్తహానికీழే శొల్లిఱ్రన్నో? తరియఙ్గేశొల్లుకై పునరుక్తమన్నో వెన్నిల్, అఙ్గు "అకృత్యకరణకృత్యాకరణమ్" ఎన్ఱు - శాస్త్రవిరుద్ధమాన వస్తుక్కై అనుష్ఠిక్కైయుమ్, విహితానుష్ఠానమ్ పణ్ణాతొழிకైయుమాకిఱవృత్తహానిశొల్లిఱ్ఱు. వేదాన్తవిషయజ్ఞానాభావత్తాల్ వరుమ్ వృత్తహానికళుణ్డు, అవస్తుక్కై యాయ్ త్తుఇఙ్గుచ్చొల్లుకిఱతు; ఆకైయాలే పునరుక్తిదోషమిల్లై.

ఏవం నిషిద్ధక్షమాం ప్రార్థితా, అథ సహేతుక కామ్యక్షమాం ప్రార్థ్యతే (అనాది కాలేతి). క్షుద్రపురుషార్థకామనాయా విపరీతజ్ఞానసాపేక్షతయా అపచారాణా

(౧) తిరువా-౧.

విపరీతజ్ఞానమాత్మవిషయం కృత్స్నజగద్విషయఞ్చ

ఆత్మనో జగతశ్చ స్వాతన్త్ర్యధీః, దేవతాన్తరశేషత్వధీః భగవచ్ఛేషవస్తుని, స్వశేషత్వధీశ్చ (విపరీతజ్ఞానమ్). పూర్వాఞ్చ స్వాతన్త్ర్యాత్మధీమూలత్వాద్ భ్రాన్తిమూలమ్; భగవద్భాగవతదేవతాన్తర భజనరూపం స్వార్థం స్వప్రతా

(అనాదికాలప్రవృత్తి) అనాదికాలమ్ పణ్ణిప్పోన్ద. (విపరీతజ్ఞానమ్) ఇతు స్వరూపస్పర్శియన్ఱు. ఆనాల్ ఒరునాళిలే వన్దేఱిప్పోవెన్నిల్; అజ్ఞన్ కొల్లవొణ్ణాతు, అనాదియెన్నుమత్తనై. స్వరూపస్పర్శియన్నలా ప్పడియాలే ఇతిననాదిత్వమిరుప్పతు. భగవత్ప్రసాదత్తాలే ఒరునాళ్ కళియక్కూడియతాలే వన్దేఱియెన్ఱిన్నవిత్తనై.

విపరీతజ్ఞానమావతు — ఓరర్థత్తిల్ అర్థాన్తరబుద్ధిపణ్ణుకై. అతావతు — రజ్జువిలే సర్పబుద్ధియుమ్ శుక్తియిలే రజతబుద్ధియుమ్. ఇతు ఇరువిషయమేతెన్నిల్, (ఆత్మవిషయంకృత్స్నజగద్విషయఞ్చ) ఆత్మవిషయమాకవుమ్ కృత్స్నజగద్విషయమాకవుమ్. ఆత్మవిషయమాన విపరీతజ్ఞానమావతు — దేహాత్మాభిమానమ్. కృత్స్నజగద్విషయమానవిపరీతజ్ఞానమావతు — దేవతిర్యఙ్మనుష్యస్థావరశరీరఙ్గళిలే తత్తద్బుద్ధిపణ్ణుకై.

మిహ శాస్త్రార్థజ్ఞానపూర్వకకామ్యానామపి మాత్రయా భ్రాన్తిహేతుత్వం వ్యఞ్జయితుమిహ విశేషతో విపరీతజ్ఞానస్య సఙ్గ్రహోక్తిః. యథావస్థితవిషయవిరుద్ధాకారావగాహిజ్ఞానమిహ విపరీతజ్ఞానమ్. తచ్చాత్ర, (౧) "యోఽన్యథా సన్తమాత్మానమ్" ఇత్యాదిభిరుక్తః స్వాత్మనో జగతశ్చ స్వనిష్ఠత్వ స్వతన్త్రత్వ స్వశేషత్వ భగవదన్య నిష్ఠత్వాదిభ్రమ ఇత్యభిప్రాయేణాహ (ఆత్మవిషయంకృత్స్నజగద్విషయఞ్చేతి). వృత్తశబ్దస్య శాస్త్రీయే ప్రసిద్ధిప్రకర్షముపజీవ్య విపరీతవృత్తమితి బన్ధకం కామ్యం కర్మోచ్యతే; అన్యథా పూర్వోక్తేన పునరుక్తిప్రసఙ్గాత్. కామ్యస్య చ విపరీతవృత్తత్వం సాత్త్వికత్యాగసముదర్శితాద్వి. విశిష్టాచారపథస్య విపరీతత్వాత్.

---

(౧) భార-ఆది-౯౦-౩౦.

విపరీతవృత్తిశ్చాఽశేషవిషయమద్యాపివర్తమానం వర్తిష్యమాణఞ్చ సర్వం క్షమస్వ.

ద్వ్యర్థశ్చయత్త్వ్యాఖ్యమ్- తత్ - అశేషవిషయమ్ విపరీతవృత్తమిత్యుచ్యతే. ఆచార్యసేవాదినా శాస్త్రజన్యజ్ఞానేసప్పున్నేపి వాసనావశాదనువర్తమాన మిత్యభిప్రాయేణోక్తమ్ (అద్యాపివర్తమానమితి).

(విపరీతవృత్తిశ్చ) అతావతు-విరుద్ధమాక వనుష్ఠిక్కై. కృత్స్న జగద్విషయమాన విపరీతవృత్తమావతు - ఒరువన్ తనక్కు ఓరపకారమ్ పణ్ణినాల్ స్వకర్మఫలమెన్ఱుమ్, తత్తత్కర్మానుగుణమాక ఈశ్వరన్ ప్రవర్తకనెన్ఱుమ్ నినైయాతే, నిమిత్తమాత్రనాన చేతననై స్వతన్త్రనాకబుద్ధి పణ్ణి అవన్ శెయ్‌తానెన్ఱు అవనుక్కు అపకరిక్కై. ఆత్మవిషయమాన విపరీతవృత్తమావతు-పరతన్త్రనానతన్నై స్వతన్త్రనెన్ఱు నినైత్తుత్తాన్ ప్రవర్తిక్కై. అశేషవిషయమ్-ఐశ్వర్యాదిపురుషార్థఙ్గళై అపేక్షిక్కైయుమ్, ఇప్పడిసర్వవిషయమాకవుమ్. †(అద్యాపి) మున్బు శెయ్‌తవఱ్ఱైయుమ్.

(అద్యాపివర్తమానమ్) ఇప్పోతు శెయ్‌కిఱవఱ్ఱైయుమ్. (వర్తిష్యమాణఞ్చ) మేల్ శెయ్యప్పుకుకిఱవఱ్ఱైయుమ్. (సర్వంక్షమస్వ) అజ్ఞనాకైయాలే ఎన్నాలిక్కిన్ఱత్తలైక్కట్టవాక్ష్ణాతు. సర్వజ్ఞరాన దేవరీర్ అఱిన్దరుళినవెల్లావఱ్ఱైయుమ్ పొఱుత్తరుళవేణుమ్.

విపరీతవృత్తేరపి స్వవిషయతయా పుత్రాదిపరవిషయతయా చ ద్వైవిధ్యం దర్శయతి (అశేషవిషయమితి). (అద్యాపివర్తమానంవర్తిష్యమాణఞ్చ) సద్గురూపదేశాదిభిః పరోక్షసమ్యగ్జ్ఞానేపి బాధితానువృత్త్యాదినయాద్వాసనాదిభిరనువర్తమాన మిత్యర్థః. అత్ర చకారేణపూర్వకృత విపరీతవృత్తసముచ్చయః. అద్యాపీత్యనేనచ అనాదివిపరీతవృత్తసన్తతిస్సూచ్యతే. అత్రాపి సర్వశబ్దః పూర్వవత్ కార్త్స్న్యపరః, అశేషత ఇతి చానుసన్ధేయమ్.

ఇహాయథాధికారంయథాచోదితమనుష్ఠితానామపి సంసారహేతుధర్మాణా మభిచారాదీనామివ అనర్థపరబ్యవసాయితయా ముముక్షుపేక్షయా సాప

† కిఞ్చిలితంత్వాచితమ్.

మదీయానాది

అథ ప్రకృతిః, (మదీయేతి). బీజాఙ్కురన్యాయాదనాదితా.

(మదీయానాది) కీழ் కర్మత్తైయుమ్ శొల్లి, అతుక్కడియాన అజ్ఞానత్తైయుమ్ శొల్లినిన్ఱార్, ఇన్ద అజ్ఞానత్తుక్కడియాన దేహసమ్బన్ధత్తైక్కడత్తియరుళవేణుమెన్గిఱార్ ఇఙ్గు. కీழ் "క్షమస్వ" ఎన్ఱార్, ఇఙ్గు "తారయ"

తోఽస్మిన్స్వర్గాదిహేతుభూత స్వతన్త్రసఙ్కల్పత్వేపి నిగ్రహవిశేషత్వ బుద్ధ్యా కామ్య క్షమాప్రార్థనం యుక్తమ్; యద్యప్యేవం పూర్వకృతేషు కామ్యేషు గతిః, తథాపి వర్తమాన వర్తిష్యమాణ కామ్యక్షమార్థినాం స్వయం తదారమ్భ ఏవ న సమ్భవతీతి కథం తత్క్షమా ప్రార్థనమ్ ఇత్థమ్. అజ్ఞాతయాదృచ్ఛిక సుకృతన్యాయాత్ సుహృల్లక్షణబుద్ధ్యా వా సమ్భవత్సు నేదం చోద్యమ్. స్వబుద్ధిపూర్వమపి వర్తమానేషు కామ్యేషు మధ్యే నిర్వర్ణానామపి ప్రక్రాన్తసమాపనమన్తరా లబ్ధవృష్టేః కారీరీశేషసమాపనన్యాయేన స్యాత్. తత్రాపి పశ్చిమాంశస్యాజ్ఞాసిద్ధత్వాన్న కామ్యత్వదోషః. పూర్వాంశస్యతు క్షుద్రఫలకామనామూలస్య తత్ఫలజనకత్వాభావేపి తాదృశవాసనాజనకత్వసమ్భవాత్, కర్మయోగస్యేవ (౧) "నేహాఽభిక్రమనాశోఽస్తి" ఇతి న్యాయేన కేషాఞ్చిత్కర్మణామసమాప్తానాం కృతాంశస్య విళమ్బకారిసాధనాన్తరపర్యవసిత ఫలజనకత్వాత్ తత్క్షాన్తిః ప్రార్థనీయా. అత్ర పూర్వాపరాంశయోరధికారిభేదేపి అసమాప్తైరైక కర్త్ర్యాద్వర్తమానవ్యపదేశోపియుక్తః. ఉత్తరకాలేపి కేనచిద్ధేతునా నిర్వేద విచ్ఛేదాన్నిత్యత్నభ్రమాత్, స్వప్నదోషాద్వా కామ్యం సమ్భావ్యతే. తస్యానుత్పన్నస్యాపి క్షమాపేక్షణం శీఘ్రం స్వోచిత ప్రాయశ్చిత్తప్రేరణార్థం సౌభర్యాదిన్యాయేన క్రమేణ వైరాగ్యజననార్థం వా. ఉక్తం హి ప్రపన్నమధికృత్యైవ, (౨) "అథోపాయప్రసక్తోపి భుక్త్వా భోగాననామయాన్। అన్తే చిరత్తమాసాద్య విశతే వైష్ణవం పదమ్" ఇతి.

ఏవం. కర్మనివృత్తిః ప్రార్థితా; అథకర్మహేతు ప్రకృతిసమ్బన్ధనివృత్తిః కర్మనివృత్త్యైవ భవన్త్యపి సర్వేశ్వరబుద్ధివిశేషాధీనేతి జ్ఞాపయితుమభ్యర్థ్యతే (మదీయేతి). ఈశ్వరస్య వైషమ్యనైర్ఘృణ్యపరిహారార్థం మదీయేత్యుక్తమ్. అన్యో

---

(౧) గీ-౨-౪౦. (౨) లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭-౧౦౩.

ఎన్గిఱార్. ఇజ్ఞనే వేణ్డువానెన్నెన్నిల్; కర్మముమ్ అజ్ఞానముమ్ నిగ్రహరూప మాయ్ క్కొణ్డు అవన్ తిరువుళ్ళత్తిలే కిడప్పతొన్ఱాకైయాలే అవన్ తుమి క్క నినైక్కుమ్, ఇవ్వచిత్తు తాన్ నిత్యమాకైయాలే నశిక్క వెన్బతొన్ఱిల్లై; ఇని ఇతిల్ నిన్ఱుమ్ కళ్ళలుకైయే యాయిఱ్ఱు ఉళ్ళతు; అకైయాలే "తారయ" ఎన్గిఱార్. ఈశ్వరవిభూతియై అళిక్కవేణుమెన్ఱనే ఇవరుక్కు క్కరుత్తు. ఇతిల్ నిన్ఱుమ్ తన్నై యొడుక్కవిటేయుళ్ళతు. పిరిక్కవెన్నుతల్, విడువిక్కవెన్నుతల్ శెయ్యలావతు-స్వరూపమ్ తోన్ఱిక్కిడక్కిలిఱే. స్వరూపమ్ నేరాక నశిత్తు దేహమాయ్ క్కిడక్కైయాలే ఎడుక్కవేణు మెన్గిఱార్.

పాలుమ్ నీరుమ్ తన్నిలే కలన్దాల్ "పాల్ ఇతు; నీర్ ఇతు" ఎన్ఱు పిరిత్తుక్కాణవొణ్ణాతపడియుమ్, అతు-ఒరుపదార్థత్తిన్ కైప్పట్టవాఱే సారమాన పాలై గ్రహిత్తు బుజీషమాన నీరై క్కళిక్కుమాపోలే, ఒరు సర్వశక్తి పిరిత్తల్, ఇల్లైయాకిల్ నశిత్తల్ పోలేకాణుముళ్ళతు. (౧) "మమమాయా దురత్యయా" ఎన్ఱుమ్, (౧) "మామేవ యే ప్రపద్యన్తే మాయామేతాం తరన్తితే" ఎన్ఱుమ్ నాన్ పణ్ణిన మర్యాదై ఒరువరాల్ కడక్కవొణ్ణాతెన్ఱుమ్, ఎన్నైయే పఱ్ఱి క్కడక్కవేణుమెన్ఱుమరుళిచ్చెయ్కైయాలే నీయే కడత్తియరుళవేణుమెన్గిఱార్.

(అనాదికర్మప్రవాహప్రవృత్తామ్) అనాదికాలమ్ పణ్ణిప్పోన్ద కర్మపరమ్పరైయాలే ఉణ్డానతాయ్, ఇతు తాన్ విచ్ఛిన్నాక్కినతొన్ఱిల్లైక్క భగవ

న్యాశ్రయనివారణాయ బీజాఙ్కురన్యాయ మభిప్రేత్యాహ (అనాదికర్మప్రవాహప్రవృత్తామితి) ప్రకృతిస్వరూపస్య పురుషవదనాదిత్వాత్ తత్ప్రవృత్తిమాత్రే కర్మ

---

(౧) గీ-౭-౧౪.

భగవత్స్వరూప తిరోధానకరీం

(౧)"గుణమాయాసమావృతః" ఇత్యస్యార్థమాహ (భగవత్స్వరూపేతి).

త్ప్రసాదత్తాలేవన్దతత్తైన్ఱజికై. (మదీయ) ఎన్ఱాలేసమ్బన్దిక్కప్పట్టతై. ఇతు శెయ్యుమ్ కార్యమెన్నెన్నిల్; (భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీమ్) పకుత్తదేవరీరుడైయ స్వరూపత్తుక్కు తిరోధానత్తైప్పణ్ణక్కడవతాయ్, అతానతు-మఱైక్కైక్కడవదు. భగవత్స్వరూపత్తై ఇతుమఱైక్కైయావతెన్నెన్నిల్. శ్రియఃపతియాయ్, పురుషోత్తమనాయ్, సమస్తకల్యాణగుణాత్మకనాయ్, అయర్వఱుమమరర్కళతిపతియాయ్, ఉభయవిభూతినాథనాయిత్తే ఈశ్వరనిరుప్పతు. ఇప్పడియిరుక్క కుదృష్టిముఖత్తాలే నిర్విశేషచిన్మాత్రమ్ ఒరువస్తుఉణ్డు; అల్లాతతెల్లామ్ అపరమార్థమెన్నుమ్ మాయావాది. చిదచిదీశ్వరతత్త్వఙ్గళ్ మూన్ఱుఉణ్డు; అతిల్ చిదచిత్తుక్కళ్ తచ్ఛేషమాయ్ ఈశ్వరన్ శేషియాయిరుక్కిఱానల్లన్. ఎల్లామ్కూడ ఏకద్రవ్యపరిణామమెన్నుమ్ భేదాభేదవాది. కర్మమ్పణ్ణుకైక్కుత్తానుణ్డాకిల్ కర్మఫలమ్ భుజిప్పిక్కైక్కుకర్మముణ్డాకిల్ ఇని ఈశ్వరాపేక్షైతాన్ ఎన్? అతోన్ఱిల్లైకాణెన్నుమ్ సాఙ్ఖ్యవైశేషికర్కళ్, ఆకఇతాయ్త్తుమఱైక్కైయావతు. ఇతుక్కడి దేహమాయిత్తేయిరుప్పతు.

హేతుకత్వముక్తమ్. తత్రచ, (౧) "గుణమయ్యాసమావృతః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధంప్రతికూలప్రవృత్తిత్రయం భగవత్స్వరూపేత్యాదిభిరాహ (భగవత్స్వరూపేతి). తిరోధానం నామ క్షేత్రజ్ఞానాం భగవత్స్వరూప విషయజ్ఞాన ప్రసరనిరోధః. తథాచ, అత్యన్తతిరోధానాద సత్త్వబుద్ధింసామాన్యతో విదితేపి భగవతిసర్వాశ్రయత్వాది గుణతిరో

(౧) జితన్తా.

మూ;- విపరీతజ్ఞానజననీం స్వవిషయాయాశ్చ భోగ్యబుద్ధేర్జననీం
దేహేన్ద్రియత్వేన భోగ్యత్వేన సూక్ష్మరూపేణ చావస్థితాం

(విపరీతజ్ఞానమ్) దేహేఽహంధీః. భోగ్యభోగో
పకరణరూపత్వమాహ (దేహేత్యాదినా).

(విపరీతజ్ఞానజననీమ్) అతుక్కుమేలే విపరీతజ్ఞానత్తుక్కు ఉత్పాదకైయాయ్; విపరీతజ్ఞానమావతు- అనాత్మన్యాత్మబుద్ధి. అతావతు-దేహత్తిలాత్మబుద్ధిపణ్ణుకై. ఇత్తాల్ స్వరూపత్తై మఱైత్తపడిశొల్లిఱ్ఱు. అకత్తిన్నైయుమ్ మఱైత్తుఅవనైయుమ్ మఱైత్తతిత్తు. ఇనిదేహమేయిజుడుళ్ళతు, ఇత్తాల్ తన్నరశునాడాయ్ త్తెన్నపడి. (స్వవిషయాయాశ్చభోగ్యబుద్ధేర్జననీమ్) తన్నరశునాడాయ్ త్తే; ఇని, కళ్ళర్ పళ్ళికళ్ సామ్రాజ్యమ్పణ్ణుమిత్తన్నైయిఱే. స్వకార్యభూతమాన శబ్దాదికళిలే భోగ్యబుద్ధియైప్పణ్ణు విప్పతుమాయ్, (దేహేన్ద్రియత్వేన భోగ్యత్వేన సూక్ష్మరూపేణచావస్థితామ్) భోగాయతనమాన దేహరూపత్తాలుమ్,

---

ధానాదవరత్వాదిబుద్ధిం తదన్యేషు స్వనిష్ఠత్వాదిబుద్ధిఞ్చ కరోతీత్యాహ (విపరీతజ్ఞానజననీమితి). ఇదఞ్చ జీవస్వరూపతిరోధాన తత్స్థూలదేహాత్మభ్రమాదేరుపలక్షణమ్.

ఏవం తత్త్వత్రయతిరోధానఫలభూతం విపరీతజ్ఞానాన్తరమాహ (స్వవిషయాయాశ్చ) ఇతి. ప్రకాశమానేషు వస్తుషు తిరోధానం నామ తత్తద్వైదికధర్మగ్రహణనివారణమ్; ఇదమేవహి సర్వత్ర భ్రాన్తేర్నిదానమ్. ఉక్తస్యాపకారత్రయస్య హేతుభూతమవస్థాచతుష్టయం దేహేత్యాదిభిరుచ్యతే. (దేహేన్ద్రియత్వేన) భోగాయతనతయా భోగోపకరణతయా చ. (భోగ్యత్వేన) శబ్దాదిగుణవిశిష్టభూతపఞ్చకరూపత్వేన. (సూక్ష్మరూపేణ) దేహాదిపరిణామరహితాంశేన. సేయం ప్రకృతిరిదానీం చతుర్విధం వైరమపకరోతి. ప్రళయదశాయాన్తు సూక్ష్మరూపేణైవ తిరోధానమాత్రం కరోతీతి వ్యవస్థా, (౧) "దేహ

---

(౧) బ్రహ్మసూ- ౩-౨-౬.

మూ:- దైవీంగుణమయీం మాయాం

(దైవీమ్) త్వల్లీలార్థమ్.

భోగోపకరణమానేన్ద్రియరూపత్తాలుమ్, భోగ్యమానశబ్దాదిరూపత్తాలుమ్, ఇత్తనైక్కుమ్ కిళ్ళజ్ఞానసూక్ష్మ ప్రకృతిరూపత్తాలుమ్ అవస్థైత్తైయుమాయ్ నాలుపకైప్పట్టపరిణామత్తైయుడైత్తాయ్.

(దైవీమ్) దేవరీరుక్కు-క్రీడాపరికర భూతైయాయ్. (గుణమయీమ్) గుణత్రయప్రచురైయాయ్, అతావతు - † సూక్ష్మరూపనత్తా సుగుణగుణత్రయాత్మకమాయిరుక్కైయుమ్ ఇతిల్ చేతనర్ పరిగ్రహిత్త శరీరఙ్గళ్ తమస్ప్రచురమాయుమ్ రజఃప్రచురమాయుమ్ ‡(సత్త్వప్రచురమాయు)మిరుక్కుమ్. (మాయామ్) విచిత్రకార్యకరత్వత్తాలే మాయాశబ్దవాచ్యైయాయ్ విచిత్రపరిణామిని యాకైయాలే ఆశ్చర్యత్తైయుడై

యోగాద్వాసోఽపి" ఇతి సూత్రభాష్యే ద్రష్టవ్యా. ఈదృశ్యాః ప్రకృతేర్ధురత్యయాత్వం స్వతన్త్రలీలాప్రవృత్తతయేతి (౧) "దైవీ హ్యేషా గుణమయీ" ఇత్యాదినా త్వయైవ గీతమితి సూచయతి (దైవీమితి). తిరోధానాది హేతుభూతైరవస్థాచతుష్టయానువృత్తైర్బన్ధహేతుభిస్సత్త్వాదిగుణైః ప్రచురతామాహ (గుణమయీమితి). సత్త్వాదిగుణసముదాయ ఏవ ప్రకృతిరితి సాఙ్ఖ్యపక్షస్తు (౨) "గుణాః ప్రకృతిసమ్భవాః" (౩) "ప్రకృతేర్గుణసమ్మూఢాః" ఇత్యాదివ్యధికరణప్రయోగబలాన్నిరస్తః. క్వచిత్తు సత్త్వరజస్తమశ్శబ్దానాం ద్రవ్యపర్యస్తః ప్రయోగః (౪) "తద్గుణసారత్వాత్తు తద్వ్యపదేశః" ఇతి న్యాయేన నేతవ్యః. ఏవమనన్తైర్విభాగైర్వ్యాపారైః, పరిణామైర్గుణైశ్చ ప్రఖ్యాతమాశ్చర్యకత్వం సమాఖ్యావిశేషేణాహ (మాయామితి) "మాయాంమాంతారయ" ఇతి ద్వికర్మతయా అన్వయః.

---

† స్వరూపన్దాన్ ‡ కుణ్డలితమధికమ్.

(౧) గీ-౭-౧౪, (౨) గీ-౧౪-౫. (౩) గీ-౩-౨౯. (౪) బ్రహ్మసూ-౨-౩-౨౯.

మూ;- దాసభూతః. "శరణాగతోఽస్మి, తవాస్మి

"దాసభూతం - మామ్" ఇతిసమ్బన్ధః, "శరణాగతోఽస్మి, తవాస్మి" ఇతిపూర్వోత్తరఖణ్డార్థః.

త్తాయ్. ఆశ్చర్యమ్ ఎత్తాలేయెన్నిల్, పఞ్చభూతద్రవ్యఙ్గళుమ్ ఏకద్రవ్యపరిణామమాయిరుక్క అన్యోన్యమ్ భిన్నరూపమాయ్ భోగ్యభోగోపకరణభోగస్థానఙ్గళాయుమ్ చిత్రపటమ్పోలే ఆశ్చర్యమాయిరుక్కై.

(మాం తారయ) కడప్పిడప్పట్ట ప్రకృతియిలే అకప్పట్టవెన్నై ఎక్కడప్పిత్తరుళవేణుమ్. కడప్పిక్కవేణుమెన్ఱవాఱే నామ్ కడప్పిక్కైక్కు నమక్కు నీర్ శెయ్తతెన్? ఎన్ఱొణ్ణుతాన్ కడప్పిక్క చ్చొల్లుకిఱతెన్ఱు పెరియ పెరుమాళ్ కేట్టరుళ, (దాసభూతః) ఎన్నక్కు లేతేనుముణ్డాయ్ చ్చొల్లుకిఱేనో? అనాదికాలమ్ దుష్కర్మఙ్గళై యేపణ్ణిప్పోన్ఱేనాకిలుమ్ దేహాత్మాభిమానియాయ్ ప్పోన్ఱేనేయాకిలుమ్ శబ్దాదివిషయప్రవణనాయ్ ప్పోన్ఱేనేయాకిలుమ్, స్వరూపత్తై నిరూపిత్తవాఱే, ఉనక్కనన్యార్హశేషమాయన్ఱో విరుక్కిఱతు; అత్తాలే శొల్లుకిఱేన్. అతువాత్తైయన్ఱు కాణుమెన్న; అతువాత్తైయన్ఱిక్కే యొత్తికిఱతెన్ ? అప్పడియేయన్ఱో వెన్న; అతుఉమక్కేయన్ఱు కాణుమ్; సకలచేతనర్క్కుమ్ స్వరూపత్తై ప్పార్త్తాలుమ్ నమక్కనన్యార్హమాయన్ఱో విరుప్పతు.

అజ్ఞనేయానాల్ సర్వర్క్కుమ్ కార్యమ్ శెయ్య్యవేణుఙ్గాణుమెన్న; అతుక్కుమేలే ఒరువ్యావృత్తియుణ్డిఙ్గార్. అతేతెన్న; (శరణాగతోఽస్మి

దాసభూత ఇత్యాదిభిఃమూలపదైః తత్రపదత్రయార్థస్సూచ్యతే, (౧) దాసభూతాస్స్వతస్సర్వే" (౨) "ఆత్మదాస్యం హరేస్స్వామ్యమ్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వభావతో దాస్యం చిత్ప్రత్యయస్వభావేన వ్యజ్యతే. ద్వయేపినారశబ్దవాచ్యానాం జీవానాం తాత్పర్యస్పష్ట్యా దాసత్వం గ్రాహ్యమ్. దూరం పలాయితే ఽపి సుయిత్వాత్స్వభక్షస్తాపవదుస్త్యజః. దాస్యప్రతియోగశ్చ మేస్త్వతి జాత ఇతి భావః. శరణాగతోఽస్మి" "తవాస్మి దాసః"

(౧) పాఞ్చరాత్రే. శౌనకసం (౨) లక్ష్మీతన్త్రేసం

మూ:- దాసః" ఇతి వక్తారం మాం తారయ.

(వక్తారమ్) (౧) "భవశరణమితీరయన్తి" ఇతివదుచ్యతే.

తవాస్మి దాస ఇతి వక్తారమ్) "శరణాగతోఽస్మి" ఎన్నుమ్, "తవాస్మి" ఎన్నుమ్ "దాసః" ఎన్నుమ్ శొన్నేన్. దేవరీర్ ఉపాయమెన్నుమ్, దేవరీర్ ఉపేయమెన్నుమ్ దేవరీర్క్కు అనన్యార్హశేషమెన్నుమ్, (వక్తారం మామ్) ఇప్పడి ఉక్తిమాత్రమ్ ఉడైయనాయిరున్దుళ్ళ ఎన్నై. (తారయ) ఇవ్వుక్తిమాత్రత్తైయే పచ్చైయాగక్కొణ్డు కడప్పిత్తరుళవేణుమ్.

ఇతి పూర్వోత్తరఖణ్డార్థనిష్ఠత్వం సముచ్చిత్యోక్తమ్, "స్వరూపభరలాభేషు తవైవ న మమేతి యత్ । ప్రపన్నస్యానుసన్ధానం సంసారం తదిహ దర్శితమ్".

అస్మీతి - ప్రార్థనాభిప్రాయమ్. (దాసోఽస్మి) దాసవృత్తిః పరస్యైవమిత్యర్థః. అన్యథా తు - దాసభూతమిత్యుక్తస్యైవ పునర్వచనమాత్రం స్యాత్. "శరణాగతోఽస్మి తవాస్మి దాసః" ఇతి నిర్దేశౌ ప్రార్థనాత్మనిక్షేపపరావితి కేచిత్. అర్థోపాద్యప్రాప్తానాద్వయవక్తారం తారయనీయ ఇత్యభిప్రాయేణాహ (ఇతి వక్తారమితి). యద్యప్యత్ర ఫలప్రార్థనార్థం ప్రపత్తికర్తృత్వానువాద ఏవ యుక్తః - తథాపి తద్వచనకర్తృత్వానువాదః - (౧) "భవశరణమితీరయన్తి" ఇత్యాద్యభిప్రేతవచనప్రాశస్త్యాదివ్యఞ్జనార్థః. (మామ్) (౨) "స్వయంవృత్తిణ్ణభూతస్య" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వరక్షణాసమర్థమ్. త్రిగుణద్రవ్యస్య నిత్యతయా నాశాభావాత్ తారయేత్యుక్తమ్. ఏతేన (౩) "దురత్యయా" ఇత్యుక్తం స్వయత్నేన దుస్తరత్వం "మామేవ యే ప్రపద్యన్తే" ఇత్యాదినాభిప్రేతం పరాధీనతరణఞ్చ గమ్యతే. ఏవం నద్యుశ్లిష్టేనివర్తనీయతయా అభిప్రేతస్య పాపస్య ప్రకృతిసమ్బన్ధస్య చ మిథః కార్యత్వం కారణత్వఞ్చ యథాయోగం ద్రష్టవ్యమ్.

అథ నిర్వేదమాన్ద్యాదిప్రద్విశన్త్యుక్తమాణామత్ర్య విశదజ్ఞాన భక్త్యోరపి కైఙ్కర్యోపయోగితయా చతుర్థ్యభిప్రేతఫలకోటిఘటితత్వాత్, స్వయం ప్రయోజనం

---

(౧) వి-పు-౩-౭-౩౩, (౨) భార శాన్తి-౨౯౪-౧౯, (౩) గీ.౭-౧౪.

మూ:- "తేషాంజ్ఞానీనిత్యయుక్త ఏకభక్తి

అథచతుర్థ్యర్థమిష్టప్రాప్తిం ప్రార్థయతే (తేషామిత్యాదినా).

(తేషాంజ్ఞానీ) కీర్తనమశ్శబ్దారమ్ శొల్లిత్తిరాయ్ నిన్ఱతు. నమశ్శబ్దత్తుక్కర్థమ్ - విరోధినివృత్తియిఱే; అవ్వళవుమ్ పోరాతే ఇవర్క్కు ప్పరమపురుషార్థ లక్షణ మోక్షమాన కైఙ్కర్యసిద్ధియుమ్ వేణుమే. ఇక్కైఙ్కర్యోపయోగియుమాయ్, ఇక్కైఙ్కర్యత్తోపాతి ప్రియవిషయముమాయ్ ప్రాప్యభూమియిలు మనువర్త్తిక్కుమవైయాన పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తియై అపేక్షిక్కిన్ఱార్ అవైతానుమ్ ఙ్రాపతు. అవన్ఱుక్కు ప్పూర్వభావియాయిరున్దుళ్ళ అనన్యప్రయోజనతయా భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానముడైయార్కాకైయాలే అతినుడైయ సిద్ధ్యర్థమాక గీతోపనిషదాచార్యనరుళిచ్చెయ్తశ్లోకత్రయత్తైయుమ్ మున్నిట్టు అనజ్ఞానత్తైయుమున్దాక్కియరుళవేణుమెన్గిఱార్.

(తేషామ్) (౧) "ఆర్తోజిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీచభరతర్షభ" ఎన్ఱు శొల్లుకిఱ ఐశ్వర్యకైవల్య భగవచ్ఛరణార్థికళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు. (జ్ఞానీ) జ్ఞానియానవన్. అవనెన్నెన్నిల్, (విశిష్యతే) విశేషముణ్డు. అవను క్కేఱ్ఱమెన్నెన్నిల్. (నిత్యయుక్తః - ఏకభక్తిః) ఇతు ఏఱ్ఱమ్.

తదుభయంతేషామిత్యాదినాప్రార్థ్యతే. (౨) "తత్పాదభక్తిజ్ఞానాభ్యాంఫలమన్యత్కదాచన । నయాచేత్పురుషోవిష్ణుం యాచనాన్నశ్యతిధ్రువమ్" ఇతివచనాత్ప్రార్థనాహ్యనుజ్ఞాతా. అత్రపరభక్తివచనం తదనన్తరభావి పరజ్ఞానపరమభక్త్యోరప్యుపలక్షణమ్. తచ్చప్రతివచనభాగే వ్యజ్యతే. (జ్ఞానీ) (౩) "ప్రకృతింవిద్ధిమే పరామ్" ఇత్యాదిప్రతిపాదిత భగవచ్ఛేషత్వైకరసాత్మస్వరూపవిత్ భగవన్తమేవపరమప్రాప్యం మన్వానః. (నిత్యయుక్తః) ఐశ్వర్యాద్యర్థినాం స్వాభిలషితప్రాప్తౌ

(౧) గీ.౭.౧౬ (౨) అహిర్బుధ్న్యసం. (౩) గీ ౭.౫.

మూ;- ర్విశిష్యతే । ప్రియోహిజ్ఞానినోత్యర్థ మహంసచమమప్రియః॥

నిత్యయుక్తనాకైయాలతు-ప్రయోజనత్తుక్కాక ఎన్నై ఉపాసిక్కిఱ ప్రయోజనమ్ కైప్పట్టవాఱే అకన్ఱు పోకైయన్ఱిక్కే ఎన్నైయే ప్రయోజనమాక పఱ్ఱినవన్. (ఏకభక్తిః) ప్రయోజనత్తిలే స్నేహత్తైప్పణ్ణి ప్రయోజనశ్రద్ధైయిన్ఱియాలే ఎన్ పక్కలిలుమ్ స్నేహత్తైప్పణ్ణుకై యన్ఱిక్కే ఎన్నైయే ప్రయోజనమాకప్పఱ్ఱినవనాకైయాలే స్నేహత్తుక్కుమ్ నానేవిషయమాకై.

(ప్రియోహిజ్ఞానినోత్యర్థమహమ్) [జ్ఞానినోహమత్యర్థం ప్రియోహి] జ్ఞానిక్కునాన్ అత్యర్థ ప్రియనాయిరుప్పన్: ఎన్బక్కల్ అవనుక్కుణ్డాన ప్రియత్తుక్కుప్పాశురమిడప్పోకాతు. అభిధేయవచనోర్థశబ్దః. [సచమమప్రియః] అవనుమ్ ఎనక్కుప్రియనాయిరుక్కుమ్: అవనుక్కునాన్ అత్యర్థప్రియనెన్ఱుమ్, అవనుమ్ ఎనక్కుప్రియనెన్ఱుమ్, అవన్బక్కల్ తనక్కుణ్డానప్రియత్తైక్కుఱైయ చ్చొల్లవేణ్డుకిఱతు ఎన్? అవనుడైయప్రియత్తిల్ తన్నుడైయప్రియమ్ కుఱైన్దిరుప్పతెన్నిల్; అఙ్ఙన్ఱు. అవన్ తన్నళవిలేప్రియన్, నాన్ ఎన్నళవిలేప్రియన్, అణువుక్కుళ్ళతన్నే విభువుక్కుళ్ళతు. కుళప్పడికలఙ్గినాప్పోలన్ఱే కడల్ కలఙ్గుమతు; ఇప్పడి

స్థాయాం భగవతా యోగో నివర్తతే, జ్ఞానినస్తు నతథేతి భావః, (ఏకభక్తిః) నతు ప్రయోజనాన్తర విభక్తభక్తిరిత్యర్థః. ఏతదుభయం జ్ఞానినో విశిష్యత ఇత్యస్య హేతుః.

(అత్యర్థమ్) అత్యభిధేయమ్, సర్వజ్ఞేనసర్వశక్తినామయాపి దుర్వచమితి భావః. సచ మమప్రియ ఇత్యత్రాపి అత్యర్థమిత్యేత దనుషజ్యతే. యద్వా స్వప్రియత్వాపేక్షయా, స్వభక్తప్రీతేః ప్రకర్షోऽత్రోక్తః.

మూ:- ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీత్వాత్మైవ
మేమతమ్ ॥ఆస్థితస్సహియుక్తాత్మా

యిరుక్కతన్ వాత్సల్యత్తాలే, అవనుడైయ ప్రియత్తుక్కు ఎన్నుడైయ ప్రియమ్ ఎల్లైకిడక్కుమెన్నుమ్ నినైవాలేశొల్లుకిఱాన్. అజ్ఞన్ ఆయిలే సర్వాశక్తియాలుమ్ పరిహరిక్క వొణ్ణాతభయత్తైవిళైప్పతాన ప్రియమానైయాలేఅతుతానే అత్యర్థ మెన్నవుమామ్; *భయానామ పహారియాలుమ్ పరిహరిక్క వొణ్ణాత భయత్తైవిళైప్పిప్పతొరు ప్రియమిఱే. భయనివృత్తి హేతుక్కళ్ తానే భయప్రవృత్తిహేతుక్కళాయ్ త్తు.

"ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీత్వాత్మైవమేమతమ్ । ఆస్థితస్సహి యుక్తాత్మామామేవానుత్తమాంగతిమ్" (ఉదారాస్సర్వఏవ) యాతొన్ఱైయావర్ శిలరపేక్షిక్కు మిడత్తు దేశతాన్తరఙ్గళై ప్పలిక్కై యాతల్, మనుష్యాన్తరఙ్గళై ప్పలిక్కై యాతలన్ఱిక్కే ఎన్నైయేపలిక్కై అపేక్షిక్కిఱార్కళ్. అవర్కళ్ ఇత్తనైపరుముదారర్. అవర్కళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు (జ్ఞానీతు) జ్ఞానిక్కువిశేషముణ్డు, విశేషమెన్నెన్నిల్, (ఆత్మైవ) జ్ఞానియానవన్ ఎనక్కాత్మా ఎనక్కుధారకనెన్నపడి. "ఏవ" ఎన్నిఱఅవధారణత్తాలే ఒరుకాలత్తిలే ఇవనుక్కుధారకనాయ్ కాలాన్తరత్తిలే వేఱొన్ఱు ధారకమాయిరుక్కుమోవెన్నిల్, సర్వకాలముమ్ ఇవన్ ఎనక్కుధారకన్.

భగవజ్జ్ఞానమ్ పిఱన్దానొరువన్ (౧) "ఉణ్ణుమ్ శోఱుపరుకునీర్ తిన్నుమ్ వెత్తిలైయుమెల్లామ్కణ్ణన్" ఎన్ఱుధారకపోషకభోగ్యఙ్గళ్ ఎల్లామ్ ఈశ్వరనెన్ఱునినైత్తిరుప్పతు. అతువిపరీత మాయిరున్దతేయెన్న; (మేమతమ్) అవన్ నినైత్తపడి నినైత్తిరుక్కిఱాన్. ఎనక్కునినైప్పు

(ఆత్మైవ) సర్వాన్తరాత్మనోమమాపి అస్య ఆత్మైవ. సన్విదం ప్రమాణ విరుద్ధమిత్యత్రాహ (మేమతమితి) ప్రకృష్టప్రీతివిషయత్వేన అతివాదాన్న విరోధః.

(౧) తి-వాయ్-౬-౭-౧.

మూ,- మామేవానుత్తమాంగతిమ్॥ బహూనాంజన్మనామన్తే
జ్ఞానవాన్మాంప్రపద్యతే। వాసుదేవ స్సర్వమితి

ఇప్పడియే. (ఆస్థితస్సహి యుక్తాత్మా మామేవానుత్తమాంగతిమ్) [అనుత్తమాంగతిం మామేవయుక్తాత్మా ఆస్థితస్సహి] ఇప్పడిఆస్థానమ్ పణ్ణఅనుత్తమగతియానవెన్నై. అనుత్తమమాన గతియాకిఅతు - తనక్కు మేలుత్తమత్తైయుడైత్తన్నిక్కే యిరుప్పతొన్ఱు, పరమప్రాప్య నానవెన్నైయే (యుక్తాత్మా) కూడుకిఅవన్. (ఆస్థితస్సహి) ఇప్పడి ఆస్థానమ్ పణ్ణానిఱ్కుమ్; ధ్యానమ్పణ్ణానిఱ్కుమ్.

(బహూనాం జన్మనామన్తేజ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే। వాసుదేవ స్సర్వమితిసమహాత్మా సుదుర్లభః) యావనొరువన్ అనేకజన్మఙ్గళ్ కూడ ఎన్నైయే ఆరాధిత్తు జన్మాన్తరత్తిలే (జ్ఞానవాన్) మదేకవిషయ జ్ఞానవానాయ్, (మామ్) ఎన్నై. (వాసుదేవస్సర్వమ్)(౧)“శేలేయ్కణ్ణి యుమ్ పెరుమ్శెల్వముమ్ నన్మక్కళుమ్ మేలాత్తాయ్ తన్దైయుమవరేయి నియావార్” ఎన్ఱుమ్, (౨) “మాతాపితా భ్రాతానివాసశ్శరణం సుహృద్గతిర్నారాయణః” ఎన్ఱుమ్ సర్వవిధబన్ధువుమాక (ప్రపద్యతే) యావనొరువన్ పఱ్ఱుకిఱాన్. (ఇతి) ఇప్పడయిరుక్కిఱవన్.

తథా త్వాదరహేతు మాహ (ఆస్థిత ఇతి). (యుక్తాత్మా) మద్వి రహస్య అతిమసహతయా మయి నిత్యయోగప్రవృత్తమనాః - (అనుత్తమాం గతిమ్) పరమప్రాప్యమ్, (జన్మనామ్). పుణ్యజన్మనామ్ (జ్ఞానవాన్) పూర్వోక్తజ్ఞానవాన్. “వాసుదేవస్సర్వమితిప్రపద్యతే” ఇత్యన్వయః (సర్వమ్) ప్రాప్యప్రాపకాది. (3) “రామస్యవ్యవసాయజ్ఞా” ఇత్యాదినిదర్శితజ్ఞానవిశేషవత్త్వాత్ మహాత్మత్వోక్తిః, “మ

(౧) తి-వాయ్-౫-౧-౮. (౨) సుబాలోప.౬ (3) రా-సు-౧౬-౪.

సమహాత్మా సుదుర్లభః'' ఇతిశ్లోకత్రయోదిత జ్ఞానినం మాం కురుష్వ

మామ్; పరభక్తిస్థానే ప్రపదనమ్ పరజ్ఞానపరమభక్తీ-దేహానప్యపేక్షా యాముపాసకస్య ఉపాయకోటినివిష్టే. ప్రపన్నస్యతు తే ఉభయకోటి ఫలకోటిగతే. అతః పరజ్ఞానం ప్రార్థితమ్ (తేషామిత్యాదినా).

(సః) అవన్, (మహాత్మా) అత్తైప్పెరియమనస్సో? అవనై యొప్పా రిల్లై. అవనుక్కు నామ్ ఒప్పల్లోమ్. ఆవతెన్? ఇతు ప్రశంసై యో పాదిల్; అన్ఱు. ఉణ్మై. ఇతుక్కు హేతు ఎన్నెన్నిల్, నమక్కు సంసార మరిచికళాకియ కలక్కమ్ తట్టాదిరుక్కైయాలే నప్పనత్తై ఉణర్న్దిరుక్క లామ్. అజ్ఞనిన్ఱకెట సంసారత్తిలే బద్ధనాయ్ క్కలఙ్గియిరుక్క అవన్ నప్పనత్తై ఉణర్న్దిరుక్కైయాలే అవనుక్కు నాముమ్ ఒప్పల్లోమ్. (దుర్లభః) అవనై సంసారత్తిల్ కిడైయాతు. (సుదుర్లభః) పరమపదత్తిలుమ్ కిడైయాతు. ఇప్పడిక్కలక్కత్తిలుమ్ తెళిన్దిరుక్కుమవనై ఉభయవిభూతి యిలుమ్ కిడైయాతు కాణెన్ఱపడి నాముమ్ ఇవై ప్పెఱ్ఱపోది ఉన్నై యుల్లతు, అవనై నమక్కు జ్ఞానక్కిడైయాతు కాణెన్ఱిత్తాన్. అతావతెన్నెన్నిల్; (౧) ''తెళివిశుమ్బు'' ఎన్ఱపడియే తెళిన్దిరుక్కైయే స్వభావమాయిత్తే యిరుప్పతు అన్దేశమ్. ఇతు (౨) ''ఇరుళ్ తరుమాఞాలమ్'' ఎన్ఱపడియే అన్దేశక్ ఇరుణ్డిరుక్కైయే స్వభావమాయిత్తేయిరుప్పతు.

(ఇతిశ్లోకత్రయోదితజ్ఞానినం మాంకురుష్వ) ఇప్పడిశ్లోకత్రయత్తి

మునాః'' ఇతి భాష్యం. (సుదుర్లభః) మత్తః ప్రయోజనాన్తరార్థిన ఆర్తాదయో నసుదుర్లభాః, అయన్తు కర్మవశ్యేషు ద్వ్యభక్తలాభార్థినామయం దేశికార్థిభిశ్చైవ సుదుర్లభః, లబ్ధోఽప్యదుర్లభలాభ ఇతి భావః, ఉక్తంహి (శ్రీ)పౌష్కరే (౩) ''దుర్లభా భగవద్భాగభావినో భువి మానవాః । తద్దర్శనాత్ దేహాపాత్స్వలభం శాశ్వతం పదమ్'' ఇతి. (మామ్). (౪) ''అజ్ఞోఽజన్మరనీశోయమ్'' ఇత్యుక్తేషు మూర్ధాభిషిక్తమ్. (శ్లోకత్రయోదితజ్ఞానినం కురుష్వ) క్రియాఫలం త్వద్దామీత్యాత్మ సేవదేన స్వజ్యతే. అన్య

(౧) తి-వాయ్-౯-౭-౫ (౨) తి-వాయ్-౧౦-౬-౧ (౩) పౌష్కరే (౪) భార-శా-౧౭-౩౬.

మూ;-(౧) ''పురుషస్సపరః పార్థభక్త్యాలభ్యస్త్వనన్యయా'' (౨) ''భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యః'' (3) ''మద్భక్తిం లభతే పరామ్''ఇతిస్థానత్రయోదితపరభక్తియుక్తంమాంకురుష్వ,

---

అథపరమభక్తిప్రార్థనమ్ (పురుషస్స పరఇత్యాదినా). వ్యవహితత్వాత్ (స్థానత్రయ) ఇత్యుక్తమ్, నతుశ్లోకత్రయేతి.

లుమ్ శొల్లుకిఱ జ్ఞానత్తైయుడైయేనామ్పడిపణ్ణియరుళవేణుమ్. ముతల్ శ్లోకత్తాలే అవన్ ఎనక్కుప్రియనెన్ఱాన్. ఇరణ్డామ్శ్లోకత్తాలే అవన్ ఎనక్కుధారకనెన్ఱాన్. మూన్ఱామ్శ్లోకత్తాలే అవ్వైయిరణ్డుక్కుమ్ విషయముళ్ళతు అవనైక్కిడక్కిలన్ఱో?. అవనైక్కిడైయాతుకాణెన్ఱాన్. (పురుషస్సపరః) ఆకక్కిఴ్ పరభక్త్యాదికళుక్కు పూర్వభావియాన భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానత్తై అపేక్షిత్తార్. ఇని అనన్తరమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు పూర్వభావికళాన పంభక్త్యాదికళై అపేక్షిక్కిఱార్. అత్తిల్ పరజ్ఞాన పరమభక్తికళ్ పరభక్తికార్యమాయ్ ఇతు ఉణ్డానాల్ అతుతనక్కుత్తానేయుణ్డామ్. ఆకైయాలేఅత్తైయేప్రధానమాయ్, ఎట్టామోత్తిలుమ్ పతినోరామోత్తిలుమ్, పతినెట్టామోత్తిలుమాకమూన్ఱుప్రదేశత్తిల్ పరభక్తియినుడైయ వేషత్తైగీతోపనిషదాచార్యనరుళిచ్చెయ్తపడి (౧) ''పురుషస్సపరఃపార్థభక్త్యాలభ్యస్త్వనన్యయా''(౨)''భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యః'' (3) ''మద్భక్తింలభతేపరామ్''ఎన్ఱుమ్ ఉపాదానఞ్పణ్ణి(ఇతిస్థానత్రయోదిత) ఇప్పడిమూన్ఱు ప్రదేశత్తిలుమ్ శొల్లుకిఱ (పరభక్తియుక్తంమాంకురుష్వ)పరభక్తియుక్తనాకవెన్నైప్పణ్ణియరుళవేణు, మెన్గిఱార్.

వహితత్వాదిహ శ్లోకత్రియేత్యుక్తమ్, పరభక్తిశ్లోకానాంభిన్న ప్రకరణస్థతయాస్థానత్రయేత్యుక్తమ్. (మాఞ్) (౪)''యాప్రీతిరవివేకానామ్'' ఇత్యుక్తేషుబాహ్యవిషయసక్తేష్వగ్రగణ్యమ్.

---

(౧) గీ-౮-౨౨ (౨) గీ-౧౧-౫౪ (3) గీ ౧౮-౫౪ (౪) వి-పు-౧-౨౦-౧౯

మూ:- పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్త్యేకస్వభావం మాంకురుష్వ.

అథబన్ధనివృత్తేరనన్తర భావినీః పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తీః ప్రార్థయతే (పరభక్తీతి). అతఏవహి (ఏకస్వభావమ్) ఇత్యుక్తమ్. పూర్వవదర్థః

(పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్త్యేక స్వభావంమాంకురుష్వ) ఇప్పరభక్తియుమ్ పరభక్తికార్యమాన పరజ్ఞానముమ్ పరజ్ఞానకార్యమాన పరమభక్తియుమ్ ఎనక్కుస్వభావమాక వేణుమెన్ఱపేక్షిక్కిఱార్ యావదాత్మభావి ఒరుపడిప్పడ ఉణ్డాక వేణుమెన్ఱు అపేక్షిక్కిఱార్. అతు ఎన్?. అద్దేశవిశేషత్తిలనుభవమ్ పరమభక్తికృతమాయిరుక్కుమాకిల్ అతువేణ్డమైయాతో?; పరభక్తిపరజ్ఞానజ్గళుమ్ యావదాత్మభావియాక వేణుమెన్ఱపేక్షిక్కిఱ ఇతుక్కు హేతువెన్నెన్నిల్, అద్దేశవిశేషత్తిల్ అనుభూతాంశమే నాళ్ తోఱుమనుభవిత్తు పోరుకిఱతాకిల్ అతువేణ్డమైయుమ్. తమ్విడాయాతే అతువుమ్ నిత్యమాకవుమ్ తట్టిలై. ఎతుపోలేయెన్నిల్, నాళ్ తోఱుమ్శోఱ్ఱైయే జీవియానిఱ్కచ్చెయ్‌తే అతిల్ రసాన్తరమున్ణ్డాకియిరుక్కచ్చెయ్‌తేయుమ్ తన్ విడాయాతే అతునిత్యానుభవమాకిఱాప్పోలే.

అజ్ఞనన్తు భగవద్విషయమ్; త్రిపాద్విభూతియుమ్ యావదాత్మభావియాయనుభవియానిన్ఱాలుమ్ అనుభూతాంశమ్ అల్పమాయ్ అనుభావ్యాంశమ్ విఞ్జియిరుక్కుమ్పడియాన అపరిచ్ఛేద్యత్తై అవ్విషయ

అథశరీరపాతసమయభావినో బుద్ధ్యా శరణాగత ప్రార్థయతే (పరభక్తీతి) అథవాముక్తిదశా భావినాం పరభక్త్యాదీనామిదముపేక్షణమ్. ఏకస్వభావత్వోక్తిః అతస్త్య పరభక్త్యాద్యవ్యవచ్ఛేదార్థా. ఉక్తానామేవతత్రత్య పరభక్త్యా

౨ - వతు వ్యాఖ్యానమ్.

త్తుక్కు ఉణ్డాకైయాలే అనుభావ్యాంశమ్ అపూర్వమాయిరుక్కుమ్. అతిల్ ఈశ్వరన్ అనుభవార్థమాక ఇనుక్కుమ్ అపూర్వదర్శనత్తై ప్పణ్ణువిక్కుమ్. అప్పోతుక్కప్పోతే మేల్విళ్ళైయుమ్ అనన్తరమ్ ఇతిలే జ్ఞానమ్ సఞ్చరిక్కైయుమ్ పిన్బు పెఱావిడిల్ ముడియుమ్పడియాన దశైపిఱక్కైయుమాన ఇప్పాకమ్ అపూర్వదర్శనత్తిలే ఉణ్డామవైయాకైయాలే ఇప్పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తికళుడైయ స్వభావమ్ యావదాత్మభావి ఒరుపడిప్పడ ఎనక్కు ఉణ్డాకవేణుమెన్ఱపేక్షిక్కిఱార్.

పరభక్తినై కైఙ్కర్యోపకరణతయావల్లతు ఉపాయబుద్ధ్యా అపేక్షిక్కిఱారల్లర్. "త్వత్పాదారవిన్దయుగళం శరణమహం ప్రపద్యే" ఎన్ఱు సాధనాన్తరనిరపేక్షమాక ఉపాయత్తై ప్పఱ్ఱినపరాకైయాలుమ్, "స్వభావం మాం కురుష్వ" ఎన్ఱు భక్తినైయన్ఱిక్కే స్వభావత్తై అపేక్షిక్కిఱారాకైయాలుమ్. పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తికళ్ కైఙ్కర్యస్వరూపత్తై ఇరణ్డామ్ చూర్ణైయిలే తరక్కవరుళిచ్చెయ్తు ఇఙ్గేయుమ్ శొల్లుకై పునరుక్తమన్ఱోవెన్నిల్, పరోపదేశమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱారల్లామైయాలే పునరుక్తదోషమిల్లై. దోషమిల్లామైయేయన్ఱు; గుణమాక బుద్ధిపణ్ణత్తట్టిలై. అజనన్ఱిక్కే అర్థివినియోగభేదముముణ్డు; కీళ్ప్పిరాట్టి తిరువడికళిలే శరణమ్ పుక్కు కైఙ్కర్యరుచియాలే అపేక్షిక్కిఱారాకైయాలే ఇప్పడిప్పట్ట కైఙ్కర్యత్తిలే రుచియై త్తనక్కరుళవేణుమెన్ఱాక్కాక కైఙ్కర్యస్వరూపత్తై అరుళిచ్చెయ్తార్. ఇజ్జురుచిపూర్వకమాక పెరియపెరుమాళ్ తిరువడికళిలే శరణమ్ పుక్కు అక్కైఙ్కర్యత్తినైయే అపేక్షిక్కిఱారాకైయాలే పునరుక్తదోషమిల్లై.

మూ;- పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తికృతపరిపూర్ణానవరతనిత్యవిశదతమానన్యప్రయోజనానవధికాతిశయప్రియభగవదనుభవోఽహమ్, తథావిధభగవదనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేషశేషతైకరతిరూప

అథ భగవజ్జనితప్రీతి తత్కారితకైఙ్కర్యాణి ప్రార్థయతే (పరేతి) పూర్వవదర్థః. శేషతైకరతిరూపశబ్దః - బహువ్రీహిః.

(పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తికృత) ఇప్పరభక్త్యాదికళాలే పణ్ణప్పడువతాన, (పరిపూర్ణ) పరిపూర్ణమావతు - స్వరూపరూపగుణవిభూతికళ్ తన్నైయుమ్ ఒరుపోకియాక అనుభవిక్కై. (అనవరత) అవిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కై. విషయాన్తరఙ్గళ్ కలశాతొళిక్కై. (నిత్య) యావదాత్మభావియాయిరుక్కై. (విశదతమ) పరమభక్తికృతమాయిరుక్కై: విశదమావతు - పరభక్తిదశైయిలనుభవమ్. విశదతరమావతు - పరజ్ఞానదశైయిలనుభవమ్; విశదతమమావతు - పరమభక్తిదశైయిలనుభవమ్. (అనన్యప్రయోజన) ఇవ్వనుభవత్తాలే పిఱక్కుమ్ ప్రీతియుమ్ వేణ్డా, ప్రీతికారితమాన కైఙ్కర్యముమ్ వేణ్డా ఎన్నుమ్పడి తానే రస్యమాయిరుక్కై. (అనవధికాతిశయప్రియభగవదనుభవోఽహమ్) అనవధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతియాలే అనుభవిప్పతాన భగవదనుభవత్తై నానుడైయనాయ్,

(తథావిధభగవదనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతి) అప్పడిప్పట్ట అనుభవత్తాలే పిఱప్పతాయ్ అనవధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతి. (కారితాశేషావస్థోచిత) ఇప్పడిప్పట్ట ప్రీతికారితమాయ్ ఎల్లావవస్థైకళిలుమ్ అనుకూలమాయిరుక్కై. (అశేషశేషతైకరతిరూప)

దీనాం సాదరానుభావేన కైఙ్కర్య పర్యన్తతాం యాచతే (పరేతి) అత్ర త్వదితి వక్తవ్యే భగవచ్ఛబ్దః - అనుభావ్య పౌష్కల్యస్ఫుటీకరణార్థః. కిఙ్కరవిశేషణో శేషతైక.

మూ;- నిత్యకిఙ్కరోభవాని.

సకలశేషవృత్తియిన్ఱిలుమ్ ముణ్డాన అభినివేశత్తైయుడైవాకవుడైయేనాయ్ కొణ్డు(నిత్య) పునరావృత్తిరహితమాన దేశత్తిలే. (కిఙ్కరోభవాని) కైఙ్కర్యత్తై ప్పెఱ్ఱనుభవిప్పేనాకవేణుమ్. అఙ్గనన్ఱిక్కే నిత్యశబ్దమ్ కైఙ్కర్యవిశేషణమాయ్, నిత్యకైఙ్కర్యత్తైప్పెఱ్ఱు అనుభవిక్కప్పెఱవేణు మెన్నవుమామ్.

ఇప్పడిద్వయమ్ వ్యాఖ్యాతమ్. ద్వయమ్వ్యాఖ్యాతమాయిత్తాకిల్, ఇనిమేల్ శెయ్కిఱతెన్నెన్నిల్; ఇప్పడి ఉపాయోపేయాధ్యవసితనాన ఇవ్వధికారిపక్కల్ (౧) "శోమ్బరైయుకత్తిపోలుమ్" ఎన్గిఱపడియే పెరియపెరుమాళ్ తమక్కుణ్డాన ప్రీత్యతిశయత్తాలే కీఴ్ చ్చొన్నవత్తై ప్పరక్క అనుభాషిత్తుక్కొణ్డు ఉమక్కు మత్ప్రసాదత్తాలే సర్వముమ్ కుఱైవఱవుణ్డాకవేణుమెన్ఱరుళిచ్చెయ్తు ఇవరుడైయ హృదయత్తై సన్తుష్టమాక్కుకిఱార్. "ఇప్పడి ప్పెరియ పెరుమాళరుళిచ్చెయ్తారెన్ఱునాఙ్గళ్ విశ్వసిత్తిరుక్కుమ్బడియెన్ ?" ఎన్ఱు ఎమ్బార్ కేట్కుమళ, "ఎనక్కు పెరియప్పెరుమాళ్ తమ్ముడైయశీలాదిగుణఙ్గళై హస్తామలకమాక్ కాట్టిత్తన్దార్, అఙ్గు తిరువుళ్ళమాకాతతు ఎన్ వాయాల్ పుఱప్పడాతే? అవర్ శొల్లువిక్కచ్చొన్ననార్ఱైయాక్కైయాలే అనరుళిచ్చెయ్తవార్త్తై" ఎన్ఱు విశ్వసిత్తిరుక్కట్టిలైయెన్ఱు ఉడైయవరరుళిచ్చెయ్తార్.

రతిరూప శబ్దే శేషత్తైకరతిరేవరూపం - నిరూపకం యస్యేతి భావ్యమ్. భవానీతి - ప్రార్థనా; త్వత్కిఙ్కరభావాత్పూర్వ మసత్కల్పోహమితి చ సూచ్యతే. ఏవం ద్వయార్థో వ్యాఖ్యాతః, "సర్వజ్ఞోపి స్వతో దేవో యాన్యాన్ విజ్ఞాపనాదిభిః । తత్తదిష్ట ప్రదిత్సాత్మా ప్రీతిరేవ ప్రసాధ్యతే ॥ తదేవ చోదనో పజ్ఞ మపూర్వం తత్త్వవేదినామ్। ఆరాధ్యత్వాద్యపాయేపి ఫలదానాయ తిష్ఠతి"-,

---

(౧) తిరుమాలై-౩౭

మూ;- ఏవమ్భూత మత్కైఙ్కర్యప్రాప్త్యుపాయ
తయా ఽవక్లృప్త సమస్త వస్తువిహీనోఽపి

అథ భగవద్వచః (ఏవమిత్యాది). వక్ష్యమాణ చరమశ్లోక ప్రథమపదార్థమాహ (ఏవమ్భూతేతి). (అవక్లృప్తమ్) విహితమ్. సమస్తవస్తుశబ్దేన - కర్మజ్ఞానభక్తియోగాః. తదనుగుణాః - అమానిత్వాదిగుణాశ్చవివక్షితాః. (విహీనేతి) త్యాగోఽనూదిత ఇతి భావః.

(ఏవమ్భూతమత్కైఙ్కర్యప్రాప్తి) ఇప్పడిప్పట్టవెన్నుడైయ కైఙ్కర్యప్రాప్తిక్కు. (ఉపాయతయాఽవక్లృప్త) ఉపాయమాక వేదాన్తత్తిలే శొల్లప్పట్ట ఉపాసనాత్మకమాన కర్మజ్ఞానభక్తికళ్ ఉమక్కు లేయాకిలుమ్. (సమస్తవస్తువిహీనోఽపి) ఇవ్వుపాసనాఙ్గమాన జీవపరయాథాత్మ్యజ్ఞానమెన్న; ఇతుక్కడియాన వర్ణాశ్రమానుష్ఠానమెన్న; ఇతుక్కు

అత్రైవమభ్యర్థితస్య భగవతస్తదభ్యనుజ్ఞాదివిషయైః ప్రపత్తిజనిత ప్రసాదపరివాహైః ప్రతివచనైః ప్రకృతౌ పయుక్త వక్ష్యమాణచరమశ్లోకార్థోఽపి ప్రతిబోధ్యతే. తథాహి - అత్ర "ప్రతిహతోఽపి" ఇత్యన్తేన అశక్తిపూర్వ్యా అనాగతానన్తకాలసమీక్షయాఽప్య దృష్టసన్తారోపాయతాం ప్రకాశయతా అనన్యశరణ ఇత్యుక్తం విస్తరరూపేణ ప్రథమపాదతాత్పర్యోక్తిః. యేనకేనాపీత్యాదినా త్వమిత్యన్తేన ద్వితీయపాదోక్తాధికారికృత్య లాఘవాదివ్యఞ్జనమ్. కేవలమిత్యాదినా తు, "అహంత్వా" ఇతివాక్యాభిప్రేతాఽనిష్టనివృత్తి పూర్వకేష్టప్రాప్తి ప్రకాశనమ్. "ఏవమ్భూతోఽసి" ఇత్యాదిభిః ప్రపన్న విషయశోకాపనోదనవాక్యాభిప్రేత ప్రపఞ్చనమితి విషయవిభాగః.

"ఏవమ్భూతమత్కైఙ్కర్య" ఇత్యత్ర ఏవమ్భూతేతి కైఙ్కర్యవిశేషణమ్. "ఉపాయతయా" ఇత్యత్ర గద్యాన్తరోక్తక్రమేణ సాక్షాత్పరమ్పరయా వేతి భావ్యమ్. (అవక్లృప్తమ్) మన్నిత్యేచ్ఛానియమితమిత్యర్థః. మదాదేశాత్మకైశ్శాస్త్రైర్విహితమితివా. సమస్తవస్తుశబ్దేన ప్రస్తుతప్రపత్తి వ్యతిరిక్తాస్తత్త్వజ్ఞానపూర్వకాః కర్మయోగాదయః

మూ:- అనన్త తద్విరోధిపాపాక్రాన్తోపి, అనన్త
మదపచారయుక్తోపి, అనన్తమదీయాఽపచా
రయుక్తోపి, అనన్తాఽసహ్యాపచారయుక్తోపి,

పరిశబ్దార్థ మభిప్రయన్నాహ (అనన్తేతి) విరోధి
భూయస్త్వమాకాలాన్తరేపితన్నైరాశ్యం హితదర్శిః.

ల్లాత్తుక్కు-మడియాన అమానిత్వాద్యాత్మగుణఙ్గళైన్న, ఇప్పడిచ్చొల్లుకిఱ సర్వముమ్ ఉమక్కిల్లైయేయాకిలుమ్, (అనన్తతద్విరోధిపాపాక్రాన్తోపి) ఇవైయిల్లామైయేయన్ఱియే ఇవఱ్ఱుక్కు విరోధియాన అనన్తపాపఙ్గళాలే ఆక్రాన్తరాయిరున్దీరేయాకిలుమ్. ఇవఱ్ఱిల్ విఞ్జియ వొట్టాతేయిరుక్కిఱ సకలపాపఙ్గళాలే నెరుక్కుణ్డిరున్దీరేయాకిలుమ్.

(అనన్తమదపచారయుక్తోపి) ముడివిల్లాతనవ్ విషయమాన అపచారత్తోడే కూడియిరున్దీరాకిలుమ్. కీఴ్చ్చొన్న విరోధిపాపఙ్గళుమ్ అపచారమాకిఱన. అన్నైయాకిఱ – శాస్త్రవిరుద్ధమానతైచ్చెయ్కైయుమ్, విహితమానవఱ్ఱైచ్చెయ్యాతొఴికైయుమ్. ఇవైతాన్ ఈశ్వరాజ్ఞాతిలఙ్ఘనమాకైయాలే మదపచారమాకక్కడవతు. అతిల్ భగవదపచారాదికళుడైయ క్రౌర్యాతిశయత్తాలే పిరియచ్చొల్లుకైక్కాక అకృత్యకరణకృత్యాకరణఙ్గళై క్కీఴ్ప్పాపశబ్దత్తాలే శొన్నార్. (అనన్తమదపచారయుక్తోపి, అనన్తమదీయాపచారయుక్తోపి, అనన్తాసహ్యాపచారయుక్తోపి) ఇప్పడి మద్విషత్తిలుమ్ మదీయర్ పక్కలిలుమ్ అసహ్యా

ఉపాసనపర్యన్తానివృత్తిధర్మాస్తదుపయుక్తాశ్చ అమానిత్వాద్యాత్మగుణాస్సఙ్గృహ్యన్తే; ఏతేనపరిశబ్దద్యోతితసపరికరత్యాగవ్యఞ్జనమ్.

ఏవం పశ్చాదపి తదర్హతానసమ్భవతీతి నైరాశ్యరూపత్వాగసిద్ధ్యర్థమాహ (అనన్తతద్విరోధీతి). ఉపాసనాది విరోధిత్వాత్ప్రవృత్తిధర్మవ్యతిరిక్తపాపశబ్దేన సఙ్గృహీతః. అనన్తమద పచారేత్యాదిభిః పూర్వవద్విశేషాపచారాణ్థిభూతత్వాస్యపృథగుక్తిః. ఏకైకవర్గస్యదుస్తరత్వద్యోతనాయ ప్రత్యేకమానన్త్యనిర్దేశః. ఉక్తానాం

మూ:- ఏతత్కార్యకారణభూతాऽనాదివిపరీతా
ఽహఙ్కారవిమూఢాత్మస్వభావోఽపి,

(ఏతదితి) బీజాఙ్కురన్యాయాత్కార్యకారణభావః. (౧) "అథాత అహఙ్కారాదేశః" ఇత్యుక్తాऽహఙ్కారవ్యావృత్త్యర్థః- *విపరీతాహఙ్కారశబ్దః, (విమూఢాత్మస్వభావః) తిరోహితశేషభావః.

మాయుముళ్ళ అసఙ్ఖ్యాతమాన అపరాధఙ్గళైయుడైయారాయిరున్దిరే యాకిలుమ్.

(ఏతత్కార్యకారణభూతానాది విపరీతాహఙ్కార) ఇప్పడిప్పట్ట పాపఙ్గళుక్కు కార్యముమ్ కారణముమాయిరుక్కుమ్ అనాదియానవిపరీతాహఙ్కారమ్. దేహాత్మాభిమానత్తుక్కడి పాపఙ్గళాకైయాలే కార్యముమాయ్, పాపఙ్గళుక్కడి దేహాత్మాభిమానమాకైయాలే కారణముమాయిరుక్కుమ్. విపరీతాహఙ్కారమావతు-అహమల్లాతతిలే అహమ్బుద్ధిపణ్ణుకై. అతావతు-అహమర్థమ్ జ్ఞానానన్దస్వరూపమాయ్ ఏకరూపమాయ్ ప్రకృతేః పరమాయిరుక్క, దుఃఖరూపమాయ్ జడరూపమాయ్ సతతపరిణామియాన ప్రకృతియిలే అహమ్బుద్ధిపణ్ణుకై,

ఇత్తాల్ ఫలిత్తకార్యమేతెన్నిల్, (విమూఢాత్మస్వభావోఽపి) ఆత్మావుక్కు స్వభావమాన శేషత్వమ్ మఱైయుణ్డతు. శేషత్వమ్ ఆత్మావుక్కు అన్తరఙ్గస్వరూపమాయిరుక్క, స్వభావమెన్బానెన్నెన్నిల్; శేష

పాపానాం నిదానం భక్తియోగాదిప్రతిబన్ధద్వారభూతమ్, (౨) "అహఙ్కారవిమూఢాత్మా" ఇత్యాదిషు ప్రసిద్ధం పూర్వం విపరీతజ్ఞానశబ్దోపాత్తేష్వన్యతమమాహ (ఏతత్కార్యేతి). కార్యస్యాప్యహఙ్కారస్య అనాదిత్వం బీజాఙ్కుర న్యాయాత్ప్రవాహరూపేణ భావ్యమ్ (౧) "అథాతోఽహఙ్కారాదేశః" ఇత్యాద్యుక్తయథావస్థితాహఙ్కారాద్వ్యవచ్ఛేదార్థం విపరీతశబ్దః; అనపాయుక్తే అహమాత్మాభిమానాత్ స్వాతన్త్ర్యద్వారోపాచ్చ విపరీతత్వమ్. విమూఢత్వమిహ తిరోహితత్వమ్. నిత్యా

(౧) ఛా-౭-౨౫-౧. (౨) గీ-౩-౨౭.

మూ; – ఏతదుభయకార్యకారణభూతాఽనాదివిపరీతవాసనాసమ్బద్ధోఽపి,

ఉభయశబ్దః–పాపాజ్ఞానపరః.

త్వమ్ స్వరూపమే; అత్తై ఇవనాల్ శెయ్యలావదిల్లై. అవన్ కై యిలే కిడక్కైయాలే. ఇనిస్వరూపమ్ శేషత్వమానాల్ స్వభావముమ్ "శేషోఽహమ్" ఎన్నిరుక్కై; అత్తై త్తవిర్ న్దు స్వతన్త్రోఽహమెన్నప్పణ్ణుకై. ఇప్పడిప్పట్ట విపరీతాహఙ్కారత్తాలే మఱైక్కప్పట్ట ఆత్మస్వరూపత్తై యుడైయీరాయిరున్దిరేయాకిలుమ్. (ఏతదుభయకార్యకారణభూతానాది విపరీతవాసనాసమ్బద్ధోఽపి) ఇప్పడిప్పట్టపాపజ్గళుక్కుమ్ అహఙ్కారత్తుక్కుమ్ కార్యముమాయ్ కారణముమాయిరున్దుళ్ళవిపరీతవాసనైయాలే సమ్బద్ధరాయిరున్దిరేయాకిలుమ్. పాపత్తిలుమ్ అహఙ్కారత్తిలుమ్ పణ్ణికిఱపణ్ణికైయాలే వాసనై, కార్యముమాయ్, పాపత్తిలుమ్ అహఙ్కారత్తిలుమ్ మూట్టువతు – వాసనైయాకైయాలే కారణముమాయిరుక్కుమ్. విపరీతవాసనైయావతు–దుర్వాసనై. ఇప్పడిప్పట్టదుర్వాసనైయాలే కట్టుణ్డిరున్దిరేయాకిలుమ్.

ప్రకాశమానస్యాప్యాత్మనస్తిరోహితత్వమ్ – ఆధేయత్వ విధేయత్వ శేషత్వాది ధర్మాణామనవభాసాదితి జ్ఞాపనాయ స్వభావశబ్దః.

పాపస్యాహఙ్కారస్యచ ప్రవాహానిర్వాహకమ శేషత ఇతిపూర్వత్రసంక్షిప్తం విశదమనుభావతే(ఏతదుభయేతి). వాసనాయా అపి ప్రవాహరూపేణ అనాదిత్వమ్. యథావస్థితతత్వహితపురుషార్థ వ్యావృత్తత్వర్థా అత్ర విపరీతతోక్తిః. పాపస్యవాసనా–పాపాన్తరారమ్భరుచిజనకనిగ్రహాంశః, అహఙ్కారస్యవాసనా–భూయోభూయస్తాదృశభ్రమజనకబుద్ధిసంస్కారః. "భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీమ్" ఇత్యాద్యుక్తమనువదతి

మూ:- ఏతదనుగుణప్రకృతివిశేషసమ్బద్ధోపి, ఏత
న్మూలాఽఽధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవిక

(ఏతదనుగుణ ప్రకృతివిశేష సమ్బద్ధోపి) ఏతదనుగుణమావతు - ఇవఱ్ఱై యెల్లామ్ విళైప్పతాయిరుక్కై. విశేషప్రకృతియావతు - దుష్ప్రకృతి యెన్ఱపడి. బద్ధోపి ఎన్నవమైన్దిరుక్క, "సమ్బద్ధోపి" ఎన్ఱతు - ఒరుసర్వశక్తిపిరిక్కప్పార్త్తాలుమ్ పిరిక్కవరితామ్పడియాక ప్పిణైయుణ్ణవుత్తైచ్చొల్లిన్నపడి. ఇప్పడిప్పట్ట దుష్ప్రకృతియిలే సమ్బన్ధిత్తిరుక్కిఱేయాకిలుమ్. (ఏతన్మూలాధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవిక) ఇప్ప్రకృతి యడియాక వరుకిఱ తాపత్రయఙ్గళ్.

ఆధ్యాత్మికమావతు - ఆధియాయుమ్ వ్యాధియాయు మిరుక్కుమ్. ఆధియావతు-(౧)"కామక్రోధ భయద్వేషలోభ మోహవిషాదజః । శోకాఽసూయావమానేర్ష్యామాత్సర్యాది మయ స్తథా" ఎన్ఱిరుక్కై. వ్యాధియావతు- (౨)"శిరోరోగప్రతిశ్యాయజ్వరశూలభగన్దరైః। గుల్మార్శశ్వయథుశ్వాసచ్ఛర్ద్యాదిభిరనేకధా । తథాఽక్షిరోగాతి

(ఏతదనుగుణేతి) ఏతచ్ఛబ్దేన పూర్వోక్త పాపాహఙ్కార వాసనారూప త్రితయ పరామర్శః; అత్రాపి కార్యత్వం కారణత్వఞ్చ వివక్షితమ్. సాత్త్వికప్రకృతివ్యవచ్ఛేదాయ విశేషశబ్దః. (సమ్బద్ధః) దృఢబద్ధ ఇత్యర్థః. ఏతచ్చమితగద్యే దుర్వివేచేతి పదేన వివృతమ్.

ప్రకృతి సమ్బద్ధస్య అభిమత ప్రతిబన్ధకత్వేద్వారం ప్రపఞ్చయతి (ఏతన్మూలేతి) దుఃఖస్యసంసారోద్వేగ జనకత్వ మపిసమ్భవతి; సుఖస్యతు సంసారరుచి జనకత్వేన విఘ్నత్వ మధికమిత్యభిప్రాయేణ పూర్వంసుఖస్యోక్తిః. దుఃఖవత్సుఖమపి ఆధ్యాత్మికాది భేదేనత్రివిధమ్. ఆధ్యాత్మికమ్ - ఆత్మాశ్రితాఽచిత్సముదాయ ప్రధానహేతుకమ్; తాదృశంసుఖందుఃఖంద్వివిధమ్-శారీరంమానసఞ్చేతి. తత్రశారీరమ్.(౨)†"శిరోరోగ ప్రతిశ్యాయః" ఇత్యాదినోక్తమ్. మానసమ్ (౧)"కామక్రోధభయద్వేష"

† (పా) శిరోరోగేత్యాది (౧) వి-పు-౬-౫-౫ (౨) వి-పు-౬-౫-౩

మూ:- సుఖదుఃఖ తద్ధేతుతదితరోపేక్షణీయ

*సుఖదుఃఖ తద్ధేతు శబ్దేనఅభోగ్యవిషయాంవివక్షితాః.

సారకృష్ణాజ్ఞామయసంజ్ఞితైః" ఎన్గిఱవిడై - ఆధిభౌతికమానవతు-(౧) "పశు పక్షిమనుష్యాద్యైః పిశాచోరగ రాక్షసైః । సరీసృపాద్యైశ్చనృణాం జాయతేచాధిభౌతికః" ఎన్గిఱవిడై. ఆధిదైవికమానవతు- "శీతోష్ణవాత వర్షామ్బువైద్యుతాది సముద్భవః" ఎన్గిఱవిడై.

(సుఖదుఃఖతద్ధేతు) ఇవై సుఖదుఃఖహేతువాయిరుక్కుమ్. ఇవై హేతువానాల్ విషయత్తై ప్పఱ్ఱియన్ఱో సుఖదుఃఖఙ్గళుణ్డావతు- అతుక్కు-విషయమేతెన్నిల్; (తదితరోపేక్షణీయ) స్వవిషయముమ్ ఇతరవిషయముమ్ ఉపేక్షణీయవిషయముమ్. స్వవిషయత్తిల్ సుఖదుఃఖప్రకారమేతెన్నిల్, స్వవిషయత్తిల్ కామమ్ అన్వయత్తిల్ సుఖహేతువాయ్ వ్యతిరేకత్తిల్దుఃఖహేతువాయిరుక్కుమ్; స్వవిషయత్తిల్ క్రోధమానతు-ఎతిరియైనియమిత్తల్ ముడిత్తల్ శెయ్యుమ్పోతు సుఖహేతువాయ్, ఎతిరియై క్కాణాతొఴితల్, కిణ్ణుమేల్ విఴవొణ్ణాతొఴితల్ శెయ్తాల్ క్రోధమ్ పిఞ్జిత్తన్నైయే నలికైయాలే దుఃఖహేతువాయిరుక్కుమ్. ఒరురోగాదికళిల్ కినత్తవ్యాధిదుఃఖహేతువాయ్, అన్ఱై

ఇత్యాదినా. ఆధిభౌతికస్తు (౧) "పశుపక్షిమనుష్యాద్యైః" ఇత్యాదినా. ఆధిదైవికశ్చ- "శీతోష్ణవాతవర్షామ్బువైద్యుతాదిసముద్భవమ్" ఇతి. అత్ర దుఃఖశబ్దస్య పూర్వత్రాపి సదుఃఖవిషయత్వాత్, ఉత్తరత్ర దుఃఖవిభక్త గర్భరహితత్వోక్తే రుత్తరకాలస్యాపి పరత్వాత్, తితిక్షాయాంవా తాత్పర్యాదవిరోధః. త్రివిధమప్యేతత్ప్రత్యేకమనన్తర హేతుస్వరూప వైషమ్యాదనన్తప్రకార మితిసూచయితుం తద్ధేతుశబ్దః; సుఖదుఃఖహేతవశ్చ స్వరూపతో బుద్ధివిషయతయాపి పరభక్త్యాదివిఘ్నాః. తదితరేత్యుపేక్షణీయ విశేషణమ్. ఉపేక్షణీయా విషయాశ్చతృణాదిః, తదనుభవోపి అప్రబలత్వాత్

(౧) వి-పు-౬-౫-౭.

మూ;- విషయానుభవజ్ఞాన సఙ్కోచరూప మచ్చరణారవిన్దయుగళై
కాన్తికాత్యన్తికపరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తి విఘ్నప్రతిహతో౽పి.

జ్ఞానస్య సఙ్కోచః- ఆత్మపరమాత్మవిషయే. విష
యానుభవరూపః, జ్ఞానసఙ్కోచరూపాశ్చ- విఘ్నాః.

క్కు అత్తనోయ్య వ్యాధిసుఖహేతువాయిరుక్కుమ్. ఒరువన నోయ్ కొణ్డు కిడన్దాల్ అతుక్కుమేలే తణ్ణలిలేయిట్టుక్కనక్క నలియప్పుక్కు నోయొన్ను విట్టుపోన్దాల్ అన్నోయ్ సుఖహేతువాయిరుక్కుమ్. ఇతంవిషయాత్తిల్ సుఖదుఃఖఙ్గళిల్ వన్దాల్ అనుకూలవిషయత్తిల్ వ్యసనమ్ దుఃఖహేతువాయ్ ప్రతికూలవిషయత్తిల్ వ్యసనమ్ సుఖహేతువాయిరుక్కుమ్. మధ్యస్థఙ్గళిల్ ఉపేక్షావిషయమాయిరుక్కుమ్.

(తదితరోపేక్షణీయ విషయానుభవజ్ఞాన సఙ్కోచరూప) ఇప్పడి స్వవిషయమాయుమ్ అనుకూలవిషయమాయుమ్ ప్రతికూలవిషయమాయుమ్ మధ్యస్థవిషయమాయు మిరున్దుళ్ళ అనుభవమ్- జ్ఞానసఙ్కోచరూపమాయిరుక్కుమ్. ఎతుక్కు సఙ్కోచ మెన్నిల్, భగవద్విషయమాన జ్ఞానత్తుక్కు సఙ్కోచరూపమాయిరుక్కుమ్. ఇనజ్ఞానన్దానేతెన్నిల్; పరభక్త్యాదికళుక్కుమ్ పూర్వకాలీనమాన అనన్యప్రయోజనతయా భక్తిరూపాపన్న జ్ఞానమ్. ఇన్దజ్ఞానత్తుక్కు సఙ్కోచరూపమాకైయాలే ఇతడియాకిప్పిఅప్పతాన భక్త్యాదికళుక్కు విఘ్నమాయ్ ముడియుమ్.

ఆకైయాలే (మచ్చరణారవిన్దయుగళై కాన్తికాత్యన్తికపరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తి విఘ్నప్రతిహతో౽పి) ఎన్నుడైయ నిరతిశయభోగ్య

నుభవరూపత్వేన పూర్వోక్త విపరీతజ్ఞానవిశేషతయా స్వరూపతస్సం స్కారతశ్చ ప్రాప్త విషయానుభవవిరోధీ.

(జ్ఞానసఙ్కోచః) తరోపదేశ సహాకృతైశ్శాస్త్రైరపి పరావర తత్త్వవిషయయాథావస్థిత జ్ఞాన ప్రసరాభావః. * మచ్చరణారవిన్దయుగ శేత- స్వయ

మూ:- యేనకేనాపిప్రకారేణ ద్వయవక్తాత్వం

(యేనకేనాపి ప్రకారేణేతి) ఆర్తతయా దృప్తతయా వేతిభావః.

మాన తిరువడిగళిలే నిత్యమాయ్ ఏకరూపమాయిరున్దుళ్ళ పరభక్త్యాది కళుక్కుమ్ విఘ్నమాయ్ ముడియుమ్. (ప్రతిహతోఽపి) హతమాకైయావతు - నశిక్కై. అతావతు - నష్టకల్పమాకై. ఆకమచ్చరణారవిన్దఙ్గళిలే ఏకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తికమాయిరున్దుళ్ళ పరభక్త్యాదికళుక్కు విఘ్నమాయిరున్దుళ్ళ ఉడితరోపేక్షణీయమాన ఇతరవిషయజ్ఞానఙ్గళాలే నష్టకల్పరాయిరున్దీరే యాకిలుమ్.

(యేనకేనాపిప్రకారేణ) ఆకవేదాన్తసిద్ధమాన కర్మజ్ఞానభక్తికళ్ ఉమక్కిల్లైయే యాకిలుమ్, ఇవర్ఱుక్కు అఙ్గమాన అమానిత్వాద్యాత్మగుణఙ్గళ్ ఉమక్కిల్లైయే యాకిలుమ్, ఇవై ఇల్లామైయే యన్నియే ఇవర్ఱుక్కు విరోధియాన మదపచారాది సకలపాపఙ్గళాలే నెరుక్కుణ్డిరున్దీరే యాకిలుమ్, ఇవర్ఱుక్కడియాన విపరీతాహఙ్కారత్తాలే

ముక్తిర్నదోషాయ, ఈశ్వరస్యయథాభూతార్థశంసినస్సర్వత్ర స్వగుణావిష్క్రియా దోషరహితత్వాత్. తేనాపితచ్చరణయోస్స్వాశ్రిత రక్షణసాధనతయాస్ఫూర్తి విషయత్వేనస్తుత్యత్వోపపత్తేః. తథాచాహుః "తస్యస్వాత్మ ప్రదానేతు సాధనం స్వపదద్వయమ్" ఇతి. అత్రపరభక్త్యాదిశబ్దైః దేహపాతాత్పూర్వభావినః పశ్చాద్భావినశ్చ అవస్థావిశేషాస్సఙ్గృహ్యన్తే. ప్రతిహతోఽపీత్యత్రైవపిశబ్దైకత్వాగానువాదో ద్యోత్యతే.

భగ్నాస్తరద్రదైర్యపేక్ష్యవిశిష్టవిధానమపి ద్వయవక్తేత్యనేన సూచితమ్. నష్టైతావతాప్రపత్తేస్సకలనాభూతాఙ్గానాంవానివృత్తిః, "శరణమహంప్రపద్యే" ఇతి పూర్వోక్తానువాదత్వేన ప్రపత్త్యుపశ్లిష్టస్యైవద్వయవచనస్యాత్రవివక్షితత్వాత్. యేనకేనా

మత్తైయుణ్డిరున్దిరేయాకిలుమ్, ఇవై ఇరణ్డుక్కు మడియాన విపరీత వాసనైయాలే కట్టుణ్డిరున్దిరేయాకిలుమ్, ఇవైయెల్లాత్తుక్కు మడియాన దుష్ప్రకృతియిలే సమ్బన్దిత్తిరున్దిరేయాకిలుమ్, మచ్చరణారవిన్దఙ్గళిలే ఏకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తికమాయిరున్దుళ్ళ పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళుక్కు విఘ్నమాయిరున్దుళ్ళ ఇతరవిషయజ్ఞానఙ్గళాలే నష్టకల్పరాయిరున్దిరే యాకిలుమ్.

(యేన కేనాపి ప్రకారేణ) ఏతేనుమొరు ప్రకారత్తాలే యెన్ఱు– అహృదయమాకవుమామ్; సహృదయమాకవుమామ్; ఆర్తరాకవుమామ్, దృప్తరాకవుమామ్; అర్థసహితమాకవుమామ్, అర్థవిధురమాకవుమామ్, అతిలోరు నిర్బన్ధమిల్లై. ద్వయమామిత్తనైయే వేణ్డువతు, మన్త్రాన్తరఙ్గళాక వేణ్డాతు. అతొఴిన్దాల్ మోక్షసాధనఙ్గళేయాకిలుమ్ అర్థపూర్తియుణ్డాన వ్యాపకాన్తరఙ్గళుమాక వేణ్డాతు.

అతువుమొఴిన్దాల్ తిరుమన్త్రమాకవుమ్ పోరాతు. ద్వయమేయాక వేణుమ్. అతుతన్నిలుమ్ పూర్వార్థమేయాకైయుమ్ పోరాతు. ఉత్తరార్థమాకైయుమ్ పోరాతు. ద్వయమేయాక వేణుమ్. అతనాల్ పరువతెన్నెన్నాల్, పూర్వార్థత్తైయే శొన్నానాకిల్ అతు సకలపురుషార్థసాధారణమాకైయాలే పురుషార్థమేతెన్న వేణ్డివరుమ్. ఉత్తరార్థమ్ శొన్నానాకిల్ సాధనాన్తరఙ్గళుమ్ సఙ్కరిక్కైయాలే సాధనమేతెన్న వేణ్డివరుమ్. అన్నై ఇరణ్డుకుఱైయుమ్ తీరుమ్బాతు ద్వయమేయాక వేణుమ్.

పీత్యస్యతు (౧) "ఆర్తోవా యదివా దృప్తః" (౨) "మిత్రభావేన సమ్ప్రాప్తమ్" (౩), "విభీషణోవా సుగ్రీవ యదివా రావణస్స్వయమ్" ఇత్యాద్యుక్తాధికారివిశేషానియమే తాత్పర్యమ్. శరణ్యస్య ప్రపన్నేషు ఆదరాతిశయాదీ దృశవ్యాజ మాత్రానుభాషణమితి కేచిత్. ఏతేన జీవవ్యాపార నిరపేక్ష మోక్షప్రదానాది పక్షాశ్చ నిరస్తాః.

---

(౧) రా-యు-౧౮-౨౮ (౨) రా-యు-౧౮-౩ (౩) రా-యు-౧౮-౩౪

మూ:- కేవలం మదీయయైవదయయా నిశ్శేషవినష్టసహేతుకమచ్చరణా
రవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తిక పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తివిఘ్నః

కేవలశబ్దః - ఆకాఙ్క్షితానుతాపవ్యావృత్త్యర్థః. ఏవకారః - [illegible] కారణాన్తరపరః. తత్ర హేతుః- మదీయత్వమ్.

(ద్వయమనక్తాన్వయమ్) ఇప్పడిద్వయత్తై వాయాలే ఉచ్చరిత్తసిర్. (కేవలంమదీయయైవదయయానిశ్శేష వినష్టసహేతుక) ద్వయవచన ప్రేరిత్తియాయిరున్దుళ్ళ కృపైయొన్నాలుమ్ సహేతుకమాకవుమ్ నిశ్శేషమాకవుమ్ నష్టమాకవుడైయీరాయిరుక్కక్కడవీర్. ద్వయవచనమ్ ప్రేరిప్పిత్తిల్ స్వకృత్యముమ్ కూడియిరుక్కుమోవెన్నిల్; (కేవలంమదీయయైవ) వెఱుమే ఇద్వయవచనమే పుక్కుప్రేరిత్తు ప్పిఱప్పిత్త ఎన్నుడైయకృపైయొన్నినాలుమ్ సహేతుకమాకవుమ్ నిశ్శేషమాకవుమ్ వినష్టమాకవుడైయీరాకక్కడవీర్.

[illegible] తెన్నిల్, (మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తికపరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తివిఘ్నః) ఎన్నుడైయ నిరతిశయ భోగ్యమాన తిరువడిగళిలే ఐకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తికమాయిరుక్కుళ్ళ పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తికళుక్కు విఘ్నమాయిరుక్కుళ్ళ ఇతరవిషయజ్ఞానఙ్గళ్,

---

[illegible] ప్రపన్నసాపేక్షితమిత్యాహ (కేవలమితి) (మదీయయైవ) [illegible] కార్యస్థానాపేక్షమేతి భావః. దయయా- అత్ర ప్రపత్త్యుల్లసితాయా[illegible] ప్రపత్తి జనిత ప్రసాదవిశిష్ట్యసత్త్వేపి సహజదయాయాః ప్రాధాన్యమిహ సూచితమ్. [illegible] శక్తివత్, తిరోధాయకత్వాది శక్తిరపి నివృత్తేత్యభిప్రాయేణ [illegible] ; తేన అశేషత ఇత్యుక్తం భవతి. హేతుభూతపాపాది [illegible] ప్రసరదపి విఘ్న ఉత్పద్యేతేతి తత్పరిహారార్థముక్తమ్ (సహేతుకేతి). విఘ్నాః- [illegible].

మూ:- మత్ప్రసాదలబ్ధ మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తి
కాత్యన్తిక పరభక్తి పరజ్ఞానపరమభక్తిః,

ఇవ్విడత్తిల్ నిశ్శేష మాగవినష్టమాగక్కడవతు. ఎతుతాన్ నిశ్శేష మాగ వినష్టమాగిఱతు, ఇతరవిషయజ్ఞానమే యోవెన్నిల్, (సహేతుక) ఇతరవిషయజ్ఞానముమ్, ఇతుక్కడియాయిరున్దుళ్ళ ప్రకృతిసమ్బన్ధముమ్, ఇతుక్కడియాయిరున్దుళ్ళ విపరీతవాసనైయుమ్, ఇతుక్కడియాయిరున్దుళ్ళ విపరీతాహఙ్కారముమ్, ఇతుక్కడియాయిరున్దుళ్ళ భగవదపచారాదిసకలవిరోధిపాపఙ్గళుమ్, ఎన్నుడైయ నిరతిశయభోగ్యమానతిరువడికళిలే ఐకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తికమాయిరున్దుళ్ళ పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తికళుక్కు విఘ్నమాయిరున్దుళ్ళ ఇతరవిషయజ్ఞానఙ్గళుమ్ ఇద్ద్వయవచనమొన్ఱుమే† పుకుప్పుఅప్పడవిట్ట ఎన్నుడైయుక్తియై యొన్ఱినాలుమే. (సహేతుక) సహేతుకమాగవుమ్ వినష్టమాగవుడైయారాగక్కడవీర్. (మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తికపరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తిః) ఇవఱ్ఱుక్కు విరోధియాన సకలపాపఙ్గళుమ్ నిశ్శేషమాగ నష్టమాయ్త్తే, ఇనిఇవైయుణ్డామత్తనైయిఱే.

ఇవైయుణ్డామిడత్తు ఇవఱ్ఱుక్కు విరోధియానపాపఙ్గళ్ పోన వాఱే తనక్కుత్తానేయుణ్డాగిఱనవోవెన్నిల్; (మత్ప్రసాదలబ్ధ) అతుక్కు మేలే ఇతువుమ్ ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే యుడైయారాయ్. ఎన్నుడైయనిరతిశయ భోగ్యమాన తిరువడికళిల్ ఐకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తిక

ఏవమనిష్టనివృత్తిరుక్తా. అథ ఇష్టప్రాప్తిం వదన్ ప్రథమమ్, (౧) "తేషాంజ్ఞానీ" ఇత్యాదిప్రార్థితజ్ఞానపూర్వకపరభక్త్యాదిప్రదానమాహ, (మత్ప్రసాదలబ్ధేతి) ఇహాపి. పరభక్త్యాదివచనం తత్పూర్వభావిజ్ఞానవిశేషస్యాప్యుపలక్షణమ్. అత్ర ప్రసాద

---

† (పా) అడియాగ ఇరుకరైయుమఴియప్పెరుకిన. (౧) గీ.౭-౧౭.

మూ:- మత్ప్రసాదాదేవసాక్షాత్కృతయథావస్థితమత్స్వరూప రూప గుణవిభూతిలీలోపకరణ విస్తారః,

---

క్వాచిత్క-స్వరూపాద్యనుభవవ్యుదాసాయ విస్తార శబ్దః, ఏవం నారాయణశబ్దార్థానుభవ ఉక్తః.

మూఴురున్దుళ్ళ పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళ్ ఎన్నుమిదై యుమ్ప్రసాదత్తాలే యుడైయారా కక్కడవీర్. (మత్ప్రసాదాదేవసాక్షాత్కృత యథావస్థితమత్స్వరూపరూప గుణవిభూతిలీలోపకరణ విస్తారః) (మత్ప్రసాదాదేవసాక్షాత్కృత) ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే సాక్షాత్కరిక్కప్పట్ట. "ఏవ" ఎన్గిఱ అవధారణత్తాలే ఇవన్ఱై సాక్షాత్కరిక్కుమిడత్తిల్ ఇప్ప్రసాదమ్ సహకారిసాపేక్షమన్ఱెన్గిఱతు. సహకారికళ్ తాన్ ప్రసాదత్తుక్కు; ఉణ్డానాలన్ఱో వ్యావర్త్తిక్క వేణ్డుకిఱతెన్నిల్, ప్రసాదవాన్ సహకారియాకలామ్. అవనుమ్ వేణ్డా; ప్రసాదమే శెయ్య వన్ఱైనై.

(యథావస్థిత) యథావాక సాక్షాత్కరిక్కప్పట్ట. యథా వెన్గిఱతెన్; సాక్షాత్కారమాకిల్ అయథావాన సాక్షాత్కారము ముణ్డో వెన్నిల్; ఉణ్డు ఎజ్జనేయెన్నిల్.† వేదాన్తత్తిలే బహుప్రదేశత్తిలే "వారుణీభార్గవీవిద్యా" ఎన్గిఱ విద్యైయిలే ఎప్పుతిన్ఱు; అజ్జనన్ఱియే యథా

శబ్దః ప్రపత్తిజనితప్రసాదనిరస్తప్రతిబన్ధనిరుపాధికసౌహార్దపరః. "ఏవం మత్ప్రసాదాదేవ" ఇతివక్ష్యమాణేపి అవధారణేన సహకార్యన్తరాపేక్షా వ్యావర్త్యతే. మత్స్వరూపేత్యాదికమ్ - ఉత్తరఖణ్డస్థనారాయణశబ్దార్థః. విభూతిశబ్దో నిత్యవిభూతివిషయః. ఉపాయదశాయాం శాస్త్రవిహిత తత్త్వజ్ఞానగుణాదిపరిచ్ఛిన్న స్వరూపాద్యనుభవాద్వ్యావృత్త్యర్థం యథావస్థితవిస్తారశబ్దౌ. ఆరోపకజ్ఞాననివృత్త్యర్థం వా యథావస్థితశబ్దః. హేత్వభావాదత్ర భ్రమాభావః.

---

† (పా) గార్గివిద్యైయిలే.

మూ;-అపరోక్షసిద్ధనియామ్యతామద్దాస్యైకస్వభావాత్మస్వరూపః,

తదన్తర్గతజీవస్వరూపావిర్భావనమాహ (అపరోక్షేతి). వ్యాప్తిధారణాభ్యాం నియమనాన్తర్గతే. (౧)"ప్రశాసనే గార్గి"(౨)"అన్తః ప్రవిష్టః" ఇతి శ్రుతేః. అతః పృథగనుక్తిః. ఏతేన స్వాధీనప్రవృత్తిత్వాద్యశేషభ్రమవ్యుదాసః ఫలితః.

వాక సాక్షాత్కరిక్కప్పట్ట. నీయుడైయాక ఇప్పడిప్పస్తితేదుఃఖ మెల్లాము శ్శృతు, నానడియాక వరుకిఱ తాక్కైయాలే ఇరున్దపడియే అనాయాసేన సాక్షాత్కరిక్కై. ఎత్తైత్తాన్ సాక్షాత్కరిక్కిఱతెన్నిల్; (మత్స్వరూపరూపగుణవిభూతి లీలోప కరణవిస్తారం) ఎన్నుడైయ తానస్వరూప మెన్న, రూపమెన్న, గుణమెన్న, ఉభయ విభూతియుమెన్న, ఇవఱ్ఱై నుడైయ సత్తైయుమ్. ఎన్నుడైయ ప్రసాద మొత్తినాలుమ్ ఎన్నుడైయస్వరూపరూప గుణవిభూతి కళినుడైయ సర్వత్తిలుమ్ యథావాన సాక్షాత్కారత్తై యునుడైయారాయ్.

(అపరోక్షసిద్ధ) అపరోక్షసిద్ధమాకైయావతు -శ్రవణమననాది కళాలేసిద్ధమాకైయన్ఱిక్కే సాక్షాత్కారసిద్ధమాకై. ఎతుతాన్ సాక్షాత్కారసిద్ధమాకిఱతెన్నిల్, (మన్నియామ్యతామద్దాస్యైకస్వభావాత్మస్వరూపః) ఎన్నుడైయ తాననియమనత్తైయుమ్ ఎన్నుడైయ తానదాస్యత్తైయుమ్ స్వభావమాకవుడైత్తాన ఆత్మస్వరూపమ్. "మద్దా

ఏవంసర్వవిశిష్టపరమభోక్తృస్య సాక్షాత్కారే నారదజ్ఞాతస్వస్వరూపావిర్భావమపి స్వాధీనస్వార్థకర్తృత్వభోక్తృత్వ భ్రమనివృత్తిపూర్వకం తద్భోక్తృత్వజ్ఞాపనాయ పృథగాహ (అపరోక్షేతి). నియామ్యత్వోక్త్యా అత్ర వ్యాప్యత్వధార్యత్వే చ ఆకృష్టే. "(౨) అన్తః ప్రవిష్టశ్శాస్తా" (౧) "ఏతస్య వా అక్షరస్య ప్రశాసనే గార్గి సూర్యాచన్ద్రమసౌ విధృతౌ తిష్ఠతః" ఇతి శ్రుత్యనుసారాత్. ఏతేన (౩) "స స్వరాట్" ఇత్యుక్తేపి ముక్తే పారతన్త్ర్యవిరోధపరిహారో విదర్శితః.

(౧) బృహ. ౫-౮-౯. (౨) తై-ఆరుణశాఖా-౩-౧౧-౨. (౩) ఛా-౭-౨౫-౨

మూ:- మదేకానుభవః,

ఆత్మాభిమానానుగుణపురుషార్థానుభవమాహ (మదేకేతి). ఏకశబ్దేన – అనుభావ్యాన్తరవ్యుదాసః.

స్యైక" ఎన్గిఱ అవధారణమ్ ప్రథమపదత్తిల్ చతుర్థిక్కుమేలే అవధారణమాగ ఇరుక్కిఱతు. ఎన్నుడైయ నియమనత్తైయుమ్ ఎన్నుడైయ దాస్యత్తైయుమే స్వభావమాగ ఉడైత్తాన ఆత్మస్వరూప సాక్షాత్కారత్తైయుడైయీరాయ్. స్వరూపసాక్షాత్కారమ్ పిఱన్దాల్ తద్గతమాన ఈశ్వరైకనియామ్యత్వముమ్, ఈశ్వరైకదాసత్వముమ్ తన్నడైయే పిఱక్కుమిఱే.

(మదేకానుభవః) స్వరూప సాక్షాత్కారమ్ పిఱన్దాల్ అవనై విషయీకరిత్తుక్కొణ్డల్లతు నిల్లాతే. స్వరూప మాత్రత్తై యన్ఱే సాక్షాత్కరిప్పతు; స్వరూప యాథాత్మ్యత్తైయిఱే. అతావతు – భగవదత్యన్త పారతన్త్ర్యాదికళిఱే. జ్ఞానానన్దఙ్గళై యన్ఱే సాక్షాత్కరిప్పతు. "మన్నియామ్యతామద్దాస్యైక" ఎన్గిఱే సాక్షాత్కరిప్పిత్తతు. ఆకైయాలే కైవల్యమాగాలన్నిక్కే ఎన్నై ఒరువనైయుమే అనుభవవిషయమాగ ఉడైయీరాయ్. ఇన్ద అవధారణత్తాల్ ఆరై వ్యావర్త్తిక్కిఱతెన్నిల్, స్వరసత్తుక్కుడలాక అనుభవిక్కుమ్ అధికారియై వ్యావర్త్తిక్కిఱతు. †తానుమ్ అవనే పక్కలిలే పుకుమిత్తనై; అల్లాతపోతు కైవల్యత్తోడొత్తి యామిత్తనై.

ఆకవిత్తాల్ శొల్లుకిఱతెన్నెన్నిల్; స్వరూపదర్శనత్తిల్ వన్దాల్ ఎనక్కు శేషియాయ్ నిన్ఱ అవనై దర్శిక్కైయన్ఱియే అవనుక్కు శేషమాయ్

†తన్నై అనుభవిక్కుమత్తోడు తనక్కుమ్ ఈశ్వరనై అనుభవిక్కుమనుభవత్తోడు వాసియిల్లై.

మూ;- మద్దాసైకప్రియః, పరిపూర్ణానవరతనిత్యవిశదతమానన్య ప్రయోజనాఽనవధికాతిశయప్రియ మదనుభవస్త్వమ్,

---

విరూపభర్త్రనుభవసామ్యవ్యుదాసాయాహ (మద్దాసైకేతి). ఏకశబ్దేన – స్వరూపానురూపస్వాతన్త్ర్యస్య అపుమర్థత్వమభిప్రేతమ్.

తన్నై ప్పదర్శిక్కైయుమ్, దర్శిత్తాల్ అనుభవత్తిల్ అవనే విషయమాయిరుక్కైయుమ్†. "అహమన్నమ్" ఎన్నదువే అర్థమ్ అదు పురుషార్థమాకైక్కాక "అన్నాదః" ఎన్నవిత్తనై. (మద్దాసైకప్రియ) అవనై యనుభవిత్తాల్ అవనళవిలే పర్యవసిక్కుమ్బడి యాయిత్తేయిరుప్పదు, * ఒఴువిల్ కాలమెల్లాముడనాయ్చ్చేయ్ వతెన్నెన్రాల్, వఴువిల్లాతే అనుభవిక్క వేణుమెన్గిఱార్నే. వఴువిల్లాతే అడిమై శెయ్యవేణుమెన్గిఱ ప్రార్థనై. (౧)"ఎమ్మాపీట్టుత్తిఱముమ్ శెప్పమ్ నిన శెమ్మాపాతపఱ్పుత్తలై శేర్త్తు"ఎన్గిఱతేస్వరూపమిఱుప్పదు. అనుభవజనితప్రీతికారితమిత్తే, కైఙ్కర్యమ్. ఇన్ద అవధారణత్తాల్ తనక్కెన్రితానక్కైఙ్కర్యమ్ అహఙ్కారగర్భమెన్నై. ఇత్తైక్రీత్తితేఉత్తరఖణ్డత్తిల్ నమశ్శబ్దమ్. ఎన్నుడైయదాస్యత్తియే ప్రియవిషయమాకవుడైయీరాయ్, (పరిపూర్ణానవరతనిత్య విశదతమాఽనన్య ప్రయోజనానవధికాతిశయ ప్రియమదనుభవస్త్వమ్)

నియామ్యత్వంచిదచిత్సాధారణమ్. దాసత్వన్తు చేతనైకనిష్ఠమ్. తయోః ప్రీతిస్వకం ప్రయోజనమాహ (మదేకానుభవో మద్దాసైకప్రియః) ఇతి. ఐశ్వర్యకైవల్యపురుషార్థయోరివ స్వనిష్ఠతయా స్వతన్త్రతయాచ స్వాత్మానుభవప్రసఙ్గేఽపి తద్దానసమ్భవతీత్యభిప్రాయేణ మదేకానుభవశబ్దః. స్వామ్యనుభవప్రధానే స్వానుభవే స్వప్రాధాన్యగన్ధనివృత్త్యర్థం మద్దాసైకప్రియ ఇత్యుక్తమ్.

పూర్వోక్తమేవానుభవం పరమపురుషార్థత్వప్రతిబోధాయ పూర్వవత్ సౌశీల్యాదిభిర్విశినష్టి. (పరిపూర్ణేతి) తత్ప్రియుక్తప్రీతిం తత్పరిహాహ్ను "నిత్య

---

†ఆనాల్ అన్నమ్బోలే భోగ్యమాకవేణ్డాదో. చేతననానవాఃసిద్ధిక్కు "అహమన్నాదః" ఎన్నదు. చేతనుక్కే ఉపేయత్తిలుక ప్పృత్తావదు. ఇల్లావిడిల్ పురుషార్థమాకాతే.

(౧) తి-వాయ్-౨-౯-౧.

మూ,-తథావిధమదనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతి కారితాశేషావస్థోచితాశేషశేషతైకరతిరూపనిత్యకిఙ్కరో భవ. ఏవమ్భూతోఽసి,

---

తత్కదేత్యత్రాహ (ఏవమ్భూతోఽసీతి). క దేతిత్వరాతిశయాద్యథా స్యాత్. తథాత్వమీదృగవస్థోఽసి. అయం హి తవ మహాలాభ ఇత్యర్థః.

పరిపూర్ణమాయ్ క్షణన్దోఱుమిడైవిడాతే నిత్యమాయ్ ప్రత్యక్షసమానాకారమాయ్ అనన్యప్రయోజనమాయ్ బ్రహ్మాదికళతిశయత్తైయుమ్ కాల్కడైకొణ్డ ఎన్నుడైయ అనుభవత్తైనీ ఉడైయైయారాయ్.

(తథావిధమదనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారిత) అప్పడిప్పట్ట ఎన్నుడైయ అనుభవత్తాలే పిఱప్పదాన అనవధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతియాలే పణ్ణప్పడువదాయ్, (అశేషావస్థోచితాశేషశేషతైకరతిరూపనిత్యకిఙ్కరో భవ) ఎల్లావవస్థైకళిలుమ్ అనుకూలమాయ్ ఎల్లావడిమైకళిలుమ్ ఉణ్డాన అభినివేశత్తైయేవడివాక ఉడైయారాయ్ కొణ్డు యావదాత్మభావి అనుభావ్యమాన కైఙ్కర్యత్తై ప్పెఱ్ఱు అనుభవవిక్కక్కడవీర్.

(ఏవమ్భూతోఽసి) పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళుక్కు విఘ్నమాన ఇతరవిషయజ్ఞానముమ్, ఇతుక్కడియాన ప్రకృతిసమ్బన్ధముమ్, ఇతుక్కడియాయిరున్దుళ్ళ విపరీతవాసనైయుమ్, ఇతుక్కడియాయిరున్దుళ్ళ విపరీతాహఙ్కారముమ్, ఇతుక్కడియాయిరున్దుళ్ళ మదపచారాదిసకలవిరోధిపాపఙ్గళుమ్ సహేతుకమాకవుమ్ నిశ్శేషమాకవుమ్ వినష్టమా

కిఙ్కరో భవాని'' ఇత్యనేన ప్రార్థితం ప్రయచ్ఛతి (తథావిధేతి).

ఈదృశస్య కైఙ్కర్య సామ్రాజ్యయోగ్యతామలభ్యలాభత్వ వ్యక్త్యా సన్తోషముత్తరకృత్య విధానార్థ ఞ్చానువదతి. (ఏవమ్భూతోఽసీతి). ప్రకృత్యాత్మ విశేషా

కళ్ళుముడైయీరాయ్, అతుక్కుమేలే పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళై యుడైయీరాయ్, ఎన్నుడైయ స్వరూపరూపగుణ విభూతికళుడైయ సర్వత్తైయుమ్ యథావాకసాక్షాత్కరిక్క క్కడవీరాయ్, స్వరూపసాక్షాత్కారత్తైయుడైయీరాయ్, ఎన్నైయొరువనైయుమే అనుభవవిషయమాక వుడైయీరాయ్, ఎన్నుడైయ దాస్యత్తైయే ప్రియవిషయమాకవుడైయీరాయ్, పరిపూర్ణాదివిశేషణ విశిష్టమాన ఎన్నుడైయ అనుభవత్తైయుడైయీరాయ్, అనుభవజనిత ప్రీతికారితమాన నిత్యకైఙ్కర్యత్తైయుడైయీరాకక్కడవీరెన్ఱు పెరియపెరుమాళరుళిచ్చెయ్తవాఱే ఇవ్వైయెల్లాత్తుక్కుమ్ హేతువేతెన్ఱు పార్త్తార్. "ద్వయవక్తా" ఎనుద్వయత్తైవాయాలేఉచ్చరిత్త వితువేహేతువాయిరున్దతు. ఇతిరున్దపడి యెన్నెన్న; "ఏవమ్భూతోసి" ఎన్ఱిఱార్ పెరియపెరుమాళ్.

"ఏవమ్భూతోసి" ఎన్ఱతు ఎన్నెన్నాల్, ఇతుద్వయవచనమాత్రమేయాయ్, ఇత్తాలే ఎల్లాముణ్డాకక్కడవతెన్ఱు శొల్లవేణ్డుమ్పడియాయో ఉమక్కిరుక్కిఱతు. ఎల్లామ్ముక్తివపుణ్డాయన్ఱోయిరుక్కిఱతు. ఇచ్చరీరత్తోడే ఒరుదేశవిశేషత్తిలుళ్ళారైప్పోలే అడిమైశెయ్యుమ్ † ప్రకార

ద్ధార్మికః, పరావర తత్త్వవివేకాద్భగవతః, పరావర పురుషార్థ వివేకాద నన్య ప్రయోజనః, స్వపరాధికార వివేకాదనన్య సాధనః, పూర్వోక్తాత్, "అస్తుతే" ఇత్యనుగ్రహ విశేషాత్ప్రమితానుష్ఠిత భరన్యాసః, తతశ్చ మయాస్వీకృత భరః, నిత్యకైఙ్కర్యైకభోగతయా పరత్వత్వంముక్తప్రాయోఽసీత్యర్థః అఖ్యాతేన(౧) "సన్తమేనమ్" ఇత్యవస్థావ్యజ్యతే. యద్వా, నిత్యకైఙ్కర్యభోగసత్యసఙ్కల్పేనోక్తే తేన వాస్వేన హ్యప్రత్యాఖ్యాతు మశక్యత్వే నివారకశాస్త్రాభావేచ తదానీమేవతథావిధాత్మానము పశ్యతః క్రమాత్తత్సిద్ధిమాహ (ఏవమితి). ఏవంభ విత్వముపక్రాన్తో సీత్యర్థః.

† పడియాయిరుక్కిఱతన్ఱో. (౧) తై. ఆ-౨-౬-౧.

మూ:- ఆధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవికదుఃఖవిఘ్నగన్ధరహితస్త్వమ్,

శరీరపాతానధికల్పకాలః ఏవంవినోదేననేయ ఇత్యాహ (ఆధ్యాత్మికేతి). దుఃఖరూపోవిఘ్నః.

పిళ్లైయో ఉమక్కన్న; తాపత్రయాదికళుక్కడియాన శరీరసమ్బన్ధమ్ కిడక్కత్తు. ఇచ్చరీరత్తినుడైయ అవసానమఱికిఱిలేన్. ఇచ్చరీరత్తోడే యిరుక్కుమ్నాళైక్కు కాలక్షేపమ్పణ్ణుమ్ ప్రకారమఱికిఱిలేన్; వస్తవ్య భూమియేతెన్ను మఱికిఱిలేన్. ఇప్పడియిరుక్క ఎల్లామ్ కుత్తైవయ్ నాకవరుళిచ్చెయ్‌తతు - ఉపచ్ఛన్నవాక్యమోబలే యిరానిన్రతియెన్న; ఇవై యేనీర్ శొల్లిఱ్ఱు.

ఇవై శెయ్యుమ్ ప్రకారమ్ కేళీరెన్గిఱార్ పెరియపెరుమాళ్. (ఆధ్యాత్మికాధభౌతికాధిదైవిక దుఃఖవిఘ్నగన్ధరహితస్త్వమ్) తాపత్రయాదికళాల్ వన్దదుఃఖమాకిఱ విఘ్నత్తినుడైయ గన్ధమిల్లైయామ్పడి వర్తియుమ్. తాపత్రయాదికళాల్ వరుమ్ దుఃఖమ్ భగవదనుభవత్తుక్కు విఘ్నమాకక్కడవతిత్తే. శరీరసమ్బన్ధత్తోడేయిరుక్కచ్చెయ్‌తే

భయావహాయాందేహేన్ద్రియవిశిష్టదశాయాంకథం తత్రచ నిరపాయః కాలక్షేప ఇత్యత్రాహ (ఆధ్యాత్మికేతి) - అత్రతోత్కృష్టసుఖస్యాప్యపలక్షణా ద్దుఃఖాదుఃఖోక్తిః; శ్లోకత్రయాద్యుక్తజ్ఞానభక్తిశాలినప్రత్యతిప్రాతికూల్యాద విశేషా ద్వాదుఃఖశబ్దేనసుఖస్యాపిసఙ్గ్రహః, గన్ధశబ్దేనవాంతద్వివక్షా. తేనసర్వసాధారణశత్రుబాదిర్వా అభిప్రేతః దుఃఖస్య ద్వయార్థానుసన్ధానప్రతి విఘ్నత్వంస్యాత్; అతస్త ద్రాహిత్యోక్తిః. ఇహాచపూర్ణవివేకానాంనామాభిమాని కందుఃఖంసుఖఞ్చనాస్తి; సాంసృష్టికానాన్తుప్రారబ్ధకర్మవశాత్సమ్భవతామపి ప్రతిదినం కర్మక్షయమోక్షాసక్తిదర్శన ప్రీత్యాద్వయార్థానుసన్ధాన విఘ్నత్వం నాతిమాస్తి. అతోనపత్యక్షాదివిరోధః.

మూ; - ద్వయమర్థానుసన్ధానేన సహ

తత్ర సజ్గరహితత్వే హేతుమాహ (ద్వయమితి).

దుఃఖగన్ధమిల్లైయాప్పడి వర్తిక్కప్పోమోవెన్న; (త్వమ్) నీ వర్తియు మెన్గిఱార్. నీర్ వర్తియుమెన్ఱతేతెన్నిల్; "ఏవమ్భూతోసి" ఎన్ఱుమ్, "త్వమ్" ఎన్ఱుమ్ నాన్ † శొల్లప్పట్ట నీర్ వర్తియుమెన్గిఱార్. అతావతు కాలమ్ కుఱుకానిన్ఱతు. కర్మమ్ తీయుమానిన్ఱతు. కర్మమ్ తీయుక్కుమి క్కప్రాప్యముమ్ ముకమ్ కాట్టానిన్ఱ తెన్ఱుకొణ్డు, అనన్తరమ్ పెఱప్పోకు కిఱ పేఱ్ఱిన్ శీర్మైయై అనుసన్ధిత్తు ఇవఱ్ఱాల్ వరుమ్ దుఃఖమ్ల్లై యుమ్ మతియాతే వర్తియుమెన్ఱపడి. ఎతుపోలవెన్నిల్; అభిషేకప్పట్టినిపోలే.

అజ్ఞనేపోనాలుమ్ శరీరత్తోడిరుక్కుమ్ నాళ్ పోతుపోక్కు ఏతాకక్కడవతెన్నిల్; (ద్వయమర్థానుసన్ధానేనసహ) ద్వయత్తినుడైయ అర్థానుసన్ధానత్తైప్పణ్ణిక్కొణ్డు, అతువేతుణైయాక విరుమ్. (౧) "నాట్టారోడియల్వొళిన్దు" ఎన్ఱు-సంసారత్తిల్ వ్యావృత్తనాయ్ § కైఙ్కర్యత్తిల్ దూరస్థనాయ్ "నారణన్ఱై నణ్ణినమ్" ఎన్ఱు-భగవతి న్యస్తభరనాయిరుక్కుమవనుక్కు ద్వయత్తినుడైయ అర్థానుసన్ధానమేయాయ్ త్తుణైయాయిరుప్పతు. కీర్ "ద్వయసకృత్" ఎన్ఱుశొల్లివైత్తు, ఇఙ్గు "ద్వయమర్థాను సన్ధానేన సహ" ఎన్నావెన్నెన్నిల్, భగవద్విషయ కారత్తుక్కుప్పాఠమాత్రమే అమైయుమ్; కాలక్షేపత్తుక్కు అర్థసహితమాక వేణుమ్.

(త్వమ్) అత్యన్తజ్ఞానభక్త్యాదిప్రార్థనావాన్. ఉచ్చారణంప్రార్థనాపూర్వకస్తోత్రము ర్థానుసన్ధానే సహాశబ్దః. ఏవమ్భూతానుసన్ధానేనేత్యన్వయః. (అఖిల) అఖిలహేయేత్యాద్యుక్తవిశదప్రకారేణేత్యర్థః. ఏతచ్చాత్ర కృతకృత్యత్వప్రతిసన్ధానప్రీత్యర్థమ్, అస్యచస్వయమ్ప్రయోజనకైఙ్కర్యరూపత్వాత్, (౨) "యమ్బ్రహ్మార్థమ్"

† (పా) శొల్లుకైక్కడియనీయుడైయ. § (పా) కైఙ్కర్యప్రార్థనైయుమాప్పడి.
(౧) తి-వా-మొ-౧౦-౬-౨. (౨) పాఞ్చ.

మూ;- సదైవంసక్తా

(ఏవంసక్తా) "ఏవమ్" ఎన్గిఱతు - ఇప్ప్రకారత్తాలే యెన్ఱపడి. ఇప్ప్రకారత్తాలే యావతెన్నిల్; క్రమత్తాలే ఒరు ప్రకారత్తాలుమ్, పూర్వార్ద్ధ శబ్దత్తైయ ప్రకారత్తాలుమ్, ఇతిహాస పురాణ ప్రక్రియైయాలుమాక మూన్ఱు ప్రకారత్తాలే శరణమ్ పుక్కార్. ఇతిల్ పూర్వార్ద్ధశబ్దత్తైయ ప్రకారముమొన్ఱియ, ఇతిహాసపురాణ ప్రక్రియైయుమొన్ఱియ, ఇగ్గద్య ప్రకారత్తాలే యెన్ఱపడి. ఇన్నమ్ ఇరుపతుపడిశరణమ్ పుక్కాలుమ్ మత్తిత్తుమత్తిత్తు శరణమ్ పుకానిఱ్కుమ్ మత్తనైయొழிయ, ఉపాయాన్తరమిన్ఱియే ఇవర్కు. ఇప్పడి శరణమ్పుకుకైయతు అవన్ ప్రసాదత్తుక్కాకవిఱే. అతిల్ ప్రసాదాతిశయమ్ ఇత్తనాలేయుణ్డాకైయాలే ఏవంప్రకారత్తాలే యెన్గిఱార్. (సక్తా) నెఞ్జుక్కుళ్ళే అనుసన్ధిక్క వేణుమెన్నుమ్ నిర్బన్ధముణ్డోవెన్న, అతువేణ్డా; అనుభవమ్ వర్ధిక్కుమాయాలే శొల్లనుమామెన్గిఱార్.

అజ్ఞనిన్ఱియే, (ఏవంవక్తాద్వయమర్థానుసన్ధానేన) ఇగ్గద్యత్తైవాయాలే శొల్లికొణ్డు ద్వయత్తినుడైయ అర్థత్తై అనుసన్ధియుమెన్గిఱార్. ఇరణ్డుమ్ అర్థమొన్ఱాయిరుప్పతు, అతుక్కప్పురమ్ ఇతువామిత్తనైయిఱే. "సదా" ఎన్గిఱతు - ఎప్పోతుమెన్ఱపడి. ఎప్పోతుమెన్ఱతెన్నిల్, ఉపాయాన్తరజ్ఞుమ్ ఉపేయాన్తరజ్ఞుమ్ నచ్చరిక్క అ సంసారమాకైయాలే అవై నెఞ్జిల్ పుకురామైక్కాక ఎప్పోతుమెన్గిఱతు.

అజ్ఞనిన్ఱిక్కే ప్రాకృతస్పర్శముమ్ భగవత్స్పర్శముమ్ కలశిప్పోరుక్కైయాలే ఇప్ప్రకృతిస్పర్శముమ్ ప్రకృత్యనుకూలమాన విషయాన్తరజ్ఞిలే మూట్టికొడవతాయిరుక్కుమ్. భగవత్స్పర్శముమ్ స్వగాపాను రూపమాన కైజ్కర్యత్తిలే మూట్టికొడవతాయిరుక్కుమ్, అన్ఱి

డుంతే విషయాన్తరజ్ఞరుక్కు భగవద్విషయత్తిల్ శ్రీనవరాక్కైయుం తే అతిలఙ్ఘయుమిత్తే. ఇని క్షైఙ్క్యమ్ ఒరు దేశవిశేషత్తిలే యాక్కై యాలే దూరస్థనాయిరున్దతు. ఇని యిరుక్కుమ్ నాక్కైక్కు ప్రాప్తు పోక్కు ఇతువేయాక్కైయాలే ఎప్పోతుమెన్నిలతు అతు ఎజ్ఞనేయానా లుమ్ ఇవ్విరుప్పు శరీరక్కు అవసానమేతెన్న;- యావచ్ఛరీర పాతమెన్ని రాక్ పెరియ పెరుమాళ్.

ఇవర్ తామ్ ఇప్పడి కేట్కిఱతు ఉపాయాన్తరపరిగ్రహనైప్పిత్తు ఉపా సన సమాప్తి యిలేయో? అజ్ఞనన్నియిలే ఉపాసనమ్ సమాప్తిత్తాలుమ్ (౧) "ప్రయాణే" ఎన్ఱు శరీరావసానమ్ పార్త్తిరుక్క వేణ్డుకైయాలుమ్, శరీరావసానత్తిలేయాగుమెన్ఱు నియతియిల్లైకేట్కిఱార్గళ్. ఉపాయాన్త రత్తిలన్వయమిల్లామైయాలే అతోర్త్తిన్గాల్ ఇవ్వధికారితనక్కు శరీరావ సానత్తిలేయాగవేణుమ్ కేట్కవేణ్డాతపడి (౨) "మరణమానాల్ వైకున్దమ్ కొడు క్కుమ్ పిరాన్" ఎన్ఱు పరమాచార్యర్ అరుళిచ్చెయ్తు వైత్తార్. ఇని ఇవర్ తాన్ కేట్పానెన్నెన్నిల్. ప్రాప్యత్వరైయాలుమ్ కాలమ్ నెడుకి త్తోన్ఱుకైయాలుమ్, పరిగ్రహిత్త ఉపాయత్తైప్పార్త్తవాఱే త్వరిక్కవొణ్ణ త్ నిరున్దతు. రుచియైప్పార్త్తవాఱే క్షణకాలమ్ పొఱుక్కవొణ్ణాతిరున్దతు. ఇని ఇవ్వి రుప్పు శాస్త్రనిబన్ధనమాయిరున్దతే, ఆకైయాలే నిర్బన్ధిక్కవనన్నై ఎ ప్పోకేట్కుమిత్తనై యిఱే.

ఇత్యాదిన్యాయేన భగవదనుభవవిరోధిత్వాను ష్ఠాన్తర్గతం†(సమ్యగనుష్ఠిత ...) నిషిద్ధ కామ్యాది సజ్ఞనిష్ఠ ... ఇదమస్య స్వభావార్థ శాస్త్రప్రాప్తా విరోధినీ చేతి. అన్యథానుపపత్త్యా విరోధాత్. (౩) "తస్య తావదేవ చిరం యావన్న విమోక్ష్యే" (౪) "ప్రారబ్ధ మాత్రం భుక్త్వా త్ తత్త్వవిత్సుఖమాప్నుయాత్" (౪) "ప్రారబ్ధమేవ భోక్తవ్యం కర్మ బ్రహ్మవిదామపి" (౫) "అనారబ్ధ కార్యే ఏవ తు పూర్వే తదవధేః" ఇతి దర్శితః

(౧) భార-అశ్వ-౧౧౯. (౨) తి-వాయ్మొ-౯-౧౦-౪. (౩) ఛాన్దో-౬-౧౪-౨.
(౪) పాఞ్చ. (౫) బ్రహ్మసూ-౪-౧-౧౫. †ఉద్ధృతం వ్యాచిత్రమ్.

యావచ్ఛరీరపాతమత్రైవ శ్రీరఙ్గే సుఖమాస్వ.

(నచైవమితి) క్షణమాత్రం ద్వయార్థానుసన్ధానాభావేఽపి తావతా ప్రపత్త్యనుష్ఠానస్య నాశస్స్యాత్. అత ఏవ నిరన్తరానుసన్ధానేన తద్విరహః కార్య ఇతి భావః. ఉపాయత్వే ద్వయోక్తిరేవాలమితి కృత్వా "వక్తారం మాం తారయ" ఇత్యుక్తమ్. అత్ర తు అర్థానుసన్ధానం భోగరూపత్వేనోక్తమ్. "అత్రైవ" ఇత్యేవ లక్షణమ్; భగవదభిమానతదీయసమ్బన్ధవద్దేశవిశేషేష్విత్యర్థః. (యావచ్ఛరీరపాతమితి) కియానయం కాల ఇతి భావః.

(యావచ్ఛరీరపాతమ్) శరీరమ్ ఉళ్ళళవుమ్, ఆరబ్ధకర్మమెల్లామ్ పార్త్తిరుక్క వేణుమో? అతు తాన్ నాళుక్కునాళ్ క్షయిత్తన్ఱో చెల్లుకిఱతు. ఆకైయాలే చెన్నన్ఱో నిత్యమత్తైప్ పెరియపెరుమాళ్ అరుళిచ్చెయ్య, ఆనాల్ అన్వళవుమ్ "ప్రతీక్షస్వ" ఎన్ఱిరుక్కిఱతేన్, ఇరుక్కిఱతు సంసారమోరా సిన్తతు. నాన్ వర్త్తిక్కుమ్ దేశమేతెన్నిల్, (అత్రైవ శ్రీరఙ్గే సుఖమాస్వ) లీలావిభూతియాన సంసారమన్ఱిక్కే నిత్యవిభూతియాన పరమపదమన్ఱిక్కే తృతీయావిభూతియాయ్ సంసారత్తుక్కాభరణమాన కోయిలిలే సుఖమేవర్త్తిక్కుమ్. లీలావిభూతి సంసారిక్కు దేశమ్, నిత్యవిభూతి ముక్తర్క్కు దేశమ్. ఇనిక్కోయిలిలేయిత్తే

ప్రకాన్తకర్మనలభోగోఽపి ప్రపన్నస్య యథా భిలాషం ప్రపత్త్యైవ శరీరావధికత్వాభిప్రాయేణాహ (యావచ్ఛరీరపాతమితి). అర్థితారతమ్యాదత్ర త్వస్థితితారతమ్యమ్.

(అత్రైవ) అత్యాసన్నమత్స్వానుగుణే, నతు మత్కైఙ్కర్యవిరుద్ధదేశేష్విత్యర్థః. అత్ర అనేకపురాణాది ప్రసిద్ధ శ్రీరఙ్గోపాదానం భాగవతాభిమతస్వయంవ్యక్త భగవత్క్షేత్రాన్తరాణాముపలక్షణమ్. (సుఖమాస్వ) కృతకృత్యత్వప్రతిసన్ధా

ముముక్షుక్కళుక్కు దేశమ్, అతిలుమ్ సంసారికళిలుమ్ నిత్యముక్తరిలుమ్ వ్యావృత్తరాన విరోధియానవిప్పొడమ్బోడే భగవదనుభవమ్ పణ్ణప్పెఱ్ఱ ఉమక్కుప్పోరవ స్తవ్యభూమి ఇతు వేయిఱే. "అత్రై శ్రీరఙ్గే" ఎన్నతు – ఇనక్కోయిలిలే యెన్నపడి. (౧) "నడివుడై వానోర్ తలైవన్ – వణ్ తిరువరఙ్గన్" ఎన్నతిఱే. ఇనక్కోయిలిలేయెన్నతు – ఎన్నెన్నాల్, నామ్ పరమపదత్తైయుమ్ కాణ్బడై కొణ్డువన్దు పడుకాడు కిడక్కుమ్ కోయిలిలే యెన్నపడి. (సుఖమాస్వ) సుఖమేవ త్తియుమ్; సుఖమ్ ఎత్తాలేయెన్నిల్ ముక్తప్రాయరాకైయాలే సుఖమేవ త్తియుమెన్గిఱార్.

"ఏవమ్భూతోసి" ఎన్ఱు తొడఙ్గి ఇవ్వళవుమ్ వర శరీర సమనన్తరమ్ పెఱుమ్ పేఱ్ఱైయుమ్ శరీరత్తోడే యిరుక్కుమ్ నాళ్ పణ్ణుమ్ కాలక్షేపత్తైయుమ్ అరుళిచ్చెయ్ తారాకిల్, ఇనిమేల్ శెయ్కిఱతెన్నెన్నిల్; శరీరవిశ్లేషదశైయిలే అన్తిమస్మృతియిరుక్కుమ్ వేణ్డియిరుక్కతు, అతు శెయ్యుమ్బడి యెన్నెన్న, "అతుక్కు నీ ఎన్? నామన్తోకణ్డవోమ్" ఎన్ఱు శరీర విశ్లేష దశైయిలే ఇవ్వధికారిక్కుచ్చెయ్యు మేఱ్ఱఙ్గళైయ

సేన ప్రతిదినం కర్మక్షయ ప్రదర్శనేన అవిళమ్బితానాయాస పరమపురుషార్గలాభ వ్యవసాయేన విమధుకల్పవైషయికరసవైముఖ్య హేతుభూత ద్వయార్థానుసన్ధాన సారస్యేన చ సమ్పుష్ట పర్తస్వోత్యర్థః. సచాయమత్రత్యసేవాసౌకర్యార్థ ఉపదేశః, సుఖీభవేతివదను గ్రహోక్తిర్వా. ఏవమర్థానుసన్ధాన ద్వయవచన సుఖాసికాభిర్మనోవాక్కాయానామయోగ్య వ్యాపారనివృత్తిరపిస్యాత్.

భవత్యేవమ్ కృతకృత్యస్యోత్తరకృత్యం ఫలమ్ దేహాపాతదశాకీదృశీ, పరమఫలప్రకటేత్యాకాఙ్క్షాయాం ప్రారబ్ధ శరీరానువర్తక ప్రతిబన్ధనివృత్త్యాదయాసహాయస్యదివ్యశక్తేస్స్వస్యపూర్వకృతరమ సఙ్కల్పాను గుణమన్యైరనివార్యముత్తరకృత్య

(౧)

మూ:– శరీరపాతసమయేతు కేవలం మదీయయైవ
దయయాఽతిప్రబుద్ధః

(శరీరేతి) కేవలంత్వద్వ్యాజక్షేత్రకరపేతి భావః. (దయయైవేతి) ఏవకారః పుష్కలత్వద్యోతకః. (అతిప్రబుద్ధః) జీవద్దశాయాం ప్రబోధః అస్థిరతమస్థానీయ ఇతి భావః. పరమాత్మని నిశ్రమానన్తరం భావ్యం ప్రబోధం, తతః ప్రాక్తనసంస్మరణమ్ అన్తిమమ్ ఉపాసకానా

రుళిచ్చెయ్కిఱార్. (శరీరపాతసమయేతు కేవలం మదీయయైవ దయయాఽతిప్రబుద్ధః) శరీరపాతమున్డాను – ఇన్ద శరీరత్తిన్ ముడివు, అన్దసమయత్తిల్, శరీరవిశ్లేషదశైయిలే; (తు) ఉమక్కు విశేషమున్డు. విశేషమేతెన్నిల్; (అతిప్రబుద్ధః) స్వస్థదశైయిఱ్కాట్టిల్ ప్రబోధమున్డామ్.

ఇవ్వతిప్రబోధన్దాన్ కర్త్త స్వీఅన్దపాకివిశేషజ్ఞాలేతనక్కుత్తానేయు ణ్డాకిఱతో ఎన్నిల్, (కేవలం మదీయయైవ దయయాఽతిప్రబుద్ధః) ఇప్పొతుమ్ ఎన్ ప్రసాదమే, త్తాలేతానే; ఉపాసకర్క్కుప్పోలే కర్మయోగమ్ జ్ఞానహేతువాయ్, కర్మజ్ఞానఙ్గళిరణ్డుమ్ భక్తిహేతువాయ్ భక్త్యుపాయమ్ ముఱ్ఱి పరభక్తియాయ్, అతు ముఱ్ఱిప్పరజ్ఞానమాయ్, అతుముఱ్ఱిప్పరమభక్తియుమ్, ఇప్పడి అనస్థై అవస్థాన్తరత్తుక్కు హేతువాయిరుక్కై అహ్పోతే యిరుక్కై అత్తు ఇవనుక్కు కీర్

మాహ (శరీరపాతసమయ ఇతి) (౧) "వాఙ్మనసి" ఇతి శ్రుతిసిద్ధాయాం మనస్సమ్పత్తిః పూర్వావస్థాయామిత్యర్థః. ఏతేన, "నిశి నేతి చేత్" ఇత్యాద్యుక్తకాలనియమాభావశ్చ సూచితః. (౨) "తతస్తం మ్రియమాణన్తు" ఇతివత్. అత్ర తుశబ్దః – అధికార్యన్తరాద్విశేషమనుగ్రహకార్యం ద్యోతయతి. యద్వా, కాష్ఠపాషాణసన్నిభతయాఽస్వేన నాపరైర్వా తదానీం ప్రబోధస్య దుస్సమ్పాదత్వమ్.

ఏవం తుశబ్దద్యోతితమేవ విశేషం వ్యనక్తి (కేవలమిత్యాదినా). (కేవలమ్) పూర్వవ్యాపారానపేక్షమ్. "అహం యోగినః" ఇత్యాద్యుక్తతాదాత్వికస్వయత్ననిరపేక్షం. (మదీయయైవ) మత్స్వభావభూతయైవ. నాన్యదీయయా. నాపి పూర్వోక్తక్షేత్రవాసద్వయాద్యనుష్ఠానజన్యయా; న చ తాదాత్వికప్రార్థనాసాపేక్షయేత్యర్థః. (అతిప్రబుద్ధః) శరీరపాతాత్పూర్వకాల ఇవ జ్ఞానపౌష్కల్యవాన్. యద్వా, న కేవలం

(౧) ఛాన్దో-౬-౮-౬. (౨) వరాహ.

మూ:- మామేవావలోకయన్.

ముపేక్షితమ్. ప్రపన్నస్తు కాష్ఠపాషాణసన్నిభం భగవానేవస్మరతి. స్వస్మిన్ ప్రశమానన్తరం ప్రబోధశ్చ జనయతి. (౧) "తేన ప్రబోధ్యేతైనైష ఆత్మానిపాక్రియతి" ఇతిహిశ్రూయతే. అతస్తదాబోధసిద్ధిః. (మామ్) స్వరూపరూపగుణవిభవాన్వితమ్. (ఏవేతి) విషయాన్తరకాలుష్య విరహఉక్తిః. (అవలోకయన్) సాక్షాత్కుర్వన్

కిన్ఱ అన్త వాకిపి శేషజ్ఞైకర్యభోగోపకరణమాయ్ కార్యమ్ శెయ్కైక్కు ఉఱుప్పాకిఱతో వెన్నిల్, (కేవలమ్) వెఱుమ్ ఇప్పోతు పిఱన్ద ప్రసాదమే.

కీట్టైయుమ్ "కేవలం మదీయయైవదయయానిశ్శేష వినష్టసహేతుకః" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తు, ఇఙ్గేయుమ్ "కేవలంమదీయయైవదయయాఽతిప్రబుద్ధః" ఎన్నవేణ్డువానెన్నెన్నిల్, విషయీకారదశైయోడువిషయీకృతదశైయోడు పనుడైయ విరోధికళై పోక్కుమ్దశైయోడు అనుకూలఙ్గళై యుణ్డాక్కుమ్ దశైయోడు వాశియఱ ఇవనుక్కు-స్వరికరమాకవుళ్ళతు వెఱుమ్నైయే. కార్యమ్ శెయ్కైక్కు ఉఱుప్పు అత్తైయుమ్ ప్రసాదమేయెన్నై. ఉణర్త్తియుణ్డెనక్కు "ప్రబుద్ధః" ఎన్న అమైన్దిరుక్క, "అతిప్రబుద్ధః" ఎన్గిఱతు-పూర్వావస్థైయిల్ తేశ్ప్రముణ్డాకైక్కాక.

(మామేవావలోకయన్) పూర్వావస్థైయిలుణర్త్తిక్కు ఇరణ్డు శిరస్సువిషయమాయిరుక్కుమ్. ప్రకృతిస్పర్శముమ్ భగవత్స్పర్శముమ్

సఙ్కోచాభావమాత్రమ్; కిన్తుప్రత్యూష ప్రకాశకల్ప పూర్వావస్థాతః అతిశయోపిస్యాదిత్యర్థః.

అపరిచ్ఛిన్నస్తుప్రబోధః-విశిష్ట దేశగత్యనన్తరభావీ. అన్తిమదశాయామాదిభరతాదివత్- అస్యదర్శనతపనస్యాదిత్యాహ (మామేవావలోకయన్నితి). నిత్యమను

మూ. - అప్రచ్యుత పూర్వసంస్కార మనోరథః

(అప్రచ్యుతేతి) గురూపదేశాది జన్య సంస్కారః, భగవత్ప్రాప్తీచ్ఛా చ-అప్రచ్యుతే యస్య సతథోక్తః.

కలశిప్పోరుకైయాలే ఇరణ్డువిషయమాయిరుక్కుమ్. అజ్ఞనాయిలే ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే పిఱన్ద పుణర్త్తియాకైయాలే ఎన్నై ౨యు రువనైయుమ్ విషయమాక ఉడైయీరాయ్.

(అప్రచ్యుతపూర్వసంస్కారమనోరథః) పూర్వసంస్కారత్తుక్కు ప్రచ్యుతియిల్లాత మనోరథత్తై యుడైయీరాయ్కొణ్డు; పూర్వసంస్కారమాకిఱతు- భగవత్సమాశ్రయణమ్ పణ్ణివైత్తు ప్పిన్బు కాలమ్ అన్యపరనాయ్త్తిరిన్దు, శాస్త్రాక "నామోశాకప్పుకానిన్ఱోమ్. నమ్ముడైయ తిఱత్తిల్ ఈశ్వరహృదయమ్ ఎజ్ఞనేయిరుక్కిఱతు. నమక్కుప్పేఱు ఎజ్ఞనేయిరుక్కిఱతు. నామ్ అనన్తరమ్ ఎన్నమ్ప్పాకప్పుకు కిఱోమ్. ఇతుక్కు సమ్మాలే శెయ్యలావతెన్?" ఎన్ఱు కేట్కైయ న్ఱిక్కు భగవత్ప్రసాదత్తాలే పిఱన్ద ఆచార్యవిషయాకారముమ్ విషయాకారానుకూలమాన ఉపదేశముమ్ తదనుకూలమాన భగవత్సమాశ్రయణముమ్, సమాశ్రయణత్తాల్ పిన్బు భగవద్విషయత్తిల్ పిఱక్కుమ్ వ్యవసాయముమ్, వ్యవసాయత్తినుడైయ అనన్తరమ్ ఈశ్వరన్ పిఱప్పిక్కుమ్ పాకవిశేషజ్గళైయుమ అనుసన్ధియానిన్ఱుకొణ్డు, కీఴ్ నిన్ఱ నిలైయితుమేలు ళ్ళపాకవిశేషజ్గళైయుమ్ పిఱప్పిత్తుప్పేఱ్ఱైయుమ్ తరుకైక్కుఒరుకుత్తై

-చిన్తితంమామేవశుభాశ్రయ విగ్రహ విశిష్టం విశదమనుసన్ధాన ఇత్యర్థః. అవిచ్ఛిన్న సాక్షాత్కారం కుర్వన్నితివా. తదానీమవలోకనీయం సర్వం భగవదపృథక్సిద్ధతయై వభాతీతివా ౨వధారణస్యాభిప్రాయః.

ఏవంజ్ఞాన దర్శనే ప్రోక్తే. అథభక్త్యమాణాయాః ప్రాప్తేః పురుషార్థత్వాయ తదిచ్ఛానువృత్తిమాహ (అప్రచ్యుతేతి) భగవానేవమే పరమ ప్రాప్యఇతి శాస్త్రజ

మూ;-జీర్ణమివవస్త్రంసుఖేనేమాం ప్రకృతింస్థూలసూక్ష్మరూపాంవిసృజ్య

యిత్తై" ఎన్నుమనోరథిక్కుం ఇవ్వనోరథత్తుక్కు ప్రచ్యుతియిల్లాతేస న్తుష్ట మనోరథరాయ్కొణ్డు.

(జీర్ణమివవస్త్రం సుఖేనేమాం ప్రకృతిమ్) [స్థూల సూక్ష్మ రూపా మిమాం ప్రకృతిం-జీర్ణమివ వస్త్రం సుఖేనవిసృజ్య] ఎన్ఱన్వయమ్. స్థూలసూక్ష్మ రూపైయాయిరున్దుళ్ళ ఇన్ద ప్రకృతియై జీర్ణమాన వస్త్రత్తైక్కళైక్కుమాపోలే సుఖేన విట్టు. జీర్ణమాన పుడవైయై ప్పోక డుమాపోలే యెన్నాలెన్నిల్, పుతుప్పుడవైయుమాయ్ పెళు త్తిరుక్కు

న్యానుభవసంస్కారస్య కాలవిప్రకర్షకాయవిశ్లేషక్లేశాదిభిః ప్రచ్యుతిర్న భవిష్యతి; తత ఏవసంస్కారమూలః ప్రాప్తిమనోరథోఽపి, తదానీం భవత స్త్యజ్యమానేషు దేహాత దనుబన్ధిషు రాగాద్వా కిఞ్చిదపి స్యాదితి భయాద్వా న ప్రచ్యవత ఇతి భావః. అతి ప్రబుద్ధ ఇత్యాదిభిః పరభక్త్యాదిత్రయం వా, పరమాత్మని విశ్రమాద నన్తరభావి ప్రబోధాదికం వా వివక్షితమితి కేచిత్.

లబ్ధనూతన శుభవస్త్రాన్తరస్య జీర్ణవస్త్ర ఇవ అత్యాసన్న దివ్యదేహలాభస్య చిరపరిచితేఽపి భోగాయతనే జిహాసోత్పత్తి మనాయాసహాన ప్రీతిఞ్చ నిదర్శయతి (జీర్ణమివవస్త్రమితి).(౧) "కృతకృత్యాః ప్రతీక్షన్తే" (౨) "నోపజనం స్మరన్నిదం శరీరమ్" ఇత్యాదిభిరభిప్రేతం లబ్ధపరిత్యాగ క్లేశాభావం, యమకిఙ్కరాదిభయాభావం చికిత్సకశల్యప్రయోగన్యాయశఙ్కితోత్క్రమణదుఃఖాభావమ్, అత్యాసన్న పరమపురుషార్థానుసన్ధాన హార్దానుగ్రహతాదాత్విక భగవదనుభవాతివాహికదర్శన జనిత హర్ష ప్రకర్షఞ్చాభిప్రేత్యాహ (సుఖేనేతి). (ఇమామ్) అనాద్యనువృత్తాం తిరోధానాదిభిరపకారిణీం కారాగృహనరకాదిపదనుసంహితాం దురత్యయాం మదన్యైస్త్యక్తుమశక్యామిత్యేతి భావః. (ప్రకృతిమ్) సతత వికారశీలం త్రిగుణ ద్రవ్యమ్. ఉత్క్రాన్తిపాదేచ అర్చిరాదిపాదే చోక్తం సర్వమభిప్రేత్యాహ (స్థూలసూక్ష్మరూపాంవిసృజ్యేతి). స్థూల ప్రకృతిత్యాగోత్రైవ.

(౧) ఇతిహాససముచ్చయే-౬-౪౦. (౨) ఛాన్దో-౮-౧౨-3.

మాకిల్ అతిలే స్పృహైయుణ్డాకవుమ్ కూడుమే, అజ్ఞన్నియిలే జీర్ణమాన్ తైయాలేతుణియుమాయ్ అఴుక్కుమాయిరుక్కుమ్ లేజుగుప్సైయోడే పోకడవేణ్డివరుమ్; అప్పడియే ఇచ్చరీరముమ్ మాంసాసృగాదిజుగుప్సైయై యుడైత్తాయిరుక్కైయాలే జుగుప్సైయోడే విట్ట వస్త్రత్తై దృష్టాన్తమాకచ్చొల్లిన్ఱు.

ఉడమ్బోడు వస్త్రత్తుక్కుణ్డానసమ్బన్ధమే ఉడమ్బుక్కుమ్ ఆత్మావోడు ఉళ్ళతెన్నైక్కైక. సుఖేన విట్టినతు; – ప్రకృతియుమ్ ఆత్మావుమ్ కూడప్పిఱన్దైయుణ్డావురప్పాలే విడువిక్కప్పుక్కాల్ మహాదుఃఖముణ్డాకక్కడవతు; అజ్ఞన్త్రియే, ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే కర్మక్కిటైక్కైయాలే తలైయిలే భారమ్ పోకడుమాపోలే అనాయాసేన విట్టు.

ఇప్పడి శరీరత్తోడే విటుక్కుమ్ పోది విశేషఙ్గళై అరుళిచ్చెయ్తవాఱే, ఇప్పోకివిశేషమ్ ఎల్లార్క్కుముణ్డాకాతే; ఇన్నాళివిల్లాతార్ ఇప్పేఱై యిత్తుక్కుమ్ ... లో? ఇన్నాళవుణ్డానాలుమ్ ఇన్నముమ్ మేలే

సూక్ష్మప్రకృతిత్యాగస్తు (౧) "త్రిభావభావనాతీతో ముక్తయే యోగినాం స్పృహ" "దేవయానం పరం పన్థా యోగినాం క్లేశ సఙ్క్షయః" ఇత్యాద్యుక్తదేవపథేన దివ్యదేశగమనదశాయామేవ భవతి. (౨) "ఏష సమ్ప్రసాదోఽస్మాచ్ఛరీరాత్సముత్థాయ పరం జ్యోతిరుపసమ్పద్య" (౩) "స ఏవంవిద్వానస్మాచ్ఛరీరభేదాదూర్ధ్వముత్క్రమ్య అముష్మిన్ స్వర్గే లోకే సర్వాన్ కామానాప్త్వామృతస్సమ్భవతి" ఇత్యాదిషు బ్రహ్మప్రాప్తి పర్యన్తాభిధానాత్, తిరోధాయకసూక్ష్మప్రకృతి విశ్లేషస్యాభిప్రేతః. సుబాలోపనిషది చ- (౪) "అపునర్భవాయ కోశం భిన త్వ, కోశం భిత్త్వా శీర్షకపాలం భినత్తి. శీర్షకపాలం భిత్త్వా పృథివీం భినత్తి" ఇత్యారభ్య "... భినత్తి" ఇత్యన్తేన స్థూలశరీరత్యాగపూర్వక తమః పర్యన్త సర్వతత్త్వాతిక్రమః ... .

(౧) వి పు-౬-౭-౨౩. (౨) ఛాం-౮-౩-౪. (౩) (౪) సు...౧౧.

మూ:- తదానీమేవ మత్ప్రసాదలబ్ధ

(తదానీమేవ) ప్రకృతిని మోక్షాన నరమేవ. ఉపరి పూర్వవత్.

శిలపాకవిశేషఙ్గళ్ అవశ్యాపేక్షితఙ్గళాకక్కడవతు. అవై యుణ్డాక్కవేణ్డియదు నేయన్నిల్, (తదానీమేవ) శరీరసమనన్తరత్తిల్ తత్కాలత్తిలే పరమభక్తిపర్యన్తమాక మున్బిల్లాత పాకవిశేషమెల్లామ్ ఉణ్డాకక్కడవతు; కీఴ్ శిలవుణ్డాకైయుమ్ ఇల్లైయాకైయుమ్ పేఱుక్కు అప్రయోజకమ్; ఉణ్డానవంశమ్ ఉణ్డాకిల్ భోగత్తుక్కు ఉఱుప్పాకిఱతు. ఇల్లైయాకిల్ శరీరసమనన్తరత్తిల్ క్షణకాలత్తిలే ఎల్లాత్తైయుము ఉణ్డైయనా మెన్గిఱార్.

ఉపాసకనుక్కు ఉపాసనసమాప్తియళవిలే ఒరు కుఱైవరిలుమ్ (౧) "యోగభ్రష్టోభిజాయతే" ఎన్ఱు కొణ్డు కీழுతుమేలతాక జన్మాన్తరమ్ ఫలియానిన్ఱతు, నడువే ఒరు కుఱై వరిలుమ్ అతువే కుఱైయాయ్ అనర్థప్పడానిన్ఱతు; ఇత్తనైయుం కుఱైయాకిలుమ్ అన్తిమస్మృతియిల్లాతపోతు పత్తైయు నిలైమేయాయ్ ఫలియానిన్ఱతు, ఆనపిన్బు ఇతు ఇజ్జనే కూడుమో వెన్నిల్, (మత్ప్రసాదలబ్ధ)తన్ తన్నైయిలే ఉపాయభావమ్ కిడక్కుమవనుక్కు అవై యెల్లామ్ అవన్తనక్కే ఉణ్డాకవేణ్డియిరుక్కుమ్, ఎన్ తన్నైయిలే ఉపాయభావమ్ కిడత్తియిరుక్కుమవనుక్కు ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే ఎల్లా పాకవిశేషఙ్గళైయుముడైయనాయ్, పేఱ్ఱైయుమ్ లభిక్కైక్కు ఒరు కుఱైయిల్లై యెన్గిఱార్, తన్ తన్నైయిలే సాధనభావమ్

తదేవం క్రమేణ సూక్ష్మప్రకృతిమోక్షానన్తరం స్వస్యైవ ప్రసాదేన అవిలమ్బితమనోరథపూర్తిమాహ (తదానీమేవేతి). అపేక్షణీయాన్తరాభావాన్న విలమ్బ ఇతి భావః. ప్రసాద ఇహ తిరోధాయకాంశపర్యస్తస్య నిగ్రహరూప కాలుష్యస్య నిశ్శేషనివృత్త్యాసూరిష్వివస్వభావత ఏవావస్థితం సౌహార్దమ్; తచ్చాత్ర నిర్దుఃఖనిత్యనిరతిశయా

మూ;- మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తిక పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తి కృత పరిపూర్ణా నవరతనిత్యవిశదతమానన్యప్రయోజనానవధికాతిశయ ప్రియమదనుభవస్త్వమ్, తథావిధమదనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూపనిత్యకిఙ్కరో భవిష్యసి.

కిడత్తిననన్ కార్యమ్ తనక్కు భారమానవోపాతిఎనే తలైయిలే సాధనభావత్తై క్కిడత్తిన వివన్ కార్యమ్ ఎనక్కే భరమ్. ఎజ్జెనుమాక ఉపాయభావమ్ పుక్కు విడత్తేయిజే ఉపాయకార్యముమ్ కిడప్పతు. పురుషార్థలాభత్తుక్కు రుతట్టిల్లై.

దేవరీరుడైయ ప్రసాదత్తాలే లభిక్కుఅవైతాన్ ఎవైయెన్నిల్, (మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తికపరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తి) ఎన్నుడైయనిరతిశయభోగ్యమాన తిరువడికళిలేఐకాన్తికమాయాత్యన్తికమాయిరుక్కుళ్ళపరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తికళ్, (కృతపరిపూర్ణానవరతనిత్యవిశదతమాఽనన్యప్రయోజనానవధికాతిశయప్రియమదనుభవ) ఇప్పడిపరభక్త్యాదికళాలే.పణ్ణప్పడువతాయ్ పరిపూర్ణాదివిశేషణవిశిష్టమాయ్ అనధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతియాలే అనుభవిప్పతాన ఎన్నుడైయఅనుభవముమ్ (జనితానవధికాతిశయప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేషశేషతైకరతిరూప నిత్యకిఙ్కరో భవిష్యసి) అన్వనుభవత్తాలే పిఱప్పతాయ్; అనవధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతియాలే పణ్ణప్పడువతాయ్ ఎల్లావవస్థైకళిలుమ్ అనుకూలమాయ్ ఎల్లావడిమైకళిలుముణ్డాన అభినివేశత్తైయే వడివాకవుడైత్తాయ్ అపునరావృత్తి లక్షణమాన కైఙ్కర్యమ్ ఉమక్కుణ్డాకక్కడవతెన్ఱు పెరియపెరుమాళ్ అరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

మూ, - "మా తేభూదత్రసంశయః"

ఇదమాశ్వాసనవాక్యమితి నసంశయితవ్యమిత్యాహ (మా తేభూదితి)

పేఱ్ ఐశ్వర్య తత్త్వాత్తే కనత్తిరానిన్ఱతు, ప్రవృత్తియో స్వార్త్తానాత్తే అనాయాసమాయిరానిన్ఱతు. క్షుద్రఫలఙ్గళుక్కు కనత్త ప్రవృత్తి శాస్త్రే పేఱాయిరానిన్ఱాల్, కనత్త పేఱుక్కు ఒరుకై ముదియవిఴ్న్దాలుమ్ కిడైయాతెన్నుమ్బడి యిరుక్క, ఎల్లాముణ్డాకక్కడవతెన్ఱు రుళిచ్చెయ్తవితు, ఇజ్జనుణ్డాకక్కూడుమోవెన్ఱు తమ్మైప్పార్త్తు సంశయిక్క, (మా తేభూదత్రసంశయః) ఎన్గిఱార్, (అత్ర) ఇవ్వర్థత్తిల్, (తే) ఉమక్కు (మాసంశయః) సంశయమిల్లై; ఉమక్కెన్ఱతు ఎన్నెన్ఱాల్, ఉమ్ముడైయకైయిలొరు ముతలిన్ఱిక్కే ఎవ్వక్కలితే న్యస్తభరరాన వుమక్కు ప్పేఱుక్కొరు సంశయమిల్లై. (మాభూత్సంశయః) ఇతుతాన్ నాన్ శొన్నవార్త్తైయాకైయాలేయుమ్ సంశయమిల్లై.

నన్వ మనుభవత్వసావితీచైచ్ఛవ. అత్ర తావదస్తి క్షుద్రఫలేష్వప్యుపాయగౌరవమ్, మోక్షే తు (౧) "అనేకజన్మసంసిద్ధః" (౨) "క్లేశేన మహతాసిద్ధిః" (౩) "ఉపయిత్వాధికారాంస్త్వాన్ శశ్వత్కాలేనభూయసా" ఇత్యాదిభిః కృచ్ఛ్రసాధ్యతయోక్తే *విధివశసనకాద్యైశ్వర్యానుమత్యస్తదూరే గురూపాయసాధ్యే న్యాసమాత్రనిష్ఠస్య మాదృశస్య నిర్యత్నలబ్ధివచనముపచ్ఛన్నమితి కేషాఞ్చిత్ శఙ్కా జాయేత. అతస్తాన్ విస్రమ్భయితుంభాష్యకార ముపదిశ్యాహ (మా తేభూదత్రసంశయ ఇతి).

నను, ఉపాయలాఘవ ప్రాప్యగౌరవాది నిమిత్త శఙ్కావిధూననేన మహావిశ్వాసపూర్వకం శరణముపగతస్య సంశయప్రసక్త్యభావాదత్ర తత్ప్రతిషేధో నిరర్థకః. మైవమ్; తాదాత్వికమహావిశ్వాసేన ఉపాయేనిష్పన్నేపి తస్యఫలావినాభావేపి కేషాఞ్చిత్ప్రారబ్ధకర్మవిపాకవైచిత్ర్యాత్సంశయోపిసంభవతి; నచతేన ఉపాయ

(౧) గీ-౬-౪౫. (౨) ల-తన్త్ర-౧౭-౧౭. (౩) ల-తన్త్ర-౧౭-౧౮.

మూ:- (౧) "అనృతం నోక్తపూర్వం మే న చ వక్ష్యే కదాచన"

అనృతస్యానుక్తత్వమాహ (అనృతమితి).

ఉమ్మిణ్డియ వార్త్తై ఎన్ఱు ఎన్నెన్నిల్, (అనృతంనోక్తపూర్వం మేనచవక్ష్యేకదాచన) (మే) ఎనక్కు, (ఉక్తపూర్వమ్) మున్బు శొన్న వార్త్తైకళిల్ (అనృతంన) అనృతమిల్లై, అనృతమిల్లైయెన్ఱతు-అనృతమ్ శొల్లోమెన్ఱపడియోవెన్నిల్, అన్ఱు; అనృతత్తిల్ వాసనైయుమిల్లై; ముతలిలే యఱియోమెన్ఱపడి. (నచవక్ష్యేకదాచన) ఆకైయాలే మేలుళ్ళకాలత్తిలుమ్ అనృతభాషణమిల్లై.

వైకల్యం ఫలప్రతిబన్ధో వా మతికాలుష్యనివృత్తిస్తు అత్రత్యపరభక్త్యాదివత్ స్వయమ్పురుషార్థః. అతః ప్రసన్నేన భగవతా సంశయనివర్తన ముపపద్యత ఇతి. యద్వా యావత్ఫలలాభం విమర్శదశాయాము క్షోభణీయో విశ్వాసః- మహావిశ్వాసః, సచ తాత్కాలిక ఉపాయాఙ్గమ్. పశ్చాత్తు మదభిప్రాయం మద్వాక్యైశ్చ పరామృశతాం మదనుగ్రహాదేవ సంశయో న భవత్యేవేతి జ్ఞాపనార్థమ్, ఇహ "మాతే భూదిత్యాది- నిస్సంశయః" ఇత్యుక్త ముచ్యత ఇతి.

(తే) నిశ్చితశాస్త్రార్థస్య, సర్వసుహృది సర్వశక్తౌచ మయ్యన్యస్త భరస్యచ. (అత్ర) మత్ప్రయోజన ప్రధానాయాం మన్నిత్యకైఙ్కర్యప్రాప్తౌ. యద్యేతదుపచ్ఛన్దనమ్; తదా మేస్వవచనవిరోధస్స్యాదిత్యభిప్రాయేణాహ (అనృతంనోక్తపూర్వంమే) ఇతి. ఇయమనృతానుక్తి రాశ్రితవిషయా; ఆసురేషు ప్రతారణదర్శనాత్. అనుక్తపూర్వమప్యనృతం పశ్చాత్స్వతన్త్ర్యాదుచ్యేతేత్యత్రాహ (నచవక్ష్యేకదాచన) ఇతి. ఇతః పూర్వమివేతి భావః.

ఇదమపి త్వద్వాక్యతయా పూర్వవదాశఙ్కనీయ మిత్యత్ర (౧) "సత్యవాదీచ

(౧) రా-కి-౭-౨౨.

మూ:-(౧)"రామో ద్విర్నాభిభాషతే"(౨)"సకృదేవ ప్రపన్నాయ తవాస్మీతి చ యాచతే। అభయం సర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్రతం మమ"(౩)"సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ। అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి

ఉ:- స్వదృఢత్వమాహ (రామో ద్విరితి). న కేవలం తవ; అన్యేషామపి మయోక్తిమిత్యాహ (సకృదితి). అనతారద్వయోఽపి వచనద్వయమ్.

ఇతు * కోవలనాయ్ వెణ్ణెయుణ్డ వాయనాన ఉమ్మైడైయ వార్త్తైయన్ఱో వెన్న; 'రామో ద్విర్నాభిభాషతే' ఇతు నమ్ గోష్ఠియిల్ వార్త్తైయత్తే. ఆనృశంస్యప్రధానరాన ఋషికళ్ గోష్ఠియోడు నమ్ గోష్ఠియోడు వాశియఱ ఇప్పడియేయన్ఱో ప్రసిద్ధమ్, "రామనాకిల్ ఇరణ్డు వార్త్తై శొల్లాన్" ఎన్నుమిడమ్ ఎఙ్గుమ్ ప్రసిద్ధమన్ఱో వెన్న; ఆనాల్ ఇరణ్డువార్త్తై యిల్లైయాకిఱతు. † అన్త వార్త్తై తానే తన్నిల్; (౪) "వేదోపబృంహణార్థాయ తావగ్రాహయత ప్రభుః" ఎన్గిఱపడియే వేదోపబృంహణమాయ్ చతు

"రాఘవః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధం లోకోక్తిచ్ఛాయయా స్వయమేవాహ (రామో ద్విర్నాభిభాషతే) ఇతి. స్వోక్త విరుద్ధం నాభిభాషత ఇత్యర్థః. మమ సకృదుక్త్యైవ అర్థినామపేక్షితార్థసిద్ధేరితి వా తాత్పర్యమ్.

ఏవం సామాన్యతః ప్రపత్త్యుపాయత్వస్య ప్రకృతపర్యవసానాయ తావదానుజపరిగ్రహే పార్థోపదేశపర్యవసానే చ విశేషత ఉక్తం శ్లోకద్వయమాహ (సకృదేవేతి, సర్వధర్మానితి చ). వేద వైదిక వాక్యమాత్రాతిశాయినోరసయోశ్శరణ్యవాక్యయోరర్థం తద

† చక్రవర్త్తి తిరుమకనాయరుళిచ్చెయ్తవార్త్తైయన్ఱో; "సకృదేవ" ఎన్నుమ్ కడైక్కూఱైయిల్ శొన్నతై శ్రీవాల్మీకి భగవాన్ శ్రీరామాయణత్తిల్ ఎఴుతివైత్తపడి కణ్డిరేయన్న; ఆనాల్ ఇతొరుక్తిమాత్రమేయోవెన్న; ఇతువుమ్ నిఱ్క ఇత్తోడు సగోత్రియన్ఱో, కణ్ణనాయవతరిత్తు తిరుత్తేర్ త్తట్టిల్ "సర్వధర్మాన్" ఎన్నుమ్ శొన్నతై శ్రీవేదవ్యాసభగవాన్ మహాభారతత్తిల్ ఒక్కవైత్తపడిపారీరెన్న; ఆకిల్ అవతారభేదముణ్డేయెన్న; ఉణ్డానాలుమ్ రామావతారత్తిల్ మెయ్యుమ్ కృష్ణావతారత్తిల్ పొయ్యుమ్ ఒక్కుమిత్తో ఆశ్రితరక్షణ ప్రతిజ్ఞామాత్రైక్కు, ఇరణ్డుమొరు వార్త్తైయాయిరుక్కైయాల్.

(౧) రా-అ-౧౮-౩౦. (౨) రా-యు-౧౮-౩౪. (౩) గీ-౧౮-౬౬. (౪) రా-బా-

మూ:- మాశుచః" ఇతిమయైవహ్యుక్తమ్.
అతస్త్వం తవతత్త్వతో మద్జ్ఞానదర్శనప్రాప్తిషు

అతశ్శిభక్తిసాధ్యప్రపత్త్యైవలభ్యమితినిర్భరేణత్వయాభవితవ్యమిత్యాహ(అతస్త్వమితి).

వేదఙ్గళిల్ దేకాడ "ఇతిహాసమ్" "పురాణంపఞ్చమమ్" ఎన్గిఱపడియే పఞ్చమ వేద మెన్నలాంపడియాన ఇతిహాసశ్రేష్ఠమాన శ్రీరామాయణత్తిలుమ్, మహాభారతత్తిలుమ్ కడలిక్కరైయిలుమ్ తేర్త్తట్టిలుమ్ నాన్ శొన్నతాక ఎఴుతినైత్త "సకృదేవ" "సర్వధర్మాన్" ఇత్యాదివాక్యఙ్గళ్. (ఇతిమయైవహ్యుక్తమ్) ఇతుతాన్ శ్రుతిముఖత్తాలేయాంతల్, వైదికముఖత్తాలేయాంతలన్ఱికే శరణ్యనాన ఎన్నాలే శొల్లప్పట్టతు.

(అతః) ఆకైయాలే, (త్వమ్) ఇప్పడిప్పట్టనమ్ముడైయ * మెయ్మ్మైప్పేరువార్త్తైయై కేట్టునమ్మైవిశ్వసిత్తిరుక్కుమ్ మెయ్యుడైయారాన నీర్. (మత్) ఎన్ విషయమాక, (తవ) ఉమక్కు, (తత్త్వతః) మెయ్యాకవుణ్డాన. (జ్ఞానదర్శనప్రాప్తిషు) (౧)"జ్ఞాతుం ద్రష్టుం చ తత్త్వేన ప్రవే

థికారయోరభిధాస్యాదుః. ఇదం మోక్షప్రదానోత్సుకేనమయైవోక్తమ్. నతు నుదా దేశభూత దురధిగమార్థవేదముఖేనవ్యాసమ్భవద్భ్యమాదిదోష పురుషాన్తర ముఖేనేత్యాహ (మయైవహ్యుక్తమితి.) హి:-ప్రసిద్ధౌహేతౌ వా.

ఉక్తమేతత్స్థిరీకరణార్థంసన్తోషాతిశయాద్ధ్యనిగమయతి (అత ఇతి) (అతః) సత్యవాదినాసత్యవ్రతేన మయోక్తస్యవాక్యస్యవిశ్వసనీయతమత్వాత్, (త్వమ్) ప్రామాణికః. (తవ)(౨)"యేప్రపన్నామహాత్మానస్తేషాంనయాసస్సమ్పదః" ఇతిమత్ప్రశంసనీయస్యముప్పవకృతభరస్యచ. (తత్త్వతః) సంశయవిపర్యయరాహిత్యేన. (మద్జ్ఞానదర్శనప్రాప్తిషు) యథాయోగమత్రపరత్రచ అపేక్షితాస్వితిశేషః. (౩)"నిస్సంశయేషుసర్వేషు నిత్యం వసతి వైహరిః। ససంశయాన్ హేతుబలాన్నాధ్యావసతి

---

(౧) గీ- (౨) పాఞ్చరాత్రే- (౩) భా-శా-3౬౦-౭౭.

మూ;- నిస్సంశయస్సుఖమాస్స్వ;

ఆచార్యతో లబ్ధం జ్ఞానం యథాతత్త్వవిషయమితి ససంశయః. తథా భావి నో ర్త్వద్దర్శనప్రాప్త్యోరపి నిస్సంశయ ఇత్యర్థః.

ఇతి శ్రీహారీతకులతిలకస్య శ్రీరఙ్గరాజదివ్యాజ్ఞాలబ్ధ

శ్రీవేదవ్యాసభట్టారకాఽపరనామధేయస్య

శ్రీమత్సుదర్శనాచార్యస్య కృతిషు

శరణాగతిగద్యవ్యాఖ్యానం

సమాప్తమ్.

మున్బు'' ఎన్ని అజ్ఞానదర్శన ప్రాప్తికళిల్. (నిస్సంశయస్సుఖమాస్స్వ) నిస్సంశయరాచ్చు కొణ్డు సుఖమేవర్త్తియుమ్.

పరమకారుణికరాన

పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై

అరుళిచ్చెయ్త

శరణాగతిగద్య వ్యాఖ్యానమ్

సమాప్తమ్.

పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై తిరువడిగళే శరణమ్.

మాగవః'' ఇత్యాదిప్రమాణసూచనాయాహ (నిస్సంశయ ఇతి) సిద్ధస్యైవజ్ఞానస్య అను వృత్త్యా సంశయ ఇహానివార్యతే; అనేనైవనిర్భరత్వాదికముపాకృష్యతే. (సుఖమాస్స్వ) ఆధ్యాత్మికేత్యాదినా పూర్వం మయోక్తమేవతవోచిత మితిభావః.

అన్త్యకాలే స్మృతిర్యాతు తవ కైఙ్కర్యకారితా ।
తామేనాం భగవన్నద్య క్రియమాణాం కురుష్వ మే॥

ఇతి శ్రీభగవద్రామానుజ విరచితే గద్యత్రయే
శరణాగతిగద్యం సమాప్తమ్.

"యావచ్ఛరీరపాతమ్" ఇతి పూర్వోక్తస్యానుష్ఠేయమభిప్రాయః- మృత్వాప్తేః ప్రారబ్ధకర్మ ప్రతినియతాయురవసాన నిర్బన్ధో నాస్తి; యావదత్ర త్వమనుభవాపేక్షా తావదత్ర సుఖమాస్స్వ, పరిపూర్ణానుభవాలాభాదిహాసుఖాసితాయామప్యుద్వేగే సతి యమశృఙ్ఖలామప్యపోహ్య అత్ర నిత్యకైఙ్కర్యాయ మత్సఙ్గమిష్యసీతి.

ఏతేన అనాదికాల మాజ్ఞాతిలఙ్ఘనమూల భగవదప్రసాదేన సంసరతో మే భగవత్ప్రసాదమూలసదాచార్యాఙ్గీకారేణ ద్వయోచ్చారణానూచ్చారణపూర్వక స్వరక్షాభరన్యాసే సిద్ధే ప్రసాదనే న్యస్మాదభ్యర్థితస్యాభావాత్, స్వీకృతభరః శ్రియః పతిర్నారాయణః కాలత్రయవర్తినస్సర్వాన్ప్రసాదహేతూన్ యథార్థం జ్ఞాత్వా స్వయమేవ స్వార్థమేవ మాం స్వజ్ఞానదర్శనప్రాప్త్యాదిప్రదానేన రక్షతీతి విశ్వాసో నిర్భరో నిర్భయస్సన్తుష్టో భవేతి నిగమితం భవతి.

ఇతి శరణాగతిగద్యం యతీశ్వరశ్రీశసల్లపనరూపమ్ ।
వ్యవృణుత దేశికదృష్ట్యా వ్యతిమృశ్య నిశ్చిత్య వేఙ్కటేశకవిః ॥

వితమసనిగమాన్తైర్బిభ్రతా దేశికత్వం
కృతిభిరనుమతేన క్షేమబుద్ధ్యా స్వయైవ ।
యతిపతిపృథుగద్యవ్యాక్రియాయాం యథావత్
కథితమకథితఞ్చ క్షమ్యతాం నస్సయూథ్యైః ॥

నిగమాన్తదేశిక

ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్ర
స్వతన్త్రస్య శ్రీమద్వేఙ్కటనాథస్య కృతిషు
రహస్యరక్షాయాం పృథుగద్యాధికారః ప్రథమః॥

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

పరమకారుణికరాన పెరియవాచ్చాన్ పిళ్ళై అరుళిచ్చెయ్త

శ్రీరఙ్గగద్య వ్యాఖ్యానమ్.

అవతారికై.

(స్వాధీనేతి) ఇగ్గద్యత్తాల్ శెయ్తరుళుకిఱతు ప్రాప్యమాన కైఙ్కర్యత్తై ప్రథమత్తిలే ప్రార్థిత్తు, తత్సిద్ధ్యర్థమాక ఆకిఞ్చన్యత్తైయుమిట్టు, స్వదోషఖ్యాపనపూర్వకమాక త్తిరువడికళైయే ఉపాయమాకస్వీకరిత్తు, అనన్తరమ్ అర్థనామాత్రత్తాలే ఇవ్విలక్షణమాయిరున్తుళ్ళ దాస్యత్తై త్తన్తరుళవేణుమెన్ఱు విశ్వాసపూర్వకమాక ప్రాప్యత్తిన్నైయే పిన్నైయుమ్ ప్రార్థిత్తు, ఇవ్విశ్వాసత్తిన్నైయుమ్ కారుణ్యాదికల్యాణగుణ పరిపూర్ణరాన దేవరే ఎనక్కుత్తన్తరుళవేణుమెన్ఱు పేక్షిత్తు, దేవరీర్కే అనన్యార్హశేషమాన ఇవ్వస్తువై స్వరూపానురూపమాన వృత్తిపర్యన్తమాక దేవరీరే పణ్ణియరుళవేణుమెన్ఱు పెరియపెరుమాళ్ తిరువడికళిలే అపేక్షిత్తరుళుకిఱార్.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీవేదాన్తాచార్యకృత శ్రీరఙ్గగద్యవ్యాఖ్యానమ్,

శ్రీమల్లక్ష్మణమునినా శిష్యహితైకాగ్రచేతసా కథితమ్ ।

మితగద్యమమితసారం వ్యక్తం వ్యాఖ్యాతి వేఙ్కటేశకవిః ॥

అత్ర ద్వయార్థానుసన్ధానరసికేన భగవతా భాష్యకారేణ బృహద్గద్యే వ్యాఖ్యాతమపి ద్వయం బహుధా శ్రోతవ్యమితి మన్యమానేభ్యశ్శిష్యేభ్యః పునరప్యాకిఞ్చన్యాది ప్రపఞ్చనపూర్వకస్స్వానుష్ఠానప్రకాశనప్రక్రియయా సఙ్క్షేపేణ వ్యాక్రియతే; తథాహి;- అత్రాదిమం వాక్యముత్తరఖణ్డస్య వివరణమ్; ద్వితీయం పూర్వఖణ్డస్య, తేనైవాధికారశేషః, కార్పణ్యరూపమఙ్గఞ్చ ప్రదర్శితమ్. తృతీయన్తు మహావిశ్వాసాద్యఙ్గాన్తరజ్ఞా

ఇప్ప్రపత్త్యధికారత్తిలేయిఱ్ఱిన్దముముక్షుక్కళ్ యావదా యుషమ్ కాలక్షేపమ్పణ్ణుమ్బడి యెఙ్ఙనేయెన్నిల్; (౧) "వణఙ్గివఴిపట్టుమ్ పూశిత్తుమ్ పోక్కినేన్ పోతు" ఎన్గిఱపడియే ఉకన్దరుళిన నిలఙ్గళిలే అనుకూలవృత్తియోడే కాలక్షేపమ్ పణ్ణుతల్, (౨) "మన్ప్ర పరైచ్చాత్తియిరుప్పార్ తవమ్" ఎన్నుమ్, (౩) "తదీయారాధానంపరమ్" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఉకన్దరుళిన నిలఙ్గళిలే ప్రవణరాన శ్రీవైష్ణవర్కళ్ తిఱత్తిల్ అనుకూలవృత్తియోడే కాలక్షేపమ్పణ్ణుతల్, అతిలేఅశక్తరాయిరుప్పార్ (౪) "పామ్బణైయాన్ - శీర్ కేట్కళ్ నిన్నైన్దు పోక్కాశేల్ శూన్యనినైయినార్క్తుయరై ఎన్నినైన్దుపోక్కువరిప్పోతు" ఎన్గిఱపడియే భగవద్గుణానుభవత్తోడే కాలక్షేపమ్పణ్ణుతల్, అవ్వళవుమ్ ప్రాప్యమ్పోరాతవర్కళ్ "ద్వయమర్థానుసన్ధానేనసహ" ఎన్గిఱపడియే ద్వయత్తినుడైయ అర్థానుసన్ధానత్తై పణ్ణాసిన్ఱుకొణ్డు కాలక్షేపమ్పణ్ణుతలాయాయ్ త్తిరుప్పతు.

అతిల్, ఇవర్ ద్వయత్తినుడైయ అర్థానుసన్ధానత్తోడే కాలక్షేపమ్పణ్ణనినైత్తు, అతిల్ పెరియగద్యత్తిల్ విస్తృతమాక అనుసన్ధిత్త వర్థత్తై శ్లోకఙ్గళుక్కు నుగ్రహమాకవుమ్ పెరుమాళుక్కు త్తిరుచ్చెవిశాత్తుకైక్కు ఏకాన్తమాకవుమాయ్, అన్ద్వయత్తినుడైయ అర్థత్తైయే పాశురప్పరప్పఱత్తిరుమున్బే విణ్ణప్పమ్ శెయ్యలామ్బడి సఙ్గ్రహేణ అరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

షకమ్; అనన్తరమ్ శ్లోకద్వయానుపఠనేన పూర్వోక్త ఏవార్థః ప్రమాణైః ప్రతిష్ఠాప్యతే. తతః పరేణవాక్యేన పూర్ణ ప్రపత్త్యవసరే జ్ఞాపితస్వారసానుగుణ ప్రపత్తివాక్యోచ్చారణ ప్రభవం ఖ్యాప్యతే. తత్సిద్ధ్యర్థం పశ్చాచ్చతుర్భిఃసమ్బుద్ధిభిర్నారాయణశబ్దోక్తాశ్శరణ్యాకారవిశేషాః ప్రకాశ్యన్తే. "నమోస్తుతే" ఇత్యనేన తు ప్రకృతోపాయే ప్రధానభూతో భరన్యాసాంశః ఫలప్రార్థనం వా నిగద్యత ఇతి విభాగః.

---

(౧) ర-తిరుప-౬౩. (౨) ర తిరువ-౧౮. (౩) పాద్మే. (౪) పెరియతిరువ-౮౬.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీభగవద్రామానుజార్యకృత శ్రీరఙ్గగద్యమ్

మూ;- చిదచిత్పరతత్త్వానాం తత్త్వయాథార్థ్యవేదినే।
రామానుజాయ మునయే నమో మమ గరీయసే॥

మూ;- స్వాధీనత్రివిధచేతనాచేతన స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదం

ఇతిల్ ముతల్ చూర్ణైయిలే పురుషార్థమాక నిర్ణీతమాన కైఙ్కర్యత్తై అపేక్షిక్కిఱార్. కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధియాన్ నారాయణనితే. అన్నారాయణశబ్దత్తుక్కర్థమ్ ఉభయవిభూతియోగముమ్, హేయప్రతిభటత్వముమ్, సమస్తకల్యాణగుణాత్మకత్తైయుమితే. అతిల్ ఉభయవిభూతియోగత్తై ప్రథమత్తిలే అరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

(స్వాధీన త్రివిధచేతనాచేతనస్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేదమ్) స్వాధీనమాన, త్రివిధచేతనవర్గఙ్గళెన్న, త్రివిధాచేతనవర్గఙ్గళెన్న; ఇవట్రినుడైయ స్వరూపభేదమెన్న; స్థితిభేదమెన్న; ప్రవృత్తిభేదమెన్న, ఇవట్రైయుడైయవనై. చేతనత్తై త్రైవిధ్యమావతు-బద్ధముక్తనిత్యభేదేన. అచేతనత్తై త్రైవిధ్యమావతు-శుద్ధసత్త్వమాన అచిత్తుమ్, గుణత్రయాత్మికైయాన ప్రకృతియుమ్, సృష్ట్యాదికళుక్కు నిర్వాహకమాన కాలముమ్, ఆక త్రివిధమాయిరుక్కుమ్.

ఇహ చ ప్రథమం సవిభూతికస్య భగవతః పరమప్రాప్యత్వాదిసిద్ధ్యర్థం చతుర్థ్యస్తపదప్రదర్శితం సర్వేశ్వరత్వాదికమాహ (స్వాధీనేతి). స్వశబ్దేన ముక్తప్రాప్యస్య కైఙ్కర్యోద్దేశ్యస్య సర్వేశ్వరస్య ప్రసిద్ధం నిరతిశయానన్దత్వాదికం సూచ్యతే. స్వాధీనశబ్దేన - భగవత్స్వరూపాధీనత్వం తదిచ్ఛాధీనత్వం చ వివక్షితమ్; సర్వస్య సాక్షాత్పరమ్పరయా నాతదాశ్రయతయా తత్స్వరూపాధీనత్వమ్; తత్ర నిత్యానాం పదార్థానాం తదిచ్ఛాధీన స్వరూపత్వమ్; తదర్థాపత్తేషాను క్రాపతః ప్రసజేదితి ప్రసఙ్గమాశఙ్క్య

ఇతిల్ బద్ధాత్మాక్కళ్ - జ్ఞానసఙ్కోచార్హస్వరూపరాయ్, పుణ్యపాపఫలమాన సుఖదుఃఖానుభవత్తిలే స్థితియైయుడైయరాయ్, తద్ధేతువాన పుణ్యపాపకర్మప్రవృత్తికరాయిరుప్పర్కళ్. ముక్తాత్మాక్కళ్ - జ్ఞానసఙ్కోచరూపమాన దేహసమ్బన్ధాదికళిల్ నిన్ఱుమ్ భగవత్ప్రసాదత్తాలే నివృత్తరాకైయాలే ఆవిర్భూతస్వరూపరాయ్, కైఙ్కర్యసుఖత్తిలే స్థితియైయుడైయరాయ్, తదనురూపమాక, (౧) "సోఽశ్నుతే సర్వాన్ కామాన్ సహ" ఎన్గిఱపడియే భగవద్గుణానుభవప్రవృత్తికరాయుమ్, (౨) "యేన యేన ధాతా గచ్ఛతి తేన తేన సహ గచ్ఛతి" ఎన్గిఱపడియే కాయికమాన కైఙ్కర్యప్రవృత్తికరాయుమ్, అత్తాలే కళిత్తు, (౩) "హావు హావు హావు" ఎన్గిఱపడియే వాచికప్రవృత్తికరాయిరుప్పర్కళ్. నిత్యసిద్ధర్ అస్పృష్టసంసారగన్ధస్వరూపరాయ్, ముక్తరైప్పోలే పాశ్చాత్యరన్ఱిక్కే అనాద్యనన్తకైఙ్కర్యసుఖత్తిలే స్థితియైయుడైయరాయ్ సదాదర్శనప్రవృత్తికరాయ్, నిత్యాఞ్జలిపుటరాయ్, నిత్యస్తుతిప్రవృత్తికరాయుమిరుప్పర్కళ్. ఆకైయాలేయాయిత్తు నిత్యరెన్ఱు ఇవర్కళుక్కుప్పేరాయిత్తు.

స్థాప్యమ్. తదభిప్రాయేణ వ్యాచఖ్యుః. (౪) "ఇచ్ఛాత ఏవ తవ విశ్వపదార్థసత్తా నిత్యం ప్రియాస్తవ తు కేచన తే హి నిత్యాః। నిత్యం త్వదేకపరతన్త్రనిజస్వరూపా భావత్కమఙ్గళగుణా హి నిదర్శనం నః" ఇతి;

అభాషి చ శారీరశాస్త్రే - "పరమపురుష భోగోపకరణస్య లీలోపకరణస్య చ నిత్యతయా శాస్త్రాధిగతస్య పరమపురుషస్య నిత్యేష్టత్వాదేవ తథావస్థానము స్థితిః శాస్త్రాదవగమ్యతే" ఇతి. అనిత్యానాన్తు తదిచ్ఛాధీనస్వరూపత్వం తదాయత్తోత్పత్తికతయా హి ప్రసిద్ధమ్. గురుద్రవ్యాణాం పతనప్రతిబన్ధేన ధార్యత్వమపి తదిచ్ఛాధీనత్వవిశేష ఏవ. చేతనశబ్దః ఇహ జీవవిషయః; బద్ధముక్తనిత్యరూపేణ జీవానాం త్రైవిధ్యమ్, అచేతనశబ్ద

---

(౧) తై-ఆ-౧. (౨) (౩) తై-భృ- (౪) వై-స్త-౩౬.

ఇని ప్రకృతితత్త్వముమ్-గుణత్రయాత్మకమాయ్ సతతపరిణామస్వరూపమాయ్, చేతననుడైయ కర్మానుకూలమాన పరిణామత్తిలే స్థితియైయుడైత్తాయ్, చేతనర్కుక్కు, †స్వస్వరూప పరస్వరూపతిరోధానప్రవృత్తికమాయి రుక్కుమ్. పఞ్చోపనిషణ్మయమాన అచిత్తు-శుద్ధసత్త్వమాయ్, సదైకరూపరూపమాయ్, నిత్యముక్తాదికళుడైయ కైఙ్కర్యత్తుక్కు ఉపకరణరూపేణవుమ్ ఈశ్వరనుడైయ రక్షణకార్యత్తుక్కు అనుకూలమాన వ్యూహ విభవరూపేణవుమ్ స్థితియైయుడైత్తాయ్ సర్వత్ర ప్రకాశప్రవృత్తికమాయిరుక్కుమ్. కాలముమ్ ప్రకృతియిల్ కాట్టిల్ వ్యావృత్తమాయ్, ఏకరూపస్వరూపమాయ్ నిమేషకాష్ఠాద్యవస్థాయుక్తమాయ్కొణ్డు ప్రాకృతపదార్థఙ్గళైన్ను; తత్సంసృష్టచేతనరైన్ను, ఇవఱ్ఱినుడైయ నిర్వాహత్తిలేస్థితియైయుడైత్తాయుమ్సకలత్తినుడైయ ఉత్పత్తివినాశాది ప్రవృత్తికమాయుమిరుక్కుమ్. ఇవఱ్ఱై స్వాధీనమాకవుడైయనాకైయాలవతు-అన్తరాత్మతయానిన్ఱు నియమిక్కై. ఆకసకలచేతనాచేతనఙ్గళుడైయ సత్తాస్థితిప్రవృత్తికళ్ ఈశ్వరాధీనమాకైయాలే ఇవఱ్ఱినుడైయ శరీరత్వముమ్ అవనుడైయ ఆత్మత్వ

ఙ్చాత్ర అచిద్ద్రవ్యపరః. త్రిగుణకాలశుద్ధసత్త్వరూపేణ అచేతనత్రైవిధ్యమ్; ద్రవ్యాణాం తదధీనతోక్త్యా తద్ధర్మాణాం తదధీనత్వం కైముత్యసిద్ధమితి తదనుక్తిః. అచేతనద్రవ్యస్యాపి ధర్మభూతజ్ఞానస్య చేతనగ్రహణేనైవ విశేషణతయోపాత్తత్వాత్ తత్ర పృథగనుపాదానమ్. చేతనమాత్రే వా త్రైవిధ్యాన్వయః. చేతనాచేతనానాం స్వరూపం స్వాసాధారణ స్వభావైర్నిరూప్యం ధర్మి; తస్య భేదః - తత్తద్వ్యక్తితో వర్గతశ్చ పరస్పరవ్యావృత్తిరూపో ధర్మః. స్థితిః కాలాన్తరేపి విద్యమానతా. సా చ ద్రవ్యాణాం స్వరూపే షు సర్వకాలానువృత్తిస్వరూపా. తేషాం తత్తదవస్థావిశిష్టవేషేణ తు కాలపరిచ్ఛిన్నా కాలతారతమ్యవతీ చేతి తద్భేదః. ప్రవృత్తిః- వ్యాపారః. నివృత్తిరపి- అకరణ సఙ్కల్పరూపా ప్రవృత్తివిశేషః- ఏతద్భేదః-తత్తత్కార్యాదిభిర్ద్రష్టవ్యః.

† పురుషార్థస్వరూప ఉపాయస్వరూప విరోధిస్వరూప సమ్బన్ధస్వరూప

మూ;- క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాసంస్పృష్టమ్,

ముమ్ శొల్లిన్ఱాయిఱ్ఱు. శరీరత్తినుడైయ సత్తాస్థితి ప్రవృత్తికళ్ ఆత్మాధీనమాయిరుప్పతు. ఆక, ఇత్తాల్ ఈశ్వరనుడైయ విభూతియోగమ్ శొల్లిఱ్ఱు.

(క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాఽసంస్పృష్టమ్) చేతనాచేతనజ్గళ్ శరీరమాయ్ ఈశ్వరన్ శరీరియాయిరుక్కైయానాకిల్, శరీరసమ్బన్ధప్రయుక్తమాన దోషమ్ శరీరిక్కు వారాతో వెన్నిల్;-తద్గతదోషైరసంస్పృష్టనెన్గిఱతు. క్లేశమానతు-అవిద్యాస్మితాభినివేశ రాగద్వేషాఃపఞ్చక్లేశాః. ఇవై యెన్న, ఇన్దక్లేశాదికళుక్కు క్కారణముమాయ్ ఇవఱ్ఱినుడైయ కార్యముమాన పుణ్యపాపరూపకర్మముమ్, ఆదిశబ్దోక్తమాన విపాకాశ

అత్ర స్వేచ్ఛాధీన సర్వతోవృత్త్యాస్యార్థ సర్వోపాదాతృత్వ సూచనాత్సర్వ శేషిత్వమపిసిద్ధ్యతి. తదాహుః. (౧) "ఉపాదత్తేసత్తాస్థితినియమనాద్యైశ్చిదచితౌ స్వముద్దిశ్య శ్రీమానితి వదతి వాగౌపనిషదీ" ఇతి, ఏవంభగవతస్సర్వాధారత్వాది వ్యఞ్జనాత్ తదన్యేషాంచేతనాచేతన ద్రవ్యాణాం తత్ప్రతి ఆధేయత్వ విధేయత్వ శేషత్వనియమేన తదపృథక్సిద్ధవిశేషణ తయాతచ్ఛరీరత్వం శ్రుతిసిద్ధం ముఖ్యమేవ స్థాపితం భవతి.

అత్రచ, కారణకార్యార్థః, ధర్మిధర్మ భేదః, చిదచిద్భేదః, జీవేశ్వరభేదః, జీవానామన్యోన్యభేదః, తేషాంజ్ఞాతృత్వమ్, తతఏవకర్తృత్వభోక్తృత్వే జ్ఞాతృత్వాదేస్సర్వథా పరాధీనత్వమ్, పరస్యచ విభూతి ద్వయవత్వమ్, సార్వత్రికత్రైకాలికసర్వనియన్తృత్వమ్, త్రివిధపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్, కాలపరమవ్యోమ్నోః త్రిగుణ వికారాతిరిక్తత్వమ్, ప్రాజ్ఞానధిష్ఠిత ప్రకృతి కారణత్వ నిరాసాదికఞ్చశారీర కస్థాపితమర్థసిద్ధమ్;

అథభగవత ఉక్తాకారాన్తర్గతసర్వకారణత్వసర్వనియన్తృత్వాదిభిశ్శఙ్కితాన్ దోషాన్పరిహరతి. (క్లేశకర్మేతి) అవిద్యాస్మితారాగద్వేషాభినివేశాః పఞ్చక్లేశాః.

మూ:- స్వాభావికానవధికాతిశయ

యజ్ఞశేన్న, ఇవన్ఱ్రాలే స్పర్శిక్కప్పడాతవన్. విపాకమాకిఱతు-దేవాదిజాతియోగమెన్న; ఆయుస్సెన్న ఇత్యాదికళ్. ఆశయమాకిఱతు-తత్తజ్జాత్యనుకూలమానబుద్ధిభేదఙ్గళ్. అశేషశబ్దత్తాలే-అచిద్గతమానపరిణామత్తైయుమ్ చేతనగతమానదుఃఖాజ్ఞానాదికళైయుమ్‌నినైక్కిఱతు. అసంస్పర్శత్తాలే ప్రాగభావత్తైనినైక్కిఱతు.

(స్వాభావికేత్యాది)సర్వసాధారణమాయుమ్, ఆశ్రితవిషయమాయుమ్, ఆశ్రితవిరోధి విషయమాయుమ్ మూన్ఱువకైప్పట్ట గుణఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు. స్వాభావికమాకిఱతు - జలత్తుక్కు శైత్యమ్పోలేయుమ్ అగ్నిక్కుఔష్ణ్యమ్పోలేయుమ్‌యావద్ద్రవ్యభావియాయిరుక్కై. (అనవధికాతిశయ) (౧)"ఏకైకగుణావధిత్సయానదాస్థితాః" ఎన్గిఱపడియే తనిత్తనియేనిస్సీమమాయ్ ఆశ్చర్యావహము మాయిరుక్కై.

పుణ్యాపాపరూపంకర్మ; ఆదిశబ్దేన - క్లేశకర్మవిపాకాశయైరపరామృష్టః పురుషవిశేష ఈశ్వర ఇత్యాది ప్రసిద్ధ విపాకాదిసఙ్గ్రహః. జాత్యాయుర్భోగా గాదయోవిపాకాః. పూర్వానుభవభావితాః ఆఫలోదయంశయానాస్సంస్కారాః - ఆశయాః. కతిపయదోషరహితవ్యావృత్త్యర్థమశేషశబ్దః. అసంస్పృష్టశబ్దేన-స్వభావతోనర్హతయా కదాచిదపి దోషస్పర్శోనాస్తీతి వివక్షితమ్, ఏవంవచద్వయేన (౨) "పరఃపరాణాం సకలాన యత్రక్లేశాదయస్సన్తి పరావరేశే" ఇత్యస్యార్థఉక్తః.

అథ (౨) "తేజోబలైశ్వర్య" ఇత్యాదిభిరుక్తాన్ నిరూపితస్వరూపవిశేషకధర్మానాహ (స్వాభావికేతి). స్వాభావికత్వమిహ- నిత్యత్వ మనన్యాధీనత్వఞ్చ. తేనముక్తానాం నిత్యానాఞ్చ జ్ఞానాదిభ్య ఏతద్జ్ఞానాదేర్వ్యవచ్ఛేదః. తద్బలాదిభ్యోవ్యవచ్ఛేదస్తు-అనవధికాతిశయత్వాదపి; స్వాపేక్షయా ఉత్కృష్టావధిరహితః అతిశయోయేషాన్తే అనవధికాతిశయాః.

(౧) స్తో-ర- (౨) వి-పు-౬-౫-౮౫-

మూ;- జ్ఞాన బలైశ్వర్య వీర్య శక్తి తేజః

(జ్ఞా॰) ఈశ్వరజ్ఞానమాకిఱతు- (౧) "యో వేత్తి యుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదా స్వతః" ఎన్గిఱపడియే సర్వకాలముమ్ సర్వవస్తుక్కళైయుమ్ యుగపదేవ సాక్షాత్కరిక్కుమ్ సామర్థ్యమ్; అతావతు - విషమస్సృష్టియిలే కర్మభావిత్తిరున్దుళ్ళ అసఙ్ఖ్యాతమాన ఆత్మాక్కళుడైయ స్వరూపభేదత్తైయుమ్ నామభేదత్తైయుమ్ సాక్షాత్కరిక్కుమ్ శక్తిః (బల) స్వస్వరూపమాన సకలపదార్థఙ్గళైయుమ్ స్వసఙ్కల్పసహస్రైకదేశత్తాలే ధరిక్కుమ్ ధారణసామర్థ్యమ్. (ఐశ్వర్య) ధృతరాన సర్వాత్మాక్కళైయుమ్ కర్మానుకూలమాక నియమిక్కుమ్ నియమనసామర్థ్యమ్. (వీర్య) సృష్ట్యాదిసకలవ్యాపారఙ్గళైయుమ్ పణ్ణానిన్ఱాల్ అనాయాసమాప మానఅవికారిత్వమ్. (౨) "యథాసన్నిధిమాత్రేణ గన్ధః క్షోభాయ జాయతే। మనసో నోపకర్తృత్వాత్తథాసౌ పరమేశ్వరః" (శక్తి) ప్రవృత్త్యున్ముఖరాన చేతనర్కు శక్తియైక్కొడుత్తు ప్రవర్త్తిప్పిక్కుమ్ ప్రవర్తకత్వ సామర్థ్యమ్. అఘటిత ఘటనాసామర్థ్యమాకవుమామ్; జగదుపాదాన శక్తియెన్నవుమామ్. (తేజః) పరాభిభవనసామర్థ్యమ్. (౩) "కురూణాం ప్రచ్ఛాదయన్ శ్రియా" (౪) "తమేవభాన్తమనుభాతిసర్వమ్". ఇన్ద జ్ఞానాదిషడ్గుణఙ్గళ్ సర్వవిషయమ్.

జ్ఞానమిహ- సర్వవిషయనిత్యసాక్షాత్కారరూపమ్. బలమ్; అనాశ్రమాతిశ్రమప్రసఙ్గం సర్వధారకత్వమ్; ఐశ్వర్యమ్ - సర్వనియన్తృత్వమ్. వీర్యమ్-సర్వోపాదానత్వాదావపి అవికృతస్వభావత్వమ్. శక్తిః- విశ్వోపాదానతార్హత్వమ్. స్వేతరసమస్తదుర్ఘట ఘటనశక్తిర్వా. తేజః - అస్వాధీన సహకారనిరపేక్షత్వమ్. పరాభిభవనసామర్థ్యం వా; అత్రవ్యాఖ్యావ్యక్త్యాది క్రమేణ జ్ఞానబలాదిద్వన్ద్వత్రికనిర్దేశః. షాడ్గుణ్యస్య ప్రథమముపాదానమ్ - అన్యేషాం గుణానాం తదన్తర్భావేణ తత్ప్రాధాన్యాత్, పరత్వజ్ఞాపకత్వాత్, ఆశ్రితానాశ్రిత గోచరవ్యాపారభేదసాధారణ్యాచ్చ.

(౧) (౨) వి-పు-౧-౨-౩౦ (౩) భా- (౪) ముణ్డ-౨-౨-౧౦

మూ,- సౌశీల్య వాత్సల్య మార్దవా ర్జవ సౌహార్ద

ఇప్పడి సర్వోత్కృష్టనుక్కు ఆశ్రితవిషయమాక అనన్తరమ్ పన్నిరణ్డుగుణమ్ శొల్లుకిఱార్. (సౌశీల్య) శీలమావతు - మహతో మన్దైస్సహనీరన్ధ్రేణ సంశ్లేషస్వభావత్వమ్. సౌశీల్యమావతు-అన్దమహత్వమ్ తిరువుళ్ళత్తిలు మిన్ఱి కే(క్కు)యిరుక్కై. (౧) "ఆత్మానం మానుషం మన్యే" (వాత్సల్య) ఆశ్రితగతమానదోషముమ్ గుణమాయ్ తోన్ఱుమ్ ప్రేమమ్. అతావతు - ఆశ్రితరుడైయదోషత్తై త్తన్ పేఱాక పోక్కిస్వగుణఙ్గళాలే ధరిప్పిక్కై. * శెయ్తకుఱ్ఱమ్ నఱ్ఱమాకవే కొణ్డు * పాలేపోల్ శీరిల్ ధరిప్పిక్కై. అతావతు - అద్యజాతమాన వత్సత్తిన్బక్కల్ ధేనువిరుక్కుమ్బడి; (౨) "గోపాలత్వం జుగుప్సితమ్" (మార్దవ) ఇతు రూపగుణమాయిరుక్క, ఆత్మగుణ ప్రకరణమాకైయాలే మానసమార్దవత్తై నినైక్కిఱతు. అతావతు - ఆశ్రిత విశ్లేషత్తై పొఱుక్కమాట్టాత మెన్మై. (౩) "సంస్మరామ్యస్య వాక్యాని" (౪) "అనిద్రస్సతతం రామః" (ఆర్జవ) ఆశ్రితసంశ్లేషార్థమాక త్తన్నుడైయ మనోవాక్కాయఙ్గళై కరూపమాయిరుక్కై. అతావతు-అవర్కళుడైయ శెవ్వై క్కేడే శెవ్వైయాయ్విడుమ్బడి తాన్ శెవ్వియనాకై. (సౌహార్ద) "సు-శోభనం శంసతీతి - సుహృత్" ఎన్ఱు ఆశ్రితరుడైయ సన్నిధియోడు అసన్నిధియోడువాసియఱ అవర్కళుడైయ సర్వమఙ్గళఙ్గళైయుమ్ అన్వేషియా

అథ షాడ్గుణ్యవితతిరూపాః సౌలభ్యజ్ఞాపకాః సంశ్రిత స్రగ్గహణాదావి శేషత ఉపయుక్తా గుణాఉచ్యన్తే; అత సౌశీల్యమ్- అతిమహతోఽప్యతిమన్దైస్సహ నీరన్ధ్ర సంశ్లేషరసికతా. వాత్సల్యమ్- ఆశ్రితేషు దోషతిరస్కారిణీ ప్రీతిః. మార్దవమ్- అకఠిన స్వభావతయాసుప్రవేశత్వమ్; దణ్డనీయేష్వపి సామప్రధానత్వంవా. ఆర్జవమ్- కాయ వాగ్బుద్ధివ్యాపారాణాం పరస్పరమవిసంవాదిత్వమ్; సౌహార్దమ్ - స్వతస్సర్వహితైషి

(౧) రా-యు-౧౨౦-౧౧. (౨) వి-పు-౫-౧౩-౩ (౩) రా- (౪) రా-సు-౩౬-౪౪.

మూ;— సౌమ్య కారుణ్యమాధుర్యగామ్భీర్యౌదార్య

నిత్తై. (సౌమ్య) జాతిగుణవృత్తాదికళాలుణ్డాన తాழ் వెన్ఱ్ ఇజ్గళై ప్పారాతే ఆభిముఖ్యమే హేతువాక ఆశ్రయణీయత్వేసమనాయిరుక్కై. (౧)"గుహేన సహితః"(౧)"శబర్యాపూజితః" (కారుణ్య) స్వార్థనిరపేక్షమాకప్పర దుఃఖాఽసహిష్ణుత్వమ్. (౨)"భృశంభవతిదుఃఖితః"(౩) "స్త్రీప్రణష్టేతి కారుణ్యమ్" (మాధుర్య) స్వరూపరూపగుణవిభూతికళాలే సర్వతోముఖమాన సౌరస్యమ్. హస్తం ప్రవృత్తనానాలుమ్ రసావహనాయిరుక్కై. (౪)"అసూర్యమివసూర్యేణ నివాత మివవాయునా । కృష్ణేనసముపేతేన జహృషేభారతంపురమ్" (౫) "ఏహ్యేహిఫుల్లామ్బుజపత్రనేత్ర" (౬) "సర్వగన్ధస్సర్వగసః" (గామ్భీర్య) ఆశ్రితర్క్కుచ్చెయ్యనినైత్తిరుక్కుమవై ఒరువరాల్ పరిచ్ఛేదిక్క వొణ్ణాతిరుక్కై. అతాకిఱతు – తన్నై యకొణ్డైయిన్ శీర్త్తైయుమ్ కొళ్ళుకిఱవన్ శిఱుమైయైయుమ్ పారాతేయిరుక్కైయుమ్, ఎల్లామ్ శెయ్తాలుమ్ ఒన్ఱుమ్ శెయ్యాతానాయిరుక్కై. (౭)"యఆత్మదాబలదా"(౮) "ఉన్నడియార్క్కెన్ శెయ్వనెన్ఱేయిరుత్తినీ"(ఔదార్య) ఆశ్రితరుడైయఅపేక్షితజ్గళై త్తానిరన్దుకొడుక్కై. (౯) "ససర్వానర్థినోదృష్ట్వా సమేత్యప్రతినన్ద్యచ"(౧౦) "ఉదారాస్సర్వ

త్వమ్; సౌమ్యమ్- సర్వైరప్యాశ్రయణీయత్వే సమత్వమ్. స్వతోపక్ష పాతిత్వంవా. కారుణ్యమ్-స్వప్రయోజనాన్తరానుద్దేశేన పరదుఃఖ నిరాచికీర్షా.

మాధుర్యమ్-ఉపాయదశాయామపిరఞ్జకత్వేన రసావహత్వమ్. ద్విషతాంజిఘాంసితానామపిదృష్టిచిత్తాఽపహారిత్వంవా. గామ్భీర్యమ్- భక్తానుగ్రహాదేరగాధత్వమ్. ఆశ్రితదోష దర్శనాదేస్సతోపి గోపనేన దుర్గ్రహత్వంవా. ఔదార్యమ్-పాత్రలాఘవదేయగౌరవ ప్రత్యుపకారాద్యనాదరేణ వితరణశీలత్వమ్. చాతు

(౧) రా-బా-౧. (౨) రా-అ-౨-౪౧. (౩) రా-సు- (౪) భా-
(౫) భా-భీ-౫౯-౯౭. (౬) భా-౩-౧౪-౪. (౭) (౮) పెరియతిరువ-౫౩
(౯) రా-అ-౧౬-౨౭. (౧౦) గీ-౭-౧౮.

మూ;- చాతుర్య స్థైర్య ధైర్య శౌర్య పరాక్రమ

ఎన్నైత్తే'' (చాతుర్య) ఆశ్రితరుడైయ దోషఙ్గళై ప్పురుషకారభూతై యాన పిరాట్టియుం అఱియాతపడి మఱైక్కై. ఆశ్రితర్ తన్నుడైయ రక్షణత్తిలే అతిశఙ్కైపణ్ణినాల్ అవ్వతిశఙ్కైయై పోక్కి రక్షిక్కై యెన్నవుమాం. (౧) ''సమ్యాపర్ణం దశ యోజనమ్ । బిభేద చ పునస్సాలాన్'' (స్థైర్య) ప్రత్యూహశతఙ్గళుణ్డానాలుమ్ ఆశ్రితరక్షణప్రతిజ్ఞైయిల్ కులైయాతొ ళిక్కై. మహారాజ ప్రభృతికళ్ అనేకర్ విరోధిక్కచ్చెయ్ తేయుమ్ (౩) ''నత్యజేయం కథఞ్చన'' ఎన్ఱానిఱే. ఆక ఇప్పన్నిరణ్డు గుణఙ్గళుమ్ ఆశ్రిత విషయమ్.

అనన్తరమ్ మూన్ఱుగుణమ్ ఆశ్రిత ప్రతిపక్షవిషయమ్; (ధైర్య) ఎతిరిడైయే మఱియాతొళిక్కై. లఙ్కైయిలే రావణనుమ్ బలము మెల్లామ్ కుఱైయఱియాతిరుక్కచ్చెయ్ తే అవన్ తమ్బియై కైక్కొణ్డరుళి యిలఙ్కా రాజ్యత్తుక్కు రాజావాక అభిషేకత్తైప్పణ్ణువిక్కై. (౩) ''అద్యైవ న తేరిథ''. మూలబలమ్ సన్నిహితమానవన్ఱు పెరుమాళుడైయ తిరువుళ్ళమ్ పూర్వక్షణత్తిల్ ఒరువికృతియుణ్డాయిలే యిరున్దపడియే చొల్లిన్ఱాకవుమామ్. (శౌర్య) పరబలత్తిలే శెన్ఱుపుకుమ్బోతు స్వబలమ్బోలే శెన్ఱుపుకుకైయుమ్ (౪) ''ఛిన్నం భిన్నం శరైర్దగ్ధమ్'' ఎన్నుమ్పడియే ప్రహర్తావాకైయుమ్. (పరాక్రమ) శౌరిక్కైపరుమ్బోతుకైయుమ్ విల్లు

ర్యమ్- శుభాశ్రయ ప్రకాశనాద్యయత్నోపాయైర్విముఖవశీకరణ విస్రమ్భజనన సంశ్రితదోషాచ్ఛాదన విరుద్ధానుకూలీకరణాదిషు కుశలత్వమ్. స్థైర్యమ్- శరణాగత సఙ్గ్రహే దోషప్రదర్శకైస్సుహృద్భిరప్యకమ్పనీయత్వమ్. ధైర్యమ్-అభిమత వియోగ ప్రసఙ్గేఽపి అభగ్నప్రతిజ్ఞత్వమ్. వ్యత్యయేన వా స్థైర్యధైర్యయోర్వ్యాఖ్యానమ్. ప్రబలప్రతిపక్షోప నిపాతేఽపి సావజ్ఞ దృఢచిత్తత్వం వా ధైర్యమ్.

శౌర్యన్తు-భీమేష్వపి పరసైన్యేషు అసహాయస్యాపి స్వసైన్యేష్వివనిర్భయప్రవేశసామర్థ్యమ్. తత్ర ప్రవిష్టస్య పరనిరాకరణ పర్యన్తో వ్యాపారః- పరాక్రమః.

(౧) రా-బా-౧. (౨) రా-యు-౧౮-౩. (౩) అతిమా-స్త. (౪) రా-యు-౯౪-౧౨

మూ;- సత్యకామసత్యసఙ్కల్పకృతిత్వ

మాయ్ సఞ్చరిక్కుమ్ సఞ్చారత్తిలే ఎతిరికళ్ తువక్కుణ్డు శత్రుపెన్ఱతి యమాట్టాతపడి సఞ్చరిక్కై.(౧) "ప్రహర్తారంశరీరేషు"

(సత్యకామ) అనన్తరమ్ ఆశ్రిత విషయమాయుమ్; ఉపేయవిషయమాయుమ్ ఉపాయవిషయమాయుమిరుక్కుమ్ నాలుగుణఙ్గళుమ్ శొల్లుకిఱతు. నిత్యమాన కామ్యఙ్గళై యుడైయవనెన్ఱపడి. అతావతు - ఆశ్రితర్క్కను భావ్యమాన గుణఙ్గళైయుమ్ విభూతిగళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. కామ్యన్త ఇతి కామాః. ఆశ్రితరక్షణ విషయమానమనోరథమ్ కామమెన్గిఱతు. అతు - అప్రతిహతమాయిరుక్కై యెన్ఱుమామ్.

(సత్యసఙ్కల్ప) అపూర్వమానభోగ్యఙ్గళై సఙ్కల్పిత్తుఅనుభవిక్కుమిడత్తిల్ అమోఘమాయిరుక్కై; (౨) "కాణవారాయ్" ఎన్ఱిరుక్కుమవర్ కళుక్కుక్కణ్ణాలేకణ్డనుభవిప్పిక్కైక్కు దేవమనుష్యాద్యవతార సఙ్కల్పమ్ అప్రతిహతమాయిరుక్కుమెన్ఱుమామ్,

(కృతిత్వ) ఆశ్రితరపేక్షితమ్ పెఱ్ఱాల్ లాభమ్ తన్నతాయిరుక్కై. (౩) "అభిషిచ్యచలఙ్కాయామ్" ఇవర్ కళుడైయకర్తవ్యఙ్గళై త్తానేఱిట్టుక్కొణ్డు శెయ్కై యెన్నవుమామ్. ఆదికర్మణి క్తిన్నన్తః.

సత్యకామసత్యసఙ్కల్ప శబ్దౌ- ఇహభావప్రధానౌ. కర్మధారయవృత్తౌవా. సత్యకామత్వమ్. నిత్యభోగ్యవత్త్వమ్; సత్యసఙ్కల్పత్వం-స్వావతార పర్యన్తాఽపూర్వభోగ్య సృష్ట్యాదౌ అమోఘ సఙ్కల్పత్వమ్. కృతిత్వమ్-పరోపకారిత్వమ్. ఆశ్రితరక్షణేన కృతకృత్యత్వంవా.(౪)"నమేపార్థాస్తికర్తవ్యమ్" ఇత్యుక్తం విహితకర్తవ్యనిరపేక్షత్వంవా; ధర్మసంస్థాపనానుష్ఠానవత్త్వంవా. పరేషాంస్వహితప్రవృత్తేః పూర్వమేవ కర్తుముపక్రాన్త పరహితత్వంవా. స్వేనకృతం సర్వంప్రతిస్వస్యైవశేషిత్వంవా.

(౧) రా. (౨) తి-వాయ్-౮-౫-౨ (౩) రా-బా-౧ (౪) గీ-౩-౨౨

మూ;- కృతజ్ఞతాద్యసఙ్ఖ్యేయకల్యాణగుణగణౌఘమహార్ణవం

(కృతజ్ఞతా) ఒరుకాల్ శరణమెన్ఱ ఉక్తిమాత్రత్తాలే పిన్బు శెయ్యుమ్ కుఱ్ఱమ్ పారాతే అత్తైయే నినైత్తిరుక్కై. ఆశ్రితవిషయత్తిల్ తాన్ శెయ్త నన్ఱై యొழிన్దు అవర్కళ్ శెయ్త నన్ఱైయే నినైత్తిరుక్కై యెన్నవుమామ్. ఆశ్రితర్క్కెల్లామ్ శెయ్తాలుమ్ అత్తై మఱన్దు అవర్కళ్ శెయ్తతై యొழிయత్తాన్ శెయ్యాత నన్ఱైయే నినైత్తిరుక్కై యెన్నవుమామ్. (౧) "శిరసా యాచతస్తస్య వచనం న కృతం మయా"

(అసఙ్ఖ్యేయకల్యాణ గుణగణౌఘ మహార్ణవమ్) ఎన్నుడైయ మనస్సుక్కు గోచరమాయిరుప్పన శిలకల్యాణగుణఙ్గళ్ శొల్లప్పట్టవిత్తనై. అనుక్తమానగుణఙ్గళ్ ఒరు మహార్ణవత్తిల్ జలపరమాణువుక్కు సఙ్ఖ్యై యుణ్డాకిలాయ్త్తు భగవద్గుణఙ్గళుక్కుమ్ సఙ్ఖ్యైయుణ్డావతు. (౨) "వర్షాయుతైర్యస్య గుణా న శక్యాః" (౩) "చతుర్ముఖాయుర్యది కోటివక్త్రః"

కృతజ్ఞతా - సకృదఞ్జలికర్తురపి అనుబన్ధిపర్యన్త సంరక్షణాయ తత్కృతానుదర్శనమ్; అవసరే సంశ్రితాపేక్షితకరణాయ స్వకృత ప్రత్యాఖ్యానానుదర్శిత్వం వా. (౧) "శిరసా యాచతస్తస్య వచనం న కృతం మయా" ఇతి వ్యాహ.

ఆదిశబ్దేన- తత్ర తత్ర ప్రసిద్ధా ఆనృశంస్యాదయో గృహ్యన్తే. (౧) "యథా రత్నాని జలధేరసఙ్ఖ్యేయాని పుత్రక" ఇత్యాది స్మరణాయ అసఙ్ఖ్యేయతోక్తిః. అత్ర దోషాసంస్పృష్టత్వం కల్యాణగుణయుక్తత్వఞ్చ వదతా నిర్గుణశ్రుతేః పశుచ్ఛాగోత్సర్గాపవాద న్యాయాభ్యాం దోషరూప విశేష నిషేధపరత్వం సూచ్యతే.

ఉక్తం సర్వస్మాత్పరత్వం స్వసామ్య ప్రదాన పర్యన్తం సౌలభ్యఞ్చ- (౪) "నారాయణ పరంబ్రహ్మ" (౫) "పరంబ్రహ్మ పరంధామ" ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతి

---

(౧) రా-యు-౧౨౮-౨౦ (౨) భా-కర్ణ-౮౩-౬౫ (౩) వారాహే-౭౩-౧౪.

(౪) తై-నా-౧౧, (౫) గీ-౧౦-౧౨.

మూ;- పరబ్రహ్మభూతం పురుషోత్తమం శ్రీరఙ్గశాయినమ్

(పరబ్రహ్మభూతం పురుషోత్తమమ్) పరబ్రహ్మశబ్దత్తాలుమ్ పురుషోత్తమ శబ్దత్తాలుమ్ వేదాన్తఙ్గళిలే ప్రసిద్ధమానవన్. పరబ్రహ్మమానతు - బృహత్త్వబృంహణత్వ గుణయోగత్తాలే బ్రహ్మశబ్దవాచ్యత్వమ్. బృహత్త్వమావతు - తాన్ పెరియనాకై. బృంహణత్వమానతు - (౧) "తమ్మైయేయొక్కవరుళ్ శెయ్వర్" ఎన్నుమ్ (౨) "మమసాధర్మ్యమాగతాః" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఆశ్రితరై త్తన్నైప్పోలేయాక్కుకై. (౩) "తన్నాళ్ వేణ్డు శన్నమ్ శెయ్యాప్పైయుమ్ కొళ్ళుమ్"; పురుషోత్తమత్వమావతు-(౪) "యస్మాత్క్షరమతీతోహ మక్షరాదపిచోత్తమః। అతోస్మి లోకే వేదే చ ప్రథితః పురుషోత్తమః" ఎన్ఱు సర్వాధికనెన్నుమ్, "పురు-బహు, సునోతి-దదాతీతి-పురుషః" ఎన్నుమ్, సర్వాపేక్షితఫలప్రదనాకైయాలే పరమోదారనెన్నుమ్ శొల్లుకిఱతు.

(శ్రీరఙ్గశాయినమ్) ఇప్పడి శ్రుతిస్మృతికళిల్ కేట్టుప్పోకైయన్ఱిక్కే కణ్ణాలే కణ్డనుభవిక్కలామ్పడి కోయిలిలే కణ్వళర్న్దరుళుకిఱ సౌలభ్యత్తై

స్థప్రకారేణస్థిరీకరోతి (పరబ్రహ్మేతి). యద్యపి (౫) "బ్రహ్మ పరిబృఢం సర్వతః" ఇతి నిరుక్తకారవచనాత్ బ్రహ్మశబ్ద ఏవ పరత్వంపర్దనాయ చ భవతి, తథాప్యౌపచారికప్రయోగవ్యవచ్ఛేదాయ పరశబ్దః;- అత్ర "బృహతి" "బృంహయతి" ఇతి నిరుక్తిభ్యాం వ్యాపిత్వకారణత్వాది సిద్ధావ్యాశఙ్కాన్తరోపాం పరిహర్తుం భేదశ్రుత్యాద్యర్థగర్భయా భగవద్గీతానిరుక్తయా సమాఖ్యయా విశినష్టి (పురుషోత్తమమితి). అనేన బ్రహ్మశబ్దార్థతయా పదృష్టివికల్పితప్రకారాన్తరాణి తామసతన్త్రాద్యుక్తవ్యక్త్యన్తరాణి చ వ్యవచ్ఛిద్యన్తే. అస్య చ పఞ్చమ్యాదివిభక్తిత్రయేపి సమాసస్సమ్భవతి.

ఏవం సర్వాధికత్వేన అస్మదాదిభిర్దురధిగమస్స్యాదితి శఙ్కాంపరిహర్తుం ద్వాభ్యాం విశేషణాభ్యాం సౌలభ్యకాష్ఠాం వ్యనక్తి (శ్రీరఙ్గశాయినమస్మత్స్వామినమితి). స్వరూపాద్విగ్రహస్య సుఖానుసన్ధేయతయా సౌలభ్యమధికమ్; తస్మాదవ్యర్చావతారస్య

(౧) తి-మొ-౧౧-౩-౫. (౨) గీ-౧౪-౨ (౩) తి-వాయ్-౩-౯-౪. (౪) గీ-౧౫.

అస్మత్స్వామినం ప్రబుద్ధనిత్యనియామ్య
నిత్యదాస్యైకరసాత్మ స్వభావోஉహమ్,

చ్యాల్లుకిఱతు (అస్మత్స్వామినమ్) (౧) “కిడన్దతోర్ కిడక్కై” ఎన్గిఱపడియే కోయిలిలేవన్దు కణ్వళర్న్దరుళుకిఱ వళ్ళకాలుమ్ శీలత్తాలుమ్ తమ్మోడు ఎనక్కుణ్డానముఱ్ఱై యోయుణర్త్తినవరై; (౨) “గుణైర్దాస్యముపాగతః” ఎన్గిఱపడియే. ఇతుక్కుక్కీழ్ కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధియై చ్యాల్లిఱ్ఱాయ్, ఇతుక్కుమేల్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు ఆశ్రయమాన స్వరూపత్తైచ్యాల్లుకిఱతు. (ప్రబుద్ధనిత్యనియామ్య నిత్యదాస్యైకరసాత్మస్వభావోஉహమ్) ప్రబుద్ధమాన, నిత్యనియామ్యమాయ్ నిత్యదాస్యైకరసమాయిరుక్కుళ్ళ ఆత్మస్వభావత్తైయుడైయనాన, నాన్; ఇత్తాల్ స్వాత

భక్తాభిమత సర్వదేశకాలసన్నిధాయితయా పరవ్యూహాదిభ్యోఽధికతమమ్; తదా కాష్ఠా ప్రాప్తం పరత్వమపి తత్ర భక్తోపలభ్యం శాస్త్రాదవసేయమ్; యథోక్తమ్; “సర్వాతిశాయిషాడ్గుణ్యం సంస్థితం మత్రబిమ్బయోః” ఇతి.

అత్ర మనుష్యాణామపి కైఙ్కర్యోద్దేశ్యతయా అవస్థితస్య నిర్భయసేవాది యోగ్యత్వమస్మత్స్వామిశబ్దాభిప్రేతమ్. యథాహుః- (౩) “అర్చ్యస్సర్వసహిష్ణు రర్చకపరాధీనాఖిలాత్మస్థితిః” ఇతి. యద్వా - స్వాచార్యసన్తానసేవితత్వేన ప్రీత్యతిశయహేతుత్వమభిప్రేత్య అస్మత్స్వామిశబ్దః. ప్రాచీనరామానుజ ఇవ అహమపి అస్య శీలాదిగుణైర్దాస్యముపాగత ఇతిచ భావః. ఏవం కైఙ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధితయా అనుభావ్యం నిర్ధారితమ్.

అథ ఆత్మాభిమానానుగుణ పురుషార్థవ్యవస్థా సిద్ధ్యర్థమనుభవితుః కిఙ్కరస. స్వాత్మనస్స్వరూపావిర్భావదశామాహ (ప్రబుద్ధేతి) (ప్రబుద్ధమ్) ప్రకర్షేణావగతమ్; స్వాధీనస్వార్థకర్తృత్వ భోక్తృత్వ భ్రమవిరహేణ సమ్యగ్దృష్టమిత్యర్థః. నియామ్యత్వదాసత్వే (౪) “సస్వరాడ్భవతి” ఇత్యామ్నాతాయాం ముక్తిదశాయామప్య

(౧) తిరుమాలై-౨౩. (౨) రా-కి-౪-౧౨. (౩) ర-స్త-౨-౭౪. (౪) ఛా-౭-౨౫-౨.

తదేకానుభవ స్తదేకప్రియః పరిపూర్ణం భగవ న్తం

న్త్ర్యముమ్ విషయా న్తరప్రావణ్యముమ్ ఆత్మవినాశకమెన్ఱై. (తదే కానుభవ స్తదేకప్రియః) భగవద్విషయమొన్ఱుమే జ్ఞానత్తుక్కుమ్ విష యమాయ్ భ క్తిక్కుమ్ విషయమాకై. ఇత్తాల్ భగవదనుభవ హేతు వాయిరున్దుళ్ళ పరభక్త్యాదికళై నినైక్కిఱతు.

(పరిపూర్ణంభగవ న్తంవిశదతమానుభవేన నిర న్తరమనుభూయ)

సువృత్తే ఇతిజ్ఞాపనాయ ద్వయోరపినిత్యత్వోక్తిః. నిరపేక్షస్వాతన్త్ర్య నిరుపాధిక శేషిత్వ ప్రసఙ్గపరిహారాయాపికరసశబ్దః; అత్ర ఆత్మశబ్దః స్వవిషయః. స్వభావశబ్దో యావదాత్మభావ్యాకారమాహ. ఈదృశాత్మస్వరూపమపి (౧) "వ్యతిరేక స్తద్భావ భావిత్వాత్" ఇతినయేన పరమప్రాప్యవిశేషణతయా ఫలకోటినివిష్టమనుసన్ధేయమితి వ్యఞ్జయితుమధికోఽయంశబ్దః.

నిత్యనియామ్యత్వ ప్రబోధకాష్ఠామాహ (తదేకానుభవఇతి) తస్మిన్నేకస్మి న్నేవ ప్రధానతయాఽనుభవోయస్యాసౌ తథోక్తః. ఆవిర్భూత స్వరూపస్యాపి భగవద పృథక్సిద్ధవిశేషణతయా తత్ప్రాధాన్యేనైవ స్వానుభవమ్, (౨) "అవిభాగేనదృష్ట త్వాత్" ఇత్యసూత్రయత్. నిత్యదాసైకరసత్వావిర్భావస్యఫలమాహ (తదేక ప్రియఇతి) సఏవప్రధానతయా నిత్యంప్రియోయస్యాసౌ - తదేకప్రియః. నహితద్దా సైకరసస్యాస్య (౩) "రసోవైసః" ఇత్యాద్యుక్తస్వాభావిక నిరవధికాతిశయరస స్వరూపాత్తస్మాదన్యత్తదానీం ప్రధానతయా స్వాద్యంభవతి. తదేవమనుభావ్యాను భవితారావుక్తౌ.

అథాత్రత్యానుభవాద్వ్యావృత్తమనుభవ ప్రకారమాహ (పరిపూర్ణమితి) అన న్తగుణవిభూతివిశిష్టేస్వరూపే అననుభూతాంశరహితమిత్యర్థః. (భగవన్తమ్) పరా

(౧) బ్రహ్మసూ-3-3-౫౪. (౨) బ్రహ్మసూ-౪-౪-౪ (3) తై-ఆ-౭-౬.

విశదతమానుభవేన నిరన్తర మనుభూయ,
తదనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారితా

భగవానైప్పరిపూర్ణమాక విశదతమానుభవత్తాలే ఇడైవిడాతే అనుభవిత్తు. పరిపూర్ణానుభవమాకిఱతు – స్వరూపరూపగుణవిభూతికళెల్లామ్ అనుభవత్తుక్కు విషయమాకై. విశదానుభవమాకిఱతు – ప్రత్యక్షానుభవమెన్నలామ్పడి తెళ్సమమాయిరుక్కై. అతు తాన్ పరభక్తియలనుభవమ్. విశదతరానుభవమ్ – పరజ్ఞానదశైయిలనుభవమ్. విశదతమానుభవమ్ – పరమభక్తియుక్తనాయనుభవిక్కుమనుభవమ్. నిరన్తరానుభవమాకిఱతు – నడువువిషయాన్తరస్పర్శమఱ్ఱిరుక్కై.

(తదనుభవజనితేత్యాది) అన్ద అనుభవత్తాలే పిఱన్ద ప్రీతియాలే పణ్ణప్పడుమతాయ్ సర్వావస్థైయిలుముచితమానసకలశేషవృత్తియొత్తై

శలాదినిరుక్తప్రకారేణ ఉభయలిఙ్గమ్. తస్మిన్ సామాన్యతస్సర్వాకారవిషయపరోక్షజ్ఞానాత్పరిమితాకారవిషయప్రత్యక్షజ్ఞానాచ్చ వ్యావృత్త్యర్థమాహ (విశదతమానుభవేనేతి), తతోఽప్యపరిచ్ఛిన్నవిషయ సాన్తర ప్రత్యక్షాద్వ్యవచ్ఛినత్తి (నిరన్తరమితి) (అనుభవేన అనుభూయ) అనుభవేనవిషయీకృత్యేత్యర్థః. తదనుభవేత్యనేన పూర్వోక్తభగవదనుభవానువాదః.

యద్వా, తచ్ఛబ్దేన భగవదనుభవః పరామృశ్యతే. తస్యానుభవోఽపి స్వయమ్ప్రకాశస్యతస్యైవస్వరూపమ్. ఈదృశోఽయమనుభూయతేఽనయేతి, అనుకూలతమభగవదనుభవ స్వరూపోల్లేఖాంశేన జనితా ప్రీతిరిహోచ్యతే. తస్యానవధికాతిశయత్వేన ఐశ్వర్యాద్యనుభవజనిత ప్రీతేర్వ్యవచ్ఛేదః. ఈశ్వరేచ్ఛాధీనేపి కైఙ్కర్యేస్వప్రీతికారితత్వోక్తిః, నియోగనైరపేక్ష్యం ప్రీతేః ప్రేరకత్వాతిశయఞ్చ వ్యనక్తి. కారితశబ్దః – ఇహ శేషతాయాం వా, తదేకరతౌ వా; శేషవృత్తిం ప్రతిప్రయోజ్యకర్తరి కైఙ్కర్యేణాఽన్వేతవ్యః.

అశేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూప నిత్యకిఙ్కరో భవాని;

యుమే పణ్ణినవాశైయైవడివాకవుడైత్తాయ్, యావదాత్మభావియా యిరుక్కుళ్ళ కైఙ్కర్యత్తుక్కా(ప్)శయభూతనాక వేణుమ్. అనవధికాతిశయత్వమావతు - యావదాత్మభావియాన కైఙ్కర్యత్తుక్కు అడియాయిరుక్కైయుమ్ పరభక్త్యాదికళిఱ్కాట్టిల్ అతిశయిత్తిరుక్కైయుమ్. (అశేష) అశేషావస్థైయావతు - అన్తఃపురమెన్న, తిరువోలక్కమెన్న, పూఞ్జోలై, నీర్ వావి ఇవై ముతలానవై యెన్నుతల్, పర వ్యూహ విభవార్చావతారఙ్గళాకిఱ ఇవై ముతలానఅవస్థైకళెన్నుతల్. (అశేష శేషతైకరతిరూపనిత్యకిఙ్కరోభవాని) అశేష శేషతైకరతియాకిఱతు-(౧) "నివాసశయ్యాసన" ఎన్నుమ్, (౨) "శెన్ఱాల్ కుడైయామ్" ఎన్నుమ్, (౩) "యదాయదాహి" ఎన్నుమ్శొల్లుకిఱపడియైకళ్.

అశేషావస్థాశబ్దేన సేవ్యస్య భగవతః పరత్వవ్యూహత్వాదయః, సేవకస్య చ ముక్తస్య సదేహత్వవిదేహత్వాదిరూపావస్థాస్సర్వా వివక్షితాః. శేషతా-అత్ర శేషవృత్తిః. అభిమతసర్వశేషవృత్తిషు అప్రతిఘాతమభిప్రేత్య అశేషశబ్దః - స్వామిప్రీత్యర్థత్వావిశేషేణ పరస్పరైకరస్యాత్, పరకృతాపి శేషవృత్తిః స్వకృతేవ భవతీతి భావః. ఈశ్వరస్య చ ముక్తానాఞ్చ స్వచ్ఛన్దానేక దేహపరిగ్రహేణ వా అనన్తగరుడాదివృత్తి సజాతీయకైఙ్కర్యసిద్ధిః. ఆత్మాత్మీయం వా సర్వమశేషశబ్దేనోచ్యతే. తదాతస్య శేషతా - శేషభావ ఏవ. ఏవంవిధాయామశేష శేషతాయామేవ రతిః-ప్రీతిరిచ్ఛా వా, రూపం నిరూపక ధర్మో వా యస్య సః-అశేష శేషతైకరతిరూపః, (నిత్యకిఙ్కరో భవాని. ఉత్తరావధిరహిత కైఙ్కర్యసామ్రాజ్యవానస్య వేయమితి భావః. ఏవం న్యాసోపాసనసాధారణాధికారసిద్ధయే ప్రథమం ఫలపరతః త్రిఖణ్డో వివృతః.

(౧) స్తో-ర. (౨) ౧-తిరువ-౫౩. (౩) గీ-అ-౧౨-౬౮.

స్వాత్మనిత్యనియామ్య నిత్యదాస్యైకరసాత్మస్వభావానుసన్ధాన పూర్వక భగవదనవధికాతిశయస్వామ్యాద్యఖిలగుణగణానుభవజనితాన వధికాతిశయప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూప నిత్య

(స్వాత్మనిత్యనియామ్యేతి) ప్రాప్యత్తై ప్రార్థిక్కిఱార్. ఇతిల్ అనన్యగతిత్వమెన్న; ఆకిఞ్చన్యమెన్న, స్వదోషఖ్యాపనమెన్న, ఇవఱ్ఱై మున్నిట్టుక్కొణ్డు ఇన్దకైఙ్కర్యత్తినుడైయ సిద్ధ్యర్థమాక త్తిరువడికళిలే శరణమ్పుకుకిఱార్. స్వస్వరూపానుసన్ధాన ప్రీతియాలుమ్ భగవద్గుణానుభవప్రీతియాలుమ్ కైఙ్కర్యస్వరూపకథన ప్రీతియాలుమ్, "స్వాత్మనిత్యనియామ్య" ఎన్ఱుతుడఙ్గి "నిత్యకైఙ్కర్య" ఎన్నుమళవుమ్ శెల్ల ఉక్తత్తై అనుభాషిక్కిఱార్. పారతన్త్ర్యరసత్తాలే స్వరూపానుసన్ధానముమ్ భగవద్వైలక్షణ్యత్తాలే తద్గుణానుభవముమ్ ఉభయానుకూలమాయ్ ప్రీతికారితమాకైయాలే కైఙ్కర్యముమ్ అభిమతమాయిరుక్కుమిఱే.

"అనవధికాతిశయస్వామ్య" ఎన్ఱు - ఔపాధికస్వామిత్వఙ్గళై వ్యావర్త్తిక్కిఱతు. మాతాపితాప్రభృతికళుడైయ స్వామిత్వమ్ ఓరోరక్ష

అథ ఉపాయపరంపూర్వఖణ్డం వివృణ్వన్ తత్రోక్తముపురుష వివక్షిత మాకిఞ్చన్యరూపం ప్రపత్తేర్విశేషాధికారం కార్పణ్యరూపమఙ్గఞ్చ వ్యనక్తి. (స్వాత్మనిత్యనియామ్యేతి) స్వాత్మశబ్దః - అనుసన్ధాతృస్వరూపపరః. అత్ర శేషశేషిత్వకైఙ్కర్య చిన్తనరసేన తదనువృత్తివాఞ్ఛయా చ పూర్వోక్తస్యైవ పరపురుషార్థస్య విస్తరేణానువాదః - నియామ్యశబ్దః అత్ర భావప్రధానః, అనవధికాతిశయ స్వామ్యమ్ - అనవచ్ఛిన్న సర్వవిషయస్వామిత్వమ్. ఆదిశబ్దేన తథావిధనియన్తృత్వాది సఙ్గ్రహః. ఐశ్వర్యాదిఫలాన్తరాత్ కదాచిత్క భగవత్కైఙ్కర్యాచ్చ వ్యావృత్త్యర్థం నిత్య కైఙ్కర్యశబ్దః.

కైఙ్కర్యప్రాప్త్యుపాయభక్తి తదుపాయసమ్యక్ జ్ఞానతదుపాయ సమీచీనక్రియా తదనుగుణసాత్త్వికతాస్తిక్యాది సమస్తాత్మగుణవిహీనః,

---

ణఙ్గళుక్కు ఉప్పాయ్ ఒరునాళిలే ముడియవుమ్ కడవతాయిరుప్పతు. అఙ్ఙనన్నిక్కే, ఇన్దస్వామిత్వమ్ సర్వరక్షణఙ్గళుక్కుముఉప్పాయ్ సత్తాప్రయుక్తమాయిత్తే యిరుప్పతు. స్వామిత్వప్రయుక్తమాన గుణఙ్గళై చ్చొల్లిన్ఱు క్కీళ్ చ్చొన్నవైయిలే. అవన్ఱుక్కుడియాన స్వామిత్వత్తై యుడైయాకచ్చొల్లుకిఱతిఙ్గు. కైఙ్కర్యప్రాప్త్యుపాయభూతభక్తియాకిఱతు - పరభక్తి,

(తదుపాయసమ్యక్ జ్ఞాన) సమ్యక్ జ్ఞానమాకిఱతు - జీవపరమాత్మయాథాత్మ్య విషయమాయ్, అనవరతభావనారూపమాయ్ప్పడి పక్వమానజ్ఞానమ్. (తదుపాయసమీచీనక్రియా) సమీచీనక్రియైయావతు - ఆత్మయాథాత్మ్యజ్ఞానత్తై యుడైత్తానతాయ్ త్రివిధపరిత్యాగయుక్తమానకర్మయోగమ్. (తదనుగుణసాత్త్వికతాస్తిక్యాదిసమస్తాత్మగుణవిహీనః) కీళ్ చ్చొన్నకర్మయోగఙ్గళుక్కు అనుగుణమాయ్ సత్త్వోత్తరప్రధానమాయ్, (౧) "శమోదమస్తపశ్శౌచం క్షాన్తిరార్జ

(ఉపాయభూతేతి) చ్విప్రత్యయరహితప్రయోగేణ మోక్షప్రదత్వం భగవద్భక్తేః స్వభావప్రాప్తమితివ్యజ్యతే. భక్తిశబ్దః - ఇహ వేదాన్తోదిత సపరికరభక్తియోగపరః. జ్ఞానక్రియాశబ్దాభ్యామ్ జ్ఞానకర్మయోగౌ వివక్షితౌ. తయోస్సమ్యక్త్వం యథావస్థితసకలాఙ్గోపసంహారవత్త్వమ్. జ్ఞానయోగమన్తరేణాపి కర్మయోగేనైవ ఆత్మావలోకనపూర్వకభక్తియోగాధికారారోహణస్య భగవద్గీతాభాష్యప్రపఞ్చితస్య అధికారివిశేషనియతతయా తదనాదరేణ అత్ర స్వారసికక్రమనిర్దేశః.

(సాత్త్వికతా) (౨) "నిత్యసత్త్వస్థః" ఇత్యుక్తసత్త్వనిష్ఠతా. తస్యాః ఫలమాస్తిక్యాదిగుణజాతమ్. అవస్థాభేదేన తస్యా హేతుశ్చ (౩) "అమానిత్వమదమ్భిత్వమ్"

---

(౧) (౨) గీ-౨-౪౫. (౩) గీ-౧౩-౭

దురత్తిరానన్త తద్విపర్యయ జ్ఞానక్రియానుగుణా
ఽనాది పాపవాసనామహార్ణవాన్తర్నిమగ్నః,

వమేవచ। జ్ఞానమాస్తిక్యమ్ '' ఎన్గిఱపడియే ఆస్తిక్యపర్యన్తమాన గుణఙ్గళాలుమ్ అమానిత్వాదికళుమాన సమస్తాత్మగుణఙ్గళాల్ విహీననాయిరుక్కై.

(దురత్తరేత్యాది) ఇతుక్కు-క్కీళ్ (౧) ''అకిఞ్చనః'' ఎన్గిఱపడియే తమ్ముడైయ ఆకిఞ్చన్యత్తైచ్చొన్నార్. ఇతుక్కు-మేలే (౨) ''అహమస్మ్యపరాధానామాలయః'' ఎన్గిఱపడియే స్వదోషఖ్యాపనమ్ పణ్ణుకిఱార్. కడక్కవరితాయ్ అవధియిన్ఱిక్కే క్కీళ్ చ్చొన్న కర్మజ్ఞానఙ్గళుక్కు విపరీతమాన జ్ఞానవృత్తాదికళుక్కనుగుణమాయ్ అనాదియాయిరుక్కుళ్ళ పాపవాసనైయాకిఱ పెరుఙ్గడలిలే యమ్ముక్కై; పాపవాసనైయాకిఱతు - పాపత్తాలేవన్దవాసనైయాతల్, పాపత్తుక్కు హేతువాన వాసనైయాతల్.

---

(3) ''దయాసర్వేషుభూతేషు'' ఇత్యాద్యుక్తాత్మగుణాన్తరసఙ్గ్రహాయసమస్తశబ్దః. ప్రపత్త్యపేక్షితజ్ఞాన విశ్వాసాదేస్త్విహానప్రతిషేధః. ఏవముపాయాన్తర తదుపాయ పరమ్పరాహానిరుక్తా.

అథపూర్వంపశ్చాచ్చఉపాయప్రతిబన్ధకాఽపాయపరమ్పరాన్వయమాహ (దురుత్తరేతి) దురుత్తరత్వమ్ - భగవత్సఙ్కల్పమన్తరేణ సనకాదిభిరపిలఙ్ఘయితుమశక్యత్వమ్. తచ్ఛబ్దేన-పూర్వోక్తసమ్యజ్ఞ్గానాదిపరామర్శః. విపర్యయశబ్దః-అత్రవిపరీతపరః, సచజ్ఞానాదిషుత్రిష్వన్వీయతే. త్రయాణాంహేతుః - పాపవాసనా. బీజాఙ్కురన్యాయసూచనాయ అనాదిశబ్దః. పాపానాంవాసనా - సజాతీయపాపాన్తరారమ్భరుచిహేతుభూతస్వభావవిశేషః. మహోర్మిసఙ్కులత్వాది వివక్షయా మహార్ణవత్వనిరూపణమ్.

---

(౧) స్తో-ర- (౨) అహి-సం-౩౭-౩౦, (3) వి-పు-3-౮-3౫

తిలతైలవద్దారువహ్నివత్, దుర్వివేచ త్రిగుణక్షణ.
క్షరణ స్వభావాఽచేతన ప్రకృతివ్యాప్తిరూప

(తిలతైలవదిత్యాది) పాపవాసనైయిలే అకప్పడుక్కై క్కడియాన ప్రకృతియాల్ వన్ద స్వరూపతిరోధానత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. (తిలతైలవద్దారువహ్నివద్దుర్వివేచ) ప్రకృత్యాత్మవివేకమ్ పణ్ణుమిడత్తుచ్చొల రాల్ పిరియవనుసన్ధిక్కవరితెన్ను మిడత్తుక్కు ఇరణ్డుదృష్టాన్తమ్ శొల్లుకిఱార్. పిరకిఱియుమవనాయ్ శక్తనుమాయిరుక్కుమవన్ పిరిక్కుమతిఱే, ఎళ్ళిలెణ్ణెయుమ్, అరణియిలే అగ్నియుమ్. ఇప్పడిజ్ఞానవాసనైయాలుమ్ భగవత్ప్రసాదత్తాలుమ్ ప్రకృతియైయుమ్ ఆత్మావైయుమ్ పిరియ అనుసన్ధిక్కుమతొழియ అల్లాతార్క్కు ప్పిరియవనుసన్ధిక్క అరితామ్పడియిఱే ప్రకృతియిలే ఆత్మా తిరోహితమాయ్ క్కిడక్కిఱపడి. (౧) "దారుణ్యగ్నిర్యథా తైలంతిలే తద్వత్పుమానపి। ప్రధానేవస్థితో వ్యాపీ చేతనాత్మాత్మవేదనః" ఎన్నక్కడవతిఱే.

(త్రిగుణక్షణక్షరణస్వభావ) సత్త్వరజస్తమస్సుకళైయుమ్ సతతపరిణామిత్వజ్ఞళైయుమ్ స్వభావమాకవుడైత్తాయ్. (అచేతనప్రకృతి

ఏవం విధస్యపాపస్య ఆత్మతిరోధాయకత్వ ప్రకారమాహ (తిలతైలవదితి) దృష్టాన్తద్వయేన(౧) "దారుణ్యగ్నిర్యథా తైలంతిలే తద్వత్పుమానపి। ప్రధానేవస్థితో వ్యాపీ" ఇతివచసంస్మార్యతే. అల్పజ్ఞైః పృథగ్జ్ఞాతుమ్, అయోగిభిః పృథగ్ద్రష్టుమ్, అనీశ్వరైః పృథక్కర్తుమశక్యతయా దుర్వివేచత్వోక్తిః.

చతుర్దశాధ్యాయోక్తగుణత్రయబన్ధకత్వ ప్రకారజ్ఞాపనాయ త్రిగుణశబ్దః. అనుకూలపరిణతేః క్షణమప్యవస్థాపయితుమశక్యత్వమభిప్రేత్యాహ (క్షణక్షరణస్వభావేతి)(౨) "అచేతనాపరార్థాచ నిత్యాసతతవిక్రియా। త్రిగుణాకర్మిణాం క్షేత్రం ప్రకృతేరూపముచ్యతే ॥ వ్యాప్తిరూపేణ సమ్బన్ధస్తస్యాశ్చపురుషస్యచ। సహ్యనాదిరనన్తశ్చ పరమార్థేననిశ్చితః" ఇతిపరమసంహితోక్తమచేతన ప్రకృతివ్యాప్తిశబ్దే

(౧) వి-పు-౨-౭-౨౭. (౨) పరమసంహి-౨.

మూ:- దురత్యయ భగవన్మాయా తిరోహితస్వప్రకాశః, అనా
ద్యవిద్యాసఞ్చితానన్తాశక్యవిస్రంసనకర్మపాశప్రగ్రథితః,

వ్యాప్తిరూప) జడరూపమైన ప్రకృతియితే అవర్జనీయమైయిరున్దుళ్ళ సమ్బన్ధత్తైయుడైత్తాయ్. (దురత్యయభగవన్మాయా తిరోహితస్వప్రకాశః, (౧) "దురత్యయా" ఎన్గిఱపడియే కడక్కవరితాయ్, "మమ మాయా" ఎన్గిఱపడియే సర్వేశ్వరనాలే బద్ధిక్కప్పడుమతాయ్, (౧) "మాయాన్తుప్రకృతిం విద్యాత్" ఎన్గిఱపడియే మాయాశబ్దవాచ్యైయాయిరున్దుళ్ళ ప్రకృతియాలే మఱైక్కప్పట్ట ఆత్మప్రకాశత్తైయుడైయనాయ్,
(అనాద్యవిద్యాసఞ్చితానన్తాశక్యవిస్రంసన కర్మపాశప్రగ్రథితః) అనాదియాన అజ్ఞానత్తాలే తిరట్టప్పట్టతాయ్, అనన్తమాయ్ ఎన్నాళుమ్ విడువిక్కవొణ్ణాదతాయ్, ఒరువరాలుమ్ అవిழ్క్క శక్యమన్ఱిక్కే

ర్గ్రథితమ్. ప్రకృతౌ వ్యాప్తిరనుప్రవేశః. ప్రకృతేర్వ్యాప్తిస్సర్వతస్సమ్బన్ధః. అత్ర తస్యాఇవ తత్సమ్బన్ధస్యాపి విచిత్రసృష్ట్యుపయోగిత్వావిశేషాత్ మాయాత్వోక్తిః. "దురత్యయభగవన్మాయా" ఇత్యనేన (౧) "మమ మాయా దురత్యయా" ఇతి పదత్రయసూచనమ్.

యద్యప్యాత్మస్వరూపం నిత్యస్వప్రకాశమ్. తథాపి తస్య భగవచ్ఛేషత్వాది విశిష్టాకారగోచర ధర్మభూతజ్ఞాననిరోధకత్వప్రేత్య తిరోహితస్వప్రకాశ ఇత్యుక్తమ్. స్వస్వరూపతిరోధానవచనేన "భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీమ్" ఇత్యాద్యుక్తముప్యుపలక్ష్యతే; ప్రకృతేస్తిరోధాయకత్వం కర్మోపాధికమ్. కర్మచ - భోగైః, తత్త్వ త్రిపదోక్తప్రాయశ్చిత్తైర్వా నిశ్శేషయితుమశక్యమిత్యభిప్రాయేణాహ- (అనాద్య విద్యేతి). అత్ర అవిద్యాశబ్దేన - అజ్ఞానమ్, దేహాత్మభ్రమాదికముచ్యతే. తస్యాశ్చ కర్మహేతుత్వం రాగద్వేషద్వారా; (౨) "యద్వ్రీహ్యాకల్ప" ఇత్యాదిప్రక్రియయా అనాద్యవిద్యాసఞ్చితత్వేన అనన్త్యాత్, ప్రత్యేకంప్రాబల్యాచ్చ భగవద్వ్యతిరిక్తై

(౧) గీ-౭-౧౪. (౨) వై-స్త-౬౧.

మూ,- అనాగతానన్తకాల సమీక్షయాప్యదృష్ట
సన్తారోపాయః, నిఖిలజన్తుజాతశరణ్య

యిరున్దుళ్ళ పుణ్యపాపరూపమాన కర్మసూక్ష్మకయిఱ్ఱాలే (౧) "పుఱమ్‌పుఱక్కట్టికొణ్డు" ఎన్గిఱపడియే కట్టుణ్డవనాయ్. ఇవ్వళవాల్- అపరాధానామాలయత్వమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిత్తు. "వాసనామహార్ణవాన్తర్నిమగ్నః" ఎన్నుమ్ "భగవన్మాయాతిరోహితస్వప్రకాశః" ఎన్నుమ్, "కర్మపాశప్రగ్రథితః" ఎన్నుమ్ శొల్లుకైయాలే వాసనాకార్యమ్ స్వరూపతిరోధానరూపమాన వజ్ఞానమాయ్, తత్కార్యమ్ కర్మమాయిరుక్కు అపడిప్పైచ్చొల్లుకిఱతు.

(అనాగతానన్తకాలసమీక్షయాప్యదృష్టసన్తారోపాయః) ఆకైయాలే ఇతుక్కు మున్బుపోరాతే మేలుమ్ ముడివిన్ఱిక్కేయిరున్దుళ్ళ కాలపరమ్పరైకళై యప్పార్త్తాలుమ్ కాణప్పడాతేయిరున్దుళ్ళ సంసారోత్తరణోపాయత్తై యుడైయనాయిరున్దుళ్ళనాన్.

(నిఖిలజన్తుజాతశరణ్య) ఇప్పడి అనుకూలఙ్గళిలొన్ఱు మిన్ఱిక్కే ప్రతికూలఙ్గళిలొన్ఱిన్ఱిక్కే జననమాత్రయోగికళానసకలజన్తుక్కళుక్కుమ్

రశక్య నిస్రంసనత్వమ్. (౨) "పశవః పాశితాః పూర్వం పరమేణ స్వలీలయా। తేనైవ మోచనీయాస్తే నాన్యైర్మోచయితుం క్షమాః" ఇత్యాద్యుక్తసూచనాయ కర్మణః పాశత్వరూపణమ్. (ప్రగ్రథితః) దృఢనిబద్ధః. (౩) "నాభుక్తం క్షీయతే కర్మ" ఇతి హి స్మర్యతే.

ఉక్తప్రతిబన్ధభూయస్త్వయా, (౪) "త్వత్పాదకమలాదన్యత్" ఇత్యాద్యుక్తప్రకారేణ కాలాన్తరేప్యుపాయాన్తరసమ్భావనాం ప్రాజ్ఞ్యాయేన ప్రతిషేధయతి (అనాగతేతి) వక్ష్యమాణశ్రీమత్త్వనారాయణత్వాభ్యాం ఫలితం (౫) "సర్వస్య శరణం సుహృత్" (౪) "దేవానాం దానవానాం చ" (౬) "సర్వలోకశరణ్యాయ" (౭) "విభీషణో వా సుగ్రీవ యది వా రావణః స్వయమ్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధం సర్వసన్నిహితోపాయుక్తం స్వభావమాహ. (నిఖిలజన్తుజాతశరణ్యేతి).

(౧) తి-వాయ్-౫-౧-౬, (౨) (౩) బ్రహ్మవై-౧-౨౬-౬-౭౦,
(౪) ఆ-జిత- (౫) సు-బా- (౬) రా-యు-౧౭-౧౫. (౭) రా-యు-౧౮-౩౫.

మూ;- శ్రీమన్నారాయణతవచరణారవిన్దయుగళం శరణమహంప్రపద్యే;

శరణసరణార్థ్హానావనే !; ఇత్తాల్ ఎనక్కుమ్ శరణవరణార్హనెన్ఱకరుత్తు. "అఖిలజగత్స్వామిన్" ఎన్ఱాప్పోలే "అస్మత్స్వామిన్" ఎన్ఱుమ్. (శ్రీమన్) పూర్వవృత్తమ్పారాత్తే విషయీకరిక్కుమ్బడి అరుకేయిరున్ద శేర్ప్పారు ముణ్డు. (నారాయణ) ఇజ్జన్తుక్కళ్ విముఖరానకాలత్తిలుమ్నత్తైయైనోక్కిక్కొణ్డుపోన్దననల్లైయో?; ఆక, అరుకేయిరున్దపిరాట్టియై ప్పార్త్తురక్షిత్తరుళవేణుమ్, దేవరీరై ప్పార్త్తాలుమ్రక్షిక్కవేణుమెన్నపడి. (తవచరణారవిన్దయుగళం శరణమహంప్రపద్యే) పరమకారుణికరాన దేవరీరుడైయతాయ్ సర్వసులభమాయ్ నిరతిశయభోగ్యమాయ్ ఒన్ఱుక్కొన్ఱు ఉపమానమామ్ తొழியవేణుమ్ ఉపమానమిన్ఱిక్కేయిరున్దతిరువడికళైయే ఉపాయమాక అధ్యవసిక్కిఱేన్.

హిరణ్యగర్భాదీనామపిసజ్గ్రహాయనిఖిలశబ్దః. తేషీంకర్మాధీన జన్మభాగితయా జన్తవః. (౧) "పశుర్మనుష్యః పక్షీవా యేచవైష్ణవసంశ్రయాః । తేనైవతే ప్రయాస్యన్తి తద్విష్ణోఃపరమంపదమ్" "ఏతన్నిష్ఠస్యజన్తోస్స్యముక్తిర్హస్తస్థితాసదా । తత్సమ్బన్ధిన ఏవాపిముక్తిమేష్యన్తిచైధ్రువమ్" ఇత్యాద్యర్థమభిప్రేత్యజాతశబ్దః. సచ అత్రగుణప్రధానతయా అన్వితవ్యప్రాతపరః.

పూర్వఖణ్డపదక్రమానుసారేణ శ్రీమదిత్యాదీనిపదాని. శ్రీమచ్ఛబ్దేన-(౨) "లక్ష్మ్యాత్రైవ సహహృషీకేశః" ఇత్యాద్యుక్తంసూచ్యతే. సర్వశరణ్యత్వోపయిక సమ్బన్ధగుణవిశేషాది ప్రదర్శనాయనారాయణశబ్దః. కృపోత్తమ్భకత్వాతిశయాభావిత్యాచ్చ చరణగ్రహణమ్. ఉపాయదశాయామపి భోగ్యత్వసూచనాయ అరవిన్దత్వరూపణమ్. శరణశబ్దః - ఇహోపాయపరః.

ఉత్తమపురుషవిభక్తిరాధికారివిశేషవ్యఞ్జనాయఅహంశబ్దః. అధికారవిరహాదుపాయాన్తరేష్వనిరాశః. ప్రత్యవాయభయాదిదానీముపాయేభ్యశ్చ పరతః, శరణ్యాగుణవిశేషాదతిశఙ్కానిర్ముక్తః, సంసారేదోషదర్శనాత్ పరిత్యక్తప్రయోజనాన్తరతయ

(౧) భరద్వాజస్మృతిః. (౨) లక్ష్మీ-౨౮-౧౪.

మూ;.. ఏవమవస్థితస్యాప్యర్థిత్వమాత్రేణ

(ఏవమవస్థితేత్యాది) ఉపాయవరణానన్తరమ్ అర్థిత్వమాత్రత్తాలే తమక్కు-దాస్యరసత్తై త్తన్దరుళవేణుమెన్గిఱ మహావిశ్వాసత్తై నుస్సిట్టుక్కొణ్డు ప్రాప్యత్తై ప్రార్థిక్కిఱార్; (ఏవమవస్థితస్యాపి) ఉక్తప్రకారత్తిలే నిన్ఱవనక్కుమ్. అత్రావతు - * అపరాధానామాలయనాయ్, అకిఞ్చననాయ్ క్కొణ్డు దేవరీర్ తిరువడిగళైయే ఉపాయమాగప్పఱ్ఱిన వనక్కుమెన్ఱపడి. (అర్థిత్వమాత్రేణ) విరోధివర్గత్తిలు పేక్షైయాతల్, ప్రాప్యత్తిల్ త్వరైయాతలిన్ఱిక్కే-యిరుక్క, ప్రాప్యత్తిల్ నిరపేక్షనాయిరాతే అపేక్షిత్తమాత్రత్తాలే.

పాయః. పరమపురుషార్థసఙ్గాత్ ప్రార్థనాన్వితభరన్యాసోద్యత శ్చేతి భావః. (శరణం ప్రపద్యే) ఉపాయతయా ఆశ్రయామి. "అకిఞ్చనోఽనన్యగతిరహం శ్రీమతి నారాయణే స్వాత్మరక్షాభరం నిక్షిపామి" ఇత్యుక్తం భవతి.

అత్ర సవిశేషణనారాయణశబ్దేన విరోధిభూయస్త్వ ప్రాప్యగౌరవోపాయలాఘవాదిమూలశఙ్కా నిరాసహేతవః శరణ్యాకారా వివక్షితాః. అథ తత్ఫలితం సోపసర్గధాతూక్తమ్, (౧) "రక్షిష్యతీతి విశ్వాసాదభీష్టోపాయకల్పనమ్। గోప్తృత్వవరణం నామ స్వాభిప్రాయనివేదనమ్" ఇతి విభజ్య నిర్దిష్టముక్తద్వయమ్. "ప్రార్థనామాత్ర సన్తుష్టస్సన్త్రోద్యచ్ఛతి వాఞ్ఛితమ్। ఇతి నిశ్చిత్య భగవత్ప్రార్థనా శరణాగతిః" ఇత్యుక్త ప్రకారవిశేషలక్షిత ప్రకారిత్వశిష్టాభిప్రాయేణాహ (ఏవమితి).

"ఏవమవస్థితస్య" ఇత్యనేన అధికారవైగుణ్యం విరోధిభూయస్త్వఞ్చపూర్వ వాక్యోక్తమేవ శరణ్యగుణప్రకర్షవ్యఞ్జనాయ అనూదితమ్. (అర్థిత్వమాత్రేణేతి) ఉపాయలాఘవోక్తిః అత్యుదయప్రార్థనావాక్యమాత్రమపి (౨) "నేహాభిక్రమనాశోఽస్తి" ఇతి న్యాయాదనతః కార్యకరమితి భావః. అథవా అత్ర సకృత్కర్తవ్యభరన్యాసలక్షణతయా సద్యస్స్వాభీష్టసిద్ధిః.

(౧) ల-త త్రై-౧౭-౭౦ (౨) గీ-౨-౪౦.

చూర్ణికై:- పరమకారుణికో భగవాన్ స్వానుభవప్రీత్యోప
నీతైకాన్తికాత్యన్తిక నిత్యకైఙ్కర్యైకరతిరూప

(పరమకారుణికో భగవాన్) ఎన్నుమిడైయాల్ సంసారికళుడైయ దుఃఖత్తైక్కణ్డు (౧) " భృశంభవతిదుఃఖితః " ఎన్కిఱపడియే మిక వుమ్ పొఱుక్కమాట్టాద స్వభావత్తైయుడైయనాయ్, అత్యన్తశీల వత్తుక్కు హేతువాన జ్ఞానశక్త్యాదికళాల్ పరిపూర్ణనాయిరుప్పవన్ దేవ రీర్. ఇవ్విశేషణఙ్గళిరణ్డుమ్ అర్థనామాత్రత్తాలే పురుషార్థప్రదనాకైక్కు హేతుక్కళ్ ఎన్ఱు శొల్లుకిఱతు.

మేల్ అపేక్షితత్తైచ్ చొల్లుకిఱతు. (స్వానుభవప్రీత్యోప నీతైకాన్తికాత్యన్తికకైఙ్కర్యైకరతిరూప) తన్నుడైయ అనుభవ ప్రీతియాలే యుణ్డానతాయ్, ఒరుపడిప్పట్టు ముడివిన్ఱిక్కేయిరుప్పదాయ్ కైఙ్కర్యస్వభావత్తైప్పెత్తిరుక్కిఱ అత్తైయేపడి వాకప్పుడైత్తాయిరుప్పదాయ్

" స్వానుభవప్రీత్యా " ఇత్యాదినా ప్రాప్యగౌరవప్రకాశనమ్. ఉక్తార్థేతు భయస్య వ్యావృత్తిం కర్తుం " పరమకారుణికో భగవాన్ " ఇతి సులభత్వ పరత్వ సూచకపదద్వయోపాత్తిః. ఈదృశస్య హి సర్వవిరోధినివర్తనార్థతా. సమర్థస్య నిర్దయత్వే దయాళోశ్చ అసమర్థత్వే శరణ్యత్వం న స్యాదితి తత్సిద్ధ్యర్థముభ యోపాత్తిః. స్వానుభవప్రీత్యత్ర స్వశబ్దః - పరమాత్మవిషయః. (ఐకాన్తికత్వమ్) అనన్యవిషయత్వమ్. (ఆత్యన్తికత్వమ్) ఇహ ఫలాన్తరోపాధిక నివృత్తిరహితత్వమ్. అనవధిక కాలమనువర్తమానత్వం వా. దాస్యైకరతా శబ్దా - ఇహ ప్రీతిపరః. రతిశబ్దేన - విశ్వాసస్య మహత్త్వరూపప్రకారో ఽభిప్రేతః. ప్రార్థనా శబ్దస్య ఇచ్ఛామాత్రేఽపి ప్రయోగసమ్భవాత్. తద్వ్యావృత్త్యర్థం " తదేకోపా యతా యాచ్ఞా " ఇత్యుక్తయాచనారూపత్వం వ్యఞ్జయితుం ద్వికర్మకః ప్రయోగః.

(౧) రా-౨౨-

మూ:- నిత్యదాస్యం దాస్యతీతి విశ్వాసపూర్వకం భగవన్త్వం నిత్య
కిఙ్కరతాం ప్రార్థయే. తవానుభూతిసమ్భూత ప్రీతికారిత
దాసతామ్ । దేహి మే కృపయా నాథ న జానే గతిమన్యథా ॥

(నిత్యదాస్యం దాస్యతీతి విశ్వాసపూర్వకమ్) యావదాత్మభావియాన దాస్యత్తై త్తనక్కు వేణుమెన్ఱు అమహావిశ్వాసత్తై యుడైయనాయ్క్కొణ్డు (భగవన్త్వం నిత్యకిఙ్కరతాం ప్రార్థయే) † పూజ్యనాన సర్వేశ్వరనై క్కుఱిత్తు నిత్యకైఙ్కర్యత్తై ప్రార్థిక్కిఱేన్. దాస్యమెన్నుమ్ కైఙ్కర్యమెన్నుమ్ పర్యాయమ్.

(తవానుభూతీత్యాది) తమ్ముడైయ పాశురత్తాలే ప్రాప్యత్తై ప్రార్థిత్తార్కీళ్; ఇతిల్ ఐతిహాసికర్ ప్రార్థిత్త పాశురత్తాలే ప్రార్థిక్కిఱార్, ఎన్ఱప్పాశురత్తుక్కు ఈశ్వరనిరఙ్గుమెన్నటియాతపడియాన తమ్ముడైయ ప్రాప్యత్వరైయాలే. (తవానుభూతిసమ్భూత ప్రీతికారితదాసతామ్ । దేహి మే కృపయా నాథ న జానే గతిమన్యథా । సర్వావస్థోచితాశేష శేష శరణ్యస్య ప్రార్థితప్రదానసామర్థ్యం కైఙ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధిన స్తస్య ఉభయలిఙ్గత్వఞ్చ జ్ఞాపయితుం భగవన్నిత్యుక్తమ్. అస్మిన్వాక్యే ప్రాతికూల్యవర్జనస్య చ ఆనుకూల్య సఙ్కల్పస్య చ అర్థసిద్ధత్వమవగన్తవ్యమ్.

ఉక్తప్రకార సాధ్య సాధన రూప మర్థద్వయం వ్యాఖ్యేయ క్రమేణ సుఖప్రతిపత్త్యర్థమైతిహాసికశ్లోకద్వయేన స్వ వా క్య య మా నేన సఙ్క్షిప్యాహ (తవేతి) యద్యపి ప్రథమశ్లోకేపి పూర్వార్థేఫలముపాదీయతే. తథాప్య సౌ దేహీత్యుక్తప్రార్థనాప్రాధాన్యా దుపాయపరః. అత్ర దాసతాశబ్దేన దాసవృత్తి ర్వివక్షితా, దాసభావమాత్రస్య చ నిత్యసిద్ధత్వేన సాధ్యత్వాయోగాత్. (మే) అనన్య ప్రయోజనస్య అనన్యోపాయస్య చ. "కృపయా నాథ" ఇతిపదాభ్యాం గుణవిశేష సమ్బన్ధవిశేషవిశిష్టస్య ఉపాయభావ ఇతి వ్యజ్యతే. నాథశబ్దోహి - "నాథ్యతే" ఇతి

† కల్యాణగుణఙ్గళుక్కెల్లామ్ ఉఱైవాయాన జ్ఞానశక్త్యాదిగుణఙ్గళాలుమ్ తనక్కు ఆశ్రయిత్తునిఱ్కుమ్ పెరుమ్పడియాన సర్వేశ్వరనై.

మూ;- సర్వావస్థోచితాఽశేషశేషతైకరతిస్తవ। భవే
యంపుణ్డరీకాక్షత్వమేవైవంకురుష్వమామ్ ॥

తైకరతిః స్తవ। భవేయంపుణ్డరీకాక్షత్వమేవైవంకురుష్వమామ్) ఉన్నై-యే అనుభవిత్తాలేయుణ్డాన ప్రీతియాలే పణ్ణప్పట్ట దాస్యత్తై త్తన్దరుళ వేణుమ్. రుచిక్కుమేల్పాడప్పిన్నియిలేయిరుక్కిఱ ఎనక్కు ఇత్తైయిల్ దుర్గతియైక్కణ్డు ఇరఙ్గినవిరక్కత్తాలుమ్ అపర్జనీయమాన సమ్బన్ధత్తాలుమ్ ఇప్ప్రకారమొక్కియవేణు ఎనక్కు ఓరుపాయమఱికిఱిలేన్.

(సర్వావస్థోచితాశేషశేషతైకరతిః స్తవ)ఇద్దాస్యత్తుక్కడియాన ప్రీతియుమెనక్కుణ్డామ్పడి దేవరీరే కటాక్షిత్తరుళవేణుమెన్గిఱార్. దేవర్ తిరువడికళిలే సర్వావస్థోచితమాయిరున్దుళ్ళ సర్వశేషత్వత్తైయుమెత్తైయుమే పర్యాప్తియిరున్దుళ్ళ ప్రేమత్తైయుడైయనాక వేణుమ్. (పుణ్డరీకాక్ష) ఇప్ప్రేమత్తై (౧)"జితన్తే పుణ్డరీకాక్ష" ఎన్గిఱపడియేరుచిజనకమాన విశేషకటాక్షత్తాలే

వ్యుత్పత్త్యా వరక్షార్థం ప్రార్థనీయే స్వామినిరూఢః. (నజానేగతిమన్యథా) ఉక్తప్రకారాత్ప్రపత్తిమాత్రవశీకార్యాత్ త్వత్తోఽన్యథాభూతంమదర్థముపాయం సర్వశాస్త్రపరామర్శేఽపి నపశ్యామి. దేవతాన్తరాణాంసాక్షాన్మోక్షప్రదత్వాభావాత్. మోక్షోపాయతయా చోదితస్య త్వదుపాసనస్య మయాదుస్సాధత్వాచ్చేతిభావః. యద్వా - అన్యథేత్యనేనత్వయ్యదాతరీతివివక్షితమ్.

ఏవంప్రార్థితే కైఙ్కర్యరూపే పురుషార్థే ప్రీతిశబ్దోక్తం హేతుం. ఇంవిశింషన్ స్వాభీష్టప్రదానేస్వప్రయత్నాన్తరనైరపేక్ష్యఞ్చాపేక్షతే (సర్వేతి).
సర్వావస్థాశబ్దశేషతాశబ్దాపూర్వోక్తార్థా; తత్తద్దశాయాంస్వామ్యభిమతప్రకారపరః - ఉచితజ్ఞః. (౨) "జాయమానంహిపురుషమ్" (౩) "కృపామయమపాఙ్గన్తే సకృన్మయినిపాతయ" ఇత్యాద్యుక్తేనసతోఽస్మైప్రాతునాకటాక్షవిశేషేణమామేవం కురుష్వేత్యభిప్రాయేణోక్తమ్. (పుణ్డరీకాక్షేతి). అత్రపుణ్డరీకపదమ్ - రక్తామ్భోజపరమ్. యద్వా "పుణ్డరీకంపరన్ధామ" ఇత్యాదినిరుక్తేనానేననామ్నా పరమపదవాసినః పరచరణం ప్రార్థ్యత ఇతిసూచ్యతే. త్వదితరాశక్యేస్మిన్నర్థేత్వయిచ నిర

(౧) ౧-జితన్తే (౨) భార-శాన్తి-౩౫౧. (౩) విష్ణుధర్మే.

మూ:- ఏవమ్ముఖ్యాతతత్త్వయాథాత్మ్యావబోధతదిచ్ఛారహితస్యాపి

పణ్ణియరుళవేణుమ్. (త్వమేవైనం కురుష్వ మామ్) ఎన్ఱు ఒరు సహకా ర్యాన్తరత్తైయపేక్షియాతే సర్వాపేక్షితఙ్గళుక్కుమ్ దేవరీరైయే పార్త్తి రుక్కుమెన్నై దేవరీరే ఇప్పడి పణ్ణియరుళవేణుమ్. (ఏవముఖ్యాతేతి) ఉమ్ముడైయ ఉపకారక అపేక్షితత్తైత్తరుకైక్కు ప్రాప్త్తినుడైయ యథాజ్ఞాన ముమ్ తద్రుచియుమిన్ఱిక్కేయిరుక్క, ఉమ్ముడైయ అపేక్షితత్తైత్తరు కైక్కు ముతలేతెన్న, ఇప్పాశురత్తైచ్చొన్నమాత్రత్తిలే ఇతిల్సొన్న వాక్యత్తినుడైయ తాత్పర్యత్తిలే ఎన్నుడైయ మనస్సు నిష్ఠమాంపడి దేవరీరే పార్త్తరుళవేణుమెన్గిఱార్. (ఏవముఖ్యాతతత్త్వయాథాత్మ్యావ బోధ) జీవస్వరూపమెన్న, పరస్వరూపమెన్న: ప్రాప్తిఫలమాన కైఙ్క ర్యమెన్న ఇవత్తినుడైయ యథాజ్ఞానమిన్ఱిక్కేయిరుక్కుమతే యాకిలుమ్.

శేషోపాయేకమిద్భరన్యాసరూపవ్యాజాతిరిక్తయత్నియత్వే ఇత్యభిప్రాయేణాహ (త్వమేవేతి). (త్వమ్) సర్వజ్ఞస్సర్వశక్తిః పరమకారుణికః. (మామ్) అకిఞ్చనత్వా దనన్యగతిత్వార్తిత్వశాలినం మాం. ఇతిలోకార్థాత్వరితాదేవం కురుష్వేతి పరస్త్వైకదాత్మ్యే పదాఖ్యాంస్వస్యభగవతశ్చయథార్థం ప్రియాఫలాన్వయస్సూచ్యతే. నన్వీహాశరణ్యశరణా గతితత్ఫలవిశేష నిర్ధారణపూర్వికా ఫలకామనాహి అధికారివిశేషణమ్. నపునస్త ద్వేత ఇవ తథావిధతద్వచనమాత్రమిత్యత్ర (౧) "అనిచ్ఛన్నప్యేవమ్" ఇతిశ్లోకోక్త పరిహారేణ సత్రప్రయోగం ప్రతివక్తి (ఏవముఖ్యాతేతి). తదిచ్ఛేతి - ఇచ్ఛావిషయత్వేన సంస్పృశ్యమానార్థత్వాత్, తత్త్వశబ్దః - ఇహ పురుషార్థపరః. పురుషార్థవిశేషనిష్కృ ష్టాయ జీవాత్మపరమాత్మతత్త్వపరో వా. అవబోధేచ్ఛా వా తదిచ్ఛేత్యుచ్యతే. తదా పురుషార్థేచ్ఛావిరహాః, కైముత్యాత్ప్రస్యతి; ప్రియాఃపతేస్త్వప్రసాదాదస్యాధికారోస్మిన్ నధికారత్వేపిలబ్ధవ్యాజేనత్వయా శేషపూరణం కార్యమితిద్యోత్యముక్తమపిశబ్దేన. ఏవ

మూ;- ఏతదుచ్చారణమాత్రావలమ్బనేన ఉచ్యమానార్థ పర
మార్థ నిష్ఠం మేమనస్త్వమేవాద్యైవకారయ ॥

(తదుచ్చారహితస్యాపి) అతిలేశచ్చెయ్యిన్ఱిక్కే ఇరున్దతేయాకిలుమ్; (ఏతదుచ్చారణమాత్రావలమ్బనేన) ఉక్తమానపాశురత్తినుడైయ ఉచ్చారణమాత్రత్తైయేపఱ్ఱాశాకక్కొణ్డు, (ఉచ్యమానార్థపరమార్థనిష్ఠంమేమనః) ఇతిలేశోల్లప్పడానిన్ఱుళ్ళ అర్థత్తినుడైయ యాథాత్మ్యత్తిలే నిష్ఠమాప్పడి ఒరుకైమ్ముతలిన్ఱిక్కే ఇరుక్కుమ్ వెన్నుడైయ † చపలస్వభావమాన మనస్సై. (త్వమేవాద్యైవకారయ) సహకారినిరపేక్షరాన దేవరీరేవిళమ్బియాతపడి ఇప్పోతే పణ్ణియరుళ వేణుమ్.

బుద్ధికార వైకల్యమఙ్గవైకల్యమఙ్గివైకల్యఞ్చ అన్వారుహ్యోక్తమ్. (ఉచ్చారణమాత్రేతి) వైషమ్యదోష ప్రసఙ్గపరిహారహేతుస్తత్ప్రసిద్ధ ఇత్యభిప్రాయేణ అవలమ్బనశబ్దః. ఉచ్యమానార్థః ఉపాయోపేయరూపః. ఏతచ్ఛబ్దోఽప్యత్ర తద్విషయః, అన్యతరవిషయత్వేఽపి తదితరస్యార్థాత్సిద్ధిః. పరమార్థనిష్ఠత్వమ్ - అజ్ఞానసంశయవిపర్యయరహితవ్యవసాయానువృత్తిమత్త్వమ్. (మే) (౧) "మే సకృదుచ్చారో భవతి" (౨) "సకృదుచ్చారితం యేన" (౩) "భవశరణమితీరయన్తి" ఇత్యాద్యుక్తవచనమాత్రధనస్య తత్వాదాయత్తసర్వసిద్ధేః. (మనః) (౪) "చఞ్చలం హి మనః కృష్ణ" (౫) "మనో దుర్నిగ్రహం చలమ్" (౬) "బన్ధాయ విషయాసఙ్గి" ఇత్యాద్యుక్తదోషమపి హృషీకేశేన త్వయా అనుగృహీతానాం సమ్యగ్జ్ఞానసాధనమ్; శరణ్యస్యాపేక్షణీయాన్తరాభావమాత్మనస్త్వరాతిశయఞ్చ వ్యనక్తి.

† నిశ్చవానిల్లా ప్రమాథియాన.

మూ;- అపారకరుణామ్బుధే? అనాలోచితవిశేషాశేషలోకశరణ్య?

(అపారేత్యాది) ఇప్పడి అపేక్షితమ్ శెయ్ కైక్కు హేతువాన అత్తై యిల్ స్వభావఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (అపారకరుణామ్బుధే) కరై † యిఱన్దుళ్ళ కృపాసముద్రమానవరే!, కరుణై యాకిఱతు-పర దుఃఖాసహిష్ణుత్వమ్. అతు అపరిచ్ఛేద్యమాకై యాలే సముద్రమాక చ్చొల్ కిఱార్; అతుక్కు అపారత్వమాకిఱతు (౧) "వ్యసనేషు మను ష్యాణాం భృశం భవతి దుఃఖితః" ఎన్గిఱపడియే ఆశ్రితరళవిల్ ఇద్దేయ్ మనుష్య సామాన్యత్తిలుమ్ వన్దేఱుకై. ఇత్తాల్ ఎన్నళవుమ్ వరవేణ్డుమ్ కోత్తత్తిన్ఱార్

(అనాలోచితవిశేషాశేషలోకశరణ్య) జన్మత్తాల్ వన్ద తాళ్వోర్ పా

(త్వమేవాస్యేతి) తారయేత్యనేన ప్రపత్తావపి స్వస్య ప్రయోజకకర్తృత్వమ్, అధ్యాత్మశాస్త్రాచార్యముఖేన అన్తర్యామితయాచ భగవతః ప్రయోజకకర్తృత్వఞ్చ ప్రకాశ్యతే. అవికలప్రపత్తియోగస్యాపి భాష్యకారస్య సతం ... వికలప్రయోగానామస్మాకమపి శరణ్యానుకమ్పయా ముక్తిప్రముపా... ...ర్థమ్.

... ... సాయ ఫలప్రదానేనయథార్థ్యముపయుక్తాన్ భగవతః ప్రా... ...న్ ప్రథమం సర్వోపయోగిగుణవిశేషప్రకర్షమాహ (అపారేతి) స్వస్మిన్నపి న్యస్తిముక్తిప్రేత్య అపారత్వోక్తిః.

తత్ఫలితం స్వేనాప్యాశ్రయణీయత్వముక్తిప్రేత్యాహ (అనాలోచితేతి) జాతి గుణాదినిరపేక్షానాదరేణ సర్వేషాం శరణత్వయా వరణీయ ఇత్యర్థః. అనేన ప్రపత్తేస్సర్వాధి

† కరన్ద

(౧) రా.

మూ;- ప్రణతార్తిహర? ఆశ్రితవాత్సల్యైకమహోదధే?

గ్గళైన్న; గుణత్తాలుమ్ జ్ఞానత్తాలుమ్ వృద్ధతాళ్ వేఱ్ఱుగ్గళైన్న, ఇచ్ఛే దఙ్గళొన్ఱైయుమ్ పారాతేయిరున్దతేకుడియాక ఎల్లార్కుమ్ శరణ వరణార్హనానవనే! ఇత్తాల్ కీళ్ చొన్న కృపాకార్యమాన సర్వలోకశరణ్యత్వమ్ శొల్లిఱ్ఱు. (ప్రణతార్తి హర) ఉక్తమానకృపైయైయుమ్ శరణ్యత్తైయుమను సన్ధిత్తు తిరువడికళిలే తలైశాయ్త్తారుడైయ ఇడర్పుకళై తీర్క్కుమవనే. (ఆశ్రితవాత్సల్యమహోదధే) అస్థిస్తినుడైయ మలత్తై స్వయమ్ప్రయో జనమాకప్పోక్కుమ్ ధేనువైప్పోలే ఆశ్రితరుడైయ దోషత్తైదేవరీరే తన్ పేఱాక† ప్పోక్కుకైయాకిఱ ఇస్స్వభావమ్ అనుసన్ధాతాక్కళుక్కు స్ఫురి చ్చేదిక్కుఱ్ఱాతాయిరుక్కుమ్ పెరుమైయైయుడైయవనే! "మహో దధే" ఎన్ఱు - ఉక్తమానకరుణామ్బుధియిఱ్ఱిల్ మికుతిశొల్లుకిఱతు.

కారత్వం దర్శితమ్. కారుణికోఽపి యది విషమస్స్యాత్, సమోఽపి యది నిర్ఘృణస్స్యాత్ న తదా సర్వశరణ్యస్స్యాదితి తదర్థముభయోక్తిః.

శరణాగతిసమనన్తరలక్షణీయౌ గుణావాహ (ప్రణతార్తిహర, ఆశ్రితవాత్సల్యైక మహోదధే) ఇతి. ప్రణతాః - ఇహ ప్రకృష్టపఞ్చభావయుక్తాః ప్రపన్నాః. తేషాం తత్తదభిమతాలాభ నిమిత్తామార్తిం హరతీతి - ప్రణతార్తిహరః. అనేనతు - ప్రపత్తేః సకలఫలప్రదత్వం చ సూచ్యతే. ప్రణతశబ్దస్య ప్రహ్వీమాత్రపరత్వే తదార్తిహరణాదల్ప ప్రయత్న ప్రసాద్యత్వం ప్రకాశ్యతే. వాత్సల్యేన గుణాన్తరతిరస్కారమభిప్రేత్య ఏకశబ్దః.

---

† పోయుక్కైయాకిఱ.

మూ;- అనవరతవిదితనిఖిల భూతజాతయా
థాత్మ్య? సత్యకామ? సత్యసఙ్కల్ప?

(అనవరతేత్యాది)సర్వకాలముమ్ అఱియప్పట్టిరున్దుళ్ళసకలభూతజాతఙ్గళినుడైయ ఉణ్మైయైయుడైయవనే! ఇత్తాల్ స్వతస్సర్వజ్ఞరాన దేవరీర్క్కు ఎన్నుడైయతణ్మైయై నానఱివిక్క వేణ్డావిటేయెన్ఱు. (సత్యకామ) నిత్యమాన కామఙ్గళై యుడైయనానవనే! ఇత్తాల్, ఆశ్రితరుడైయ అపేక్షితఙ్గళైక్కొడుక్కైక్కడియాన అవాప్తసమస్తకామత్వమ్ శొల్లుకిఱతు.

(సత్యసఙ్కల్ప) అమోఘసఙ్కల్ప. అపూర్వఙ్గళైసఙ్కల్పిత్తుక్కొడుక్కుమిడత్తిల్ అవైతప్పాతిరుక్కై.

యేనసర్వజ్ఞోప్యవిజ్ఞాతేవస్వతన్త్రోప్యస్వతన్త్ర ఇవచస్యాత్. కారుణ్యాదిసద్భావేప్యజ్ఞస్య అపూర్ణస్య అశక్తస్యచ నిరపేక్షరక్షకత్వంనస్యాత్; అతస్తత్సిద్ధ్యర్థం గుణత్రయమ్ - అనవరతేత్యాదిభిరుచ్యతే.

అనవరతనిఖిలశబ్దాభ్యాంజ్ఞానస్య కాలతో విషయతశ్చనిస్సఙ్కోచత్వోక్తిః. మను అనిష్టనివర్తనేష్టప్రాపణోపయోగివ్యథికారాదిషు కిఞ్చిదపికదాచిదపితవాఽజ్ఞాతం నాస్తీతిభావః. నచతవ, మాదృశాకిఞ్చన పరిత్యాగహేతుభూతం పూర్వోపకార ప్రత్యుపకారాది ప్రయోజనాన్తరసాపేక్షత్వం గుణవైకల్యంవా కదాచిదప్యస్తి. అతో మద్రక్షణేన స్వగుణాః సంరక్షేత్యభిప్రాయేణాహ (సత్యకామేతి) నిత్యభోగ్యానన్తకల్యాణగుణాది విశిష్టేత్యర్థః. సఙ్కల్పమాత్రసాధిత జగత్సృష్ట్యాదేస్తవ మద్రక్షణేపి నహిసఙ్కల్పాతిరిక్తం సమ్పాదనీయమిత్యభిప్రాయేణాహ (సత్యసఙ్కల్పేతి) అమోఘసఙ్కల్పేత్యర్థః. త్వయైవభ్యాపితం ప్రపన్నవిషయం త్వద్వ్యత్తంన కైశ్చిదపి ప్రతిహన్తుంశక్యమితిచభావః.

మూ:- ఆపత్సఖ ? కాకుత్స్థ ? శ్రీమన్నారాయణ ?

(ఆపత్సఖ) ఆపత్తుక్కు త్తుణైయానవనే ! తన్నాల్ వన్ద ఆపత్తుక్కుమ్ పిఱరాల్ వన్ద ఆపత్తుక్కుమ్ తుణైయాకై యొழియ రక్షకరాన దేవరీర్ కై విట్టవళవిలుమ్ దేవరీరైయే తుణైయాకప్పற்றలాయిరుక్కై. (కాకుత్స) నమ్మాల్ వన్ద అనర్థత్తుక్కుమ్ నామే తుణైయెన్నుమిడమ్ ఎఙ్గేకణ్డీరెన్న ; కకుత్స్థవంశ ప్రసూతరాన దేవరీరాచరిత్తపడ్గన్నో. (౧) "వధార్హమపి కాకుత్స్థః కృపయా పర్యపాలయత్" ఎన్నక్కడవదిఱే.

(శ్రీమన్) దేవరీరుపేక్షిత్తాలుమ్ దేవరాల్ పిడవొణ్ణాతపడి అరుకేయిరున్దు శేరవిడువారుమున్డే. ఇల్లాల్, అరుకేయిరుక్కుమ్ పిరాట్టియైప్పార్త్తు రక్షిత్తరుళవేణుమెన్నై. (నారాయణ) అవళ్ తానే శిల

ఉక్తగుణవర్గహేతుక ద్రౌపదీగజేన్ద్రాది సంరక్షణప్రకారంతద్వత్స్వస్యాప్యాపత్ప్రశమనాయ ఉద్ఘాటయతి (ఆపత్సఖేతి) ఆపదిసఖా భవతీత్యాపత్సఖః. సఖేవ ప్రీతి విశ్వాసగోచరః, సంరక్షకశ్చేతి భావః. తదేతత్ నిషాదవానరరాక్షస సర్వజాతి సులభేసకృత్ప్రపన్న సంరక్షణవ్రతిని సర్వలోకశరణ్యే విషయశానమాత్ర సంరక్షితజఙ్గమస్థావరజన్తుజాతే అవతారవిశేషే. సువ్యక్తమిత్యభిప్రాయేణాహ (కాకుత్స్థేతి) అనేన, (౧) "వధార్హమపి కాకుత్స్థః కృపయా పర్యపాలయత్" ఇత్యాదివచనమపి స్మార్యతే.

అస్యసాపరాధేష్వప్యాశ్రితేషు నిగ్రహోన్ముఖతానివారకయాసహధర్మచారిణ్యా నిత్యయోగమాహ (శ్రీమన్నితి) పరహితేష్వపిస్వార్థప్రవృత్త్యనుగుణనమ్బన్ధాదివిశేషంవ్యనక్తి (నారాయణేతి). ఇదఞ్చపదద్వయం వ్యాఖ్యేయగతవిశిష్టసిద్ధౌ

(౧) రా-సు-

వ్యా:- పురుషోత్తమ! శ్రీరఙ్గనాథ!

కుఱ్ఱమ్ శొల్లిలుమ్ (౧) "ఎన్నడియార్ అతు శెయ్యార్" ఎన్నుమ్ దేవరోడు ఒత్తాన సహ్యనత్తైప్పార్త్తు రక్షిత్తరుళ వేణుమ్ (పురుషోత్తమ) అర్థిప్పారై (౨) "ఉదారాః" ఎన్నుమ్ దేవరీరుడైయ ఔదార్యత్తైప్పార్త్తు రక్షిత్తరుళ వేణుమ్.

(శ్రీరఙ్గనాథ) కీర్ చొన్న స్వభావఙ్గళెల్లామ్ శాస్త్రఙ్గళిలే కేట్టుప్పోకామే ప్రత్యక్షిక్కలామ్పడియన్ఱో దేవరీర్ కోయిలిలే వన్దు కణ్ వళర్న్దరుళుకిఱతు.

పారమ్యోపేయ ప్రకాశకమ్; నారాయణశబ్దవాచ్యజగత్సృష్ట్యాదిశక్త్యుక్తదోషనివృత్త్యర్థం పఞ్చదశాధ్యాయోక్తం కాష్ఠాప్రాప్తం పరత్వరూపం వైలక్షణ్యం సమాఖ్యాతి (పురుషోత్తమేతి) పురుసనోతీతి పురుశబ్దవ్యుత్పత్త్యా బహుప్రదేషూత్తమత్వం వా వివక్షితమ్. స్వాశ్రితేభ్యః స్వాత్మానమపి సఫలీకృతి కందాతీతి.

సర్వాపేక్షిత సాధక సేవానుగుణాం సౌలభ్య కాష్ఠాం సూచయతి (శ్రీరఙ్గనాథేతి) ఉక్తస్యార్చావతారం ప్రస్తుత్య భగవతా శౌనకేన:— (3) "తామర్చయేత్తాం ప్రణమేత్తాం యజేత్తాం విచిన్తయేత్। విశత్యపాస్తదోషస్తామేవ బ్రహ్మరూపిణీమ్" ఇతి.

శ్రీపౌష్కరేతు అర్చావతారస్యోపాయ విరోధివర్గనివర్తకత్వమపి దర్శితమ్, (౪) "సన్దర్శనాదకస్మాచ్చ పుంసాం సమ్మూఢచేతసామ్। కువాసనా కుబుద్ధిశ్చ కుతర్కశ్చకునిశ్చయః। కుహేతుశ్చ కుభావశ్చ నాస్తికత్వం లయం వ్రజేత్" ఇతి. స్థానవిశేషోప్యత్ర సేవకానాం సత్త్వోన్మేష హేతుత్వాభిప్రాయేణోపాత్తః. స్వయంవ్యక్తసైద్ధవైష్ణవ రూప భగవత్క్షేత్రవాసినామపి ఫలవిశేషః ప్రదర్శితః, శ్రీసాత్త్వతే (౫) "దృష్టేన్ద్రియవశాచ్చిత్తం నృణాం యత్కలుషీకృతమ్। తదన్తకాలే సంశుద్ధిం యాతి నారాయణాలయే" ఇతి.

---

(౧) పెరి-తి-౪-౯-౨. (౨) గీ-

మూ;- మమ నాథన మోస్తుతే.

ఇతి శ్రీ భగవద్రామానుజ విరచితే గద్యత్రయే
శ్రీరఙ్గగద్యం సమ్పూర్ణమ్.

(మమ నాథ) కోయిలిలే వన్దుకణ్ వళర్న్దరుళుకిఱతు ఎఙ్కళ్ ముక్తరాయ్ ఉణర్ త్తుకైక్కాకవేయెన్గిఱార్. (న మోస్తుతే) ముక్తరాయ్ యుణర్న్దార్ క్కు అపేక్షితమాయ్ స్వరూపానురూపమాన పురుషార్థత్తైయపేక్షిత్తు త్తలైక్కట్టుకిఱార్. (౧)"ఉణ్డిట్టాయినియున్దొణ్డియాయ్" ఎన్నక్కడవతిరే. దేవరీర్ క్కు శేషమానవివాత్మవస్తు దేవరీర్ క్కు భోగ్యమాయ్ త్తలైక్కట్టవేణుమ్.

పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై తిరువడికళే శరణమ్.
పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై యరుళిచ్చెయ్త,
శ్రీరఙ్గగద్యవ్యాఖ్యానమ్
ముర్ఱిర్ఱు.

తతోఽపి, స్వాచార్యపరమ్పరాచిర సేవాజనిత ప్రసాదాతిశయాత్స్వదోషానాదరేణ స్వస్వైక్యపం విధాపస్థాప్రదత్వేన ప్రార్థితపూరణానుగుణతామభిప్రేత్యాహ (మమ నాథేతి) స్వాపేక్షితసిద్ధ్యర్థం యాచనీయః స్వామీ-నాథః. ఏవమభిముఖీకృతే రఙ్గనాథే ప్రకృతోపాయస్య భరన్యాసరూపం ప్రధానాంశం దమయన్త్యాదివృత్తాన్తేషు శరణాగతివిషయతయా ప్రసిద్ధేన భగవచ్ఛాస్త్రోక్తస్థూలసూక్ష్మాది యోజనావతా నమశ్శబ్దేన నిగమయన్ ప్రయుజ్యమానస్యోపాయః త్వచ్ఛేషతయైవస్వీక్రియతామిత్యభిప్రాయేణాహ (న మోస్తుత ఇతి).

---

(౧) తి-వాయ్-౧౦-౧౦-౭.

యద్వా, అత్ర పరత్ర చాపేక్షితం నిర్మమత్వసంస్కృతం కైఙ్కర్యం సమస్తస్వా మిప్రేతమ్, అస్త్వితి చాశాసనమ్. (తే) ఇత్యత్ర ప్రకృత్యం శేషప్రాప్యత్వ ప్రాపకత్వ శేషిత్వాదిశాలితయా నిరుపాధికసమః ప్రయోగయోగ్యత్వ మభిప్రేతమ్. చతుర్థీ చాత్ర తాదర్థ్యపరా ఇదమేవ వాక్యమావర్త్యమానం పృథగ్గద్యోక్తస్య ప్రతివచ విస్తారస్య సఙ్గ్రహం మాపిభవతి. సూత్రాదిష్వివ ప్రయోజన ప్రకాశే సతి అప్రవృత్తేరభి యుక్తసమ్మతత్వాత్.

తత్రాయమర్థః- మత్ప్రపన్నస్య తే యథామనోరథం మత్కైఙ్కర్యం భవ త్వితి. తదేవం రహస్యత్రయోక్త శరణ్యశరణాగతి తత్ఫలవిశేషాస్సన్దర్శితాః

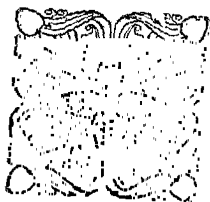
యదత్ర సఙ్గ్రహేణోక్తమనుక్తమపి కిఞ్చన బృహద్గద్యాధికారే తద్వ్యక్తం ప్రత్యపద్యతామ్॥

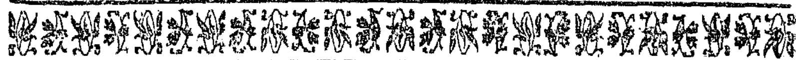
కవితార్కికసింహ సర్వతన్త్రస్వతన్త్ర

శ్రీమద్వేదాన్తాచార్యకృతం

శ్రీరఙ్గగద్యవ్యాఖ్యానం

సంపూర్ణమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీవైకుణ్ఠగద్యప్రారమ్భః

మూ;- యామునార్యసుధామ్భోధిమవగాహ్య యథామతి ।
ఆదాయ భక్తియోగాఖ్యం రత్నం సన్దర్శయామ్యహమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీవైకుణ్ఠగద్యవ్యాఖ్యానప్రారమ్భః.

భాష్యకారర్ తమ్ తిరువుళ్ళక్కురుత్తిలఙుతియిట్టవర్థమ్ పన్నైనిన్ఱు జ్ఞప్తే తమ్ముళవిలే పర్యవసిక్కైయన్ఱిక్కే కల్పకవృక్షచ్ఛాయైపోలే పరోపకారార్థమాక ఉపాయోపేయఙ్గళై అనుష్ఠిప్పానెన్ఱు పరోపదేశమ్ పణ్ణుకిఱార్ శ్రీవైకుణ్ఠగద్యత్తిల్ ; పెరియగద్యత్తిల్, సామాన్య

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

అథ శ్రీవైకుణ్ఠగద్యవ్యాఖ్యానమ్.

అనయోర్గద్యద్వితయోక్తగమనికయైవ శ్రీవైకుణ్ఠగద్యమపిగతార్థప్రాయమ్; తయోస్స్వానుష్ఠానోక్తిముఖేన శిష్యశిక్షణం కృతమ్ ఏ. తస్మిన్నవ్యపదేశముఖేనేతి విశేషః.

తత్ర యదాదావపఠ్యతే - “యామునార్యసుధామ్భోధిమవగాహ్య యథామతి । ఆదాయ భక్తియోగాఖ్యం రత్నం సన్దర్శయామ్యహమ్” ఇతి.

ఇహ భక్తియోగశబ్దః. స్వయమ్ప్రయోజన భగవదనుసన్ధానపరః. అన్యథా తత్ప్రాప్త్యుపాయత్వేచ తత్పాదామ్బుజద్వయప్రపత్తేరన్యం న మే కల్పకోటి సహస్రేణాపి సాధనమస్తీతి మన్వాన ఇతి వక్ష్యమాణవిరోధాత్. అత ఏవ ప్రత్యహమాలో

భగవద్విషయమాక అవర్కైనోక్కి స్వప్రార్థనైయాక వరుళిచ్చెయ్ తార్. శ్రీరఙ్గగద్యత్తిల్ సౌలభ్యత్తుక్కెల్లైనిలమాన పెరియపెరుమాళ్ విషయమాక అవర్కైనోక్కి స్వప్రార్థనైయాక వరుళిచ్చెయ్ తార్. ఇతిల్ పరత్వత్తుక్కెల్లైనిలమాన శ్రీవైకుణ్ఠనాథన్ విషయమాక ప్పిఅ ఱైనోక్కి క్కర్తవ్యోపదేశమ్ పణ్ణుకిఱార్.

శ్రీభాష్యత్తిల్, లోకత్తిలే దురాచారముపాయమెన్బార్, దేవతాన్తరోపాసనమ్ ఉపాయమెన్బార్, దేవతైయైయొழிయ కేవలకర్మమ్ ఉపాయమెన్బార్, కేవలజ్ఞానముపాయమెన్బార్, కర్మజ్ఞానసముచ్చయమ్ ఉపాయమెన్బారాయ్కొణ్డు వేదవాక్యఙ్గళై వికల్పిక్కుమ్ బాహ్యకుదృష్టికళై నిరసిక్కైక్కాక నీఙ్గళ్ శొల్లుకిఱ వాక్యఙ్గళుక్కు ప్పొరుళ్ నీఙ్గళ్ శొల్లుకిఱపడియన్ఱు; యుక్తికళిరున్దపడియాలుమ్ ప్రమాణఙ్గళిరున్దపడియాలుమ్ కర్మజ్ఞాన సహకృతైయాన భక్తియే ఉపాయమెన్ఱు శొల్లుకిఱవితువేపొరుళెన్ఱు సాధిక్కవేణ్డుకైయాలే ప్రపత్తియుమ్ ఉళ్ళ సూచితమాయ్ క్కిడక్కచ్చెయ్ తేయుమ్, భక్తియితేనోక్కాక ఉపపాదిత్తరుళినార్.

ఇవ్విళవాలే దుశ్శకైయాన భక్తియే ఉపాయమెన్ఱు భ్రమిత్తు మన్దమతికళ్ భయప్పడామైక్కుమ్, అన్దభక్తితన్నుడైయ సిద్ధిక్కుమ్ పురుషార్థసిద్ధిక్కుమ్ చరమమాన ఉపాయమ్ ప్రపత్తియెన్ఱుమిడత్తై ఉపపాదిత్తరుళినార్ పెరియగద్యత్తిలే. భక్తిసాధ్యత్తుక్కుమ్ ప్రపత్తివేణుమెన్ఱు ప్రపత్తివైభవమ్ శొన్నవివ్విళవాలే "ప్రపత్తియుమ్ అఙ్గమ్, స్వతన్త్రోపాయమ్ భక్తియేయో ?" ఎన్ఱు శఙ్కిపిఱవామైక్కాకను శకమాయ్ స్వరూపానురూపమాయ్ నిరపేక్షమాయ్ స్వతన్త్రమాన

ఉపాయమ్ ప్రపత్తియెన్నుమిడత్తై వెళియిట్టార్ శ్రీరఙ్గగద్యత్తిల్. ఇతిల్ ఇప్పడి ఉపాయనిష్కర్షమ్ పణ్ణినపిన్బు ఇవ్వుపాయప్రాప్యమాన దేశవైభవత్తైయుమ్, అద్దేశాధిపతియాయ్ అనుభావ్యమాన అవ్వస్తు వైభవత్తైయుమ్, అవ్వస్తువైభవానుభవజనితమాన కైఙ్కర్యత్తైయుమ్ శ్రోతాక్కళుక్కు రుచిపిఱక్కుమ్బడియాక వరుళిచ్చెయ్తు ఇవ్వర్థ త్తిల్ రుచియుడైయ భాగ్యవాన్గళ్ ఇప్పేఱు పెఱ్ఱు వాழ்వతెన్ఱు ఉపా యాంశత్తై సఙ్కుచితమాక వనుపదిత్తు ఉపేయాంశత్తై ప్పరక్కవరుళి చ్చెయ్తు తలైక్కట్టుకిఱార్.

ఇప్ప్రబన్ధమ్ ఆఱు చూర్ణైకయాయ్, అతిల్ ముతల్ చూర్ణైకయాలే శరణ్యమాన వస్తువినుడైయ స్వరూపరూపగుణవిభూతివైలక్షణ్యత్తైయు మనుసన్ధిత్తు ఇతుక్కెతిర్ తట్టాన తన్నుడైయ వైలక్షణ్యత్తైయు మను సన్ధిత్తు ఇప్పడియిరున్దుళ్ళ వెనక్కు అవ్వస్తువైప్పెఱుకైక్కు ఉపాయమ్ ప్రపత్తియేయొழియ వేఱిల్లైయెన్ఱు అఱుతియిట్టు, అవనుడైయ సౌశీల్యాది కళే పఱ్ఱాశాక అవన్ తిరువడికళిలే శరణమ్బుకువానెన్గిఱార్. ఇర ణ్డామ్ చూర్ణైకయిల్ ఫలత్తుక్కు సకృదేవ అమైన్దిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ వేఱొన్ఱిల్ మనస్సుకవలై పోకామైక్కుమ్ తనక్కు కాలక్షేపార్థమా కైక్కుమాక నిత్యానుసన్ధానమ్ పణ్ణువానెన్గిఱతు.

మూన్ఱామ్ చూర్ణైకయిల్ ఇవ్వుపాయనిష్ఠనానవనుక్కు ఫల ప్రాప్తిక్కుఱుప్పాన అర్చిరాదిమార్గమేపోయ్ ప్రకృతిమణ్డలత్తై క్కడ క్కుమ్బడియైయుమ్, కడన్దాల్ శేష్టప్రవేశిక్కుమ్ నిత్యవిభూతివైభవత్తై

మూ;- స్వాధీనత్రివిధచేతనాఽచేతనస్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదం

యుమ్, దేశప్పైఙ్గళైయుమ్, అఙ్గుళ్ళవలఙ్గాఙ్గళైయుమ్ అప్పడి అల ఙ్కృతమాన దేశత్తిల్ † ఒల్కుపడైయునాయ్చ్చియూరుమ్ తానుమా యెழுన్దరుళియిరుక్కుమ్ ఇరుప్పైయుమ్, అవర్ కళాలే పరిచర్యమాణ నాయిరుక్కుమ్ శ్రీవైకుణ్ఠనాథనైయుమ్, అన్నాయ్చ్చియారుక్కు అను భావ్యమాన అవయవసౌన్దర్యత్తైయుమ్, దివ్యాభరణవర్గత్తైయుమ్ ఇవ న్నైక్కాత్తుప్పడియాన దివ్యాయుధవర్గత్తైయుమ్ ఇవ్వనుభవ యుత్తైక్కొణ్డను భవిత్తుక్కైఙ్కర్యమ్ పణ్ణుకిఱసూరిపరిషత్తైయుమ్, అవర్ కళాలేసేవ్యమాన నాయెழுన్దరుళియిరుక్కుమ్ ఇరుప్పైయుమ్ అనుసన్ధిత్తు ఇప్పేఱ్ఱైనామ్ ఎప్పోతు పెఱువతెన్ఱనుసన్ధిత్తు మనోరథానుగుణమాక ప్పెత్తుక్కిట్టి నిత్యకైఙ్కర్యమ్ కొణ్డరుళవేణుమెన్ఱు ప్రార్థిత్తు ఆత్మసమ ర్పణమ్ పణ్ణువానెన్గిఱతు.

నాలామ్చూర్ణైయిల్ ఇవన పేక్షానుకూలమాక అవనాలేస్వీకృత నాయ్ క్కొణ్డు అనుకూలవృత్తియై పణ్ణియిరుప్పానెన్గిఱతు; అఞ్జామ్ చూర్ణైయిల్ నెడుఙ్గాలమిఴన్దవిప్రవృతీర అనన్యపరనాయ్ ఇమైయాంత కణ్ణనాయ్ క్కొణ్డుసదాదర్శనమ్ పణ్ణిక్కొణ్డిరుక్కుమిరుప్పై చ్చొల్లు కిఱతు. ఆఱామ్చూర్ణైయిల్ అవన్ ఇవనై వినవిక్కుళిరక్కటాక్షిత్తు త్తిరువడిక్కీழ் త్తలైయిలేవైక్క, అడిశూడుమరశాయ్ స్వారాజ్యధుర న్ధరనాయిరుక్కు మిరుప్పైచ్చొల్లుకిఱతు.

అతిల్ ముతల్చూర్ణైయాలే "స్వాధీన" ఎన్ఱుతుడఙ్గి "నారా యణ" ఎన్ఱళవుతియాక చేతనాఽచేతన విలక్షణస్వరూపత్తైయుమ్ స్వరూ పానుగుణమానగుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. "స్వాధీన" ఎన్గిఱపదత్తాల్

జ్జీవనాయేత్యాదికమపి సమ్యక్తితత్సాధనపరమ్. అపితు "జ్ఞానీతుపరమై కాన్తీ తదాయత్తాత్మజీవనః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధే అత్ర త్వ్యవస్థావిశేషే మదుదేశోపయికపాని యన్యాయేన అలభ్యలాభాశ్వాసనాభిప్రాయమ్.

† (పా) ఉలకుడైయ.

పరాధీనవ్యాపారమాన చేతనాచేతనఙ్గళ్ పోలన్ఱియిలే స్వాధీనస్వవ్యాపారనాయిరుక్కుమెన్గిఱతు; ఇత్తాల్ (౧) "జగద్వశే వర్తతేదం కృష్ణస్య సచరాచరమ్" ఎన్గిఱపడియే తన్నైయొఴిన్దవైయడైయత్తానిట్టవఴక్కాయిరుక్కుమెన్గిఱతు. అవైయెవైయెన్నిల్, (త్రివిధ చేతనాచేతన) బద్ధముక్తనిత్యరూపమాన ఆత్మవర్గమెన్న, ప్రాకృతాప్రాకృతకాలరూపమాన అచిత్తెన్న, ఇవై.

ఇవైతానేయో పరతన్త్రమాయిరుప్పనవెన్నిల్, (స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదమ్) ఇవఱ్ఱినుడైయధర్మియాన స్వరూపమెన్న, ధర్మమాన స్వభావమెన్న, ఇవఱ్ఱినుడైయ వ్యాపారమెన్న, ఇవై. స్థితిః-వ్యవస్థితిః; స్వభావమ్, (౨) "నిత్యోనిత్యానామ్" (౩) "నిత్యాసతతవిక్రియా" ఎన్ఱుమ్ చేతనాచేతనస్వరూపఙ్గళ్ నిత్యమాకైయాలే "స్వరూపస్థితి" ఎన్ఱు సత్తానువృత్తిశొల్లవేణ్డా. చేతననుక్కు స్వరూపభేదమావతు-మాయావాదికళైప్పోలే ఏకాత్మావాయిరుక్కైయన్ఱియిలే (౪) "ఏకోబహూనామ్" ఎన్ఱుమ్, (౫) "నానాత్మానోవ్యవస్థితాః" ఎన్ఱుమ్, సుఖదుఃఖాదిభేదత్తాలే ఆత్మాక్కళ్ అనేకరాయిరుక్కై. స్వభావభేదమావతు - జ్ఞాతృత్వకర్తృత్వభోక్తృత్వనిత్యత్వస్వయమ్ప్రకాశత్వశేషత్వాదికళ్.

ప్రవృత్తిభేదమావతు - జ్ఞానచికీర్షాప్రయత్నాదికళ్. అచేతనత్తుక్కు స్వరూపభేదమావతు - ప్రకృతిమహదహఙ్కార తన్మాత్రాకాశాదిభేదత్తాలుమ్ కలాకాష్ఠాముహూర్త్తాదిభేదత్తాలుమ్ భిన్నమాన కార్యకారణావస్థవస్తుక్కళ్. స్వభావభేదమావతు - జడత్వపరిణామిత్వనిత్యత్వపరార్థత్వసత్త్వాదిగుణాశ్రయత్వాదికళ్. ప్రవృత్తిభేదమావతు-కార్యారమ్భకత్వ ఉపాదానత్వ తిరోధాయకత్వ అప్రకాశత్వాదికళ్.

మూ:- క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాసంస్పృష్టంస్వాభావికానవధికా

గృహోపకరణభృత్యాదికళినుడైయ స్వరూప సమ్పాదనాది వ్యాపారాదికళ్, రాజాదికళుక్కుమ్ స్వాధీనమాయన్నోవిరుప్పతు.

అప్పోమాత్రమోవెన్నిల్, (క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాసంస్పృష్టమ్) అవర్కళుక్కు క్లేశకర్మాదిదోషముణ్డాయిరుక్కుమ్. ఇవనుక్కు- "క్లేశకర్మవిపాకాశయైరపరామృష్టః పురుషవిశేష ఈశ్వరః" ఎన్గిఱపడియే ఈదృశసమస్తదోషఙ్గళుమిన్ఱియిలే యిరుక్కుమ్, క్లేశమావతు-రాగద్వేషాభినివేశాః క్లేశాః. కర్మమావతు-పుణ్యపాపరూపకర్మమ్. విపాకమావతు-జాత్యాదిషు విభాగావిపాకాః. ఆశయమావతు - ఆశయోనామవాసనా. ఇవఱ్ఱుక్కు వశ్యనన్ఱిక్కేయిరుక్కై. ఇతు హేయఙ్గళుక్కెల్లాముపలక్షణమాయ్,(౧)"సమస్తహేయరహితమ్"ఎన్ఱుమ్, (౨) "వినాహేయైర్గుణాదిభిః" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే సమస్తహేయప్రత్యనీకనెన్నుమిడమ్శొల్లుకిఱతు.

ఇప్పడి హేయప్రత్యనీకనాయిరుక్కు మళవేయోవెన్నిల్; (స్వాభావికేత్యాది) సమస్తకల్యాణగుణఙ్గళుక్కు మొరుసాగరమెన్గిఱతు. (స్వాభావిక) (3) "స్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ" ఎన్ఱుమ్, (౪) "తఇమేసత్యాఃకామాః" ఎన్ఱుమ్శొల్లుకిఱపడియే ఒరుసాధనానుష్ఠానత్తాలేయాతల్, ఒరుదేవతాప్రసాదత్తాలేయాతల్, ఒరునాళ్ వన్దైయిల్ వరుతల్ పోతల్ శెయ్కైయన్ఱిక్కే గుణఙ్గళ్ ధర్మిక్కు సత్తాప్రయుక్త

మూ:- తిశయజ్ఞానబలైశ్వర్యవీర్యశక్తితేజఃప్రభృత్య

మెన్ఱై. ఇప్పడిస్వభావసిద్ధమాన గుణఙ్గళ్ పరిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కుమో వెన్నిల్; (అనవధికాతిశయ)(౧) "యతో వాచో నివర్తన్తే అప్రాప్య మనసా సహ" ఎన్నుమ్, (౨) "ఉయర్వఱవుయర్ నలముడైయవన్" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే గుణఙ్గళినుడైయ మికుతిక్కు ఎల్లైయిల్లైయిరుక్కుమ్.

ఉళ్ళ గుణఙ్గళుక్కు ఎల్లైయిల్లైయిరున్దాలుమ్ ఇల్లాత గుణఙ్గళుముణ్డాయిరుక్కుమో?; ఉళ్ళ గుణఙ్గళ్ తానెవైయెన్నిఅపేక్షైయిలే కిళమ్బి కిఱతు (జ్ఞానబలైశ్వర్య ఎన్తుతొడఙ్గి). (జ్ఞాన) (౩) "యో వేత్తి యుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదా స్వతః" ఎన్గిఱపడియే సర్వకాలముముణ్డాన సర్వపదార్థసాక్షాత్కారమ్. (బల) (౪) "స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమామ్" ఎన్నుమ్, (౫) "విష్టభ్యాహమిదం కృత్స్నమేకాంశేన స్థితో జగత్" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఉభయవిభూతియైయుమ్ అక్లేశేన వహిక్కవల్ల మిడుక్కు.

(ఐశ్వర్య)(౬) "ఈశ్వరాత్మా నారీశతే దేవ ఏకః" ఎన్గిఱపడియే ఇప్పడి ధరిత్తజగత్తైత్తన్ † తుడైక్క్షే అముక్కియాళవల్లనాన నియన్తృత్వమ్. (వీర్య) (౭) "న శ్రమో న చ ఖేదస్తే జగద్ధారణశాసనే" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే జగద్ధారణనియమనఙ్గళాలే శారీరమాన సమానసర్వక్లేశఙ్గళుమిన్ఱియిలేయిరుక్కై. (శక్తి)(౮) "పరాస్య శక్తిర్వివిధైవ శ్రూయతే" ఎన్నుమ్, (౯) "నహి పాలనసామర్థ్యమృతే సర్వేశ్వరం హరిమ్" ఎన్నుమ్, (౧౦) "చేష్టా తస్యాఽప్రమేయస్య వ్యాపినో వ్యాహతాత్మికా" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఏఱ్ఱుక్కొణ్డ తోరు కార్యమ్ తక్కైవుపడాతపడి శెయ్తుతలైక్కట్టవల్ల సామర్థ్యమ్. (తేజః) (౧౧) "రక్షోరాదీని

(౧) పురుషసూ (౨) తి-వాయ్-౧-౧-౧.

మూ;- సఙ్ఖ్యేయకల్యాణగుణగణౌఘ మహార్ణవమ్.

నామానిరామత్రస్తస్యరావణ। రత్నానిచరథాశ్చైవత్రాసంసఞ్జనయన్తి మే''ఎన్గిఅపడియే వ్యాపారాన్తరనిరపేక్షమాక అవన్ పేర్ శొన్నపోతేఎతిరికళ్ † కుత్తైయచ్చుబడియానమతిప్పు. ఇత్తాల్, బహుయత్నసాధ్యమానత్తై అల్పయత్నత్తాలే తలైక్కట్టవల్లనెన్తపడి. అన్తియిలే(౧)"తస్యనామ మహాద్యశః'' ఎన్గిఅపడియే వీర్యశక్త్యాదికళాల్ విఞ్చుమ్పుకళ్ కశాకవుమామ్; ఆనాలిప్పడిపాడ్గుణ్యమేయోవుళ్ళతెన్నిల్, (ప్రభృతి) (౨) "తవానన్తగుణస్యాపి షడేవ ప్రథమేగుణాః" ఎన్గిఅపడియే ఇవై తొడక్కమాన గుణఙ్గళ్ పలవుముళవెన్గిఅతు.

ఇప్పడి పలవుముణ్డానాలుమ్ ఇన్నతనైయెన్ఱు ఎణ్ణప్పట్టిరుక్కుమోవెన్నిల్; (అసఙ్ఖ్యేయ) (౩) ''సఙ్ఖ్యాతుం నైవశక్యన్తే గుణాః'' ఎన్ఱుమ్ (౪) ''సతేగుణానామయుతైకమంశంవదేన్నవా'' ఎన్ఱుమ్శొల్లుకిఅపడియే ఎణ్ణిఅన్దిగుక్కుమ్; ఇప్పడి ఎణ్ణిఅన్దిరుక్కైక్కడి దోషగుణఙ్గళ్ కూడియోవెన్నిల్; (౫) (కల్యాణ) ''బహవోనృపకల్యాణగుణాః'' ఎన్ఱుమ్, ''సఙ్ఖ్యాతుంనైవశక్యన్తేగుణాదోషాశ్చశార్ఙ్గిణః। అనన్త్యాత్ప్రథమోరాశిరభావాదేవపశ్చిమః'' ఎన్ఱుమ్, (౬) ''సమస్తహేయరహితం విష్ణ్వాఖ్యమ్''ఎన్ఱుమ్, (౭)సమస్తకల్యాణగుణాత్మకోసౌ'' ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఅపడియే హేయగన్ధరహితమాన గుణఙ్గళుక్కు ముడివిల్లైయెన్గిఅతు. (కల్యాణ)ఆశ్రయమానవర్గనోషు అనుభోక్తాక్కళోడువాశియఅమఙ్గళావహమాయ్ సుఖావహముమాయిరుక్కుమ్. (౮) ''కల్యాణంమఙ్గళం

శుభమ్" ఎన్నక్కడవతిత్తే. లోకత్తిలుమ్, ఇజ్గుత్తిరళైన్ ? దుఃఖమోకల్యాణమో వెన్ను దుఃఖప్రతియోగియాక సుఖత్తైచ్చొల్లక్కడవతిత్తే. (గుణ) కేట్టపోతే శేషిపృత్తైక్క వేణ్డుమ్బడియాయిరుక్కైయన్నిక్కే "గుణ్యన్త ఇతి గుణాః" ఎన్నుమ్, (౧) "ఉర్కిన్ఱకుణజ్గళైయుడైయాయ్" ఎన్గిఱపడియే "అహోఅహో" ఎన్నుᐩ కిఱవినాఱ్కొణ్డుపలకాలుమావర్తిక్కుమ్బడియాయిరుక్కై.

ఇప్పడి ఓరోగుణజ్గళేయో సఙ్ఖ్యైయుమవధియుమిన్ఱిక్కేయిరుప్పతెన్నిల్. (గుణగణ) (౨) "తేజసాం రాశిమ్" ఎన్నుమ్, (౩) "ఒళ్శుడర్కలమ్బై" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియేస్వామిత్వానుబన్ధియాన శౌర్యమెన్న, వీర్యమెన్న, పరాక్రమమెన్న, చాతుర్యమెన్న, స్థైర్యమెన్న ధైర్యమెన్న, ఏవమాదికళ్, సౌలభ్యానుబన్ధియాన భవ్యత్తైయెన్న కృపైయెన్న, అపరాధసహత్వమెన్న, క్లేశాసహిష్ణుత్వమెన్న ఏవమాదికళ్; సౌశీల్యనిబన్ధనమాన స్వవైభవాజ్ఞానమెన్న, పరహేయత్వాజ్ఞానమెన్న, అకృత్రిమత్వమెన్న ఏవమాదికళ్ ; వాత్సల్యానుబన్ధియాన పక్షపాతమెన్న, దోషత్తిల్ గుణబుద్ధియెన్న, ఉపకారనైరపేక్ష్యమెన్న ఏవమాదికళ్; సన్తోషానుబన్ధియాన ప్రియమోదప్రమోదానన్దజ్గళెన్న ఏవమాదియాయ్, ఓరోగుణజ్గళైప్పత్ఱిత్తిఱమ్ తిఱమాక పరుమ్ గుణజ్గళుక్కు ఎల్లైయిల్లైయెన్గిఱతు.

ఇప్పడిక్కొత్తగుణజ్గళ్ తాన్ తనిత్తని అలకలకామోవిరుప్పతెన్నిల్, (ఓఘ) ఊర్ వారియుమ్ కాట్టువారియుమ్ మలైవారియుమ్ పెరికళుడైన్దవారియుమ్ ఓరిడత్తిలేకూడినాల్ కజ్గుమ్ కరైయుమఴిన్దు కరైకాణవొణ్ణాతే తిరైమేల్ తిరైయాక ఒరువెళ్ళమాక వరుమాపోలే సమస్తగుణజ్గళుమ్ ఒరుపడిప్పట్టిక్కుమెన్గిఱతు. ఎల్లామ్ కూడినాలుమ్ అణ్బు

---

† కిత్రసూల్. (౧) తి-వాయ్-౮-౧-౬. (౨) వి-పు.-౧-౯-౧౭. (౩) తి-వాయ్-౭-౭-౬.

మూ;-

పరమపురుషం

వెళ్ళమ్పోలేనీర్ కళ్ళై పిరిత్తరియవొణ్ణాతపడియాలుమ్, కరై యఴియప్పెరుకినాలుమ్ ఓరిడత్తిల్ పణ్డనీర్ అవ్విడత్తిల్ నిలై నిల్లాతే కఴియుమ్పడి పకుదమాయ్ మలై యులడియు నిఱ్ఱవాఱే వనృఱక్కుడపతుమాయిఱ్ఱేయిరుప్పతు. అప్పడి ఇవ్వాశ్రయత్తిల్ నిలైనిల్లాతపడి అస్థిరగుణఙ్గళుమాయ్ అనిత్యగుణఙ్గళుమాయో విరుప్పతెన్నిల్, అర్ణవమెన్గిఱతు; - "సముద్ర ఇవసిన్ధుభిః" ఎన్గిఱపడియే ఎల్లావాఱుకళుమ్ కూడిక్కడలిలే పర్యవసిక్కుమ్ అవ్విడత్తైవిట్టుప్పోకాతొఴియవుమ్ వఱ్ఱాతొఴియవుమ్ కిడప్పతాయిరుక్కుమాపోలే ఇఙ్గు ఎల్లాగుణఙ్గళుమ్ శేరవిరుక్కక్కడవతుమాయ్ నిత్యముమాయిరుక్కుమ్. (అర్ణవమ్) అర్ణవమాకిఱతు - జలమాకైయాలే లవణేక్షు సురాసర్పి దధిక్షీరఙ్గళాకిఱ ఇవ్వారుకిల్ పరిచ్ఛిన్నఙ్గళాన షట్సముద్రఙ్గళ్ పోలన్ఱియిలే ఇవై ఇత్తనైక్కు మవ్వారుకాయ్ అధికవధికపరిణామ శుద్ధజలమ్బాలే పెరుత్తిరుక్కుమెన్గిఱతు-

ఇప్పడియెన్నాలుమ్, లోకాలోకశ్వేతద్వీపాదికళాలే పరిచ్ఛిన్నమాయన్ఱోవిరుప్పతు. అప్పడియేయోఇఙ్గుమెన్న; (మహార్ణవమ్)(౧)"గుణానామాకరోమహాన్"ఎన్నుమ్ (౨) "సమస్తకల్యాణగుణామృతోదధిః" ఎన్గిఱపడియే అమృతమయమాయిరుప్పతోరు పెరుమ్బుఱక్కడలెన్గిఱతు. ఇప్పడిక్కొత్తస్వరూపరూపగుణఙ్గళైయుడైత్తానవస్తువేతెన్నిల్ (పరమపురుషమిత్యాది) ఏపమ్ఖ్యాతనాన నారాయణనెన్గిఱతు. కీదృగ్ఖ్యాతనెన్నిల్, (పరమపురుషమ్) పురుషశబ్దమ్ జీవనుక్కుమ్ సాధారణమాకైయాలే పరమపురుషమెన్ఱు వ్యావర్తిక్కిఱతు. "పరోమా అస్మాదితిపరమః" ఎన్ఱు ఇవనుక్కు మేలాయిరుప్పారిల్లైయెన్గిఱతు.

(౧) రా-కి-౧౫-౨౦. (౨) స్తో-ర-

మూ; - భగవన్తంనారాయణం

ఇప్పడి సర్వాతిశాయియానవస్తువుక్కు ప్పేరెన్నెన్నిల్, (భగవన్తమ్) "స్వాధీనత్రివిధ" ఎన్ఱుతుడజ్గి సృష్టిస్థిత్యాదికర్తృత్వమ్‌శొల్లుకైయాలుమ్, "జ్ఞానబలైశ్వర్య" ఎన్ఱుషాడ్గుణ్యయోగమ్ శొల్లుకైయాలుమ్(౧) "సమ్భర్తేతితథాభర్తా భకారోర్థద్వయాన్వితః। నేతాగమయితాస్రష్టాగకారార్థస్తథామునే" ఇత్యాదిశ్లోకజ్గళాలుమ్, (౨) "జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్య వీర్యతేజాంస్యశేషతః। భగవచ్ఛబవాచ్యానివినాహేయైర్గుణాదిభిః" ఎన్గిఱశ్లోకత్తాలుమ్ ప్రతిపాదితమాన నిర్వచనత్తాల్ ఫలితమాన తిరునామమ్‌శొల్లుకిఱతు. ఇత్తాల్ పూర్ణషాడ్గుణ్యనెన్ఱుమ్, జగత్కారణభూతనెన్ఱుమ్ శొల్లియిరాయిన్ఱు.

బ్రహ్మాదికళుక్కుమ్ తద్గుణలేశత్తాల్ ఔపచారికమాక భగవచ్ఛబ్దవాచ్యత్వముణ్డాయిరాతోవెన్నిల్, అతుక్కాక, (నారాయణమ్) అనన్యపరమాన నారాయణానువాకసిద్ధనాయ్, (౩) "నారాయణాద్బ్రహ్మాజాయతే,నారాయణాద్రుద్రోజాయతే" ఎన్గిఱపడియే బ్రహ్మరుద్రాదికళుక్కుజ్జూడ క్కారణనుమాయ్ ప్రాప్యనుమానవనెన్గిఱతు. (నారాయణమ్) భగవచ్ఛబ్దత్తాలుమ్ షాడ్గుణ్యమాత్రమేయిఱే శొల్లిఱ్ఱు. "ప్రభూత్యసఙ్ఖ్యేయకల్యాణగుణగణౌఘమహార్ణవమ్" ఎన్ఱు సమస్తగుణాశ్రయత్వమ్ శొల్లుకైయాలే అత్తాల్‌ఫలితమాన తిరునామమ్‌శొల్లుకిఱతు.

"నారాయణంపరమపురుషమ్" ఎన్గైయాలే శ్రీపురుషసూక్తప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. "భగవన్తమ్" ఎన్గైయాలే(౪)"భగ

(౧) (౨) వి-పు- (౩) నా-రా-సూక్తమ్

మూ;- స్వామిత్వేనసుహృత్త్వేన గురుత్వేనచ పరిగృహ్య

వాన్ పవిత్రంవాసుదేవః" (౧) "పవిత్రంవాసుదేవో౾భగవాన్, సఙ్కర్షణో౾భగవాన్, ప్రద్యుమ్నో౾భగవాన్" ఇత్యాదిరహస్యామ్నాయ ప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. "నారాయణమ్" ఎన్గైయాలే నారాయణానువాకప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. ఆకఇత్తాల్, (౨) "ఆదౌమధ్యే తథాన్తేచవిష్ణుస్సర్వత్రగీయతే" (౩) "వేదైశ్చసర్వైరహమేవవేద్యః" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే కృత్స్నవేదప్రతిపాద్యన్ నారాయణనెన్నుమర్థత్తైచ్చొల్లుకిఱతు.

ఇతుక్కుమున్బు ప్రాప్యవిషయవైలక్షణ్యమ్ శొల్లిఱ్ఱు. ఇనిఇవ్విషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యప్రార్థనైయై చ్చొల్లుకిఱతు "తత్ప్రాప్తయేచ" ఎన్గిఱ ఉత్తియాక. (స్వామిత్వేనగురుత్వేన సుహృత్త్వేనచపరిగృహ్య) నారాయణశబ్దత్తాల్ ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట అర్థత్తై అనుసన్ధిక్కిఱపడి. స్వామిత్వసౌశీల్యసౌలభ్య వాత్సల్యాదికళితే నారాయణశబ్దార్థమ్. స్వామిత్వేనవెన్గైయాలే స్వామిత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. గురుత్వేనవెన్గైయాలే - (౪) "పేతకవాశైప్పిరానార్ పిరమకురువాకి" ఎన్గిఱసౌలభ్యమ్ శొల్లుకిఱతు. సుహృత్త్వేనవెన్గైయాలే - సౌశీల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. చకారత్తాలేవాత్సల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. అన్ఱిక్కేచకారత్తాలే సముచ్చయమాయ్, వాత్సల్యమ్ ఉపలక్షితమాకవుమామ్.

అన్ఱియిలే స్వామిత్వేనవెన్ఱు-"పరమపురుషమ్" ఎన్ఱ పరమపురుషశబ్దత్తాలే సూచితమాన పురుషసూక్తత్తిల్ ప్రతిపాదితమాన స్వామిత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. గురుత్వేనవెన్ఱు "భగవన్తమ్" ఎన్ఱు భగవచ్ఛబ్దసూచితమాన రహస్యామ్నాయత్తిల్ "సఙ్కర్షణో౾భగవాన్" ఎన్ఱు సఙ్కర్షణరూపేణ జ్ఞానప్రదానమ్పణ్ణినగురుత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. సుహృత్త్వేనవెన్ఱు - "నారాయణమ్" ఎన్ఱు నారాయణశబ్దత్తాలే సూచితమాన నారాయణానువాకత్తిల్, (౫) "అన్తర్బహిశ్చతత్సర్వంవ్యాప్యనారా

(౧) (౨) వి-పు-(౩, గీ-౧౫-౧౫, (౪) పెరి-తి-౫-౨-౮. (౫) తై-నా-

మూ:- ఐకాన్తికాత్యన్తిక

యణస్థితః" ఎన్నుమ్. (౧) "తస్యాశ్శిఖాయామధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః" ఎన్నుమ్, ఇవఱ్ఱై విడమాట్టాతే ఉళ్ళేపుకున్దుకలన్దిరుక్కుమెన్ను ప్రతిపాదితమాన సౌహార్దమ్ శొల్లుకిఱతు. స్వామిత్వేన వైత్తైయాలే శరణాగతి పణ్ణుకైక్కు ప్పుఱ్ఱాశాన స్వస్వామిసమ్బన్ధమ్ శొల్లుకిఱతు; గురుత్వేన వైత్తైయాలే శిష్యాచార్యసమ్బన్ధమ్ శొల్లుకిఱతు. సుహృత్త్వేన వైత్తైయాలే (౨) "శరణం సుహృద్గతిర్నారాయణః" ఎన్ను సఖ్యనిబన్ధనమాన సమ్బన్ధమ్ శొల్లుకిఱతు. సౌశీల్యమ్ శొల్లుకిఱతెన్నుమ్ శొల్లువర్కళ్. ఇత్తాల్ సర్వవిధసమ్బన్ధముమ్ అవనెన్నపడి. "పరిగృహ్య" ఎన్నుమొరుత్తైమాఱ్ఱమాకత్తాన్ ప్రతిపత్తిపణ్ణుకైయన్నిక్కే సర్వావిగీతమాక లోకపరిగృహీతమానవర్థమెన్నై.

(పరిగృహ్య) పరితోగృహీత్వా. శాస్త్రావలోకనత్తాలుమ్ ఆచార్యోపదేశత్తాలుమ్ భగవదనుష్ఠానత్తాలుమాకిఱ సర్వప్రకారత్తాలుమ్ నెఞ్జిలే స్వీకరిత్తు, ఇప్పడి అత్తలైయిల్ స్వామిత్వానుసన్ధానమ్ పణ్ణినవనన్తరమ్ (౩) "ఆత్మదాస్యంహరేస్స్వామ్యమ్" ఎన్ను స్వామిత్వ ప్రతిసమ్బన్ధియాన దాస్యానుగుణవృత్తివిశేషత్తై ఆశైప్పడుమ్పడి శొల్లుకిఱతు, † "ఐకాన్తికతత్పాదామ్బుజపరిచర్యైకమనోరథః" ఎన్నిఱపదత్తాలే. (ఐకాన్తిక) ఏకాన్తసమ్బన్ధియాయిరుక్కై. అతావతు - అన్తరఙ్గమెన్నపడి. అతావతు - తత్పదత్తోడే అన్వయిక్కవుమామ్. తత్పాదామ్బుజద్వయత్తోడే అన్వయిక్కవుమామ్. పరిచర్యైయోడే అన్వయిక్కవుమామ్. తత్పదత్తోడే అన్వయిత్తపోతునిరు

† మూలానుగుణపంక్తిర్నాస్తి. (౧) తై-నా- (౨) సుబా-౬, (౩) లక్ష్మీతన్త్రే

మూ;- తత్పాదామ్బుజద్వయపరిచర్యైకమనోరథః

పాధిః బన్దువానవనెన్ఱపడి. తత్పాదామ్బుజత్తోడేఅన్వయిత్తపోతు (౨) "త్వత్పాదపఙ్కజపరిగ్రహధన్యజన్మాభూయాసమ్" (౧) "అజ్ఞైనిధాయః రఘోరుయథాసుఖన్తే సమ్భావయామిచరణౌ" ఎన్ఱు బాహ్యవిషయఙ్గళిల్ కాతల్ పోలే అప్రాప్తమాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే శేషియుడైయ తిరువడిగళ్ శేషభూతనుక్కు స్వతఃప్రాప్తమెన్ఱై. పరిచర్యైయోడే అన్వయిత్తపోతు స్వరూపప్రాప్తమెన్ఱై.

(తత్పాదామ్బుజద్వయ) తచ్ఛబ్దమ్ ప్రకృతపరామర్శియాకైయాలే నారాయణనెన్ఱు ప్రస్తుతమానవనైప్పరామర్శిక్కిఱతు. ఇత్తాల్ "నారాయణచరణౌ" ఎన్ఱిఱ అత్తైనినైక్కిఱతు. (పాదామ్బుజ) "తత్" ఎన్ఱు ధర్మిప్రస్తుతమాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, పదామ్బుజమెన్ఱు - తిరువడికళైచ్చొల్లుకిఱతు - స్తనన్ధయప్రజైక్కుమాతావినుడైయ ములైక్కణ్ అపేక్షితమానాప్పోలే శేషభూతనుక్కుమ్స్వరూపప్రాప్తమాకై. అఙ్గములైక్కణ్ణిల్ పాలూఱుమాపోలే (౩)"విష్ణోఃపదేపరమెమధ్వఉత్సః"(౪) "తవామృతస్యన్దినిపాదపఙ్కజే" ఎన్ఱుఇవనుక్కుమ్ తిరువడికళిల్ భోగ్యతైయాలే నిరుక్కుమ్. (అమ్బుజ) ఇతుతాన్ వైధమాయ్ కషాయపానమ్పోలేయిరుక్కైయన్ఱిక్కే రాగప్రాప్తమాంపడి భోగ్యముమాయిరుక్కుమ్. (అమ్బుజ)*అమరర్ శెన్నిప్పూవాకైయాలే కుళిత్తు మయిరుక్కుప్పూవైక్కుమ్పోతు "శిరసాధారయేత్" ఎన్ఱు విధిక్కవేణ్డావితే. (ద్వయ) ఉపాయమ్ ద్వయమాయిరుక్కైయాలే ఉపేయముమ్ ద్వయమాయిరుక్కిఱపడి. "చరణద్వన్ద్వం ప్రపద్యే" ఎన్నక్కడవతిఱే. ఇత్తాల్, "చరణౌ" ఎన్ఱిఱద్వివచనత్తైనినైక్కిఱతు.

(౧) మాలతీమాధవమ్. (౨) శాకున్తలమ్. (౩) పురుషసూ. (౪) స్తో.ర.

మూ:-   తత్రాప్తయేచ

(పరచర్యా)పరిచర్యా-చరిత్రమ్; అనుష్ఠానమ్, కైఙ్కర్యమెన్నపడి. పరిచర్యైయానతు - సర్వవిధకైఙ్కర్యమెన్నపడి. ఇవ్వనయవశక్తియైయుడైయ పరిచర్యైయెన్గిఱ శబ్దమానతే గౌరవ విషయత్తిల్ పణ్ణుమనువృత్తిక్కు పేరాయ్, అత్తాలేకైఙ్కర్యత్తై విశేషిక్కిఱతాకవుమామ్. అన్ఱిక్కే, పరితశ్చర్యైయాయ్, అతావతు- (౧)"విశ్వతఃపరిచర్యేతి" ఎన్గుమ్,(౨)"కొణ్డుకోయిలైవలమ్ శెయ్తు" ఎన్గుమ్(3)"వలమ్ శెయ్తునాళుమ్మరువుతల్ వళ్ళిక్కు" ఎన్గుమ్, శొల్లుకిఱపడియే ప్రదక్షిణాద్యుపలక్షణమాన అనుకూలవృత్తియై చ్చొల్లిగిఱతాకవుమామ్'

(ఏకమనోరథః) పుఱమ్బుళ్ళఫలఙ్గళైయెల్లామ్ విట్టుకైఙ్కర్యమొన్గుమే పెఱవేణుమెన్నుమ్పడియాన అభినివేశత్తైయుడైయేనాయ్, (తత్ప్రాప్తయే) కీழ్ప్రస్తుతమాయ్ మనోరథవిషయమాన పరిచర్యైయై ప్పెఱుకైక్కాక. "చ" ఎన్గు కీழ్వేణ్డినుడైయ ప్రాప్తియై చ్చొల్లి; ఇతినుడైయప్రాప్తిక్కుమెన్గుసముచ్చయిక్కిఱతల్లవే. చకారత్తుక్కుప్పొరుళెన్నెన్నిల్, అనుక్తసముచ్చయమాయ్ (౪) "మహాత్మభిర్మామవలోక్యతాంనయ" ఎన్గుమ్, (౫) "అడియార్క్కెన్నైయాట్పడుత్తవిమలన్" ఎన్గుమ్ శొల్లుకిఱపడియే తత్ప్రాప్తిఫలమాన తదీయశేషత్వప్రాప్తిక్కుమాకవెన్గు అనుక్తసముచ్చయమాకవుమామ్.

అన్ఱియిలే, "చ" ఎన్గు - (౬) "నిన్ పుకழిల్ వైకుమ్ తమ్శిన్దైయిలుమ్ మఱ్ఱినితోనీయవర్క్కువైకున్దమెన్ఱరుళుమ్ వాన్"

---

(౧)   (౨) తి-వాయ్-౧౦-౧-3.   (3) తి-వాయ్-౨-౧౦-౫.
(౪) స్తో-౪-   (౫) అమలి-౧.   (౬) పెరి-తిరుమ.

మూ:- తత్పాదామ్బుజద్వయప్రపత్తేః

ఎన్నుమ్, (౧) "త్వద్గతో మేమనోరథః । యదినాశంసవినిన్దేత తానతాన్స్మికృతీ సదా" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఇప్పరిచర్యామనోరథన్దానే పోన్దిపుక్కు, అతుక్కుమేలే ఇతుపెఱవేణుమెన్నిరున్దనాకిలెన్ఱు ప్రాప్తియైయుమ్ చొల్లుకిఱతెన్నవుమామ్.

ఇతుక్కుక్కీழ్ ఉపేయస్వరూపమ్ శొల్లిఱ్ఱు. మేల్ అతుక్కు సదృశమాన ఉపాయనిష్కర్షముమ్ తదనుష్ఠానప్రకారముమ్ శొల్లుకిఱతు "శరణమనుప్రవజేత్" ఎన్నతఱుతియాక; "తత్పాదామ్బుజద్వయప్రపత్తేః" ఎన్ఱుతుడఙ్గి "మన్వానః" ఎన్నతఱుతియాక ఉపాయనిష్కర్షమ్ శొల్లుకిఱతు. తస్యవెన్ఱుతుడఙ్గి, చరణారవిన్దమఱుతియాక ఉపాయవేషమ్ శొల్లుకిఱతు. అసన్యాత్మాతుడఙ్గి, అనుప్రవజేత్ ఎన్నతఱుతియాక ఉపాయస్వీకారమ్ శొల్లుకిఱతు.

(తత్పాదామ్బుజద్వయ) ప్రాప్యమానతుతానే ప్రాపకమెన్గిఱతు. ప్రాప్యప్రాపకఙ్గళిరణ్డుమ్ ఒన్ఱాకిల్ కార్యకారణయోరైక్యమ్ ప్రసఙ్గిక్కుమ్. ఐక్యప్రసఙ్గత్తాలే సాధ్యసాధనఙ్గళిన్ఱియిలేయొழிయుమ్. ఇన్ఱియిలే ఒழிన్దవాఱే అవఱ్ఱిల్ ప్రవర్తకరిన్ఱియిలే యొழிయుమ్. ప్రవృత్తియిల్లామైయాలే ప్రవర్తకశాస్త్రత్తుక్కు వైయర్థ్యముమ్ అప్రామాణ్యముమ్ పిఱక్కుమ్, ఇత్తనై అనర్థఙ్గళుణ్డాయిరున్దన, ఇతుక్కుప్పరిహారమేతెన్నిల్, తత్పాదామ్బుజద్వయ పరిచర్యై ప్రాప్యమ్; తత్పాదామ్బుజద్వయప్రపత్తి ఉపాయమెన్ఱిట్టు భేదముణ్డాకైయాలే ఒరువిరోధముమిల్లై.

పరిచర్యాప్రపత్తికళ్ ఉపాయోపేయఙ్గళాకిల్ (౨) "బ్రహ్మవేద బ్రహ్మైవభవతి" ఎన్ఱుమ్, (౩) "బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్" ఎన్ఱుమ్ (౪) "మామేకంశరణంవ్రజ" ఎన్ఱుమ్, (౫) "త్వమేవోపాయభూతోమేభవ"

(౧)(౨) ముణ్డ-ఉ-౩-౨-౯. (౩) తై-ఉ- (౪) గీ-౧౮-౬౬. (౫) అహి-సం-౩౭-౩.

ఎన్ఱుమ్ ప్రాప్య ప్రాపకఙ్గళిరణ్డుమ్ ఒన్ఱెన్ఱుమ్, ఎమ్బెరుమానే ఉపాయమో పేయఙ్గళెన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱ ప్రమాణ వ్యవహారఙ్గళ్ శెయ్యుమ్బడి యెన్నెన్నిల్; పరిచర్యావిషయముమ్ ప్రపత్తివిషయముమ్ ఒన్ఱాకైయాలే. విషయమ్ ఒన్ఱానాల్ భేదమ్ నడక్కుమో వెన్నిల్; భేదకమ్ విశేషణమ్, భేద్యమ్ విశేష్యమెన్గిఱ న్యాయత్తాలే పరిచర్యాజనితప్రీతివిశిష్ట విషయముమ్ ప్రపత్తిజనిత ప్రసాద విశిష్టవిషయముమ్ విశేషణభేదత్తాలే వేఱాకైయాలే, వస్తు ఒన్ఱానాలుమ్ భేదత్తుక్కు క్కుఱైయిల్లై. ఆనాల్, "అజోగజో మహిషః" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ విశేషణ భేదాధీనమాక విశేష్య స్వరూపత్తుక్కుమ్ భేదమ్ పిఱక్కిఱదిల్లైయో వెన్నిల్, విరుద్ధవిశేషణమాన అవ్విడత్తిల్ అప్పడియాకిలుమ్, "దేవదత్తశ్శ్యామో యువా సమపరిమాణః" ఎన్గిఱవిడమ్బోలే అవిరుద్ధ విశేషణమానవిడత్తిల్ విశేషణ భేదాయత్త విశిష్టాకారభేదమ్ వరచ్చెయ్ తేయుమ్ స్వరూపభేదమ్ పిఱవాదు; (౧) "స ఏవ సృజ్యస్స చ సర్గకర్తా" ఎన్ఱు బ్రహ్మమొన్ఱుమే కార్యకారణమాన విడత్తిల్ సూక్ష్మచిదచిద్విశిష్టబ్రహ్మమ్ కారణమ్. స్థూలచిదచిద్విశిష్ట బ్రహ్మమ్ కార్యమెన్ఱు అవిరోధేన నిర్వహిక్కిఱాప్పోలే.

(ప్రపత్తేః)(౨) "తదేకోపాయతా యాచ్ఞా ప్రపత్తిః" ఎన్ఱు దురనుష్ఠేయమాన ఉపాయఙ్గళిలెనక్కన్వయమిల్లై. రక్షకనానవనే ఉపాయమాకవేణుమెన్ఱు పిఱక్కిఱ ప్రార్థనాధ్యవసాయమ్ ప్రపత్తి. (అన్యత్) ఇప్ప్రపత్తియై యొఴియమఱ్ఱు. ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్లైయో వెన్నిల్; అన్యత్ తుడఙ్గి, మన్యాసః అఱుతియాక, అవైయెల్లామ్ నెఞ్జుడైయార్క్కు నల్లతీర్థమ్; నమక్కధికారమిల్లై యెన్ఱిరుప్ప నెన్గిఱార్.

---

(౧) వి-పు-౧-౨-౬౭.   (౨) అహి-సం

మూ:- అన్యన్నమే కల్పకోటి సహస్రేణాపి సాధనమస్తీతి మన్వానః

(అన్యత్) భక్తితద్భేదమాన సద్విద్యైతుడక్కమానవై, తదఙ్గమాన జ్ఞానకర్మఙ్గళ్ తుడక్కమాన ప్రపత్తివ్యతిరిక్తమాన ఉపాయమ్;

ఇప్పడి శాస్త్రఙ్గళిలే తాత్పర్యమ్ పణ్ణివిధిక్కిఱవై ఉపాయఙ్గళన్ఱోవెన్నిల్; (నమే) ఇఙ్గే అస్తియెన్కిఱ్పది, నమేస్తి - ఇవైయెల్లామ్ శక్తాధికారమ్; అజ్ఞనాయ్ అశక్తనాయ్, కర్మప్రవాహత్తిలే యఴున్ది అతడియాక * మాఱిమాఱిప్పలపిఱప్పుమ్ పిఱన్దు * పూతరార్వన మువైప్పయనేవేణి, ఇప్పడివిపరీతప్రవృత్తిపణ్ణి * క్షిపామి, నక్షమామి క్కిలక్కాయిరుక్కిఱవెనక్కు ఉపాయమల్ల.

ఇప్పడిమాఱిమాఱిప్పలపిఱప్పుమ్ పిఱక్కిఱ పిఱవికళిల్ ఇతుక్కుమున్బులైయేయాకిలుమ్, ఇనిప్పిఱక్కుమ్పిఱవికళిలే యాకిలుమ్ సాధనానుష్ఠానమ్ పణ్ణత్తట్టెన్నెన్నిల్; (కల్పకోటిసహస్రేణాపి) ఒట్టైయై ఆయిరనాళ్ నీరిలేయిట్టువైత్తాలుమ్ ముళైయాతాప్పోలే కాలతత్త్వముళ్ళతనైయుమ్ తిరిన్దాలుమ్ అధికారముణ్డాకమాట్టాతు. (సాధనమస్తి) ఇత్తైక్కిఱక్కేకూట్టినాప్పోలే క్రియతానన్ఱు ఇఙ్గేకూట్టి "సాధనంనాస్తి" ఎన్ఱాకిఱతు. ఎల్లామ్ శెయ్తాలుమ్ కృతప్రాయశ్చిత్తమామత్తనె పోక్కి అభిమతఫలత్తై సాధిత్తు తరమాట్టాతు. సాధనంనాస్తియెన్ఱాల్ స్వరసమాత్తో ఽ వతు - సాధనమిల్లైయెన్ఱిత్తే; అజ్ఞనల్ల (సాధనంనభవతి) ఎనక్కుసాధనమాకమాట్టాతెన్నపడి. (ఇతిమన్వానః) ఇప్ప్రకారత్తిలేయఱుతియిట్టు. (మన్వానః) ఇన్నినైవు ఉరువసడక్కవేణుమెన్గిఱతు - వర్తమానత్తాలే.

మూ:- తస్యైవభగవతో నారాయణస్య అఖిల సత్వదయైకసాగరస్య అనాలోచిత గుణాఽగుణాఖణ్డజనానుకూలాఽమర్యాదశీలవతః

(తస్యైవభగవతోనారాయణస్య) కీழ் - "పరమపురుషంభగవన్తంనారాయణమ్" ఎన్ఱు-ప్రస్తుతమానవన్ఱన్నుడైయ, "భగవన్తం నారాయణమ్" ఎన్ఱు (౧) "సోఽశ్నుతేసర్వాన్కామాన్సహబ్రహ్మణా విపశ్చితా" ఎన్గిఱపడియే ప్రాప్యత్వోపయోగియానగుణఙ్గళైయుమ్ గుణాశ్రయమాన ధర్మియైయుమ్శొల్లిఱ్ఱు. ఇఙ్గు "భగవతోనారాయణస్య" ఎన్ఱు ప్రాపకత్వోపయోగియానగుణఙ్గళైయుమ్ గుణియైయుమ్శొల్లుకిఱతు.ఇనిమేల్, భగవన్నారాయణశబ్దఙ్గళాల్ సూచితమానగుణఙ్గళైయుమ్గుణియైయుమ్వివరిక్కిఱతు.

(అఖిలసత్వదయైకసాగరస్య) సకలసత్వవిషయమాన దయైక్కు ఒరుకడలాయిరుక్కుమ్. (అఖిలసత్వ) ఇన్నాన్ ఇనైయానెన్ఱు పార్రైయాతే సకలజన్తువిషయమెన్ఱపడి. (దయా) స్వార్థనిరపేక్షపరదుఃఖాసహిష్ణుత్వమ్; - తానొరుప్రయోజనత్తైక్కణిశియాతేపిఱర్నోవుకణ్డాల్ ఐయోవెన్నై. (ఏకసాగరస్య) దయైయాకిఱజలత్తుక్కువేఱొరాశ్రయమిన్ఱిక్కే ఇవనే ఆశ్రయమాయిరుక్కై.

"అఖిలసత్వదయైకసాగరస్య" ఎన్ఱతు-పరపీడానిరూపణమ్పణ్ణియోవెన్నిల్; (అనాలోచితగుణాగుణాఽఖణ్డజనానుకూలాఽమర్యాదశీలవతః) ఇప్పడిగుణదోషనిరూపణమ్ పణ్ణావొణ్ణాతపడియాన శీలగు

---

(౧) తై-అన-౧.

ణాముడై యవనెన్గిఱతు. తిరుప్పుళ్ళత్తాలారాయప్పడాతపడియాన నన్ఱి త్తిమైకళై యుడైయరాయిరుక్కి అఖణ్డజనముణ్డు, పిరియప్పడాతమను ష్యర్కళ్; అవర్కళ్ ఉజ్జీవిక్కైక్కీడామ్పడియాన నిరవధికశీలత్తై యుడైయవనుడైయ. దోషమ్ తిరుప్పుళ్ళత్తిల్ పడాతవంశమ్ ఏన్ఱ మాకిఱతు. ఉళ్ళగుణఙ్గళై అఙ్గీకరిత్తిలనెన్ఱాల్, ఇతో శీన్ఱమో వెన్నిల్; నిగ్రహిక్కైక్కడియాన దోషఙ్గళై నిరూపియాతమాత్రమ్. రక్షిక్కైక్కుప్పన్ఱాశానగుణఙ్గళై యుమ్ అపేక్షియానెన్ఱపడి. తాన్ రక్షిక్కుమ్పోతు గుణాపేక్షైయిల్లైయెన్ఱుకరుత్తు.

(అనాలోచిత)ఆలోచితమావతు – ఇవ్వాశ్రయత్తిలేనన్మైయుణ్డో తీమైయుణ్డో వెన్ఱువిచారియాక్కై; అతువిన్ఱిక్కేయొళిక్కై. (గుణాగుణ) అవైయావన – నన్మైతీమైకళ్. అతావతు – "అజ్ఞనో, ప్రాజ్ఞనో, నాస్తికనో, ఆస్తికనో, ధార్మికనో, అధార్మికనో, వినీతనో, అవినీతనో" ఎన్ఱ వమాదికళ్. (అఖణ్డజన) దేవమనుష్యర్కళోడు బ్రాహ్మణక్షత్రియాద్యనులోమజాతియోడు, ప్రతిలోమజాతియోడువాశియఱ సర్వవిషయమాక, (అనుకూల) ఇవై కుమార్గఙ్గళై త్తవిర్న్దు నల్వళిపోయ్క్కైక్కిరమమ్ శేరుక్కైక్కుఉప్పామ్పడియిరుక్కై. (అమర్యాద) మర్యాదై యాకిఱతు – అవధి; నిరవధికమెన్ఱపడి. (శీల) పెరియవన్ తాళ్న్దవనోడు కలక్కుమిడత్తిల్ తన్మేన్మైపార్త్తు ఇఱుమాత్తల్. మన్మైయవన్ తన్మైపార్త్తు క్కూశతల్ శెయ్యాతపడి పుగరైయఱప్పరిమాఱుకిఱనీర్మై. (శీలవతః) మతుప్పాలే (౧) "భూమనిన్దాప్రశంసాసునిత్యయోగేతిశాయినే । సమ్బన్ధేస్తివివక్షాయాం భవన్తిమతుబాదయః" ఎన్ఱు నిత్యయోగేమతుప్పాయ్ ఇగ్గుణమ్ ఇవనుక్కు నిత్యసిద్ధమెన్గిఱతు.

ఇప్పడి అవన్ నన్మైయాలే ఎల్లారోడుమ్కలన్దాలుమ్, అవర్

(౧) సిద్ధాన్తకౌముదీ.

మూ:- స్వాభావికానవధికాతిశయ గుణవత్తయా దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యఖిలజనహృదయానన్దనస్య

కళ్ తన్నైక్కణ్డాల్ వెరువుమ్బడియాయిరుక్కుమో వెన్నిల్; (దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యఖిలజనహృదయానన్దనస్య) వివేకికళోడు అవివేకికళోడు వాశియఱ ఎల్లారుడైయ నెఞ్జుమ్ ఉరుకుమ్బడియాయిరుక్కుమ్. ఇప్పడి శెయ్కైక్కడియెన్నెన్నిల్. (తు) ఒరువిశేషముణ్డు. అతుతానేతెన్నిల్; (స్వాభావికానవధికాతిశయగుణవత్తయా) స్వతస్సిద్ధమానవైయాయిల్లాత మికుతియైయుడైత్తాయిరుక్కుఅ గుణవత్తైయాలే.

అడియేతోడక్కి ఒరుపడిప్పడగుణఙ్గళైచ్చొల్లివరచ్చెయ్తేప్రతుమైపోలే "గుణవత్తయా" ఎన్ఱశ్శొల్లుక్కిఅతు ఎన్నమ్బుతెన్నిల్; అవైయెల్లామ్ ఆత్మగుణఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు. ఇఙ్గు,(౧) "శ్యామరామనయనాభిరామలావణ్యశయస్యసదృశీంసముద్వహన్। సర్వదేవహృదయఙ్గమోఽసి" ఎన్గిఱపడియే కణ్ణుక్కుప్పిడిక్కుమ్బడియాన కాన్తిసౌకుమార్యాదికళాన విగ్రహగుణఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు.

(దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యఖిల జనహృదయానన్దనస్య) (దేవ) (౨) "బభూవేన్ద్రోపమందృష్ట్వా రాక్షసీకామమోహితా" (౩) "తరుణౌరూపసమ్పన్నౌ" ఎన్ఱు దేవయోనియాన రాక్షసియుమ్ అకప్పట్టాళిఱే. అన్ఱిక్కే, (౪) "అధిజ్యధన్వానమవేక్ష్య రామఙ్చరన్తమేకాన్తవిలాసినీభిః। నూనంబభూవుర్వన దేవతాశ్చ మర్త్యాఙ్గనాజన్మకృతాభిలాష్యః" ఎన్ఱు వనదేవతైకళకప్పట్టతాకవుమామ్. (తిర్యక్) (౫) "రామఃకమలపత్రాక్ష

(౧) (౨) రా-అ-౧౭-౯. (౩) రా-అ-౧౯-౧౪. (౪) (౫) రా-సు-౩౫-౭.

ము:- ఆశ్రితవాత్సల్యైకజలధేః

స్సర్వసత్వమనోహరః" ఎన్ఱుతిరువడియుమ్ అరుళిచ్చెయ్దాన్. (౧) "వాళవమా
ముకన్ మర్క్కడమ్ విలఙ్గు" ఎన్ఱు మూన్ఱుక్కుమ్ ఇతుతానే ఉదాహరణ
మాకవుమామ్. (మనుష్య) (౨) "రూపసంహననంలక్ష్మీం సౌకుమార్యం
సువేషతామ్। దదృశుర్విస్మితాకారారామస్యవనవాసినః" ఎన్ఱు ఋషి
కళ్ కణ్డార్కళ్. ఆదిశబ్దత్తాలే స్థావరఙ్గళ్. అతావతు- (౩) "పాషాణ
గౌతమవధూవపురాప్తిహేతుః" ఎన్ఱు కల్లురుకిప్పెణ్ణామ్పడియాయిరుక్కై.
(అఖిలజన) అనుకూలరోడు ప్రతికూలరోడు వాశియఱ (హృదయానన్దనస్య)
కణ్ణుక్కు అఴకియనాయ్ అనభిమతవిషయమాయ్ నెఞ్జుక్కుప్పిడియాతిరుక్కై
యన్ఱిక్కే (౪) "చిత్తాపహారిణమ్" ఎన్ఱుమ్, (౫) "కణ్ణవర్తమ్మనమ్ కవర్జ్ఞుమ్"
ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఎల్లార్ నెఞ్జైయుమ్ కవర్ప్పడియాయుమ్ నెఞ్జు
డైయార్ నెఞ్జైయిఴన్దు (౬) "ఎన్నెఞ్జినారైక్కణ్డాల్" ఎన్ఱు తన్ నెఞ్జుక్కు
త్తూతువిడుమ్పడియాయుమిత్తే వడివఴకిరుప్పతు.

ఇప్పడి సర్వసాధారణమాయిరుక్కుమిత్తనైపోక్కి ఆశ్రితవిష
యత్తిలోరమిత్తైయో వెన్నిల్. (ఆశ్రితవాత్సల్యైకజలధేః) అవర్కళ్
విషయత్తిల్ దోషన్దానే భోగ్యమాకనినైత్తిరుక్కుమెన్గిఱతు. (ఆశ్రిత)
(౭) "భవద్విషయవాసినః" ఎన్ఱుమ్ (౮) "సకృదేవప్రపన్నాయ"
ఎన్ఱుమ్, (౯) "పత్రంపుష్పంఫలంతోయం యోమేభక్త్యా ప్రయచ్ఛతి"
ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే అవనెల్లైక్కుళ్ళేకిడత్తల్, ఒరుపచ్చిలైనేర్తల్,
ఒరుమలరాతల్, ఓరుక్తియాతల్ నేర్న్దవర్కళ్, (వాత్సల్య) కన్ఱినుడ
మ్బిల్ వఴుమ్పైత్తాయ్ భోగ్యమాకనక్కుమాపోలే (౧౦) "కున్ఱనైయకు

(౧) తి-మొ-౫-౮-౨. (౨) రా-ఆ-౧-౧౩ (౩) (౪) రా-ఆ-
(౫) పెరు-తి-మొ-౮-౨ (౬) తిరువి-౩౦. (౭) రా-ఆ-౧-౨౦
(౮) రా-యు-౧౮-౩౩ (౯) గీ-౯-౨౬, (౧౦) ౧-తిరువ-౪౧.

మూ:- భక్తజనసంశ్లేషైకభోగస్య నిత్యజ్ఞాన
క్రియైశ్వర్యభోగ సామగ్రీసమృద్ధస్య

శ్ఱమ్ శెయ్యునుమ్ కుణజ్ఙ్గళ్ళుమ్" ఎన్నుమ్బడి స్నేహవిషయమాకై, అతావతు - (౧) "దోషోయద్యపితస్యస్యాత్" (౧) "సత్యజేయంకథ ఇచ్ఛన"ఎన్ఱిరుక్కై. (ఏకజలధేః) ఏకాశ్రయమాయిరుక్కై.

ఇప్పడి ఇవనాశ్రయిత్తాల్ ఇత్తలైక్కు ఫలమ్కొడుత్తువిట్టానా యిరుక్కుమత్తనై పోక్కి త్తన్ పేఱాకనిరుక్కుమతిల్లైయో వెన్నిల్, (భక్తజనసంశ్లేషైకభోగస్య) తనక్కు నల్లరాయిరుప్పారోడు శేరుకైయే పరమప్రయోజనమాయిరుక్కై. (భక్తజన) భక్తియాకిఱతు - "భజ ఇత్యేషధాతుర్వై సేవాయాంపరికీర్తితః। తస్మాత్సేవాబుధైఃప్రోక్తా భక్తిశబ్దేనభూయసీ" ఎన్గిఱపడియే స్నేహమాయ్, ఇతుభక్తప్రపన్నాది సాధారణమ్. (సంశ్లేషైకభోగస్య) (౨) "క్షణేపితేయద్విరహోఽతిదుస్సహః" (౩) "ఒరుమానొడియుమ్పిరియాన్" ఎన్గిఱపడియే ఇప్పడి అనన్యప్రయోజనరాయిరుప్పారోడు క్షణమాత్రవిశ్లేషముమ్ పొఱాతపడి కూడవిరుక్కైయే తనక్కు ధారకపోషక భోగ్యఙ్గళాయిరుక్కుమ్.

ఇప్పడిఅనన్యాత్మాక్కళోడు భుజిక్కుమిడత్తిల్ పరికరఙ్గళ్ కల్యాణఙ్గళాయిరుక్కుమోవెన్నిల్; (నిత్యజ్ఞానక్రియైశ్వర్యాదిభోగసామగ్రీసమృద్ధస్య) నిత్యమాయ్ పోతుశెయ్యాతతాయ్ భోగ్యసమస్తవస్తుక్కళినుడైయ స్వరూపరూపగుణచేష్టాప్రయోజనకాలాదివిషయజ్ఞానమెన్న, క్రియైయెన్న, భోగ్యఙ్గళ్ తాన్ నినైత్తపోతుకై పుకురుమ్బడియా యిరుక్కిఱ ప్రభుత్వమాతల్, సమ్పత్తాతలానవైశ్వర్యమెన్న, ఏవమా

(౧) రా-యు-౧౮-౩ (౨) స్తో-౨- (౩) తి-వాయ్-౧౦-౭-౮.

మూ:- మహావిభూతేః, శ్రీమతశ్చరణారవిన్దయుగళమనన్యాత్మసఞ్జీవనేన

దియాన భోగసామగ్రియుణ్డు, పుష్కలకారణమ్; ఇవఱ్ఱాల్ పూర్ణ నానవనుడైయ.

ఇప్పడిభోగముమ్ భోగసామగ్రియుముణ్డానాలుమ్ భోగస్థాన మిల్లైయాకిల్ ప్రయోజనమిల్లైయాకాతేయెన్న, (మహావిభూతేః) లీలా విభూతిపోలేకాల్ కూఱాయ్ పరిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే ఇతిల్ ముమ్మడఙ్గు పెరుమైయైయుడైత్తాయ్ భోగత్తుక్కేకాత్తమాన నిత్యవిభూతియై యుడైయవనుడైయ.

ఇప్పడిప్పట్టస్థానత్తిలేయిరున్దు అనన్తానన్దభోగమ్ పణ్ణుమిడత్తిల్ కూట్టిన్ఱియే బ్రహ్మచారినారాయణనాయో విరుప్పతెన్నిల్, (శ్రీమతః) భోగప్రోత్సాహకరైక్కాణ్గైక్కు సహాయభూతైయాన సాక్షాల్లక్ష్మియైయుత్తనక్కు ప్రధాన మహిషియాకవుడైయవనుడైయ. ఇవనుక్కు సంసారిసాధారణమానభోగమన్ఱే. అవాప్తసమస్తకామతయా ఆనన్దమయనాయుళ్ళవనుక్కు నాయ్చ్చిమారోటేచ్చేర్త్తియాలే పిఱక్కుమ్ భోగమావతెన్? అతిల్ సహాయమావతు - ఎన్నమ్బుతు వెన్నిల్, ఇవనుక్కు భోగమావతు-ఆశ్రితోజ్జీవనమ్. అతుక్కు ప్పురుషకారభూతైయాయ్ నిన్ఱు శేరవిడుకై -సహాయభూతైయాకైయావతు.

ఇప్పడియిరుక్కిఱ అవనుడైయ యోపచ్చరితెన్నిల్, (చరణారవిన్దయుగళమ్) స్వరూపప్రాప్తమాయ్ నిరతిశయభోగ్యముమాయ్ తన్ శేర్త్తియాలే నిదర్శనమాప్పడియాక ఎల్లారైయుమ్ శేర్త్తుక్కొళ్ళక్కడవతా యిరుక్కిఱ ఇత్తిరువడిత్తామరైకళిరణ్డైయుమ్. పఱ్ఱు మ్పడియెన్నెన్నిల్, (అనన్యాత్మసఞ్జీవనేన) ఆత్మోజ్జీవనమ్ ఇతఱ్ఱాలియ

మూ:- తద్గతసర్వభావేన శరణమనువ్రజేత్.
తతశ్చ ప్రత్యహం మాత్మోజ్జీవనాయ

వేణ్డియిరుక్కైయిల్ అనిచ్చైయోడే. (తద్గతసర్వభావేన) వేణ్డిల్లామై యాలే ఇతువేరక్షకమెన్ఱు నినైవోడుమ్.

ఇప్పడి నైపుకళోడు కూడచ్చెయ్య వేణ్డుమ్ కార్యమెన్నెన్నిల్; (శరణమనువ్రజేత్) పురుషార్థత్తుక్కు సాధనమ్ ఇవనేయెన్ఱు అధ్యవసిప్పాన్. బుద్ధి ర్గతత్తుక్కు వేణ్డువతు వ్రజేత్ అన్ఱో; అనువెన్నెన్నిల్; "వ్రజ-గతౌ" ఎన్ఱు గతియాకిఱతు - జ్ఞానమాత్రవాచియాయ్, అధ్యవసాయమాకిఱ వతిశయత్తైవివక్షిక్కిఱతాకవుమామ్. "అనుస్మృతంవ్రజేత్" ఎన్ఱు "ద్వయమర్థానుసన్ధానేన సహ సదైవంవక్తా" ఎన్ఱుఅపడియే సర్వకాలానువృత్తియై చ్చొల్లుకిఱతాకవుమామ్. అన్ఱిక్కే "శరణమను" ఎన్ఱు ఉపాయోద్దేశేన అద్వైవాసన్నాకవుమామ్.

ఇప్పడి ఒరుకాల్ శరణమ్ పుక్కు విడుమిత్తైనైయోవెన్నిల్; (తతశ్చప్రత్యహమాత్మోజ్జీవ నాయేత్యాది) ఫలత్తుక్కు ఒరుకాలమెన్ఱిరున్దాలుమ్ సత్తాధారణత్తుక్కు నాళ్తోఱుమ్ మనుసన్ధిప్పానెన్ఱిఱతు. (తతశ్చ)(౧)"తద్ద్వయం సకృదుచ్చారోభవతి" ఎన్ఱుమ్,(౨)"సకృదేవ ప్రపన్నాయ" ఎన్ఱుమ్, ఉపాయాంశత్తుక్కు ఒరుకాలమైయుమాయిరుక్క, పిన్నైయుమ్ వేణుమెన్ఱిఱతాకిఱతు; అతుక్కవధియెన్నెన్నిల్, (ప్రత్యహమ్) ఒరుకాలను సన్ధిత్తోమెన్ఱు విడుతైయన్ఱిక్కే నాళ్తోఱుమ్.

ఇప్పడి నాళ్తోఱుమనుసన్ధిక్కిఱతు సాధనపూర్తి పోరామైయోవెన్నిల్ (ఆత్మోజ్జీవనాయ) (౧) "యన్ముహూర్తం క్షణంవాపి వాసుదేవోనచిన్త్యతే । సాహానిస్తన్మహచ్ఛిద్రంసా భ్రాన్తిస్సాచ విక్రియా" ఎన్ఱుఅపడియే క్షణమాత్రమనుమ్ భగవదనుసన్ధానమ్

(౧) (౨) రా-యు-౧౮ (౩) గారుడ-౨౨౨.

మూ:- ఏవమనుస్మరేత్ • చతుర్దశ భువనాత్మక
మణ్డం దశగుణితోత్తరక్షాావరణసప్తకం

పణ్ణాతపోతు ఆత్మవినాశ మాకైయాలే నిత్యానుసన్ధానత్తాలే ఆత్మో ఉజ్జీవిక్కప్పడియాక.

ఆత్మోజ్జీవనార్థమాక అనుసన్ధిక్కుమిడత్తుప్పోలియాక అనుసన్ధిక్క అమైయుమోాజన్నిల్; (ఏవమ్) ప్రథమపర్వత్తిల్ యాతొరు ఆదరమ్; యాతొరుక్రమమ్, అప్పకారత్తిలాన్ఱుమ్ కుఱైయాతపడి. (అనుస్మరేత్) "ప్రత్యహమ్" ఎన్నచ్చేయ్ తే "అనుస్మరేత్" ఎన్ఱతు — నాళ్తోఱుమెన్ఱాల్ ఒరునాళైక్కొరుకాల్ నినైత్తాలుమ్ పోరుమిత్తే; అజ్జనన్ఱిక్కే " ద్వయమర్థానుసన్ధానేన సహాసదైవంవక్తా " ఎన్గిఱపడియే అనవరతానుసన్ధానమ్ పణ్ణవేణు మెన్గిఱతు.

ఇవ్వుపాయమ్ కైవన్దవన్ అర్చిరాది మార్గత్తాలే పోయ్ప్రాపిక్కుమ్ నిత్యవిభూతియైయుమ్, అజ్గుళ్ళ ప్రకారజ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు మేల్ (చతుర్దశభువనాత్మకేత్యాదియాలే). (చతుర్దశభువనాత్మకమ్) భూమ్యన్తరి క్షాదియాన ఉపరితనలోకజ్గళేళ్ముమ్, అతల వితలాదికళాకిఱ పాతాళ లోకజ్గళేళ్ముమాకిఱ పతినాలు లోకజ్గళుమాయిరుక్కై. ఇప్పడియిరుక్కిఱతు తానేతెన్నిల్, (అణ్డమ్) ఇప్పడిప్పట్ట లోకజ్గళుక్కెల్లా మాశ్రయమాయ్ పఞ్చాశత్కోటి విస్తీర్ణమాయిరుక్కిఱ అణ్డమ్.

(దశగుణితోత్తరక్షాావరణసప్తకమ్) (ఉత్తరోత్తర దశగుణితమ్) ఓరావరణత్తుక్కోరావరణమ్ దశగుణితమాయ్, దశగుణితమాన అవ్వావరణత్తుక్కు అవ్వరుకిలావరణమ్ అతిల్ దశగుణితమాయ్, ఇప్పడిఉక్తక్రమత్తాలే ఉత్తరోత్తర దశగుణితమాన ఆవర

మూ:- సమస్తం కార్యకారణజాతమతీత్య పరమవ్యోమశబ్దాభిధేయే బ్రహ్మాదీనాం వాఙ్మనసాఽగోచరే శ్రీమతి వైకుణ్ఠే దివ్యలోకే

ణఙ్గళై యుడైత్తాయ్; ఆవరణసప్తకమావతు - వారివహ్న్యనిలాకాశ అహఙ్కారమహదవ్యక్తఙ్గళాకిఇవివై. (సమస్తమ్) ఓరణ్డమిత్తే ఇప్పడి యిరుప్పతు. (౧)"అణ్డానాన్తుసహస్రాణాం సహస్రాణ్యయుతానిచ । ఈదృశానాంతథాతత్రకోటికోటిశతానిచ" (౨) "ఎణ్ణిఱన్దపరప్పుఅవ ణ్డమ్"ఎన్గిఱపడియే ఈదృశమాన సమస్తలోకఙ్గళైయుమ్.

(కార్య‍కారణజాతమ్)ఒన్ఱినాలేఉత్పాద్యమాయుమ్, ఒన్ఱైయుణ్డా క్కక్కడవతాయుమిరున్దుళ్ళవస్తుసమూహత్తై. (అతీత్య)(౩)"ఆబ్రహ్మ భవనాల్లోకాః పునరావర్తినోఽర్జున" ఎన్గిఱపడియే కర్మశేషముళ్ళ వర్కళ్ మీణ్డు తిరుమ్బుమ్బడియాన ప్రాకృతమణ్డలత్తై అపునఃప్రాప్తి యాకక్కడన్దు.

ఇత్తైక్కడన్దుపోయ్, పుకుకిఱ దేశమిరుక్కుమ్బడియెన్నెన్నిల్, (పరమ) ఇతుక్కవ్వరుకిల్లైయెన్నుమ్బడియాయిరుక్కై. (వ్యోమశబ్దాభిధేయే)(౪)"పరమేవ్యోమన్ప్రతిష్ఠితా" ఎన్ఱు కర్మభూమిపోలేతమియా యిరుక్కై. యన్ఱిక్కే తెళివిశుమ్బాయిరుక్కై. ఇప్పడియిరుక్కిఱతు తాన్ పరిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కుమోవెన్నిల్, (బ్రహ్మాదీనాంవాఙ్మనసాగోచరే) అల్పజ్ఞానరాయ్అశక్తరాననమ్మళవన్ఱిక్కే అధికారాన బ్రహ్మరుద్రాదికళుక్కుమకప్పడ వాక్కుక్కుమ్ నెఞ్జుక్కుమ్ విషయమన్ఱియిలేయిరుక్కుమ్. ఇప్పడియిరుక్కుమ్దేశత్తిన్పేరెన్నెన్నిల్; (శ్రీమతి వైకుణ్ఠేదివ్యలోకే) శ్రీవైకుణ్ఠమెన్ఱుపేర్. (శ్రీమతి) కర్మభూమిపోలే

(౧) వి-పు-౨-౭-౨౭ (౨) తి-వాయ్-౬-౯- (౩) గీ-౮-౧౬. (౪) తై-భృగు-

మూ;- సనకవిధిశివాదిభి రప్యచిన్త్యస్వభావైశ్వర్యైశ్చ
ర్నిత్యసిద్ధైరనన్తై ర్భగవదానుకూల్యైకభోగై
ర్దివ్యపురుషైర్మహాత్మభిరాపూరితే,

కైఙ్కర్యశ్రీయుణ్డానాలుమ్ విచ్ఛేదమ్పిఱక్కైయన్ఱిక్కే కైఙ్కర్యశ్రీ నిత్యమాయిరుక్కై. (వైకుణ్ఠే)కర్మతిరోధానమిల్లామైయాలే జ్ఞానశక్త్యాదికళ్ కుణ్ఠితమన్ఱిక్కేయిరుక్కుమ్ దేశమ్. (దివ్యలోకే)మానుషలోకమాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే అతిల్ వ్యావృత్తమాయిరుక్కై.

దేశమ్శొల్లి ఇన్ఱు; దేశాధిపతికళై చ్చొల్లుకిఱతుమేల్ ;(సనకవిధిశివాదిభిరప్యచిన్త్యస్వభావైశ్వర్యైః) బ్రహ్మభావనానిష్ఠరాన సనకాదికళోడుకర్మభావనానిష్ఠరాన బ్రహ్మాదికళోడువాశియఱన్నైక్కవొణ్ణాతపడియానప్రకారవైభవఙ్గళైయుడైయరాయ్, (నిత్యసిద్ధైః) ముక్తరైప్పోలే కాదాచిత్క భగవల్లాభరాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే సర్వదాలబ్ధభగవదనుభవపరరాయిరుక్కై, (అనన్తైః) ఇప్పడియిరుక్కుమవర్కళుక్కు ఓరవధియిల్లై. ఇవర్కళ్ తఙ్గళుక్కు ఓరన్తమిల్లైయెన్నవుమామ్. (భగవదానుకూల్యైకభోగైః) భగవదనుభవమే యాత్రైయాయిరుక్కై. (దివ్యపురుషైః) భూమియిల్ కాల్ పావాతిరుక్కై. (మహాత్మభిః)(౧) "క్షణేపి తేయద్విరహోతిదుస్సహః" (౨) "ఒరుమానొడియుమ్పిరియాన్" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే సర్వేశ్వరన్దానుమ్ అవర్కళోడు క్షణమాత్రవిశ్లేషముమ్ పొఱుక్కమాట్టాతానామ్పడియాన పెరుమైయై యుడైయరాయిరుక్కై. (ఆపూరితే) ఏకదేశముమ్ పాఴేకిడవామే అవర్కళాలే నిరన్తరమాయిరుక్కై.

---

(౧) స్తో-ర- (౨) తి-వాయ్-౧౦-౩-

మూ:- తేషామపి ఇయత్పరిమాణ మియదైశ్వర్యమీదృశ స్వభావ మితి పరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే దివ్యావరణ శతసహస్రావృతే,

దేశన్దాన్ బ్రహ్మాదికళాల్ అళవిడప్పోకాతపడి యిరున్దతేయాకి లుమ్ ఇవర్కళుక్కు త్తాన్ అళవిడలాయిరుక్కుమోవెన్నిల్; (తేషామపి) తజ్ఞక్తై ప్పిఱరాలళవిడవొణ్ణాతిరుక్కిఱ అవర్కళుక్కుమ్. (తేషామపి) అనన్తమాయిరుక్కిఱ అవర్కళిలే ఒరువరాల్ తాన్ అళవిడలాయి రుక్కుమోవెన్నిల్; ఓరొరుత్తరుక్కుమ్గాడ అళవిడవొణ్ణాతిరుక్కు మెన్గిఱతు. మేల్ వాక్యమేతెన్నిల్; (పరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే) పరిచ్ఛేదిక్కైక్కు అయోగ్యమెన్గిఱతు. ఇప్పడిప్పరిచ్ఛేదిక్కైక్కుత్తానయోగ్యమా యిరుక్కిఱతేతెన్నిల్; (ఇయత్పరిమాణమ్) ఇవ్వళవెన్ఱుమ్, (ఇయదైశ్వర్యమ్,) ఇవ్వళవుసమ్పత్తెన్ఱుమ్, (ఈదృశస్వభావమ్) ఇప్పడి ప్పట్టస్వభావత్తైయుడైయతెన్ఱుమ్ (ఇతిపరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే) ఇవ్వగై కళిల్ ఇన్నపడియెన్ఱు అళవిడప్పోకాతు.

(దివ్యావరణశతసహస్రావృతే) లోకవ్యావృత్తమాన ఆయి యిరమ్ తిరుమతిళ్గైయుడైత్తాయిరుక్కుమ్. సమస్తక్లేశరహితమాన

(తేషామపి ఇయత్పరిమాణమియదైశ్వర్యమీదృశస్వభావమితి పరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే) ఇతి. దివ్యాయతనవిశేషణేతు మహత్తరత్వమేవ వివక్షితమ్. దివ్యావరణ సంవృతత్వాది కథనేనైవ తత్పరిమాణసిద్ధేః. అత్రస్వభావశబ్దోఽపి నిరతిశయ భోగ్యత్వాదివిషయః; నహ్యేవంవిధవిషయేషు పరిచ్ఛేదాయోగ్యతోక్త్యా సూరీణాం సార్వజ్ఞ్యహానిః; దివ్యాయతనగుణ ప్రకర్షైతాత్పర్యాచ్చ.

మూ:- దివ్యకల్పక తరూపశోభితే, దివ్యోద్యాన శతసహ
స్రకోటి భిరావృతే, అతిప్రమాణే దివ్యాయతనే,కస్మిం
శ్చిద్విచిత్రదివ్యరత్నమయే దివ్యాస్థానమణ్డపే,

దేశత్తుక్కు తిరుమతిళ్ కళెన్నెన్నిల్ ;-(౧)"పురంహిరణ్మయమ్" ఎన్ఱు ఎఱ్ఱున్దుపడియిరుక్కుమ్ తిరుప్పడై వీడాకైయాలే, ఇతుక్కు ళ్ళలక్షణఙ్గళ్ శాస్త్రైయవేణ్డుకైయాలుమ్,(౨)"తతస్త్వహఙ్గోచ్ఛ్రితమచాపబాణధృక్ స్థితోభవంస్తత్ర సయత్రలక్ష్మణః । అతన్ద్రిభిర్జ్ఞాతిభిరాత్తకార్ముకై ర్గృహేన్ద్రకల్పంపరిపాలయంస్తదా" ఎన్ఱుమ్,(౩)"మల్లాణ్డ తిణ్డోళ్ మణివణ్ణా ఉన్ శేవడి శెవ్వితిరుక్కాప్పు" ఎన్ఱుమ్ అస్థానేభయశఙ్కై పణ్ణి అత్తలై ఇత్తలైయాయ్ రక్షకనైయుమ్ రక్షిక్కత్తుడఙ్గువర్ కళిఱే. ఆకైయాల్ అనేకమ్ తిరుమతిళ్ కళుణ్డాయిరుక్కుమ్.

ఇప్పడి రక్షకమేయామ్ భోగ్యతైయుమ్ శీరిదుక్కుమోవెన్నిల్, (దివ్యకల్పక తరూపశోభితే) అర్వాచీన స్వర్గాదికళిల్ కల్పకతరుక్కళ్ పోలన్ఱిక్కే అప్రాకృతమాన కల్పకచ్చోలైయాలే నిరతిశయ భోగ్యమాయిరుక్కుమ్. (దివ్యోద్యానశతసహస్రకోటిభిరావృతే) నాయ్చ్చిమారుక్కుమ్ శ్రీవైకుణ్ఠనాథనుక్కుమ్ లీలావిహారమ్ పణ్ణుకైక్కీడాయిరున్దుళ్ళ తిరుత్తోప్పుక్కళనేకఙ్గళాలే శూழప్పట్టిరుక్కుమ్. (అతిప్రమాణే) ఇత్తనై అకలముయరముమెన్ఱు శొల్లవొణ్ణాతపడి యిరుక్కుమ్. (దివ్యాయతనే) ఇప్పడియిరుక్కుమ్ శ్రీవైకుణ్ఠకోయిలిలే, (కస్మింశ్చిత్) ఒరుప్రదేశత్తిలే. (విచిత్రరత్నమయే) నానావిధమాన రత్నఙ్గళాలే ప్రచురమాయిరుప్పతాన. (దివ్యాస్థానమణ్డపే) తిరువోలక్క మణ్డపత్తిలే.

(౧) (౨) రా-అయో- (౩) తిరుప్పల్లాణ్డు-౧.

మూ:- దివ్యరత్నస్తమ్భ శతసహస్రకోటి భిరుపశోభితే, దివ్యనానా రత్నకృతస్థలవిచిత్రితే, దివ్యాలఙ్కారాలఙ్కృతే, పరితః పతితైః పతమానైః పాదపస్థైశ్చ నానాగన్ధవర్ణైర్దివ్యపుష్పైః శోభమానైర్దివ్యపుష్పోపవనై రుప శోభితే, సఙ్కీర్ణపారిజాతాది కల్పద్రుమోపశోభితై రసఙ్కీర్ణైశ్చ కైశ్చిదన్తస్థ పుష్ప

(దివ్యరత్నస్తమ్భశతసహస్రకోటిభిరుపశోభితే) అనేకమాయిరమ్ మాణిక్కత్తూణ్గళాలే అలఙ్కృతమాయ్. (దివ్యనానారత్నకృత స్థల విచిత్రితే) నానావిధమాన మాణిక్యఙ్గళాలే శెతుక్కప్పట్ట స్థలఙ్గళై యుడైత్తాయ్ (దివ్యాలఙ్కారాలఙ్కృతే) తిరుమేల్కట్టి, తిరుత్తిరై, తూక్కన్, తూణ్గళై త్తాఙ్గుపల్లికట్టిల్ తుడక్కమానవలఙ్కారఙ్గళాలే అలఙ్కృతమాయ్. (పరితః పతితైః) నాలుదిక్కుక్కళిలుమ్ ఉదిర్న్దు నిఱ్పన వాయ్. (పతమానైః) విழுన్దుకొణ్డు నిఱ్పనవాయ్. (పాదపస్థైశ్చ) మరఙ్గళిలే నిఱ్పనవాయ్, (నానాగన్ధవర్ణైః) నానావిధమాయిరుక్కుమ నాఱ్ఱమెన్న; నిఱమెన్న, ఇవఱ్ఱై యుడైత్తాయ్. (దివ్యపుష్పైః శోభ మానైః) ఇప్పడిప్పట్ట దివ్యపుష్పఙ్గళాలే విళఙ్గానిఱ్పనవాయ్. (దివ్య పుష్పోపవనై రుపశోభితే) ఊరడై యవైన్దుకొణ్డు నిఱ్కుమ తిరుత్తోప్పుక్కళాలే శోభితమాయ్.

(సఙ్కీర్ణపారిజాతాది కల్పద్రుమోపశోభితైః) పారిజాతమ్ సన్తానమ్ హరిచన్దనమ్ తుడక్కమాన వృక్షవిశేషఙ్గళోడుకూడిన సామాన్యకల్పకవృక్షఙ్గళాలే శోభితమాయ్ (అసఙ్కీర్ణైశ్చ కైశ్చిత్) తన్నిల్ తాన్ శేర్న్దిరుక్కైయన్ఱిక్కేయిరుప్పన శిలవఱ్ఱాలే. (అన్తస్థపుష్ప

మూ:- రత్నాది నిర్మిత దివ్యలీలా మణ్డప శతసహస్రోపశోభితై: సర్వదా అనుభూయ మానైరప్యపూర్వ వదాశ్చర్య మావహద్భి: క్రీడాశైల శతసహస్రై రలఙ్కృతై: కైశ్చిన్నారాయణ దివ్యలీలాఽసాధారణై: కైశ్చిత్పద్మవనాలయా దివ్యలీలాఽసాధారణై:, సాధారణైశ్చకైశ్చిత్, శుకశారికా మయూర కోకిలాదిభి: కోమల కూజితై రాకులైర్దివ్యోద్యాన శతసహస్రకోటిభి రావృతే,

---

(రత్నాదినిర్మితదివ్యలీలామణ్డపశతసహస్రకోటిశోభితై:) ఇత్తోప్పుక్కుళ్ళశమైన్దపుష్పమణ్డపమ్ మాణిక్యమణ్డపమ్, ఇవఱ్ఱినుడైయ అనేకఙ్గళాలే అలఙ్కృతఙ్గళాయ్. (సర్వదానుభూయమానైరప్యపూర్వవదాశ్చర్యమావహద్భి:) ఎప్పోతుమనుభవియానిన్ఱాలుమ్ పుతుసాయ్పోలే విస్మయనీయమాయిరుప్పవైకళాయ్, (క్రీడాశైలశతసహస్రైరలఙ్కృతై:) అనేకమాయిరమ్ క్రీడాశైలఙ్గళాలే అలఙ్కృతఙ్గళాయ్.

"కైశ్చిన్నారాయణ దివ్యలీలాసాధారణై:" ఎన్ఱుతుడఙ్గి, "సాధారణైశ్చకైశ్చిత్" ఎన్గిఱ తఱుతియాక-ఎమ్బెరుమానతాయుమ్, నాచ్చిమారతాయుమ్, ఇరువర్క్కుమ్ పొతువాయుముళ్ళతిరుత్తోప్పుకళాలే, (శుకశారికామయూరకోకిలాదిభి:) కిళికళ్, అవఱ్ఱిల్ అవాన్తరజాతియాన శారికైకళ్, మయిల్కళ్, కుయిల్కళ్, ఇవైతొడక్కమాన పక్షికళాలే. అవఱ్ఱిల్ - శుకమాకిఱతు - పైఙ్గిళికళ్, శారికైయాకిఱతు - పూవై, ఆదిశబ్దత్తాలే, అన్నమ్ కురుకుతొడక్కమానవై. (కోమలకూజితై రాకులై:) ఇనియపేచ్చైయుడైయ పక్షికళాలే ఆకులఙ్గళాయుళ్ళ, (దివ్యోద్యాన శతసహస్రకోటిభిరావృతే) ఇప్పడిప్పట్ట అనేకమ్ తోప్పుక్కళాలే శూழప్పట్టిరుప్పతాయ్.